การประเมินสำนวนแปลภาษาไทยสองสำนวนของหนังสือเรื่อง เดอะ โพรเฟ็ท
ของคาลิล ยิบราน โดยใช้รูปแบบของยูลีอาเนอ เฮาส์

นางสาวสุชาดา แสงสงวน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลและการล่าม
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2556
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

AN ASSESSMENT OF THE TWO THAI VERSIONS OF KHALIL GIBRAN'S "THE PROPHET" USING JULIANE HOUSE'S MODEL

Miss Suchada Sangsanguan

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Translation and Interpretation
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประเมินสำนวนแปลภาษาไทยสองสำนวนของหนังสือเรื่อง เดอะ โพรเฟ็ท ของคาลิล ยิบราน โดยใช้รูปแบบของยูลีอาเนอ เฮาส์
โดย	นางสาวสุชาดา แสงสงวน
สาขาวิชา	การแปลและการล่าม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.แพร จิตติพลังศรี

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัศววิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักสงบ วิจิตรโสภณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร.แพร จิตติพลังศรี)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรศิริ เอกนิยม)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สุชาดา แสงสงวน : การประเมินสำนวนแปลภาษาไทยสองสำนวนของหนังสือเรื่อง เดอะ โพรเฟ็ท ของคาลิล ยิบราน โดยใช้รูปแบบของยูลีอาเนอ เฮาส์. (AN ASSESSMENT OF THE TWO THAI VERSIONS OF KHALIL GIBRAN'S "THE PROPHET" USING JULIANE HOUSE'S MODEL) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. แพร จิตติพลังศรี, 182 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพงานแปลภาษาไทยสองสำนวนของหนังสือ เดอะ โพรเฟ็ท ของคาลิล ยิบราน โดยใช้โมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลของยูลีอาเนอ เฮาส์ และมุ่งศึกษาทำเนียบภาษาด้วยลักษณะทางภาษาศาสตร์ในวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท ผลการศึกษาพบว่าส่วนข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยนั้น สำนวนแปล 1 ของระวี ภาวิไล มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 54 หน่วย ในขณะที่สำนวนแปล 2 ของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 116 หน่วย ซึ่งบ่งบอกว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพการแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

ส่วนข้อผิดพลาดแบบแอบแฝงซึ่งวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบทนั้น พบว่าสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 29 หน่วยในวิธีการทางคำศัพท์, จำนวน 6 หน่วยในวิธีการทางวากยสัมพันธ์, และจำนวน 97 หน่วยในวิธีการทางตัวบท ในขณะที่สำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 39 หน่วยในวิธีการทางคำศัพท์, จำนวน 57 หน่วยในวิธีการทางวากยสัมพันธ์, และจำนวน 168 หน่วยในวิธีการทางตัวบท โดยรวมแล้วส่วนข้อผิดพลาดแบบแอบแฝงนั้น สำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 132 หน่วย หรือ 13% ของหน่วยแปล และสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 264 หน่วย หรือ 27% ของหน่วยแปล ดังนั้นคุณภาพงานแปลของสำนวนแปล 1 จึงสูงกว่าคุณภาพงานแปลของสำนวนแปล 2

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาของเฮาส์ ซึ่งเป็นแนวคิดจากภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของไมเคิล ฮัลลิเดย์ ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร พบว่าในภาพรวมแล้วสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวนน้อยกว่า ซึ่งบ่งบอกว่ามีคุณภาพการแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่าโมเดลการประเมินของเฮาส์ใช้เป็นเครื่องมือประเมินคุณภาพงานแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นสำนวนแปลภาษาไทยได้และใช้เปรียบเทียบคุณภาพงานแปลของบทแปลหลายสำนวนภาษาไทยได้

สาขาวิชา การแปลและการล่าม ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2556 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

5380337322 : MAJOR TRANSLATION AND INTERPRETATION
KEYWORDS: TRANSLATION QUALITY ASSESSMENT / TRANSLATION QUALITY / JULIANE HOUSE

SUCHADA SANGSANGUAN: AN ASSESSMENT OF THE TWO THAI VERSIONS OF KHALIL GIBRAN'S "THE PROPHET" USING JULIANE HOUSE'S MODEL. ADVISOR: PHRAE CHITTIPHALANGSRI, Ph.D., 182 pp.

The purpose of this study is to analyze two Thai translations of Kahlil Gibran's The Prophet using Julianne House's model of Translation Quality Assessment (TQA), and compare their quality in lexical, syntactic and textual means. The result shows that under overt errors the translation by Rawi Bhavilai has 54 mismatches while the translation by M.L. Pramoonmas Isarankura has 116 mismatches, which indicates that Bhavilai's translation has a higher quality than Isarankura's translation.

Under covert errors analyzed by lexical, syntactic, and textual means, Bhavilai's translation has 29 mismatches in lexical means, 6 mismatches in syntactic means, and 97 mismatches in textual means while Isarankura's translation has 39 mismatches in lexical means, 57 mismatches in syntactic means, and 168 mismatches in textual means. In total, under covert errors, Bhavilai's translation has 132 mismatches or 13% of translation units and Isarankura's translation has 264 mismatches or 27% of translation units. Therefore, Bhavilai's translation quality is higher than Isarankura's translation quality.

In addition, the result of House's register analysis, which is adopted from Michael A. K. Halliday's Systemic Functional Linguistics, in 3 elements of field, tenor and mode, shows that Bhavilai's translation has, overall, a lower number of mismatches, which indicates a higher quality of translation than Isarankura's translation. This study shows that House's model can be taken as a means to assess translation quality from English ST into Thai TT and can be used to compare translation quality of different versions of Thai translations.

Field of Study: Translation and Interpretation

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.แพร จิตติพลังศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ได้สละเวลาอ่านวิทยานิพนธ์เรื่องนี้หลายรอบและตรวจแก้งานอย่างละเอียดหลายครั้ง รวมทั้งแก้ไขบทความในวารสารก่อนส่งตีพิมพ์ พอเห็นอาจารย์แพรแก้งานแล้วจึงตระหนักว่าอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีนั้นต้องทำงานหนักและอดทนแค่ไหน นอกจากนี้อาจารย์ยังให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันมีค่ายิ่งในการเพิ่มพูนความรู้ด้านการเขียนให้แก่ผู้วิจัย และทั้งให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในการศึกษาด้านอื่นอีกด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศ.ดร.ยูลีอาเนอ เฮาส์ ผู้ให้แนวทางและคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เมื่อครั้งผู้วิจัยไปศึกษาภาคฤดูร้อนที่ Translation Research Summer School ใน พ.ศ. 2554 ผศ.รัชนีโรจน์ กุลธำรง ผู้ตอบข้อสงสัยหลายประเด็นในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล ผู้ช่วยสืบค้นประเด็นทางภาษาศาสตร์ที่ยังไม่ชัดเจน อาจารย์ ดร.ทองทิพย์ พูลลาภ ผู้ให้คำแนะนำแก่นิสิตในทุกปัญหาการทำวิจัย ผศ.ดร.รักสงบ วิจิตรโสภณ และ ผศ.ดร.เพียรศิริ เอกนิยม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน ผู้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์เมื่อครั้งเข้าสอบหัวข้อวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศ.ดร.ระวี ภาวิไล ผู้แปลสำนวน 1 และคุณมกุฎ อรฤดี บรรณาธิการตรวจแก้สำนวนแปล ปรัชญาชีวิต ผู้อธิบายความเป็นมาของสำนวนแปลและขั้นตอนการตรวจแก้ไขคุณนิภาพร อางควนิช และคุณณัฐกานต์ จินดาบริรักษ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ ผู้ช่วยประสานงานและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณกาญจนา บุษมงคล พี่สาวผู้เป็นเหมือนแม่ และสุพิชญา บุษมงคล หลานสาวผู้ให้การสนับสนุนและคอยให้กำลังใจในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญ ..... ช
บทที่ 1 บทนำ 1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
2. ความสำคัญของต้นฉบับ 5
2.1 หนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* 5
2.2 ลักษณะการแต่ง 7
2.3 ประวัติของคาลิล ยิบราน 11
3. ความสำคัญของบทแปล 12
3.1 สำนวนแปล 1 12
3.1.1 หนังสือ *ปรัชญาชีวิต* 13
3.1.2 ลักษณะการแปล 13
3.1.3 ประวัติของระวี ภาวิไล 16
3.2 สำนวนแปล 2 17
3.2.1 หนังสือ บทกวีตามข้อคิดจากหนังสือหลักปรัชญาชีวิต 17
3.2.2 ลักษณะการแปล 17
3.2.3 ประวัติของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร 19
4. ความสำคัญของรูปแบบของเฮาส์ 19
4.1 ความเป็นมา 19
4.2 ลักษณะการประเมิน 20
4.3 ประวัติของยูลีอาเนอ เฮาส์ 23
5. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 24
6. สมมุติฐานของการวิจัย 24
7. ขอบเขตของการวิจัย 24

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

หน้า

8. นิยามศัพท์ 25
9. วิธีดำเนินการวิจัย 25
10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 26
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 27
1. ประวัติการประเมินคุณภาพงานแปล 27
2. ความสำคัญของการประเมินคุณภาพงานแปล 29
3. แนวทางในการประเมินคุณภาพงานแปล 30
3.1 แนวทางเน้นความสามารถของผู้แปล 30
3.2 แนวทางเน้นผลตอบสนอง 30
3.3 แนวทางเน้นตัวบทและวาทกรรม 31
3.3.1 แนวทางเน้นวรรณกรรม 31
3.3.2 แนวทางแบบหลังสมัยใหม่และแบบถอดรื้อโครงสร้าง 32
3.3.3 แนวทางที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และการกระทำ/การตอบรับ 32
3.3.4 แนวทางเน้นภาษาศาสตร์ 32
4. รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลอื่น 33
4.1 รูปแบบการประเมินแนววิชาการ 33
4.1.1 รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการประเภทมีรายละเอียด 33
4.1.1.1 รูปแบบของเฮาส์ 33
4.1.1.2 รูปแบบของลาโรส 33
4.1.1.3 รูปแบบของอัลคิไน 34
4.1.1.4 รูปแบบของวิลเลียมส์ 36
4.1.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการประเภทไม่มีรายละเอียด 38
4.1.2.1 แนวทางของนิวมาร์ค 38
4.1.2.2 แนวทางของไรส์ 39
4.1.2.3 แนวทางของนอร์ด 39
4.1.2.4 แนวทางของไนดา 39
4.1.2.5 แนวทางของฟาราซาด 40

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

หน้า

4.1.2.6 แนวทางของเบลล์ 40
4.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาชีพ 40
4.2.1 รูปแบบการประเมินแบบบนลงล่าง 40
4.2.2 รูปแบบการประเมินแบบล่างขึ้นบน 41
5. รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ (Juliane House's TQA model) 41
5.1 ความเป็นมา 41
5.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 41
5.2.1 แนวคิดเรื่องความสมมูลภาพ 41
5.2.2 ประเภทของการแปล 42
5.2.2.1 การแปลแบบเปิดเผย 42
5.2.2.2 การแปลแบบแอบแฝง 42
5.2.3 ตัวกรองทางวัฒนธรรม 42
5.2.4 หน้าที่ของตัวบท 43
5.2.4.1 หน้าที่ด้านความคิด 44
5.2.4.2 หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ 44
5.3 รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ 44
5.3.1 รูปแบบการประเมินเดิม ค.ศ. 1976 44
5.3.1.1 กระบวนการวิจัยตามรูปแบบเดิม ค.ศ. 1976 45
5.3.1.2 คำวิจารณ์รูปแบบการประเมิน ค.ศ. 1976 48
5.3.2 รูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997 49
5.3.2.1 กระบวนการวิจัยตามรูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997 50
5.3.2.2 คำวิจารณ์รูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997 53
5.4 ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้รูปแบบของเฮาส์ 55
5.4.1 ตัวอย่างผลงานวิจัยของ Nafiseh Tahernejad 56
5.4.2 ตัวอย่างผลงานวิจัยของ Maryam Hafizi 57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 58
1. ทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร 58

หน้า

2. คัดเลือกต้นฉบับและสำนวนแปล 58
3. วิเคราะห์ต้นฉบับ 59
3.1 การวิเคราะห์อย่างละเอียด 62
3.2 การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา 67
3.2.1 การวิเคราะห์ด้านขอบเขตสัมพันธสาร 68
3.2.2 การวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร 68
3.2.3 การวิเคราะห์ด้านแบบวิธีสัมพันธสาร (mode) 69
3.3 การวิเคราะห์ประเภทผลงาน (genre) 70
3.4 สรุปหน้าที่ของต้นฉบับ 71
4. เปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล 71
การเปรียบเทียบหาข้อผิดพลาดอย่างละเอียด 73
4.1 ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย 73
4.2 ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง 74
4.3 การเปรียบเทียบทำเนียบภาษา 74
4.3.1 ขอบเขตสัมพันธสาร (field) 74
4.3.2 ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร 74
4.3.3 แบบวิธีสัมพันธสาร 75
4.4 ประเภทการแปลของสำนวนแปล 75
4.5 การเปรียบเทียบประเภทผลงาน 76
4.6 สรุปคุณภาพของสำนวนแปล 76
5. สรุปผลการวิจัย 76
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 77
1. การวิเคราะห์ต้นฉบับ 78
1.1 การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา 78
1.1.1 ขอบเขตสัมพันธสาร 79
1.1.2 ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร 84
1.2.2.1 ความเป็นมาของผู้เขียน 84

หน้า

1.2.2.2 จุดยืนของผู้เขียน 85
1.2.2.3 ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม 86
ทัศนคติทางสังคม 88
1.1.3 แบบวิธีสัมพันธสาร 88
1.2 การวิเคราะห์ประเภทผลงาน (genre) 92
1.3 สรุปหน้าที่ของตัวบท (statement of function) 93
2. การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล (comparison of original and translations) 94
2.1. ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย (overt errors) 96
2.1.1. การแปลผิดความหมายตรง (denotative meaning) 97
2.1.2 การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง 112
2.2 ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง (covert errors) 113
2.2.1 ขอบเขตสัมพันธสาร 113
2.2.2 ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร 117
2.2.3 แบบวิธีสัมพันธสาร 120
2.2.3.1 สื่อ 125
2.2.3.2 การมีส่วนร่วม 125
2.2.4 ประเภทการแปลของสำนวนแปล 125
2.3 การเปรียบเทียบประเภทผลงาน (genre comparison) 126
3. สรุปคุณภาพของสำนวนแปล (statement of quality) 126
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 128
1. สรุปผลการวิจัย 128
1.1 คุณภาพสำนวนแปล 128
1.1.1 คุณภาพสำนวนแปล 1 128
1.1.2 คุณภาพสำนวนแปล 2 129
1.1.3 สรุปคุณภาพสำนวนแปล 130
1.2 รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ 130
1.2.1 ข้อดีของรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ 131

หน้า

1.2.2 ข้อด้อยของรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ 133
1.2.3 สรุปรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ 145
2. ข้อเสนอแนะ 145
2.1 การนำไปใช้ 145
2.1.1 การแปลเพื่ออาชีพ 145
2.1.2 การสอนการแปล 146
2.1.3 สรุปการนำไปใช้ 147
2.2 การวิจัยต่อไป 148
2.2.1 การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการแปลของ เดอะ โพรเฟ็ท 148
2.2.2 การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ 149
รายการอ้างอิง 150
ภาคผนวก ก 154
ภาคผนวก ข 170
ภาคผนวก ค 174
ภาคผนวก ง 181
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 182

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพงานแปลเป็นหัวข้อสำคัญที่นักวิชาการและนักแปลอาชีพให้ความสนใจมาโดยตลอด แม้จะยังไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ว่างานแปลที่ดีควรมีลักษณะอย่างไรและมาตรฐานวัดคุณภาพงานแปลควรมีอะไรบ้าง แต่กระนั้นการประเมินคุณภาพงานแปลก็เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นจากผู้ว่าจ้างแปล ผู้อ่านหนังสือแปล ผู้อ่านคู่มือการใช้สินค้าจากต่างประเทศ หรือแม้กระทั่งผู้สอนหลักสูตรการแปลที่ล้วนมองหาเกณฑ์การให้คะแนนผู้เรียนของตน

การถกเถียงเรื่องการประเมินคุณภาพงานแปลมีหลายแง่หลายมุมที่เห็นต่างกัน เริ่มตั้งแต่มุมมองเรื่องคุณค่า (value) และคุณภาพ (quality) ของงานแปล ซึ่งแตกต่างกันไปแล้วแต่ทัศนคติและประสบการณ์ของแต่ละคน ทั้งสองคำนี้ไม่อาจอธิบายได้อย่างชัดเจนหรือที่ ลอว์เรนซ์ เวนูติ (Lawrence Venuti) เรียกว่า “highly variable notions” (Venuti 2000:5) ดังนั้นคุณภาพงานแปลจึงมีลักษณะเป็นอัตวิสัยอย่างเลี่ยงไม่ได้ การหาวิธีการประเมินคุณภาพงานแปลที่เหมาะสมจึงต้องอาศัยการพัฒนาเทคนิคเชิงปริมาณควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ทัศนคติ ความคาดหวัง และความหมายส่วนตัวในเรื่องคุณภาพและคุณค่า (Maier 2000:137)

คุณภาพ (quality) การสำรวจเรื่องคุณภาพงานแปลทำอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกในการประชุมวิชาการเรื่องคุณภาพในงานแปล (Quality in Translation) เมื่อ ค.ศ. 1959 เนื่องจากคำถามในแบบสำรวจเป็นคำถามเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้เข้าประชุมจึงมีคำตอบหลากหลายและแตกต่างกันอย่างมาก อย่างไรก็ตามเฮาส์ชี้ว่าผลสำรวจนี้ช่วยให้ได้ลักษณะของคุณภาพของงานแปลที่ดี ซึ่งดูจากความเชื่อมโยงของคำตอบเหล่านี้ เช่น บุคลิกภาพของผู้เขียน ผู้แปล และผู้อ่าน เป็นต้น เฮาส์สรุปว่างานแปลที่ดีคืองานแปลที่อ่านแล้วไม่รู้ว่าเป็นงานแปล (...a good translation is one which does not read like one.”) (House 1997:2) แครอล ไมเออร์ (Carol Meier) มองว่าคำนิยามเรื่องงานแปลที่ดีของเฮาส์นั้นถูกต้องแล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคลุมเครือและเป็นอัตวิสัย ซึ่งผลการสำรวจนี้ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพงานแปลยังไม่มีข้อตกลงเห็นร่วมกันได้ทั้งหมด (Maier 2000:115)

การสำรวจเรื่องคุณภาพงานแปลทำอย่างจริงจังอีกครั้งในการประชุมวิชาการเรื่องงานแปลและคุณภาพ (Translation and Quality) เมื่อ ค.ศ. 1998 หรือเกือบ 30 ปีต่อมา คำตอบที่ได้จากการตอบคำถามก่อนเข้าประชุมและระหว่างการประชุมยังแตกต่างกันอย่างมาก แต่สิ่งสำคัญที่ได้ในครั้งนี้คือนักวิชาการมีความคิดเห็นเรื่องคุณภาพงานแปลแตกต่างไปจากความคิดเห็นเมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา ซึ่งคริสตินา แชฟฟ์เนอร์ (Christina Schaffner) ชี้ให้เห็นว่าแม้แต่เฮาส์เองยังต้องปรับปรุงรูปแบบการประเมินของตนเป็นรูปแบบใหม่ (Schäffner 1998:2) ผลการสำรวจครั้งนี้ยังแสดงทิศทางการ

ประเมินคุณภาพงานแปลด้วยว่าต้องประเมินโดยคำนึงถึงบริบทของสถานการณ์เฉพาะเป็นหลัก (Maier 2000:140)

การประเมิน (assessment) เป็นแนวคิดริเริ่มโดยคาทารินา ไรส์ (Katharina Reiss) ใน ค.ศ. 1971 ไรส์กล่าวว่าการแปลสามารถกำหนดลักษณะได้อย่างชัดเจน เช่น องค์ประกอบทางภาษาศาสตร์ ซึ่งเท่ากับเป็นการบอกว่าคุณภาพก็คือการประเมินลักษณะดังกล่าวนั้น โดยที่สำนวนแปลที่ดีต้องมีคุณลักษณะเหมือนกับต้นฉบับ นอกจากนี้ไรส์ยังพูดถึงประเภทของตัวบท ขอบเขตของการแปล และองค์ประกอบของความเป็นอัตวิสัยในการประเมินคุณภาพงานแปลด้วย และทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดจุดเชื่อมของคำสำคัญ 3 คำ คือ งานแปล (translation), คุณภาพ (quality), และ การประเมิน (assessment) (Maier 2000:141)

แม้ไรส์จะเป็นผู้ให้แนวคิดเรื่องการประเมินคุณภาพงานแปล แต่วิธีการประเมินของไรส์ไม่ได้มีรูปแบบชัดเจน ซึ่งข้อสรุปนี้ตรงกับผลการวิจัยของบัญชา สุวรรณานนท์ที่สรุปว่า เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์ใช้ประเมินคุณภาพงานแปลอังกฤษ-ไทยได้ แต่ไม่ได้ระบุเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินงานแปลโดยเฉพาะ (บัญชา สุวรรณานนท์ 2546:ง) นักวิชาการด้านการแปลหลายคนรวมถึงเฮาส์ได้พยายามคิดค้นรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปล แต่ก็ต้องยอมรับกันว่ารูปแบบของตนนั้นไม่อาจประเมินคุณภาพได้อย่างสมบูรณ์ (House 1997:118) ดรูแกนกล่าวว่านักวิชาการหลายคนได้เสนอรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลตามแนวคิดของตน แต่ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบที่ไม่มีรายละเอียดมากพอที่จะนำไปใช้ได้จริง (Drugan 2013:50)

ดรูแกนเสนอว่าการจัดประเภทรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มของรูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการ (academic approach) เช่น รูปแบบของเฮาส์ (1976), รูปแบบของลาโรส (1987), รูปแบบของอัลคิไน (2000), และรูปแบบของวิลเลียมส์ (2004) และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มรูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาชีพ (professional approach) เช่น รูปแบบการประเมินคุณภาพแบบบนลงล่าง (top-down translation quality models) และ รูปแบบการประเมินคุณภาพแบบล่างขึ้นบน (bottom-up translation quality models)

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการว่ามีเกณฑ์การวัดที่เป็นระบบและสามารถนำไปใช้ได้ จากช่วงการนำเสนอรูปแบบการประเมินเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1976 จนถึงปัจจุบัน มีนักวิจัยหลายคนนำรูปแบบการประเมินนี้ไปทดลองใช้และได้ข้อสรุปถึงความสามารถในการประเมินคุณภาพงานแปลของตน อาทิ The Application of Juliane House's Model of TQA in Persian Translation of the Book "Pride and Prejudice" (J. Heidary & G. Bahrami, 2009), The Application of House's Model to William Faulkner's "The Sound as well as the Fury" (S. Hosseini), Translation Quality Assessment of Two Translated Versions of Sadegh Hedayat's "The Blind Owl" by Iraj Bashiri and D.P.Costello based

on Julian House Model (Hafizi and Akef 2012) และ Application of Julian House Model of Quality Assessment (M. Askari, 2011) เป็นต้น

จากผลการวิจัยเรื่องการประเมินคุณภาพงานแปลในคู่ภาษาต่างๆเหล่านี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่ารูปแบบการประเมินคุณภาพของเฮาส์จะสามารถประเมินคุณภาพงานแปล *เดอะ โพรเฟ็ท* ซึ่งเป็นคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยได้

หนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* ของคาลิล ยิบราน ได้รับการยกย่องจากผู้อ่านทั่วโลกว่าเป็นวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าในการให้หลักคิดของการดำเนินชีวิตที่ดี เนื้อหาแบ่งเป็น 28 บทซึ่งแต่ละบทอธิบายหลักคิดสำคัญหนึ่งเรื่อง เริ่มตั้งแต่ความรักไปจนถึงความตาย ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* ได้แปลเป็นสำนวนภาษาไทยใน พ.ศ. 2490 โดยระวี ภาวิไล และตีพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2504 จากการสืบค้นสำนวนแปลภาษาไทยอื่น ผู้วิจัยพบสำนวนแปลอีก 2 สำนวน รายละเอียดของสำนวนแปลทั้ง 3 สำนวน มีดังนี้

สำนวนแปล 1 แปลโดยระวี ภาวิไล (คาลิล ยิบราน 2553) สำนวนแปลนี้ได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2504 และอีกทั้งหมด 15 ครั้ง ในรูปเล่มทั้งปกอ่อนและปกแข็ง โดยสำนักพิมพ์ 4 แห่ง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2553 สำนักพิมพ์ผีเสื้อได้ตรวจแก้ปรับปรุงต้นฉบับเป็นครั้งแรกและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มพิเศษเนื่องในโอกาสย่างเข้าปีที่ 50 ของฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งนับเป็นการตีพิมพ์ครั้งที่ 17

สำนวนแปล 2 แปลโดย ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร (คาลิล ยิบราน 2511) ในช่วง พ.ศ. 2509-2512 สำนวนนี้ได้รับการตีพิมพ์เพียงครั้งเดียวเพื่อแจกผู้มาร่วมงานฉลองอายุครบห้ารอบของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร เมื่อ พ.ศ. 2512

สำนวนแปล 3 แปลโดยแก้วคำทิพย์ ไชย (คาลิล ยิบราน 2537) หรือชื่อจริง ประเดิม ดำรงเจริญ ในช่วง พ.ศ. 2536 และตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์คลาสสิก ใน พ.ศ. 2537 ผู้แปลกล่าวในช่วงต้นของหนังสือว่า “งานเขียนชิ้นนี้เคยได้รับการแปลมาแล้วหลายครั้งหลากหลายในภาษาไทย โดยใช้ชื่อต่างๆกัน ทว่าในครั้งนี้ ผู้แปลเรียบเรียงได้พยายามถอดความและถ้อยคำให้ได้ทั้งอรรถและรสตามที่ผู้อ่านงานวจนกวีนิพนธ์พึงจะได้รับ”

เมื่อวิเคราะห์วิธีการแปลของผู้แปลทั้งสามคนพบว่าสำนวนแปล 1 กับสำนวนแปล 3 มีวิธีการแปลที่คล้ายกัน กล่าวคือผู้แปลพยายามรักษาความหมายเดิมของต้นฉบับให้ได้มากที่สุดและใช้คำกระชับตรงกับต้นฉบับ นอกจากนี้ยังจัดรูปประโยคและความยาวของประโยคให้มีลักษณะเหมือนกับต้นฉบับจนคล้ายกับเป็นการแปลแบบคำต่อคำ ส่วนสำนวนแปล 2 ใช้คำแปลขนาดยาวและมีลักษณะของการแปลแบบเสริมความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 1 การเปรียบเทียบสำนวนแปล 3 สำนวนของหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท*

ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1 ระวี ภาวิไล	สำนวนแปล 2 ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร	สำนวนแปล 3 แก้วคำทิพย์ ไชย
Almustafa, the chosen and the beloved, who was a dawn unto his own day, had waited twelve years in the city of Orphalese for his ship that was to return and bear him back to the isle of his birth.	อัลมุสตาฟา ผู้ถูกเลือกและเป็นที่รัก ผู้เป็นเสมือนรุ่งอรุณในสมัยของท่าน ได้อยู่ในเมืองออร์ฟาลีสเป็นเวลาสิบสองปี เพื่อรอเรือซึ่งจะนำท่านกลับไปยังเกาะแห่งการเวียนเกิด	อัลมุสตาฟาคือผู้ที่ถูกเลือกสรรขึ้นมากล่าวถึงในที่นี้ เป็นผู้ที่มีความน่ารักบริสุทธิ์ดุจดั่งรังสีแห่งแสงอรุณ ณ กาลสมัยนั้น ได้เป็นผู้เฝ้ามาร่วมรอบสิบสองปีแล้วที่ในนครออร์ฟาลีสนี้ ซึ่งก็เพียงเพื่อรอคอยนาวาลำเก่าที่จะนำพาตัวเขากลับไปยังสถานถิ่นไกลลิบโน้น และนั่นก็คือเกาะแห่งกำเนิดดั่งเดิมนั้น	อัลมุสตาฟา ผู้ได้รับเลือก และเป็นผู้ที่รัก ผู้เป็นอรุณรุ่งแห่งกาลสมัย ได้อาศัยอยู่ในนครออร์ฟาลีส เป็นเวลาสิบสองปี เพื่อรอคอยเรือที่จะกลับมาและพาเขากลับไปยังเกาะแห่งการกำเนิดของเขา
Kahlil Gibran (1991:1)	คาลิล ยิบราน (2553:17)	คาลิล ยิบราน (2512:1)	คาลิล ยิบราน (2537:11)

จะเห็นได้ว่าผู้แปลสำนวน 1 กับผู้แปลสำนวน 3 แปลวลี “the chosen and the beloved” เป็น “ผู้ถูกเลือก และเป็นที่รัก” กับ “ผู้ได้รับเลือก และเป็นผู้ที่รัก” ซึ่งแปลแบบตรงตัวและกระชับเท่ากับต้นฉบับ ในขณะที่สำนวนแปล 2 แปลวลีเดียวกันนี้ว่า “คือผู้ที่ถูกเลือกสรรขึ้นมากล่าวถึงในที่นี้ เป็นผู้ที่มีความน่ารักบริสุทธิ์” ซึ่งเป็นการขยายความและตีความที่ไม่ตรงกับต้นฉบับอย่างเที่ยงตรงแต่ก็ไม่ผิดความหมายไปเสียเลย

นอกจากนี้ผู้แปลสำนวน 2 ยังเสริมความในสำนวนแปลของตน เช่น จากต้นฉบับข้างต้น “bear him back to the isle of his birth” ผู้แปลสำนวน 2 นี้แปลว่า “นำพาตัวเขากลับไปยังสถานถิ่นไกลลิบโน้น และนั่นก็คือเกาะแห่งกำเนิดดั่งเดิมนั้น” ซึ่งคำที่ขีดเส้นใต้คือส่วนที่เสริมความ ในประโยคเดียวกันนี้ ผู้แปลสำนวน 1 แปลว่า “นำท่านกลับไปยังเกาะแห่งการเวียนเกิด” และผู้แปลสำนวน 3 แปลว่า “พาเขากลับไปยังเกาะแห่งการกำเนิดของเขา” ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้แปลทั้งสองสำนวนนี้มีวิธีการแปลที่เหมือนกันคือใช้คำกระชับตรงกับต้นฉบับและไม่มีส่วนเสริมความ

ด้วยเหตุที่สำนวนแปล 1 กับสำนวนแปล 3 มีลักษณะการแปลที่คล้ายกัน ผู้วิจัยจึงเลือกเพียงสำนวนเดียวมาวิเคราะห์คือสำนวนแปล 1 เหตุผลที่เลือกสำนวนแปล 1 แทนที่จะเป็นสำนวนแปล 3

คือความแพร่หลายของสำนวนแปล 1 ที่มีมากกว่า ทั้งนี้สำนวนแปล 1 ได้รับการตีพิมพ์แล้วถึง 17 ครั้ง และยังมีวางจำหน่ายตามชั้นหนังสือทั่วไป ในขณะที่สำนวนแปล 3 ได้รับการตีพิมพ์เพียงครั้งเดียวและไม่มีวางจำหน่ายตามชั้นหนังสือทั่วไปนอกจากตามแผงหนังสือเก่า ดังนั้นผู้ที่สนใจศึกษางานแปลของผู้แปลสำนวน 1 จึงเข้าถึงสำนวนแปลทั้งเล่มนี้ได้ง่ายกว่า

แม้การประเมินคุณภาพงานแปลในต่างประเทศเริ่มมีมาตั้งแต่ ค.ศ. 1959 หรือมากกว่า 50 ปีมาแล้ว (Williams 2004:xiiv) แต่ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพงานแปลในประเทศไทย จากการสืบค้นฐานข้อมูลของสำนักงานหอสมุดแห่งชาติซึ่งเป็นศูนย์รวบรวมวิทยานิพนธ์ของทุกมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยพบผลการวิจัยเรื่อง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานแปลวรรณกรรมของคาทารินา ไรส์ : กรณีศึกษาเรื่องกามนิต ของบัญชา สุวรรณานนท์ เพียงเรื่องเดียว บัญชา สุวรรณานนท์ศึกษาแนวคิดการประเมินคุณภาพงานแปลของคาทารินา ไรส์และนำหลักเกณฑ์นี้ไปใช้ประเมินคุณภาพงานแปลเรื่อง “กามนิต” ของเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปเพื่อพิสูจน์ว่าเกณฑ์ของไรส์จะครอบคลุมงานแปลภาษาอังกฤษ-ไทยและงานแปลที่มีบริบททางวัฒนธรรมระหว่างต้นฉบับและบทแปลได้หรือไม่ เมื่อวิจัยแล้วพบว่าเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์ ใช้ประเมินคุณภาพงานแปลภาษาอังกฤษ-ไทยได้ แต่ไม่ได้ระบุเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินคุณภาพงานแปลที่มีบริบททางวัฒนธรรมดังกล่าวโดยเฉพาะ (บัญชา สุวรรณานนท์ 2546:ง)

ด้วยเหตุที่ประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาการประเมินคุณภาพงานแปลอย่างกว้างขวางนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษารูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินหนึ่งที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการด้านการแปลในต่างประเทศน่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการด้านการแปลในประเทศไทยต่อไป

2. ความสำคัญของต้นฉบับ

เนื้อหาส่วนความสำคัญของต้นฉบับประกอบด้วย 3 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* หัวข้อลักษณะการแต่ง และหัวข้อประวัติผู้เขียน

2.1 หนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท*

เดอะ โพรเฟ็ท (The Prophet) เป็นหนังสือที่มีชื่อเสียงระดับโลกและตีพิมพ์มากกว่า 100 ล้านฉบับ แปลเป็นภาษาต่างๆกว่า 40 ภาษา (Wikipedia 2014:online) จากสถิติยอดขายหนังสือในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* ได้รับการบันทึกเป็นหนังสือขายดีที่สุดของศตวรรษที่ 20 รองจากคัมภีร์ไบเบิล (Bushrui 2012:xiv) ยอดขายจำนวนมากนี้มาจากคำบอกปากต่อปากของผู้อ่าน โดยที่ผู้พิมพ์ไม่ต้องโฆษณา ซึ่งผู้แปลสำนวนไทยระวี ภาวิไล ก็รู้จักหนังสือเล่มนี้จากคำแนะนำของเพื่อน และ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร เองก็ได้รับหนังสือเล่มนี้จากหลานชายที่ไปเรียนต่างประเทศ

ยิบรานเล่าให้เพื่อนสนิทฟังว่าเขาได้แนวคิดเรื่องนี้เป็นครั้งแรกตั้งแต่อายุ 16 ปีและแต่งไว้เป็นร่างภาษาอาหรับ (Bushrui 2012:xv) ต่อมาเมื่อมีผลงานเขียนมากขึ้น ยิบรานจึงจริงจังกับการแต่ง *เดอะ โพรเฟ็ท* ให้เสร็จ แต่กระนั้นงานนี้ก็ใช้เวลาร่วมสองทศวรรษจึงเสร็จสมบูรณ์ใน ค.ศ. 1922 (Bushrui 2012:xlii) ซึ่งในช่วงเวลานั้นเขาใช้เวลาสลับไปกับงานเขียนอย่างอื่น

ในช่วงต้นของการเขียน *เดอะ โพรเฟ็ท* ยิบรานตั้งชื่อหนังสือว่า *The Counsels* และบางครั้งก็เรียก *Passage to Men and Women* จนเมื่อสามปีก่อนหนังสือแล้วเสร็จ ยิบรานจึงตัดสินใจเปลี่ยนชื่อหนังสือเป็น *The Prophet* ซึ่งช่วยให้หนังสือดูมีคุณค่ามากขึ้นเพราะคำสอนที่อยู่ในหนังสือนั้นบัดนี้กลายเป็นคำสอนของตัวแทนพระเจ้า ไม่ใช่คำสอนของบุคคลธรรมดาอีกต่อไป (Bushrui 2012:xviii) อิทธิพลแห่งความคิดของยิบรานได้รับจากหลายคน เช่น นิตเช่ (Nietzsche) นักปราชญ์เยอรมัน วิลเลียม เบลค (William Blake) นักกวีอังกฤษ นอกจากนี้ยิบรานยังสนใจลัทธิซูฟี (Sufism) ซึ่งเน้นในหลักการแห่งความรัก

นักวิชาการหลายคนเชื่อว่า *เดอะ โพรเฟ็ท* เป็นเรื่องราวชีวิตของยิบราน อาจเป็นได้ว่าอัลมุสตาฟา ผู้สอนศาสนาในเมืองออร์ฟาลีสเป็นเวลา 12 ปี ก็คือตัวของยิบรานผู้อาศัยอยู่ในนิวยอร์กนาน 12 ปี ส่วนอัลมิตราสาวกผู้ซื่อสัตย์ของอัลมุสตาฟาก็คือแมรี่ แฮสเคลล์ (Mary Elizabeth Haskell) หญิงผู้จงรักกับยิบรานมากที่สุดและเป็นผู้ช่วยปรับปรุงต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* จนกระทั่งตีพิมพ์ คำว่า ‘อัลมุสตาฟา’ นั้นมีความหมายในภาษาอาหรับว่า ‘ผู้ถูกเลือก’ หรือคนที่พระเจ้าได้เลือกมาเพราะมีความไว้ใจและนี่เป็นสิ่งซึ่งยิบรานฝันใฝ่จะเป็นแต่ไม่ได้เป็น ‘ออร์ฟาลีส’ ก็คือ ‘เยรูซาเล็ม’ ซึ่งภาษาอาหรับออกเสียงเป็นออร์ฟาลีส หรือออร์ซาเล็ม หรือออร์ซาลีม (กอบกุล อิงคุทานนท์ 2553:29-30)

กอบกุล อิงคุทานนท์สรุปแนวคิดของหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* ในคำนำสำนักพิมพ์ของหนังสือ *ชีวิต ความงาม และความรัก* ดังนี้

> ถ้าจะตีความเรื่องปรัชญาชีวิตให้กว้างไกลออกไปอีก อัลมุสตาฟาสามารถเป็นสัญญลักษณ์ของมนุษย์ซึ่งได้พบอิสรภาพในตัวเองแล้ว และได้ตระหนักถึงหนทางในตัวเองที่ผ่านจากลักษณะนิสัยของความเป็นมนุษย์ไปสู่ความเป็นพระเจ้าได้ ฉะนั้นชีวิตจึงได้รู้แจ้งและหนทางเข้าสู่สัจธรรมอันเที่ยงแท้ เรื่องของอัลมุสตาฟาคือความตายที่จะพาเขาไปยังถิ่นที่เกิด โลกแห่งความจริงทางอภิปรัชญา ส่วนประชาชนแห่งออร์ฟาลีสนั้นเปรียบดังสังคมของมนุษย์ส่วนใหญ่ ซึ่งปรารถนาจะหาหนทางกลับไปสู่พระเจ้า ด้วยคำแนะนำของผู้สอนศาสนาที่จะนำพวกเขาจากความเป็นมนุษย์ไปสู่ความใกล้พระเจ้าและรวมเป็นหนึ่งกับพระองค์
>
> (กอบกุล อิงคุทานนท์ 2553:30)

สำนักพิมพ์ผีเสื้อกล่าวถึงหนังสือ*ปรัชญาชีวิต*ในคำนำ ดังนี้

> ‘ปรัชญาชีวิต’ เป็นหนังสืออมตะของ คาลิล ยิบราน ซึ่งรู้จักกันแพร่หลายทั่วโลก โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สนใจปรัชญาและสาระลึกซึ้ง นับแต่พิมพ์ฉบับภาษาอังกฤษครั้งแรกเมื่อ

> ค.ศ. 1926 เป็นต้นมา ก็ได้พิมพ์ไปแล้วหลายสิบล้านเล่ม ทั้งยังแปลและพิมพ์เป็นภาษาต่างๆ หลายสิบภาษา... หนังสือเล่มนี้เป็นที่รู้จักกันในบรรดานักอ่านทั่วโลก และแม้แต่ในประเทศไทยก็ได้แพร่หลายมานาน มหาวิทยาลัยต่างๆในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ กำหนดให้หนังสือนี้เป็นคู่มือประกอบการศึกษาวิชาปรัชญา รวมทั้งมหาวิทยาลัยบางแห่งในประเทศไทยด้วย
>
> บรรณาธิการ (2553:6-7)

ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร กล่าวยกย่อง *เดอะ โพรเฟ็ท* ในคำนำของหนังสือ *บทกวีตามข้อคิดจากหนังสือหลักปรัชญาชีวิตของคาลิลยิบราน* ดังนี้

> หนังสือ *The Prophet* ของคาลิลยิบรานนี้ เป็นเรื่องราวที่กล่าวแสดงหลักปรัชญาชีวิตของมนุษย์ปุถุชนโดยทั่วไป แต่มิได้สอนอย่างเป็นการเทศนาสั่งสอนกันโดยตรง ซึ่งอาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความระอาเบื่อหน่ายเสียก่อนจบ ผู้เขียนจึงใช้วิธีเขียนโดยสร้างบุคคลขึ้นท่านหนึ่ง ซึ่งชาญฉลาดล้ำลึกและเป็นที่นับถือของนครแห่งนั้น ผู้นามว่า “อัลมุสตาฟา” ให้เป็นผู้รู้ธรรมและทั้งมีวาทะศิลปะ อันทวยนาคาทั่วไปยอมเคารพนอบน้อมเชื่อฟัง ครั้นแล้วก็ประกอบเรื่องราวขึ้นให้บุคคลผู้นี้มีเหตุให้ได้กล่าวแจงแสดงหลักปรัชญาไว้รวมด้วยกันถึงยี่สิบหกหัวข้อและแต่ละข้อเหล่านั้นใช้จากหลักธรรมดาทั่วไปของมนุษย์ ไม่เว้นชาติ เว้นภาษา แม้ว่าจะอยู่ในลัทธิศาสนาใดก็ตาม ซึ่งชี้ให้ได้เห็นถึงคุณค่ามหาศาลแก่ชีวิตโดยมิว่าจะเป็นในยุคใดสมัยใดคติเหล่านี้ก็หาเปลี่ยนแปลงไปไม่
>
> ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร (2512:[5])

จะเห็นได้ว่าหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* เป็นหนังสือที่ผู้แปลทั้งสองท่านเลือกแปลเพราะความชื่นชอบในเนื้อหาหรือหลักคำสอนจากหนังสือ ไม่ใช่แปลเพราะด้วยเหตุผลทางการค้าหรือมีเงื่อนเวลามาบังคับ ดังนั้นผู้แปลจึงแปลด้วยใจและใช้เวลาในการแปลได้นานเท่าที่ตนพอใจ

2.2 ลักษณะการแต่ง

ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* มีลักษณะการประพันธ์เป็นแบบร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง (poetic prose) ซึ่งมีเนื้อหาเป็นหลักคำสอนของศาสนาคริสต์กับศาสนาอิสลามรวมกัน (Gibran 2012:xliii) แบ่งหลักการปฏิบัติเป็น 26 บท ได้แก่ ความรัก (Love), การแต่งงาน (Marriage), บุตร (Children), การบริจาค (Giving), การกินและดื่ม (Eating and Drinking), การงาน (Work), ความปราโมทย์และความเศร้าโศก (Joy and Sorrow), บ้านเรือน (Houses), เครื่องนุ่งห่ม (Clothes), การซื้อและการขาย (Buying and Selling), อาชญาการและฑัณฑกรรม (Crime and Punishment), กฎหมาย (Laws), อิสรภาพ (Freedom), เหตุผลและอารมณ์ (Reason and Passion), ความปวดร้าว (Pain), การบรรลุธรรม (Self-Knowledge), การสอน (Teaching), มิตรภาพ (Friendship), การพูดคุย (Talking), กาลเวลา (Time), คุณธรรมและความชั่วร้าย (Good and Evil), การสวดวิงวอน (Prayer),

ความบันเทิง (Pleasure), ความงาม (Beauty), ศาสนา (Religion), และความตาย (Death) เมื่อรวมบทเริ่มต้น (The Coming of the Ship) และบทส่งท้าย (The Farewell) แล้วจะมีเนื้อหารวมทั้งหมด 28 บท

จรัญ หอมเทียนทองผู้เขียน *ปรัชญาน่าคิดของคาลิล ยิบราน* กล่าวในคำนำของหนังสือว่า "ลักษณะการประพันธ์ของยิบรานนี้แม้จะเป็นแบบร้อยแก้ว แต่ก็มีสารัตถะแห่งรสกวี เพราะมีลีลาดนตรีแฝงอยู่ เป็นความงามที่ทำลายปราการของการจำแนกระหว่างร้อยแก้วและร้อยกรองเป็นถ้อยร้อยเรียงที่สุดแสนไพเราะ" (หอมเทียนทอง 2553:ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ยิบรานเขียน *เดอะ โพรเฟ็ท* เป็นภาษาอังกฤษ นับเป็นผลงานภาษาอังกฤษเล่มที่สามของยิบรานต่อจาก *The Madman* (1918) และ *The Forerunner* (1920) ยิบรานเรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษอย่างจริงจังเมื่อย้ายมาอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาตอนอายุ 12 ปี ผู้คนใกล้ชิดกล่าวว่ายิบรานรู้ภาษาอังกฤษมากกว่าพวกเขาด้วยซ้ำ แต่กระนั้นยิบรานก็มีแมรี่ แฮสเคลล์ (Mary Haskell) เป็นผู้ช่วยขัดเกลาสำนวนภาษาอังกฤษของเขาตั้งแต่ผลงานเขียนเล่มแรก ตัวอย่างการแก้ไขต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* ในย่อหน้าที่ 16 มีดังนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบต้นฉบับก่อนและหลังการตรวจแก้

ต้นฉบับเขียนโดยยิบราน	**ต้นฉบับแก้ไขโดยแฮสเคลล์**
(16) Now when he had descended from the hill,	Now when he reached the foot of the hill,
he turned again towards the sea	he turned again towards the sea,
and saw his ship approaching the harbor.	and he saw his ship approaching the harbour,
And he beheld her mariners, the men of his own land, upon her bow …	and upon her prow the mariners, the men of his own land.
(Gibran 2012:xx)	(Gibran 2012:4)

จะเห็นได้ว่าแฮสเคลล์แก้ไขไวยากรณ์จาก past perfect tense เป็น past simple tense ในประโยคที่ 1, เติมเครื่องหมายจุลภาคหลังประโยคที่ 2, เพิ่มประธาน he ในประโยคที่ 3, เปลี่ยนการสะกดคำว่า harbor ที่เป็นภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน เป็น harbour ที่เป็นภาษาอังกฤษแบบอังกฤษในประโยคที่ 3, เปลี่ยนคำว่า bow เป็น prow ในประโยคที่ 4, และรวบประโยคที่ 4 มารวมกับประโยคที่ 3

ในส่วนอื่นของหนังสือเล่มนี้ก็มีลักษณะการแก้ไขเหมือนกัน คือการปรับไวยากรณ์และการแบ่งเว้นวรรคประโยคจากย่อหน้าที่มีหลายประโยคเป็นย่อหน้าที่มีเพียง 1-2 ประโยคเท่านั้น นอกจากนี้ แฮสเคลล์ยังแนะนำคำศัพท์ที่มีเสียงไพเราะและตรงกับความคิดมากขึ้น (Gibran

2012:xvi) เช่น จาก the month of awakening เป็น the month of reaping, จาก awaits the time เป็น awaits the wind เป็นต้น วิธีการแต่งเหล่านี้ช่วยให้งานเขียน *เดอะ โพรเฟ็ท* อ่านง่ายขึ้น และมีรูปแบบเป็นร้อยกรองที่มีท่วงทำนอง (Gibran 2012:xliii)

ต้นฉบับของ *เดอะ โพรเฟ็ท* มีตีพิมพ์จำหน่ายโดยหลายสำนักพิมพ์ (Gibran 1923, Gibran 1991, Gibran 1998, Gibran 2002, Gibran 2005, Gibran and Bushrui 2012) เนื่องจากหมดลิขสิทธิ์คุ้มครองแล้วในสหภาพยุโรป แคนาดา รัสเซีย อเมริกาใต้ และออสเตรเลีย (Wikipedia 2014:online) ต้นฉบับเหล่านี้มีความแตกต่างในเนื้อหาเล็กน้อยมาก แต่มีผลต่อการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ที่มุ่งวิเคราะห์หน่วยภาษาศาสตร์เป็นหลัก

ผู้วิจัยเลือกต้นฉบับที่จัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 85 โดย Alfred A. Knopf ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์แรกที่พิมพ์ผลงานนี้มาตั้งแต่ ค.ศ. 1923 ผู้วิจัยคิดว่าต้นฉบับสำนวนนี้จึงน่าจะมีความถูกต้องมากที่สุด เพราะหากมีข้อผิดพลาดในการพิมพ์ครั้งแรก ทั้งยิบรานและแฮสเคลล์ซึ่งเป็นผู้ช่วยปรับปรุงงานเขียนนี้คงแจ้งให้สำนักพิมพ์แก้ไขแล้ว ต้นฉบับสำนวนหนึ่งที่น่าสนใจคือฉบับที่จัดพิมพ์โดย Oneworld และตรวจแก้ไขโดย Suheil Bushrui ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยแมรีแลนด์ (University of Maryland) ผู้ได้รับการยอมรับในวงวิชาการว่ามีความรู้มากที่สุดในวรรณกรรมอาหรับโดยเฉพาะงานเขียนของยิบราน Bushrui ได้แปลหนังสือหลายเล่ม เช่น *The Essential Gibran, Kahlil Gibran: A Spiritual Treasure, Love Letters* และ *The Little Book of Love* นอกจากนี้ยังเขียนชีวประวัติ *Kahlil Gibran: Man and Poet* ร่วมกับ Joe Jenkins ยิ่งไปกว่านั้น ใน ค.ศ. 1983 Bushrui ได้รับแต่งตั้งจากประธานาธิบดีแห่งเลบานอนให้เป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ในงานฉลองครบรอบอายุ 100 ปีของยิบราน

ความแตกต่างของต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* ของสำนักพิมพ์ Oneworld (2012) กับสำนักพิมพ์ Alfred A. Knopf (1969) เฉพาะในบทที่ 1 มี 6 แห่ง ดังนี้

ตาราง 3 ความแตกต่างของต้นฉบับสำนักพิมพ์ Oneworld กับสำนักพิมพ์ Alfred A. Knopf

ย่อหน้า	ต้นฉบับของ Oneworld	ต้นฉบับของ Alfred A. Knopf
1d	...had waited twelve years in the city of Orphalese for a ship that was to return...	...had waited twelve years in the city of Orphalese for his ship that was to return...
	a ship: เป็นเรือลำไหนก็ได้	his ship: เป็นเรือที่อัลมุสตาฟานั่งมา
9	Nor is it a thought that I leave behind me, but a heart made sweet with hunger and with thirst.	Nor is it a thought I leave behind me, but a heart made sweet with hunger and with thirst.
	มี that	ไม่มี that

ย่อหน้า	ต้นฉบับของ Oneworld	ต้นฉบับของ Alfred A. Knopf
14b	Alone it must seek the ether.	Alone must it seek the ether.
	ประโยคปกติ	ประโยคเหมือนในงานเขียนคัมภีร์
19a	How often have you sailed on my dreams.	How often have you sailed in my dreams.
	on my dreams	in my dreams
50	You have walked among us like a spirit, and your shadow has been a light upon our faces.	You have walked among us a spirit, and your shadow has been a light upon our faces.
	มี like	ไม่มี like
62	Yet we ask ere you leave us, that you speak to us and give us of your truth.	Yet this we ask ere you leave us, that you speak to us and give us of your truth.
	ไม่มี this	มี this

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของเนื้อความในต้นฉบับทั้งสองกับร่างงานเขียนแรกที่ยิบรานส่งให้แฮสเคลล์ ผู้วิจัยมองว่าคำหรือรูปประโยคที่ถูกต้องควรเป็นดังนี้

ตาราง 4 คำอธิบายต้นฉบับสำนวนของสำนักพิมพ์ Alfred A. Knopf

ย่อหน้า	คำหรือรูปประโยคที่น่าจะถูกต้อง	เหตุผล
1d	...had waited twelve years in the city of Orphalese for his ship that was to return...	ยิบรานแต่งในร่างแรกว่า for the ship of purple sails ดังนั้นจึงเป็นการบ่งบอกว่าต้องเป็นเรือลำนี้ ไม่ใช่เรือลำไหนก็ได้
9	Nor is it a thought (that) I leave behind me, but a heart made sweet with hunger and with thirst.	อาจมี that หรือไม่มีก็ได้ เพราะผู้เขียนใช้คำเชื่อม that ตลอดทั้งเรื่องอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม หากเมื่อเปรียบเทียบประโยคในย่อหน้าที่ 9 นี้กับประโยคในย่อหน้าที่ 8 “It is not a garment I cast off this day,...” ก็ไม่ควรมี that เพราะประโยคทั้งสองจะขนานกันดีกว่า ซึ่งเป็นวิธีการแต่งอย่างหนึ่งของยิบรานและแฮสเคลล์
14b	Alone must it seek the ether.	ควรเป็นประโยคนี้ เพราะตรงกับร่างแรก และมีลักษณะโครงสร้างประโยคเหมือนประโยคถัดไป คือ “And alone and without his nest shall the eagle fly across the sun.”

ย่อหน้า	คำหรือรูปประโยคที่น่าจะถูกต้อง	เหตุผล
19a	How often have you sailed in my dreams.	ควรเป็น in my dreams เพราะตรงกับร่างแรกและมีลักษณะขนานกันกับประโยคถัดไป คือ How often have you sailed in my dreams. And now you come in my awakening, which is my deeper dream.
50	You have walked among us (like) a spirit, and your shadow has been a light upon our faces.	มีคำว่า like หรือไม่มีก็ได้ เพราะยิบรานเคยใช้คำนี้ในย่อหน้าที่ 34 “And shall my desires flow like a fountain” แต่ถ้าไม่มีก็จะเหมือนกับร่างแรกที่ไม่ได้แก้ไข

เมื่อพิจารณาเหตุผลที่กล่าวในตารางข้างต้นแล้วจะเห็นได้ว่าสำนวนของสำนักพิมพ์ Alfred A. Knopf น่าจะมีความถูกต้องมากกว่าสำนวนของสำนักพิมพ์ Oneworld และด้วยเหตุผลที่สำนักพิมพ์ Alfred A. Knopf ได้รับลิขสิทธิ์ให้พิมพ์ผลงาน *เดอะ โพรเฟ็ท* มาตั้งแต่เริ่มต้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ต้นฉบับสำนวนนี้ในการวิจัย

2.3 ประวัติของคาลิล ยิบราน

คาลิล ยิบราน เกิดเมื่อวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1883 ที่เมืองบิเชอร์รี (Besharri) ประเทศเลบานอน เดิมชื่อ Khalil Gibran แต่เปลี่ยนเป็น Kahlil Gibran เมื่อย้ายไปประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ตัวสะกด Kahlil ตรงกับการออกเสียงของคนอเมริกัน (Bushrui 2012:xi) ยิบรานเป็นบุตรคนที่สองของมารดาชื่อ Kamila Rahme ผู้เป็นหญิงจากตระกูลมีชื่อเสียงและครอบครัวนักบวช มารดาแต่งงานครั้งแรกและมีลูกชายหนึ่งคนชื่อปีเตอร์ (Peter) ต่อมาเมื่อสามีเสียชีวิตจึงสมรสใหม่กับ Khalil Gibran ชายผู้จากครอบครัวเล็กและตระกูลไม่มีชื่อเสียง หลังการสมรสมารดามีลูกชายคนที่สองและตั้งชื่อว่า Gibran Khalil Gibran ตามธรรมเนียมการตั้งชื่อลูกชายที่ให้ใช้ชื่อนามสกุลของปู่ตามด้วยชื่อบิดา สี่ปีหลังยิบรานเกิดมารดามีลูกสาวสองคนชื่อ Marianna และ Sultana (J. Gibran & K. Gibran 1981:12)

บิดาของยิบรานไม่ได้ทำงานที่มีรายได้พอเลี้ยงดูครอบครัวและทั้งเล่นการพนันทำให้ครอบครัวมีปัญหาเรื่องเงิน ดังนั้นยิบรานจึงไม่ได้เรียนหนังสืออย่างเป็นระบบในช่วง 12 ปีแรก มารดาต้องการให้ลูกๆมีอนาคตที่ดีจึงย้ายไปอยู่กับญาติที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1895 ต่อมาเมื่อยิบรานอายุได้ 14 ปีครึ่ง ยิบรานเดินทางกลับไปเลบานอนและเข้าศึกษาในสถานศึกษาภาษาอาหรับของซีเรียเป็นเวลาสองปี ต่อมาเขาได้เดินทางไปศึกษาศิลปะกับออกุส โรแดง (Auguste Rodin) ประติมากรชาวฝรั่งเศสผู้สร้างภาพ The Kiss อันเลื่องชื่อ ณ Ecole des Beaux Arts ในกรุงปารีส ใน ค.ศ. 1912 ยิบรานเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาและพำนักอยู่ในกรุงนิวยอร์ก และที่นั่นเขาได้ก่อตั้งสมาคมนักเขียนชาวอาหรับ (Arabic PEN Club) และได้เป็นนายกของสมาคม

ยิบรานเป็นนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ที่สตีฟาน แคนเฟอร์ (Stefan Kanfer) ผู้ช่วยบรรณาธิการนิตยสาร *ไทมส์* เขียนลงใน *The New York Times* เมื่อ ค.ศ. 1972 ว่าเป็นกวีที่มีผลงานขายดีที่สุดในอเมริกาทั้งที่เขาเป็นชาวเลบานอนโดยกำเนิด เรียนรู้ที่จะพูดภาษาอังกฤษเมื่ออายุ 12 ปี และตีพิมพ์หนังสือเล่มแรกเป็นภาษาอังกฤษเมื่ออายุถึง 35 ปี (คาลิล ยิบราน 2553:14)

ยิบรานมีผลงานเขียนหลายเล่มทั้งเป็นภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ เช่น *The Madman* (1918), *Twenty Drawings* (1919), *The Forerunner* (1920, *ผู้เบิกทาง* แปลโดย กิติมา อมรทัต), *Sand and Foam* (1926, *ทรายกับฟองคลื่น* แปลโดยระวี ภาวิไล), *Kingdom of the Imagination* (1927), *Jesus, The Son of Man* (1928), *The Earth Gods* (1931, *พระเจ้าแห่งโลก* แปลโดย อรนุช ชินอ่อน), *The Wanderer* (1932, *นักเที่ยว* แปลโดย ปารวดีและคนอื่นๆ) *The Garden of The Prophet* (1933, *สวนศาสดา* แปลโดยน่านรังษี กิติมา), The Voice of the Master (1963, *คำครู* แปลโดย น่านรังสี กิติมา หรือ *เสียงศาสดา* แปลโดย บุญเยี่ยม วิเลปนพฤกษ์) ผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้ยิบรานมากที่สุดคือ *The Prophet* (1923) งานประพันธ์ของยิบรานเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญาและมีอิทธิพลจูงใจคนรุ่นหลังทั่วโลก จนได้รับสมญาว่าดังเต้แห่งศตวรรษที่ 20 (คาลิล ยิบราน 2553:ไม่ปรากฏเลขหน้า)

นอกจากงานประพันธ์แล้วยิบรานยังมีผลงานด้านจิตรกรรมที่ได้รับการนับถือจากศิลปินทั่วโลก ได้นำออกแสดงในนครใหญ่ๆของโลกหลายแห่งอยู่ในระดับเดียวกับผลงานของออกุส โรแดง และวิลเลียม เบลค (William Blake)

ยิบรานลาโลกไปเมื่อ 10 เมษายน ค.ศ. 1931 ที่เมืองกรินิช ในนิวยอร์ก ด้วยโรคตับแข็งและปอดบวม ท่านมีอายุเพียง 48 ปี ร่างของยิบรานถูกนำกลับไปฝังที่เมืองบเชอรี ประเทศเลบานอน บนหลุมฝังศพปรากฏคำจารึกบนหลุมศพของท่านมีข้อความว่า “ข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่เหมือนพวกท่าน และบัดนี้กำลังอยู่ถัดจากไป ดังนั้นจงหลับตาลงและมองย้อนหลังไป ท่านจะได้แลเห็นข้าพเจ้าอยู่ ณ เบื้องหน้าท่าน” (คาลิล ยิบราน 2553:ไม่ปรากฏเลขหน้า) ปัจจุบันหลุมศพนี้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ยิบราน (Gibran Museum)

3. ความสำคัญของบทแปล

เนื้อหาส่วนความสำคัญของสำนวนแปลประกอบด้วย 2 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อรายละเอียดของสำนวนแปล 1 โดยผู้แปลระวี ภาวิไล ในราว พ.ศ. 2490 และหัวข้อรายละเอียดของสำนวนแปล 2 โดยผู้แปล ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ในช่วง พ.ศ. 2509-2512

3.1 สำนวนแปล 1

สำนวนแปล 1 แปลโดยระวี ภาวิไล ในราว พ.ศ. 2490 และรวมเล่มตีพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2504 โดยสำนักพิมพ์บริการทองในชื่อ *ปรัชญาชีวิต* รายละเอียดของสำนวนแปล 1 มีดังนี้

3.1.1 หนังสือ *ปรัชญาชีวิต*

ระวี ภาวิไลเล่าในหมายเหตุผู้แปลของหนังสือ *ปรัชญาชีวิต* ว่าตนได้รู้จักหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* เมื่อประมาณ พ.ศ. 2489 จากเพื่อนกลุ่มที่สนใจศิลปะและวรรณกรรม ขณะนั้นมีอยู่เล่มเดียวในเมืองไทยที่หอสมุดกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อไปยืมมาอ่านแล้วเกิดความประทับใจอย่างมาก จึงคัดลอกด้วยลายมือลงสมุด “ข้าพเจ้ารักสมุดเล่มนั้นมาก ได้ห่อปกไว้และนำติดตัวไปไหนๆ เสมอ เมื่อไปเที่ยวพักแรมต่างจังหวัดก็เอาไปอ่านด้วย บทกวีหลายตอนเมื่ออ่านในที่สงัดวิเวก ให้อรรถรสซึ่งเป็นความสุขสุขุมอย่างยิ่ง สมุดบันทึกเล่มนั้นเป็นที่ชอบใจของเพื่อนฝูงบางคน ซึ่งมักจะขอยืมไปอ่านด้วยในยามที่ไปเที่ยวพักแรมต่างจังหวัด เช่น ชายทะเลด้วยกัน” (ระวี ภาวิไล 2553:9)

ระวี ภาวิไล เริ่มแปล *เดอะ โพรเฟ็ท* เป็นภาษาไทยในราว พ.ศ. 2490 (ระวี ภาวิไล 2511:3) หลังจากแปลเสร็จแล้วก็ได้ทบทวนปรับปรุงแก้ไขอยู่หลายปีและคัดบางส่วนลงพิมพ์ในที่หลายแห่ง เพราะไม่มีโอกาสจะพิมพ์เป็นเล่ม ผู้แปลกล่าวว่าในขณะนั้นวงการหนังสือของไทยยังไม่พร้อมที่จะรับและสนใจงานเช่นนี้ กว่าจะพิมพ์เป็นรูปเล่มครั้งแรกได้ก็ราว พ.ศ. 2504 โดยสำนักพิมพ์บริการทอง ซึ่งปรากฏว่าหนังสือ *ปรัชญาชีวิต* ฉบับพิมพ์ครั้งแรกนี้ก็ขายไม่ค่อยออก เพราะเป็นงานที่ “เกิดขึ้นก่อนยุคสมัย” เมื่อมีการตีพิมพ์ครั้งที่สองในอีก 7 ปีต่อมาโดยสำนักพิมพ์เคล็ดไทยก็ปรากฏว่า “คนหนุ่มสาวที่แสวงหาสิ่งมีคุณค่าในชีวิตเริ่มสนใจ และความสนใจนั้นก็เพิ่มขึ้นและดำรงอยู่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน” (คาลิล ยิบราน 2553:10)

หนังสือ *ปรัชญาชีวิต* ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง สำนักพิมพ์ผีเสื้อผู้ได้ลิขสิทธิ์ตีพิมพ์สำนวนภาษาไทยล่าสุดแจกแจงรายการตีพิมพ์ที่ผ่านมาว่ามี 16 ครั้งโดยสำนักพิมพ์บริการทอง สำนักพิมพ์เคล็ดไทย สำนักพิมพ์กะรัต และสำนักพิมพ์ผีเสื้อ แต่ผู้วิจัยได้พบสำนวนพิมพ์ที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ศึกษิตสยามที่ระบุว่าเป็นผู้ตีพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2504 และอีก 4 ครั้งหลังจากนั้น ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าสำนวนแปลของระวี ภาวิไล ได้รับการตีพิมพ์มากกว่าที่มีบันทึกไว้

ระวี ภาวิไลกล่าวว่า “บทแปล ‘ปรัชญาชีวิต’ นี้ ชักนำให้นักอ่านชาวไทยรู้จัก ‘คาลิล ยิบราน’ และชักจูงให้เกิดงานแปลผลงานของกวีและศิลปินผู้นี้ออกเป็นภาษาไทยอีกหลายเล่ม ข้อคิดหลักธรรมอันแฝงอยู่ใน ‘ปรัชญาชีวิต’ เล่มนี้ ก็จะยังคงคุณค่านำแนวทางชีวิตของผู้คนต่อไปได้อีกนาน” (ระวี ภาวิไล 2553:11)

3.1.2 ลักษณะการแปล

บนหน้าปกหนังสือปรัชญาชีวิต ฉบับตีพิมพ์ล่าสุด พ.ศ. 2553 ปรากฏข้อความแสดงวิธีการแปลไว้ว่าถอดความ ระวี ภาวิไล กล่าวถึงวิธีการแปลของตนว่า

> “ในช่วง พ.ศ. 2490 นั้นเอง ขณะเมื่ออ่านบทกวีในเล่มซ้ำแล้วซ้ำอีกนั้น มีถ้อยคำภาษาไทยผุดขึ้นมาในใจของข้าพเจ้าตรงกับภาษาอังกฤษประโยคต่อประโยคในที่หลายแห่ง ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้เขียนลงในด้านซ้ายของสมุดให้ตรงกับเนื้อความภาษาอังกฤษ กระแสความคิด

เช่นนี้เองทำให้ข้าพเจ้าลงมือแปลบางบทเป็นภาษาไทยโดยเฉพาะบทที่ดึงดูดความสนใจและจินตนาการของคนหนุ่ม เช่น ตอน ‘ความรัก’ เป็นต้น ข้าพเจ้าได้จัดส่งบทแปลบางตอนไปลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวัน ‘นครสาร’ เพื่อนๆ ที่ได้อ่านก็พอใจแสดงความชื่นชม ทำให้ข้าพเจ้าเกิดกำลังใจแปลต่อไปเรื่อยๆ งานนี้ไม่ใช่งานเร่งร้อนอย่างใด และก็มักเป็นไปตามกระบวนการที่รอให้คำภาษาไทยผุดขึ้นมาในใจ เมื่ออ่านและครุ่นคิดตามบทกวีภาษาอังกฤษไปแล้วระยะเวลาหนึ่ง หรือในบางกรณีคำไทยก็เกิดขึ้นโดยทันที งานแปลนี้จึงนับว่าเป็นความบันเทิงใจอย่างหนึ่ง”

ระวี ภาวิไล (2553: 10)

เมื่อวิเคราะห์สำนวนแปลของระวี ภาวิไลโดยละเอียดแล้วพบว่ามีการใช้คำสั้น กระชับ และตรงกับความหมายของต้นฉบับจนแทบเป็นการแปลแบบคำต่อคำ ดังนี้

ตัวอย่าง 1

(19b) And now you come in my awakening, which is my deeper dream.

สำนวนแปล 1 และบัดนี้เธอมาในความตื่น ซึ่งเป็นความฝันอันลึกกว่า

ตัวอย่าง 2

(50) You have walked among us a spirit, and your shadow has been a light upon our faces.

สำนวนแปล 1 ท่านได้เดินอยู่ในท่ามกลางเรา ดังดวงวิญญาณ และเงาของท่านได้เป็นดังแสงสว่างบนใบหน้าของเรา

นอกจากวิธีการเลือกคำแปลที่สั้นตรงกับต้นฉบับแล้ว ผู้แปลยังใช้คำศัพท์ที่ใช้กันโดยทั่วไป เช่น เรือ แม่น้ำ ไม่ได้ใช้คำกวีนิพนธ์เหมือนที่พบในสำนวนแปล 2 เช่น นาวา ห้วงมหรรณพ

สำนวนแปลของระวี ภาวิไล มีการแก้ไขหลายครั้งทั้งเมื่อมีการพิมพ์ครั้งใหม่ภายในสำนักพิมพ์เดียวกัน และเมื่อเปลี่ยนจากสำนักพิมพ์หนึ่งไปอีกสำนักพิมพ์หนึ่ง ตัวอย่างการแก้ไขสำนวนแปลภายในสำนักพิมพ์เดียวกันมีในสำนักพิมพ์ศึกษิตสยามและสำนักพิมพ์ผีเสื้อ ดังนี้

ตาราง 5 การเปรียบเทียบสำนวนแปลในสำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม

ต้นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 85 โดย Alfred A Knopf ค.ศ. 1969	**สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 2 โดย สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม พ.ศ. 2511**	**สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 5 โดย สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม พ.ศ. 2519**
Almustafa, the chosen and the beloved,...	อัลมุสตาฟา ผู้บริสุทธิ์และเป็นที่รัก	อัลมุสตาฟา ผู้ถูกเลือกและเป็นที่รัก
(Gibran 1969:3)	(คาลิล ยิบราน 2511:5)	(คาลิล ยิบราน 2519:4)

ต้นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 85 โดย Alfred A Knopf ค.ศ. 1969	สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 2 โดย สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม พ.ศ. 2511	สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 5 โดย สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม พ.ศ. 2519
...and too many are the children of my longing...	และพวกเด็ก ๆ ซึ่งเป็นเสมือนลูกหลานของเรา	และลูกหลานแห่งความเฝ้าคอยของเรา
(Gibran 1969:4)	(คาลิล ยิบราน 2511:6)	(คาลิล ยิบราน 2519:4)

จะเห็นได้ว่าสำนวนแปลที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ศึกษิตสยามครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2511 (คาลิล ยิบราน 2511) มีการแก้ไขเมื่อตีพิมพ์ครั้งที่ 5 ใน พ.ศ. 2519 (คาลิล ยิบราน 2519) สำนวนแปลในครั้งนี้มีความหมายตรงกับต้นฉบับมากขึ้น

นอกจากสำนักพิมพ์ศึกษิตสยามแล้ว สำนักพิมพ์ผีเสื้อก็ได้แก้ไขสำนวนแปลเมื่อมีการพิมพ์ครั้งใหม่เช่นกัน เมื่อคราวฉบับแปลภาษาไทยย่างเข้าปีที่ 50 ใน พ.ศ. 2553 นั้นสำนักพิมพ์ผีเสื้อ “ได้ตรวจแก้ปรับปรุงต้นฉบับจากการพิมพ์ครั้งแรกซึ่งตกหล่นไปบ้างให้ครบถ้วนสมบูรณ์” (บรรณาธิการสำนักพิมพ์ผีเสื้อ 2553:7) ดังนี้

ตาราง 6 การเปรียบเทียบสำนวนแปลในสำนักพิมพ์ผีเสื้อ

ต้นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 85 โดย Alfred A Knopf ค.ศ. 1969	สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 14 โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อ พ.ศ. 2545	สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 17 โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อ พ.ศ. 2553
Only another breath will I breathe in this still air, only another loving look cast backward,	ขอให้เราได้หายใจในอากาศอันสงัดนี้อีกสักครั้ง ขอเพียงแต่มองกลับไปข้างหลังอีกสักครั้ง	ขอให้เราได้หายใจในอากาศอันสงัดนี้อีกสักครั้ง ขอเพียงแต่มองด้วยรักกลับไปข้างหลังอีกสักครั้ง
(Gibran 1969:5)	(คาลิล ยิบราน 2545:17-18)	(คาลิล ยิบราน 2553:20)
Only another winding will this stream make, only another murmur in this glade, And then shall I come to you, a boundless drop to a boundless ocean.	ขอลำธารนี้วกวนอีกสักครั้ง ขอเพียงแต่ได้ลำพึงในหมู่ไม้นี้อีกสักครั้ง แล้วเราก็จะมาสู่ท่าน --- หยดน้ำ --- สู่ห้วงสมุทรอันไร้ขอบเขต	ขอลำธารนี้วกวนอีกสักครั้ง ขอเพียงแต่ได้ลำพึงในหมู่ไม้นี้อีกสักครั้ง แล้วเราก็จะมาสู่ท่าน --- หยดน้ำไร้ขอบเขต --- สู่ห้วงสมุทรอันไร้ขอบเขต
(Gibran 1969:6)	(คาลิล ยิบราน 2545:18)	(คาลิล ยิบราน 2553:20)

จะเห็นได้ว่าสำนวนแปลที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อครั้งที่ 14 ใน พ.ศ. 2545 มีการแก้ไขเมื่อตีพิมพ์ครั้งที่ 17 ใน พ.ศ. 2553 สำนวนแปลครั้งหลังนี้ได้ปรับย่อหน้าให้ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ โดยทั้งการรวบย่อหน้าและการแยกย่อหน้า, และเพิ่มคำว่า *ด้วยรัก* และ *ไร้ขอบเขต*

ส่วนการแก้ไขเมื่อเปลี่ยนจากสำนักพิมพ์หนึ่งไปอีกสำนักพิมพ์หนึ่งก็มีลักษณะเหมือนกันคือมีทั้งแก้สำนวนแปลและการจัดย่อหน้าใหม่ ดังนี้

ตาราง 7 การเปรียบเทียบสำนวนแปลระหว่างสำนักพิมพ์

ต้นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 85 **โดย Alfred A Knopf ค.ศ. 1969**	**สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 5** **โดยสำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม พ.ศ. 2519**	**สำนวนแปลพิมพ์ครั้งที่ 17** **โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อ พ.ศ. 2553**
The sea that calls all things unto her calls me, and I must embark. For to stay, though the hours burn in the night, is to freeze and crystallize and be bound in a mould.	ห้วงสมุทรอันเรียกสรรพสิ่งเข้าสู่ตน ได้ร้องเรียกเราแล้ว และเราก็ต้องลงเรือ เพราะการที่จะยับยั้งอยู่นั้น ถึงแม้ว่าโมงยามจะลุกไหม้ในราตรี เราก็จะเย็นตัวแข็ง และถูกจำกัดอยู่ในแบบพิมพ์	ห้วงสมุทรอันเรียกสรรพสิ่งเข้าสู่ตน ได้ร้องเรียกเราแล้ว และเราต้องลงเรือ เพราะการที่จะยับยั้งอยู่นั้น แม้โมงยามจะลุกไหม้ในราตรี เราก็จะเย็นยะเยือกจนตัวแข็ง เป็นผลึกและถูกจำกัดอยู่ในเบ้าพิมพ์
(Gibran 1969:4)	(คาลิล ยิบราน 2519:5)	(คาลิล ยิบราน 2553:19)

จะเห็นได้ว่าสำนวนแปลของสำนักพิมพ์ผีเสื้อได้ปรับแยกย่อหน้าให้ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ, ตัดคำว่า *ก็ ถึง* และ *ว่า*, เพิ่มคำว่า *ยะเยือกจน* และ *เป็นผลึก*, และ เปลี่ยนคำแปลจาก *แบบพิมพ์* เป็น *เบ้าพิมพ์*

จากการเปรียบเทียบสำนวนแปลในการตีพิมพ์หลายครั้งและโดยสำนักพิมพ์ต่างๆดังที่แสดงมาข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าสำนวนแปลของระวี ภาวิไลมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้สำนวนแปลของระวี ภาวิไลจึงมีความละเอียดและแม่นยำมากกว่าสำนวนแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร

3.1.3 ประวัติของระวี ภาวิไล

ศาสตราจารย์ ดร.ระวี ภาวิไล สำเร็จการศึกษาวิทยาศาสตรบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโททางฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยแอดิเลด (Adelaide University) และปริญญาเอกทางดาราศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (National University of Australia)

ระวี ภาวิไลเริ่มเป็นอาจารย์เมื่ออายุ 19 ปี ประจำในภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2488 จนเกษียณอายุราชการใน พ.ศ. 2529 ท่านมีผลงานทางดาราศาสตร์เป็นที่ยอมรับกันในต่างประเทศ เคยร่วมประชุมและรับเชิญทำงานวิจัยในต่างประเทศร่วม 20 ครั้ง มีผลงานค้นคว้าวิจัยทางดาราศาสตร์ลงพิมพ์ในนิตยสารต่างประเทศ และเป็นที่อ้างอิงของนักดาราศาสตร์สำคัญของโลก ท่านเคยเป็นนายกสมาคมดาราศาสตร์แห่งประเทศไทย ค้นคว้าเรื่องกำเนิดแห่งจักรวาล วิจัยเรื่องอุกกาบาตที่ตกในประเทศไทย (ระวี ภาวิไล 2553:155)

ระวี ภาวิไลมีความสนใจศึกษาค้นคว้าทางศาสนาและปรัชญา และเขียนหนังสือประเภทนี้ไว้หลายเล่ม อาทิ คุณค่าชีวิต รู้สึกนึกคิด ชีวิตดีงาม ดาวหาง ความสงัด เพ่งพินิจเรื่องชีวิต บุปผชาติแห่งชีวิต ฯลฯ นอกจากผลงานเขียนแล้ว ท่านยังมีผลงานแปลอีกหลายเล่ม เช่น ปรัชญาชีวิต ปีกหักหิ่งห้อย สาธนา ทรายกับฟองคลื่น ฯลฯ

ปัจจุบัน ระวี ภาวิไล เป็นราชบัณฑิตแห่งราชบัณฑิตยสถาน ศาสตราจารย์กิตติคุณ ผู้อำนวยการธรรมสถานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นบรรณาธิการในคณะบรรณาธิการสำนักพิมพ์ผีเสื้อ และทั้งได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. 2549

3.2 สำนวนแปล 2

สำนวนแปล 2 แปลโดย ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ในช่วง พ.ศ. 2509-2512 และตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2513 เพื่อแจกในงานฉลองอายุครบห้ารอบของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร

3.2.1 หนังสือ บทกวีตามข้อคิดจากหนังสือหลักปรัชญาชีวิต

หนังสือ บทกวีตามข้อคิดจากหนังสือหลักปรัชญาชีวิตของคาลิลยิบราน จัดทำเพื่อแจกในงานฉลองอายุครบห้ารอบของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ในปีระกา พุทธศักราช 2512 หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์แจกในปีถัดมา โดยดูจากคำนำของผู้แปลที่ลงวันที่ 10 มีนาคม 2513 หนังสือเล่มนี้มีหน้าสารบัญที่ไม่เหมือนหนังสือโดยทั่วไป กล่าวคือ แสดงหลักปรัชญาทั้งยี่สิบหกข้อตั้งแต่ความรักไปจนถึงความตายในแผ่นสารบัญแจ้งอยู่ท้ายหนังสือเล่ม ซึ่งผู้แปลมองว่าเพื่อผู้อ่านจะได้ค้นอ่านได้สะดวก

3.2.2 ลักษณะการแปล

สำนวนการแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ใช้สำนวนวรรณศิลป์และมีลักษณะทางสุนทรียภาพ นอกจากนั้นยังมีลักษณะเสริมความจากความหมายเดิมของต้นฉบับ ดังนี้

ตัวอย่าง 1

(11) The sea that calls all things unto her calls me, and I must embark.

สำนวนแปล 2 ห้วงมหาสมุทรอันไพศาลย่อมร่ำเรียกและดึงดูดสรรพสิ่งทั้งปวงให้เคลื่อนเข้าไปสู่ นั้นแลก็กำลังเร่งเรียกเราอยู่อย่างอึงอล และเราก็ต้องจับเรือตามต้อยเข้าไปหา

ทั้งประโยคเป็นการแปลโดยใช้ภาษาเชิงวรรณกรรมและมีลักษณะทางสุนทรียภาพ ส่วนข้อความที่ขีดเส้นใต้คือข้อความที่ผู้แปลเสริมจากต้นฉบับ

ตัวอย่าง 2

(62) Yet this we ask ere you leave us, that you speak to us and give us of your truth.

สำนวนแปล 2 แต่ท่านผู้เจริญ เราขอวิงวอนท่าน ขอร้องท่านในท่ามกลางสิ่งทั้งหลายทั้งปวงนี้ ก่อนที่ท่านจะจากเราไปลับ ขอให้ท่านพูดกับเราก่อน และขอได้แนะหลักธรรมแห่งความจริงให้แก่เราด้วย

ข้อความแปลเชิงวรรณกรรมและมีลักษณะทางสุนทรียภาพ คือ อันที่จริงกาลสนธยาสายัณห์อันสิ้นสุดแห่งเรานั้นจำต้องนับแน่นอนอย่างแท้เที่ยงว่าเป็นเยี่ยงบุพพัณหสมัยอันใสวิสุทธิ์เริ่มแรก ส่วนข้อความที่ขีดเส้นใต้คือข้อความที่ผู้แปลเสริมจากต้นฉบับ

ผู้แปลกล่าวถึงวิธีการแปลของตนว่า

> “ส่วนการเขียนนั้นข้าพเจ้าได้ขยายความและตัดเติมความบ้าง เพื่อท่านผู้อ่านจะได้อ่านเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ตอนใดที่เป็นความบรรยาย ก็ได้เขียนไว้อย่างเป็นร้อยแก้ว แต่ตอนใดที่เป็นคำสอนหลักปรัชญาในยี่สิบหกข้อนั้น ข้าพเจ้าก็ได้รจนาขึ้นให้เป็นคำร้อยกรองตามหัวข้อแต่ละอย่างละอย่างต่างๆไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความวิจิตรบรรจงยิ่งขึ้น แต่ซึ่งเมื่อเทียบกับต้นฉบับเดิมแล้วก็ย่อมได้ความหมายข้อความเคลื่อนคลาดบ้างไม่น้อย แต่เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้ที่นิยมในทางกวีและอยากให้เป็นพิเศษด้วยดั่งกล่าวแล้ว จึงขอถอดออกมาทำเป็นบทกวีให้สมแก่ที่นิยมนั้น แต่โดยแท้จริงแล้ว หนังสือของคาลิลยิบรานเล่มนี้ ถึงแม้ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดออกมาทำขึ้นด้วยบทกวีให้พิเศษประเภทใดบ้างก็ตาม ที่จะให้ได้เหมาะสมเทียมทันเทียบเคียงกับต้นฉบับเดิมอันทรงคุณะลักษณะวิเศษล้ำนั้น ย่อมจะเป็นไปหาได้ไม่”
>
> ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร (2512:[6])

ผู้แปลกล่าวว่าตนได้ขยายความและตัดเติมความบ้าง เพื่อท่านผู้อ่านจะได้อ่านเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น แต่เมื่อวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้วกลับพบว่าส่วนที่ขยายความนั้นมีค่อนข้างมาก ซึ่งทำให้เข้าใจความหมายได้ยากขึ้น ดังตัวอย่างนี้

(12) For to stay, though the hours burn in the night, is to freeze and crystallize and be bound in a mould.

สำนวนแปล 2 เพราะการที่จะยับยั้งนั้น เป็นอันเป็นไปมิได้แล้ว ถึงแม้ว่าโมงยามจะเร่งผวนผันให้ร้อนแรงราวเพลิงกล้าในยามมืดแห่งราตรีกาลได้สักปานใด ก็เป็นอันสิ้นสุดฤทธิ์ ด้วยกายเราก็จะเย็นจืดชืดลงพลันและเป็นท่อนแข็ง และแล้วก็ต้องถูกบังคับให้จำกัดที่อยู่แต่ในหีบที่อัดรัดราวกับแบบพิมพ์นั้น

นอกจากนี้ผู้แปลยังใช้คำแปลเชิงกวีนิพนธ์ตลอดทั้งตัวบท เช่น กษณะ ความเศร้าสลด รัญจวญ ดังตัวอย่างนี้

(4) But as he descended the hill, a sadness came upon him, and he thought in his heart

สำนวนแปล 2 แต่แล้วในกษณะต่อมา เมื่อกำลังที่ไต่เต้าลงมาจากยอดเนินนั้นนั่นเอง ความเศร้าสลดรัญจวญกลับหวนมาบังเกิดขึ้นแกในดวงมโนของเขา ทำให้กลับเกิดป่วนปั่นแล้วพลันเกิดความคำนึงนึกไปพลางว่า

3.2.3 ประวัติของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร

หม่อมหลวงหญิงประมูลมาศ อิศรางกูร เกิดเมื่อ พ.ศ. 2452 เป็นบุตรีในหม่อมราชวงศ์จรัส อิศรางกูร ไม่ปรากฏชื่อมารดา ท่านมีพี่น้องร่วมบิดามารดาทั้งสิ้น 6 คน ได้แก่ หม่อมหลวงปลั่ง อิศรางกูร, หม่อมหลวงไปล่ (ขุนพิทักษ์นคเรศ) อิศรางกูร, หม่อมหลวงไว อิศรางกูร, หม่อมหลวงวงศ์ อิศรางกูร, หม่อมหลวงเหม อิศรางกูร, และหม่อมหลวงหญิงหงษ์ อิศรางกูร

จากข้อมูลเว็บไซต์ของมูลนิธิอิศรางกูรไม่ระบุว่า หม่อมหลวงประมูลมาศ อิศรางกูร มีคู่สมรส ท่านถึงแก่อนิจกรรมเมื่อ พ.ศ. 2514 สิริอายุ 62 ปี (มูลนิธิอิศรางกูร 2557:ออนไลน์)

4. ความสำคัญของรูปแบบของเฮาส์

รูปแบบการเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ได้รับความสนใจจากนักศึกษาและนักวิชาการด้านการแปลอย่างต่อเนื่อง โดยได้นำไปทดลองใช้และพัฒนาให้เป็นรูปแบบเฉพาะตน เช่น *Meaning-oriented assessment* ของ Mira Kim, *Translation quality assessment: an argument-centred approach* ของ Malcolm Williams และ *Literary translation quality assessment* ของ Beatriz Ma Rodríguez เป็นต้น เฮาส์ให้ความคิดเห็นว่าการประเมินคุณภาพงานแปลของตนด้วยวิธีวิเคราะห์ด้านภาษาศาสตร์ (linguistic analysis) นี้ถือเป็นขั้นตอนแบบวิทยาศาสตร์ (science procedure) ซึ่งดีกว่าการประเมินอื่นใดที่ใช้มาตรวัดแบบคลุมเครือ (vague categories) เช่น ทัศนคติ (attitudes) ความเชื่อ (beliefs) หรือ ความคิดเห็น (opinions) เฮาส์กล่าวว่าจากการศึกษาการประเมินคุณภาพงานแปลมาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอกว่า 30 ปี พบว่ารูปแบบการประเมินของตนนั้นเป็นวิธีการประเมินเดียวที่อธิบายได้กระจ่างและมีขั้นตอนต่อเนื่องกันอย่างมีเหตุมีผลด้วยพื้นฐานเชิงทฤษฎีและภาษาศาสตร์ (House 1997:118-119)

4.1 ความเป็นมา

ยูลีอาเนอ เฮาส์ เสนอรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลในวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เมื่อ ค.ศ. 1976 นับได้ว่าเป็นรูปแบบการประเมินแรกที่มีทฤษฎีรองรับ และได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในปีถัดมา รูปแบบนี้มีขั้นตอนการประเมิน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับและสรุปหน้าที่ของต้นฉบับ ขั้นตอนการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล และขั้นตอนสรุปคุณภาพของสำนวนแปล

รูปแบบการประเมินนี้ได้รับคำวิจารณ์จากนักวิชาการหลายคนในเรื่องความซับซ้อนของขั้นตอนการประเมิน เฮาส์ได้สรุปคำวิจารณ์เหล่านี้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ การแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์และคำศัพท์ (analytical categories and terminology), การตรวจสอบผลการวิเคราะห์

(verifiability), ข้อจำกัดของส่วนที่แปลได้ (limits of translatability), ความแตกต่างระหว่างการแปลแบบเปิดเผยกับการแปลแบบแอบแฝง (distinction between overt and covert translation) จากนั้นเฮาส์จึงได้นำคำวิจารณ์เหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินเดิมให้เห็นได้ชัดเจน โดยแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบทำเนียบภาษา ตามแนวทางภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ (systemic-functional linguistics) เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขอบเขตสัมพันธสาร (field) ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) และด้านแบบวิธีสัมพันธสาร (mode) และในแต่ละด้านนั้นได้วิเคราะห์เป็น 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ (lexical means) วิธีการทางวากยสัมพันธ์ (syntactic means) และวิธีการทางตัวบท (textual means)

ภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ (systemic-functional linguistics) มักเรียกโดยย่อว่า SFL หรืออีกชื่อหนึ่งว่า systemic-functional grammar เป็นแนวภาษาศาสตร์ที่เสนอโดยไมเคิล ฮัลลิเดย์ (M.A.K. Halliday) นักภาษาศาสตร์แห่งสำนักลอนดอน (London School of Linguistics) ฮัลลิเดย์มองว่าแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคมของภาษาจะปรากฏใน 2 ส่วนของไวยากรณ์ คือ ส่วนระบบ (systemic part) และส่วนหน้าที่ (functional part)

4.2 ลักษณะการประเมิน

เฮาส์จึงได้นำข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาปรับปรุงรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลใหม่ ซึ่งมีความแตกต่างจากรูปแบบเดิมอย่างเห็นได้ชัด เช่น เพิ่มหัวข้อวิเคราะห์ ประเภทผลงาน (genre) ในส่วนการวิเคราะห์ตัวบทเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ตัวบท (textual function) ลักษณะทางภาษา (linguistic characteristics) และการใช้ตัวบทในสังคม (social use of a text) โดยแยกย่อยเป็นขอบเขตสัมพันธสาร (field) ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) และแบบวิธีสัมพันธสาร (mode) นอกจากนี้เฮาส์ได้ลดจำนวนประเภทของทัศนคติทางสังคม (Social Attitude) จาก 5 ประเภทเป็น 3 ประเภท และเพิ่มส่วนการวิเคราะห์ผู้เขียนในหัวข้อ Individuality เป็นต้น (House 1997:38-39)

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลนี้ ในส่วนของการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาเฮาส์ยังคงใช้ระบบการแบ่งประเภทของ Crystal และ Davy (1969) คือ ลักษณะเฉพาะของผู้เขียน (Individuality), วาทกรรม (Discourse) และ ขอบเขตของการกระทำ (Province) และระบบการแบ่งประเภทแบบเดิมที่ตนเคยเสนอไว้ในครั้งแรก คือ มิติของผู้ใช้ภาษา (Dimensions of Language User) และมิติของการใช้ภาษา (Dimensions of Language Use) โดยนำทั้งสองระบบมาจัดกลุ่มใหม่เป็น 3 กลุ่มตามวิธีของฮัลลิเดย์ (1993) ซึ่งได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร (field) ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) และแบบวิธีสัมพันธสาร (mode)

นอกจากนี้เฮาส์ยังได้นำแนวคิดเรื่องโครงสร้างการวิเคราะห์เพื่อศึกษาทำเนียบภาษา (Analytical Framework for Register Studies) ของ Biber (1994) ซึ่งแสดงการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาด้วยวิธีการเปรียบเทียบลักษณะของตัวบทในด้านต่างๆ เช่น ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ความสัมพันธ์

ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ช่องทางสื่อสาร และวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เป็นต้น มาปรับใช้ และทั้งได้นำแนวคิดเรื่อง Contextual Theory of Language ของ Martin (1993) ซึ่งกล่าวถึงภาษาในบริบทต่างๆ มาเพิ่มในรูปแบบใหม่นี้ด้วย (House 1997:107-108) เมื่อมองโดยรวมแล้วรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์มีลักษณะดังในแผนภูมิต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

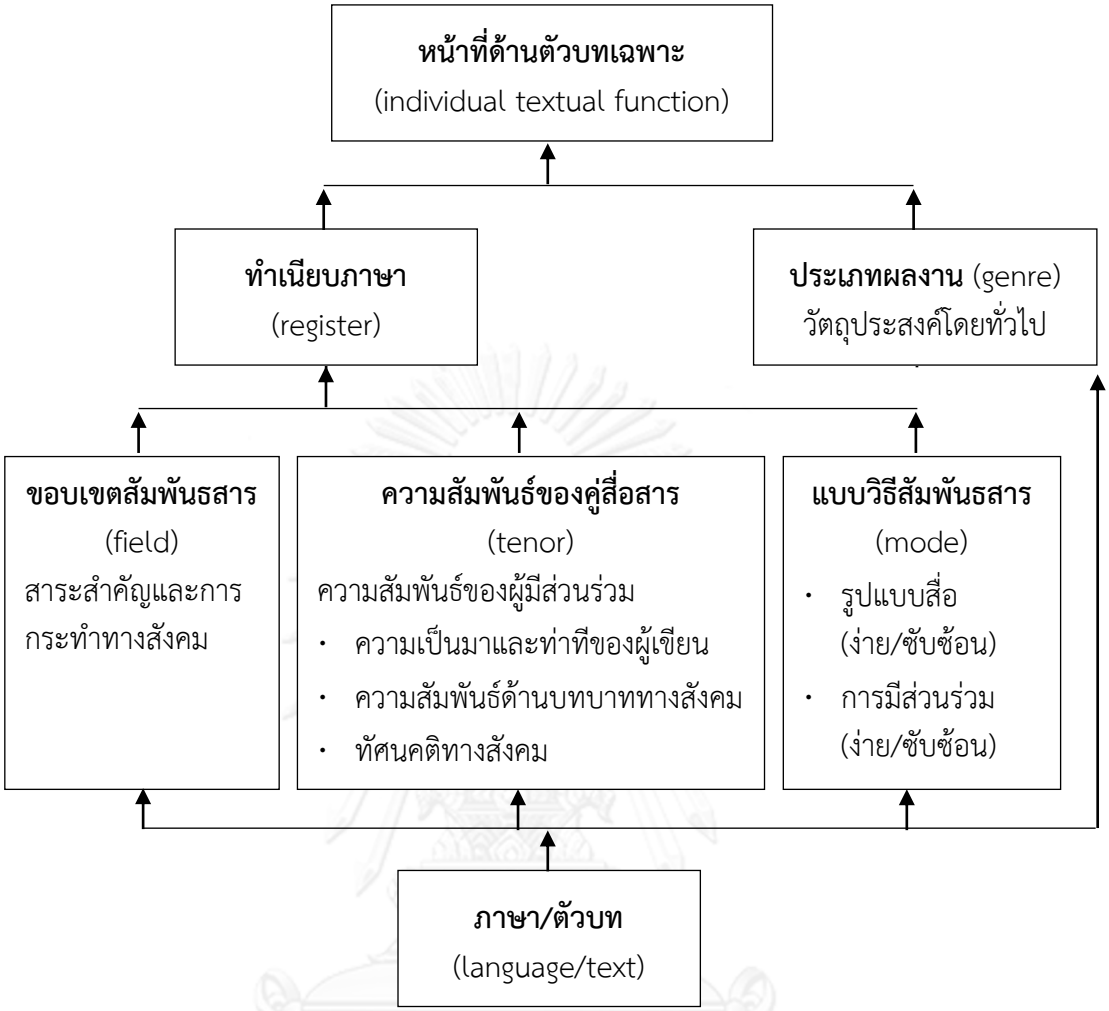

แผนภูมิ 1 กรอบการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับและบทแปล (A Scheme for Analyzing and Comparing Original and Translation Texts) (House 1997:108)

จากแผนภูมิข้างต้น ขั้นตอนการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์เริ่มจากการวิเคราะห์ต้นฉบับในด้านขอบเขตสัมพันธสาร (field), ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) , แบบวิธีสัมพันธสาร (mode), และประเภทผลงาน (register) ด้านขอบเขตสัมพันธสาร เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบขอบเขตของเนื้อหาหรือสาระสำคัญของตัวบท, ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความเป็นมาของผู้เขียน จุดยืนของผู้เขียน ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม และทัศนคติทางสังคม, ด้านแบบวิธีสัมพันธสาร เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบสื่อและการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร, และด้านประเภทผลงาน (genre) เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบประเภทผลงาน โดยในแต่ละด้านให้วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางคำศัพท์ (lexical means) วิธีการทางวากยสัมพันธ์ (syntactic means) และวิธีการทางตัวบท (textual means) จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ของต้นฉบับและสำนวนแปลทั้งสองมาเปรียบเทียบกันเพื่อประเมินคุณภาพ โดยพิจารณาที่จำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatch) เท่านั้น สำนวนแปลที่มีจำนวนหน่วยไม่ตรงน้อยกว่าแสดงว่าเป็น

สำนวนแปลที่มีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับมากกว่าหรือมีคุณภาพงานแปลสูงกว่าตามรูปแบบการประเมินของเฮาส์

4.3 ประวัติของยูลีอาเนอ เฮาส์

ศาสตราจารย์ยูลีอาเนอ เฮาส์ (Professor Juliane House, PhD) นักภาษาศาสตร์และนักวิชาการด้านการแปลชาวเยอรมัน เกิดเมื่อ ค.ศ. 1942 ท่านเริ่มเรียนอนุปริญญาด้านการแปลภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ณ มหาวิทยาลัยไฮเดลเบิร์ก (University of Heidelberg) ประเทศเยอรมนี ใน ค.ศ. 1966 เมื่อสำเร็จการศึกษาได้ทำงานเป็นนักแปลอาชีพคู่ภาษาเยอรมัน-อังกฤษอยู่ 4 ปี ซึ่งเฮาส์เน้นการแปลตัวบทวิทยาศาสตร์และเศรษฐกิจ จากนั้นจึงเข้าสู่การทำงานด้านวิชาการโดยเริ่มเป็นครูสอนภาษาอังกฤษและเยอรมันในโรงเรียน และเป็นอาจารย์สอนหลักสูตรภาษาเยอรมันเป็นภาษาต่างชาติที่มหาวิทยาลัยไฮเดลเบิร์กในเวลาเดียวกันนาน 2 ปี เฮาส์กลับไปทำงานเป็นนักแปลอาชีพอีกครั้งกับบริษัทต่างชาติแห่งหนึ่งที่เมืองแฟรงค์เฟิร์ตอยู่หนึ่งปี ก่อนเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศแคนาดา ใน ค.ศ. 1968

เฮาส์เริ่มศึกษาที่มหาวิทยาลัยโตรอนโตพร้อมทำงานเป็นผู้ช่วยสอนและผู้ช่วยวิจัยไปด้วย ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการศึกษา (Bachelor of Education, 1970), ปริญญาโทด้านภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ (MA in Linguistics and Applied Linguistics, 1971) ด้วยผลงานวิทยานิพนธ์เรื่อง Theoretical Aspects of Translation และปริญญาเอกด้านการประเมินคุณภาพงานแปล

ในระดับปริญญาเอกนั้นเฮาส์เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง A Model for Translation Quality Assessment and Some Implications for Foreign Language Teaching เพื่อนำส่งภาควิชาทฤษฎีด้านการศึกษา (Department of Educational Theory) แห่งมหาวิทยาลัยโตรอนโต และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ใน ค.ศ. 1976 ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา David (H.H.) Stern ผู้บุกเบิกให้การแปลเป็นสาขาวิชาการสำคัญสาขาหนึ่ง (House 2009:xi)

เฮาส์เป็นนักวิชาการด้านการแปลที่มีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องในหัวข้อ Translation Theory and Criticism, Cross-Cultural Pragmatics, Contrastive Discourse Analysis, Intercultural Communication, Politeness, Misunderstanding; English as a Lingua Franca, และ International Business Communication นอกจากนี้ท่านได้เขียนหนังสือด้านการแปลไว้หลายเล่ม อาทิ Translation Quality Assessment (1977), Multilingual Communication (1984), Translation Quality Assessment: A Model Revisited (1997), Translation and the Construction of Identity (2005), และผลงานล่าสุด Translation (2009)

ท่านได้รับรางวัล Distinguished Scholar Award จาก University of Michigan, Ann Arbor ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ. 1996/1997 และรางวัล Distinguished Scholar in

Residence Program จาก University of Ottawa ประเทศแคนาดา ใน ค.ศ. 1997 ทั้งยังได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จาก Faculty of Humanities, Jyväskylä University ประเทศฟินแลนด์ ใน ค.ศ. 1998

เฮาส์ร่วมก่อตั้ง German Association of the Science of Translation and Interpreting และ International Association for Translation and Intercultural Studies (IATIS) ปัจจุบันเฮาส์เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณแห่งมหาวิทยาลัยฮัมบวก, ประธานของหลักสูตรภาษาศาสตร์ (Linguistics Programs) และกรรมการของโครงการปริญญาเอกด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ (PhD in Applied Linguistics) แห่ง Hellenic American University ท่านได้รับเชิญให้ไปบรรยายและเป็นกรรมการสอบระดับปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยชั้นนำต่างๆทั่วโลก

5. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาคุณภาพงานแปลของทั้งสองสำนวนเพื่อให้ทราบว่างานแปลลักษณะใดเป็นงานแปลที่มีคุณภาพตรงตามรูปแบบการประเมินของเฮาส์ นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องการทราบว่ารูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของยูลีอาเนอ เฮาส์สามารถใช้ประเมินคุณภาพงานแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้เหมาะสมหรือไม่ และสามารถใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานแปลได้หรือไม่

1) เพื่อวิเคราะห์ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* และสำนวนแปลภาษาไทยสองสำนวนโดยวิธีการวิเคราะห์ตามรูปแบบของเฮาส์
2) เพื่อเปรียบเทียบหน่วยไม่ตรงของสำนวนแปลภาษาไทยของระวี ภาวิไล หรือสำนวนแปล 1 กับสำนวนแปลภาษาไทยของหม่อมหลวงประมูลมาศ อิศรางกูร หรือสำนวนแปล 2
3) เพื่อประเมินหรือตัดสินคุณภาพงานแปล *เดอะ โพรเฟ็ท* สองสำนวนภาษาไทย

6. สมมุติฐานของการวิจัย

การประเมินคุณภาพงานแปลตามรูปแบบของเฮาส์สามารถนำมาวิเคราะห์และประเมินบทแปลสองสำนวนภาษาไทยได้อย่างชัดเจนและครบถ้วน

7. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาและวิจัยต้นฉบับวรรณกรรม *เดอะ โพรเฟ็ท* ของคาลิล ยิบราน เฉพาะบทที่ 1 จำนวน 1,206 คำ และบทแปลภาษาไทยสองสำนวนโดยระวี ภาวิไล และ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร เฉพาะบทที่ 1 เช่นกัน เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะบทที่ 1 เพราะเป็นบทเดียวจากทั้งหมด 28 บทในบทแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูรที่ไม่มีคำร้อยกรอง ซึ่งช่วยให้การประเมินคุณภาพงานแปลทั้งสองสำนวนไม่ต้องคำนึงถึงรูปแบบ (form) ของตัวบท แต่เป็นการประเมินเฉพาะคำแปลและความหมายอย่างเดียว นอกจากนี้บทที่ 1 ยังบรรยายเนื้อเรื่องที่ไม่ต้องอาศัยบริบทก่อนหน้า ซึ่งช่วย

ให้การแปลนั้นอ้างอิงเฉพาะเนื้อหาในบทนี้เท่านั้น ดังนั้นการเปรียบเทียบบทแปลทั้งสองสำนวนจึงเข้าใจได้ง่ายกว่า

ส่วนเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์และประเมินบทแปลมากกว่าหนึ่งสำนวน คือเป็นสองสำนวนแปลนั้น ก็เพื่อให้เห็นความแตกต่างของวิธีการแปลซึ่งผู้แปลทั้งสองท่านมีการใช้คำและการแต่งประโยคที่แตกต่างกันมาก สำนวนแปลของระวี ภาวิไลมีลักษณะสั้น กระชับ มีจำนวนคำแปลเท่ากับคำในต้นฉบับ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าแปลแบบคำต่อคำ ส่วนสำนวนแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร นั้นใช้คำกวีนิพนธ์ที่มีลักษณะวิจิตรบรรจง และทั้งเติมความในบางประโยค ทำให้สำนวนแปลมีจำนวนคำมากกว่าต้นฉบับ นอกจากนี้ผู้แปลทั้งสองท่านยังตีความในประโยคต้นฉบับแตกต่างกันในบางหัวข้อ ซึ่งมีผลต่อความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมต้นทาง ความแตกต่างอย่างเด่นชัดของสำนวนแปลทั้งสองนี้เป็นประเด็นพิจารณาที่สำคัญของการประเมินคุณภาพงานแปล

8. นิยามศัพท์

คำศัพท์ที่ใช้ในรูปแบบการประเมินของเฮาส์นี้เป็นศัพท์ที่นิยามโดยยูลีอาเนอ เฮาส์ ซึ่งอาจมีความหมายเหมือนหรือต่างจากศัพท์ของนักวิชาการด้านการแปลและนักภาษาศาสตร์ท่านอื่น เฮาส์อธิบายว่าการให้นิยามศัพท์อย่างไม่ซับซ้อนนี้ก็เพื่อให้ง่ายสำหรับผู้ประเมินงานแปลตามรูปแบบของตน

ตาราง 8 นิยามศัพท์ของเฮาส์

คำศัพท์	**คำแปล**	**ความหมาย**
field	ขอบเขตสัมพันธสาร	การกระทำที่กำลังเกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงขอบเขตของกิจกรรม หัวข้อ หรือสาระสำคัญของเนื้อหาของตัวบท
tenor	ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร	ผู้ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร และรวมถึงความสัมพันธ์ของคนเหล่านี้ทั้งหมดในด้านอำนาจทางสังคม (social power) และระยะห่างทางสังคม (social distance)
mode	แบบวิธีสัมพันธสาร	มีลักษณะประกอบกัน 2 ส่วน คือ สื่อ (medium) กับการมีส่วนร่วม (participation) หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

9. วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร, คัดเลือกต้นฉบับและสำนวนแปล, วิเคราะห์ต้นฉบับ, เปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล, และสรุปผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. **ทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร**

ก. ทบทวนแนวคิดเรื่องคุณภาพงานแปล (translation quality) และการประเมินคุณภาพงานแปล (translation quality assessment)

ข. ศึกษารูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของยูลีอาเนอ เฮาส์และนักวิชาการด้านการแปลอื่นๆ รวมถึงรูปแบบการประเมินที่ใช้ในวงการแปลอาชีพ

ค. ศึกษาไวยากรณ์ระบบ-หน้าที่ในส่วนที่เป็นหัวข้อการประเมินของรูปแบบการประเมินงานแปลของเฮาส์

ข. **คัดเลือกต้นฉบับและสำนวนแปล**

ค. **วิเคราะห์ต้นฉบับ**

วิเคราะห์ตัวบทของต้นฉบับเฉพาะบทที่ 1 ตามรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ ในด้านขอบเขตสัมพันธภาพ (field) ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) และแบบวิธีสัมพันธภาพ (mode) และในแต่ละด้านนั้นให้วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางคำศัพท์ (lexical means) วิธีการทางวากยสัมพันธ์ (syntactic means) และวิธีการทางตัวบท (textual means)

ง. **เปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล**

เปรียบเทียบตัวบทของต้นฉบับและสำนวนแปลทั้งสองตามหัวข้อที่กล่าวข้างต้น คือ ด้านขอบเขตสัมพันธภาพ (field) ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) และแบบวิธีสัมพันธภาพ (mode) และในแต่ละด้านนั้นให้เปรียบเทียบวิธีการทางคำศัพท์ (lexical means) วิธีการทางวากยสัมพันธ์ (syntactic means) และวิธีการทางตัวบท (textual means) โดยพิจารณาเฉพาะจำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatch)

จ. **สรุปผลการวิจัย**

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวบทของต้นฉบับและการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลทั้งสอง โดยแสดงเฉพาะหน่วยไม่ตรงของการแปล (mismatch) ในบทที่ 4 และสรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะในบทที่ 5 ตามลำดับ

10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ก. เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพงานแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ข. เป็นกรอบในการสอนหรือการฝึกฝนทักษะการประเมินคุณภาพงานแปล

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้มีเนื้อหาที่สำคัญ 5 เรื่อง ได้แก่ ประวัติการประเมินคุณภาพงานแปล, ความสำคัญของการประเมินคุณภาพงานแปล, วิธีการประเมินคุณภาพงานแปล, ประเภทของรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปล, และรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

1. ประวัติการประเมินคุณภาพงานแปล

การประเมินคุณภาพงานแปลเป็นหัวข้อที่ถกเถียงกันในการศึกษาทฤษฎีการแปลมาเป็นเวลานานหลายศตวรรษ โดยเฉพาะในการแปลคัมภีร์ทางศาสนา (Brunette 2000:169) นักวิชาการและนักแปลอาชีพล้วนเห็นพ้องตรงกันว่ายังไม่มีวิธีการประเมินคุณภาพงานแปลใดที่เป็นมาตรฐานและวัดได้อย่างเที่ยงธรรม (Drugan 2013:35) สาเหตุสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างแบบวัดที่เป็นมาตรฐานมีหลายประการ

สาเหตุประการแรกเป็นเพราะยังไม่สามารถกำหนดจำนวนประเภทรูปแบบการแปลที่ชัดเจนได้ แม้ในวงวิชาการศาสตร์การแปลเอง นักวิชาการยังเห็นไม่ตรงกันว่ารูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลควรมีกี่ประเภท นักวิชาการกลุ่มหนึ่งแบ่งประเภทรูปแบบการประเมินตามทฤษฎีพื้นฐานที่รูปแบบนั้นใช้ ในขณะที่นักวิชาการอีกกลุ่มแบ่งประเภทรูปแบบการประเมินตามเป้าหมายที่รูปแบบนั้นต้องการประเมิน

ประการต่อมานั้นเป็นเพราะรูปแบบการประเมินแต่ละแบบประเมินลักษณะงานแปลต่างกัน รูปแบบหนึ่งประเมินคุณภาพงานแปลที่บทแปล ในขณะที่อีกรูปแบบประเมินที่กระบวนการแปลหรือแม้กระทั่งประเมินที่ความสามารถของผู้แปลเป็นหลัก ความคิดเรื่องลักษณะการแปลที่มีคุณภาพแตกต่างกันมากระหว่างวงวิชาการและวงการแปลอาชีพ วิธีการประเมินบางรูปแบบมุ่งไปที่การประเมินคุณภาพอย่างเดียว ในขณะที่อีกหลายรูปแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบในวงการแปลอาชีพจะรวมหัวข้อการประเมินอื่นเข้าไปในรูปแบบด้วย เช่น การรับประกันคุณภาพ เป็นต้น ซึ่งหัวข้อการรับประกันคุณภาพงานแปลเช่นนี้ ดรูแกกล่าวว่ามีความสับสนมากในประเทศที่กำหนดให้มีการรับประกันคุณภาพ (Drugan, 2013: 36) เพราะต่างก็ใช้ตัวย่อเหมือนกัน นั่นคือ Translation Quality Assessment (TQA) กับ Translation Quality Assurance (TQA)

นักวิชาการหลายคนพยายามที่จะเสนอรูปแบบการประเมินที่ดีกว่ารูปแบบเดิม แต่กลับทำให้สับสนมากขึ้นไปอีกเพราะไปเพิ่มหัวข้อการประเมินในรูปแบบเดิมโดยไม่อธิบายให้ชัดเจนว่าเหมาะสมกว่าเดิมอย่างไร เช่น รูปแบบการประเมินคุณภาพของวิลเลียมส์ (2004) ที่พัฒนามาจากรูปแบบการประเมินของเฮาส์ (1997) และจากรูปแบบการประเมินของลาโรส (1998) เป็นต้น

บางครั้งรูปแบบการประเมินที่พยายามรวบรวมหัวข้อการประเมินทุกอย่างของทุกฝ่ายมาไว้ที่เดียวกันเพราะหวังให้รูปการประเมินนั้นมีความสมบูรณ์มากที่สุด ก็ไม่ได้หมายความว่าจะเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เช่น รูปแบบการประเมินของ Système d'évaluation positive des traductions (SEPT) ซึ่งเป็นสำนักงานการแปลของรัฐบาลแคนาดา วิลเลียมส์กล่าวว่ารูปแบบนี้ยังไม่เคยนำมาลองใช้เลยแม้สักครั้งเดียวเพราะมีหัวข้อการประเมินหรือตัวแปรสำหรับประเมินคุณภาพถึง 675 ตัว (Williams 2004:7)

ดรูแกนแสดงความคิดเห็นว่าไม่มีรูปแบบการประเมินคุณภาพของนักวิชาการคนใดที่นำไปใช้ได้จริงในการประเมินคุณภาพงานแปล จากการสัมภาษณ์บริษัทรับแปลงานชั้นนำกว่าร้อยแห่ง ดรูแกนเสริมว่าไม่มีบริษัทใดเลยที่บอกว่าใช้รูปแบบการประเมินของนักวิชาการการแปลมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพงานแปลของตน (Drugan 2013:36) ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของซูซาน เลาเชอร์ (Susanne Lauscher) ที่สรุปเมื่อกว่าทศวรรษที่แล้วว่า แม้จะได้มีความพยายามมุ่งเน้นศึกษาการประเมินคุณภาพงานแปลในวงการวิชาการด้านนี้มากขึ้น แต่ความพยายามของนักทฤษฎีการแปลเหล่านี้ก็ยังถูกเมินเฉยเสียเป็นส่วนใหญ่หรือไม่ก็ถูกปฏิเสธอย่างชัดเจนจากนักแปลอาชีพ (Lauscher 2000:149)

ในวงการนักแปลอาชีพเองก็ยังไม่สามารถหารูปแบบการประเมินที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันได้ทั้งหมด แม้จะมีรูปแบบการประเมินบางรูปแบบที่ใช้ร่วมกันได้บ้าง แต่ก็มีอยู่ไม่กี่บริษัทที่นำไปใช้จริงและก็ต้องปรับเปลี่ยนตัวแปรส่วนใหญ่ให้เป็นรูปแบบเฉพาะตน เช่นรูปแบบการประเมินที่พัฒนาโดย Localization Industry Standards Association (LISA) ซึ่งหน่วยงานนี้ปัจจุบันเลิกดำเนินงานไปแล้ว แต่รูปแบบล่าสุดที่ชื่อ LISA QA Module 3.1 และข้อมูลอื่นก็ยังมีให้ใช้กันอยู่แพร่หลาย (Drugan 2013:196)

ดรูแกนกล่าวว่าบริษัทรับแปลเอกสารส่วนใหญ่มีรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นเองและใช้กันภายในบริษัทเท่านั้น บางครั้งบรรดาผู้ใช้งานในบริษัทเดียวกันยังไม่เห็นด้วยว่ารูปแบบไหนเหมาะสมมากที่สุดหรือใช้ได้จริงมากที่สุด สาเหตุที่บริษัทรับแปลเอกสารมีรูปแบบการประเมินที่แตกต่างกันนั้นเป็นสาเหตุเดียวกับที่เกิดขึ้นในวงการวิชาการ นั่นคือความต้องการและข้อกำหนดมีความแตกต่างกันมาก ตัวอย่างเช่น การแปลเอกสารยาที่ต้องแปลคุณสมบัติของยาตามระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานกำกับดูแลที่ผู้แปลต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญพิเศษในเรื่องนั้น (Drugan 2013:37)

เหตุผลสำคัญที่วงการแปลอาชีพยังไม่มีรูปแบบการประเมินเดียวกันเป็นเพราะการประเมินและการเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลยังใช้วิธีการประเมินแบบการตัดสินคุณค่า (value judgment) เช่น ดี, ถูกต้อง, เหมาะสม, หรือ มีประโยชน์ เป็นต้น แม้แต่วิธีการประเมินคุณภาพงานแปลขั้นพื้นฐาน เช่น การสะกดคำและหลักการใช้ไวยากรณ์ ยังเห็นพ้องตรงกันน้อยมาก (Drugan 2013:37) ดังนั้นการประเมินคุณภาพจึงเป็นการให้คุณค่าจากความคิดเห็นส่วนตัว แนวความคิดนี้ตรงกันกับ

ข้อสรุปของคิงสกอตต์ (Kingscott 1996:138) ที่มองว่าทุกมิติของคุณภาพงานแปลเป็นการเทียบเคียงงานแปลคุณภาพต่ำที่เสร็จก่อนวันใช้งานจริงย่อมดีกว่างานแปลคุณภาพสูงแต่เสร็จไม่ทัน ซึ่งหากมองเรื่องความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้งานแล้ว งานแปลคุณภาพสูงกลับกลายเป็นงานไร้ค่าเพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้งานนั้นแล้ว

มาสสอป (Massop 2001:151-2) กล่าวเสริมในเรื่องนี้ว่าการตัดสินคุณค่า (value judgments) และสัมพัทธภาพ (relativity) เป็นหลักสำคัญของการประเมินคุณภาพงานแปล การแปลคำว่า แดง เป็น เหลือง ถือว่าแปลผิดอย่างปฏิเสธไม่ได้ แต่ไม่ถือว่ามีนัยสำคัญหากตัดเรื่องสีออกไปแล้วไม่มีผลต่อการใช้งาน อย่างไรก็ตามหากสีแดงเป็นคำอธิบายรถหายในใบแจ้งความตำรวจการแปลผิดอย่างนี้ถือว่าผิดขั้นวิกฤติ

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลจำนวนมากพัฒนาขึ้นมาเพื่อพยายามแก้ไขปัญหาการประเมินที่ต่างกัน แต่หลักการคิดที่แตกต่างกันของผู้พัฒนากลับลดความเป็นไปได้ที่จะมีรูปแบบการประเมินคุณภาพที่ทุกคนยอมรับ เมื่อมองภาพรวมแล้วดูเหมือนว่านักวิชาการและนักแปลอาชีพต่างก็มุ่งหาเป้าหมายและถามคำถามที่แตกต่างกัน (Drugan, 2013:37)

เฮาส์เห็นด้วยว่าการประเมินคุณภาพงานแปลมีได้เป็นหลายแบบขึ้นอยู่กับมุมมองและแนวคิดที่ต่างกัน หากจะกล่าวถึงคุณภาพงานแปลแล้ว เฮาส์เน้นว่าต้องตอบคำถามสำคัญของลักษณะการแปล 3 ข้อได้ นั้นคือ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างต้นฉบับกับบทแปล, (2) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับทัศนคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อตัวบท, และ (3) ขอบเขตของความเป็นงานแปลเมื่อเทียบกับงานเขียนอื่น (House 1997:1)

2. ความสำคัญของการประเมินคุณภาพงานแปล

อุตสาหกรรมการแปลขยายตัวอย่างรวดเร็วในหลายทศวรรษที่ผ่านมา จากสถิติในช่วง 1950-2004 พบว่าอุตสาหกรรมการแปลเติบโตขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งมากกว่าการเติบโตของการค้าระหว่างประเทศที่เพิ่ม 4% ต่อปี (Drugan, 2013: 9) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลมาจากความจำเป็นในการขยายตลาดการส่งออกของแต่ละประเทศและการเข้าสู่ยุคอินเตอร์เน็ตที่ผู้ท่องโลกไซเบอร์ต่างต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งอื่น ความถูกต้องของข้อมูลจึงเป็นเรื่องจำเป็นและความต้องการงานแปลที่มีคุณภาพก็เพิ่มตามไปด้วย

งานแปลที่มีคุณภาพต่ำส่งผลเสียร้ายแรงเมื่อนำไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ข่าวกรองด้านการรักษาความมั่นคงระหว่างประเทศ คู่มือการขับขี่ยานพาหนะความเร็วสูง คู่มือการใช้ยาอันตราย เป็นต้น

3. แนวทางในการประเมินคุณภาพงานแปล

นักวิชาการมีวิธีจัดประเภทรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลแตกต่างกัน เฮาส์จัดประเภทรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางเน้นความสามารถของผู้แปล , แนวทางเน้นผลตอบสนอง, และแนวทางเน้นตัวบทและวาทกรรม (House 1997:1-16)

3.1 แนวทางเน้นความสามารถของผู้แปล

แนวทางเน้นความสามารถของผู้แปล (anecdotal approach) ให้ความสำคัญกับการตีความในตัวบทของผู้แปล ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนตัวและความสามารถในการถ่ายโอนความเข้าใจนี้สู่ผู้อ่าน ความสามารถสองประการของผู้แปลนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจโดยสัญชาตญาณ (intuitive knowledge) และประสบการณ์ทางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม (House 1997:3)

เฮาส์วิจารณ์ว่าแนวทางการประเมินคุณภาพงานแปลที่เน้นความสามารถของผู้แปลนี้ประเมินได้เพียงความสัมพันธ์ระหว่างผู้แปลกับลักษณะของต้นฉบับ ซึ่งไม่ให้ความสำคัญต่อผู้อ่านแต่อย่างใด เฮาส์มองว่าเป็นการประเมินที่แคบและมองด้านเดียวนั่นคือกระบวนการทำความเข้าใจและการตีความของผู้แปล ผลเสียที่ตามมาคือทำให้มองการแปลคลาดเคลื่อนไปและสนใจศึกษาเฉพาะความเชี่ยวชาญส่วนตัวของผู้แปลเท่านั้น เฮาส์ยังเสริมอีกว่าแนวทางนี้ไม่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างฉบับแปล (translation), ต้นฉบับต่างภาษา (version), และฉบับดัดแปลง (adaptation) (House 1997:3)

3.2 แนวทางเน้นผลตอบสนอง

แนวทางเน้นผลตอบสนอง (response-oriented approach) ให้ความสำคัญกับความเทียบเท่าของผลตอบสนองระหว่างผู้อ่านต้นทางกับผู้อ่านปลายทาง ซึ่งเฮาส์วิจารณ์ว่าเป็นการประเมินที่พฤติกรรมในลักษณะเดียวกับแนวทางการประเมินที่ผ่านมา

นักวิชาการที่มีรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลลักษณะนี้คือ ยูจีน ไนดา ซึ่งเสนอรูปแบบการประเมินโดยพิจารณาจากเงื่อนไข 3 ประการ (Nida, 1964: 182) ได้แก่ (1) ความมีประสิทธิภาพทั่วไปของกระบวนการสื่อสาร, (2) ความเข้าใจเจตนาของผู้เขียน, และ (3) ความเทียบเท่าของผลตอบสนอง ในเงื่อนไขข้อที่ 3 นี้เฮาส์วิจารณ์ว่าประเมินจริงไม่ได้ ความเทียบเท่าของผลตอบสนองระหว่างผู้อ่านต้นฉบับกับผู้อ่านฉบับแปลไม่อาจเหมือนกันได้ เพราะความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถานการณ์ในเนื้อเรื่อง (House 1997:4) เฮาส์ตั้งข้อสงสัยว่าผลตอบสนองนี้สามารถทดสอบเชิงประจักษ์ได้หรือไม่ เพราะหากทดสอบไม่ได้แล้วก็ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะใส่ไว้ในแบบประเมิน

นอกจากแนวทางการประเมินข้างต้นแล้ว ไนดายังได้พัฒนารูปแบบการประเมินอีกหนึ่งรูปแบบร่วมกับเทเบอร์ (Nida and Taber 1969:173) โดยพิจารณาจากเงื่อนไขจำนวน 3 ประการ

ได้แก่ (1) ความถูกต้อง ซึ่งประเมินความเข้าใจของผู้อ่านต้นทางและผู้อ่านปลายทางว่าเข้าใจสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อในต้นฉบับเทียบเท่ากันหรือไม่, (2) ความยากง่ายของการทำความเข้าใจเนื้อหา, และ (3) การมีส่วนร่วมของผู้อ่าน ซึ่งประเมินจากการเลือกรูปแบบของการแปลที่พอเหมาะ

เฮาส์วิจารณ์ในทำนองเดียวกันว่าเงื่อนไขด้านพฤติกรรมต้องอธิบายมากกว่านี้และต้องมีการทดสอบจริงและเฮาส์ตั้งข้อสงสัยว่าผลตอบสนองนี้สามารถวัดได้จริงหรือไม่ นักวิชาการหลายคนได้พยายามเสนอวิธีการทดสอบรูปแบบการประเมินงานแปลซึ่งรวมถึงไนดาและเทเบอร์เอง ทั้งสองท่านได้แนะวิธีการทดสอบคุณภาพงานแปล 4 วิธี ได้แก่ (1) เทคนิคการทดสอบแบบเว้นคำ (cloze technique), (2) การหาปฏิกิริยาตอบสนองของผู้รับการทดสอบ, (3) การอ่านออกเสียงให้ผู้ฟังหนึ่งคนนำไปอธิบายต่อ, และ (4) การอ่านออกเสียงให้ผู้ฟังหลายคนเพื่อหาข้อความที่อ่านยาก เฮาส์วิจารณ์ว่าวิธีการเหล่านี้ยังมีจุดอ่อน เพราะการตัดสินของผู้ประเมินควรต้องใช้เกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนตั้งแต่ตอนแรก ซึ่งไนดาและเทเบอร์ไม่ได้นำเสนอไว้ในรูปแบบการประเมินของตน

นอกจากนี้การกำหนดให้คุณภาพงานแปลมีค่าเท่ากับสาระประโยชน์ (informativeness) และความสามารถด้านเชาวน์ปัญญา (intelligibility) นั้นเท่ากับเป็นการลดความสมบูรณ์ของคุณภาพงานแปล เฮาส์สรุปว่าแนวทางการประเมินรูปแบบนี้ไม่ให้ความสำคัญกับต้นฉบับแม้แต่น้อย ดังนั้นจึงเป็นรูปแบบที่ไม่มีส่วนความสัมพันธ์ระหว่างต้นฉบับกับบทแปล ซึ่งในมุมมองของเฮาส์ถือว่ารูปแบบการประเมินประเภทนี้ไม่มีทฤษฎีการแปลมารองรับ

3.3 แนวทางเน้นตัวบทและวาทกรรม

แนวทางการประเมินคุณภาพงานแปลที่เน้นตัวบทและวาทกรรม (text and discourse-based approach) นี้ แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แนวทางเน้นงานวรรณกรรม, แนวทางแบบหลังสมัยใหม่และแบบรื้อโครงสร้าง, แนวทางเน้นหน้าที่และสัมพันธ์กับทฤษฎีการรุก-การรับ, และแนวทางเน้นภาษาศาสตร์

3.3.1 แนวทางเน้นวรรณกรรม

แนวทางการประเมินคุณภาพงานแปลแบบเน้นวรรณกรรม (literature-oriented approach) นี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นแบบเน้นผู้อ่านปลายทางเป็นหลัก เพราะการประเมินคุณภาพงานแปลขึ้นอยู่กับรูปแบบและหน้าที่ของบทแปลในระบบวรรณกรรมของวัฒนธรรมปลายทาง เป้าหมายหลักคือการมองย้อนหลังจากงานแปลมาที่ต้นฉบับ ดังนั้นต้นฉบับจึงมีความสำคัญรองลงไป วิธีการประเมินคุณภาพงานแปลคือการอธิบายลักษณะของบทแปลอย่างที่เป็นธรรมชาติ นั่นคือการมองอย่างที่ผู้อ่านปลายทางมองงานเขียนอื่นที่จัดอยู่ในประเภทผลงานเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม หากต้องประเมินบทแปลโดยเปรียบเทียบกับงานเขียนอื่นในวัฒนธรรมปลายทางแล้ว การมองย้อนหลังมาที่ต้นฉบับจึงไม่สมควรใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน เฮาส์มองว่าแนวทางนี้ยังไม่มีการกำหนดขอบเขตของตัวบทอย่างชัดเจน ดังนั้นจะไม่สามารถบอกได้อย่างถูกต้อง

ตามหลักการว่าตัวบทใดเป็นบทแปลและตัวบทใดไม่ใช่ ข้อบกพร่องที่สำคัญของแนวทางเน้นงานวรรณกรรมคือการไม่มีเกณฑ์กำหนดสำหรับตัดสินความบกพร่องของงานแปล (House 1997:8)

3.3.2 แนวทางแบบหลังสมัยใหม่และแบบถอดรื้อโครงสร้าง

แนวทางการประเมินคุณภาพแบบหลังสมัยใหม่และแบบถอดรื้อโครงสร้าง (post-modernist and deconstructionist approach) มาจากความพยายามของนักวิชาการที่ต้องการแสดงให้เห็นอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างต้นฉบับกับบทแปลจากมุมมองด้านจิต-ปรัชญา และด้านสังคม-การเมือง แนวทางนี้เน้นการวิเคราะห์อำนาจซ่อนเร้นที่เปลี่ยนตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือกต้นฉบับ ไปจนถึงขั้นตอนการดัดแปลงต้นฉบับเพื่อเอื้อประโยชน์ส่วนตัวและกลุ่มต่างๆ วิธีการวิเคราะห์นี้ช่วยให้เข้าใจอิทธิพลที่มีผลต่องานแปล เฮาส์กล่าวเสริมว่าแนวคิดลักษณะเดียวกันนี้ เช่น ทฤษฎีหลังอาณานิคม (post-colonial theory) ของโรบินสัน (Robinson, 1997) และทฤษฎีสตรีนิยม (feminist theory) ของฟอน โฟลทาว (Von Flotow 1997) เป็นแนวคิดที่น่าสนใจสำหรับการประเมินคุณภาพงานแปล

แม้การศึกษาแนวคิดเหล่านี้จะมีประโยชน์ต่อการเข้าใจคุณภาพงานแปล แต่ปัญหาสำคัญที่พบคือการไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อแยกระหว่างงานแปลกับงานถูกดัดแปลง ซึ่งในมุมมองของเฮาส์ถือว่าแนวทางการประเมินคุณภาพนี้จึงยังไม่สมบูรณ์ (House 1997:11)

3.3.3 แนวทางที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และการกระทำ/การตอบรับ

แนวทางที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และการกระทำ/การตอบรับ (functionalistic and action and reception-theory related approach) มาจากแนวคิดของไรส์และเวอร์เมียร์ (Reiss and Vermeer 1984) เรื่อง skopos หรือจุดประสงค์ของงานแปล ซึ่งมองว่าคุณภาพของงานแปลขึ้นอยู่กับขนบของวัฒนธรรมปลายทางและงานแปลที่เหมาะสมคืองานแปลที่ส่งต่อความหมายได้อย่างไม่ผิดในมุมมองของไรส์และเวอร์เมียร์แล้ว ผู้แปลเป็นผู้ตัดสินใจว่างานแปลนี้มีหน้าที่อะไร จึงเปรียบเสมือนมีบทบาทใหม่คือเป็นผู้เขียนร่วม (co-author) เฮาส์วิจารณ์ว่าแนวคิดเรื่องหน้าที่ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากของทฤษฎีนี้ไม่ชัดเจน (House 1997:13) หากแนวคิดเรื่องหน้าที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมปลายทางแล้ว เฮาส์มองว่าไม่ควรนำมาศึกษาในด้านภาษาศาสตร์ แต่ควรนำไปศึกษาในด้านวัฒนธรรมศึกษาแทน (House 1997:15-16) โดยรวมแล้วเฮาส์มองว่าแนวคิดนี้พิจารณาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงยังไม่ใช่แนวทางการประเมินคุณภาพที่สมบูรณ์

3.3.4 แนวทางเน้นภาษาศาสตร์

แนวทางเน้นภาษาศาสตร์ (linguistically-oriented approach) เป็นแนวทางที่พัฒนามาจากภาษาศาสตร์ นักวิชาการที่ศึกษาการประเมินงานแปลในด้านภาษาศาสตร์ในยุคแรกได้แก่ Catford (1965), Reiss (1971), Wilss (1974), Koller (1979) และนักวิชาการกลุ่ม Leipzig ในยุคนี้ยังไม่มีวิธีการประเมินคุณภาพที่ชัดเจน นักวิชาการรุ่นหลังหลายคนหันมาสนใจศึกษาการแปล

ในทางภาษาศาสตร์และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการประเมินคุณภาพงานแปล เช่น Baker (1992), Hatim และ Mason (1997) เป็นต้น แนวทางการประเมินเชิงภาษาศาสตร์นี้วิเคราะห์ที่ความสัมพันธ์ระหว่างต้นฉบับและบทแปลอย่างจริงจัง แต่รายละเอียดของหัวข้อวิเคราะห์และขั้นตอนการประเมินอาจแตกต่างกันไป

ในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการประเมินคุณภาพงานแปลที่ใช้แนวทางเน้นวรรณกรรมและแนวทางเน้นภาษาศาสตร์ร่วมกัน กล่าวคือต้นฉบับเป็นงานวรรณกรรมและวิธีการประเมินใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของไมเคิล ฮัลลิเดย์

4. รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลอื่น

นอกจากแนวทางการประเมินงานแปลที่เฮาส์แสดงไว้ในส่วนที่ผ่านมาแล้ว ยังมีแนวทางการประเมินงานแปลของนักวิชาการท่านอื่น เช่น โจอันนา ดรูแกน (Joanna Drugan) ผู้ได้จัดประเภทรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการ (academic approach) และรูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาชีพ (professional approach) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 รูปแบบการประเมินแนววิชาการ

รูปแบบการประเมินแนววิชาการ (academic approaches) อาจแบ่งย่อยได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการประเภทมีรายละเอียด และรูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการประเภทไม่มีรายละเอียด

4.1.1 รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการประเภทมีรายละเอียด

รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการประเภทมีรายละเอียดมี 4 รูปแบบ (Drugan, 2013:46) ได้แก่ รูปแบบของเฮาส์ รูปแบบของลาโรส รูปแบบของอัลคิไน และรูปแบบของวิลเลียมส์ โดยเรียงตามลำดับเวลา ดังนี้

4.1.1.1 รูปแบบของเฮาส์

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ เป็นรูปแบบแรกที่มีรายละเอียดการประเมินอย่างชัดเจน ซึ่งเฮาส์ได้แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์ระหว่างคู่ภาษาอังกฤษ-เยอรมันจำนวน 12 คู่ รายละเอียดตัววัดคุณภาพงานแปลของเฮาส์จะอธิบายอย่างละเอียดในหัวข้อที่ 5

4.1.1.2 รูปแบบของลาโรส

ลาโรส (R. Larose) เป็นนักวิชาการชาวแคนาดา เสนอรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1987 ลาโรสคิดต่างจากนักวิชาการคนอื่นเรื่องวิธีการประเมินที่ไม่ควรคำนึงแค่การเปรียบเทียบตัวบทเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงบริบทที่เกิดการแปลด้วย เช่น ความต้องการของลูกค้า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัจจัยนอกเหนือจากตัวบทนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้รวมอยู่ในรูปแบบการประเมินของลาโรส (Drugan, 2013:55) ลาโรสไม่ประเมินคุณภาพงานแปลว่าดีหรือไม่ดี แต่เน้นหาว่าวัตถุประสงค์ของผู้แปลตรงกันกับความตั้งใจของผู้เขียนต้นฉบับมากน้อยเพียงไร

รูปแบบการประเมินของลาโรสไม่ชัดเจนเหมือนรูปแบบของเฮาส์และรูปแบบของวิลเลียมส์ (Drugan, 2013:55) ลาโรสบอกความแตกต่างระหว่างการแปลเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับโครงสร้างจุลภาค (microstructural) เป็นระดับต่ำสุด ได้แก่ ส่วนประกอบคำศัพท์ ส่วนประกอบวากยสัมพันธ์ ซึ่งอยู่ในประโยคหรือต่ำกว่าประโยค

ระดับโครงสร้างมหัพภาค (macrostructural) ระดับนี้เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางความหมายของเนื้อหาวาทกรรม ซึ่งอยู่เหนือระดับประโยค และรวมถึงการเชื่อมโยงความ

ระดับโครงสร้างเหนือกว่า (superstructural) เป็นระดับสูงสุด เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของวาทกรรมโดยรวม รวมถึงโครงสร้างเรื่องเล่า หรือ โครงสร้างเกี่ยวกับการโต้แย้ง

ลาโรสมองว่ารูปแบบการประเมินของตนไม่สามารถใช้ได้กับทุกบริบทและรูปแบบการประเมินแต่ละแบบก็เหมาะสมแตกต่างกันไป เนื่องจากวิธีการแปลของแต่ละคนไม่เหมือนกันและวัตถุประสงค์ของงานแปลแต่ละอย่างต่างกัน ดังนั้นจึงมีวิธีการประเมินงานแปลหลายแบบ

4.1.1.3 รูปแบบของอัลคิไน

อัลคิไน (Al-Qinai) เสนอรูปแบบการประเมินใน ค.ศ. 2000 ที่มีพื้นฐานของการวิเคราะห์ตัวบทจากหลายแนวคิดสำคัญ ได้แก่ ประเภทตัวบท (textual typology), ความสมนัยเชิงทางการ (formal correspondence), การเกาะเกี่ยวความแบบใจความหลัก (thematic coherence), การเชื่อมโยงความแบบอ้างถึง (reference cohesion), การเทียบเท่าเชิงวัจนปฏิบัติ (pragmatic equivalence), และคุณสมบัติเชิงคำศัพท์-วากยสัมพันธ์ (lexico-syntactic properties) (Al-Qinai 2000:497)

อัลคิไนเห็นด้วยกับการประเมินคุณภาพงานแปลที่ไม่ควรมองที่ผลงานแปล (product) อย่างเดียว แต่ควรพิจารณาที่กระบวนการแปล (procedure) ด้วย กระนั้นรูปแบบการประเมินของอัลคิไนก็เป็นแค่การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลเท่านั้น โดยไม่มีส่วนกระบวนการแปลหรือข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของการผลิตตัวบท

ทฤษฎีต่างๆที่เป็นพื้นฐานสำคัญของรูปแบบนี้เป็นวิธีผสมผสาน (eclectic) อัลคิไนเริ่มจากรูปแบบการประเมินของเฮาส์และเน้นว่าการแปลควรเป็นวัตถุวิสัยมากกว่าอัตวิสัย ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างรูปแบบของอัลคิไนกับรูปแบบของเฮาส์คือแนวคิดเรื่องความเทียบเท่า อัลคิไนประเมินที่ความเพียงพอ (adequacy) ของการแปลมากกว่าความเทียบเท่า ซึ่งพิจารณาความเข้ากันได้เชิงตัวบท-หน้าที่ (textual/functional compatibility) หรือความเข้ากันได้เชิงวัจนปฏิบัติ (pragmatic

compatibility) หรืออีกนัยหนึ่งคือการวัดคุณภาพการแปลงเชิงภาษาศาสตร์ (linguistic conversion) อัลคิไนนำทฤษฎีของนักวิชาการหลายคนมาผสมผสานและเสนอตัวแปรที่ใช้ประเมินงานแปลเป็น 7 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

(1) **ประเภทตัวบทและความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร** (textual typology (province) and tenor)

โครงสร้างทางภาษาศาสตร์และโครงสร้างเรื่องเล่าของต้นฉบับและบทแปล, หน้าที่เชิงตัวบท ได้แก่ สั่งสอน (didactic), ให้ข้อมูล (informative), แนะนำ (instructional), โน้มน้าวใจ (persuasive)

(2) **ความสมนัยเชิงทางการ** (formal correspondence)

การเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปลในด้านการนำเสนอ เช่น ความยาวของตัวบท การจัดเรียง การแบ่งย่อหน้า การใช้เครื่องหมายวรรคตอน

(3) **การเกาะเกี่ยวความของโครงสร้างใจความหลัก** (coherence of thematic structure)

ความเหมือนกันด้านโครงสร้างใจความหลัก

(4) **การเชื่อมโยงความ** (cohesion)

การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลในด้านวาทศาสตร์และลำดับความคิด

(5) **ความเทียบเท่าเชิงตัวบท-วัจนปฏิบัติ** (text-pragmatic (dynamic) equivalence)

การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลในด้านผลกระทบที่คาดไว้

(6) **คุณสมบัติทางคำศัพท์** (lexical properties)

ทำเนียบภาษา และลักษณะเชิงภาษาศาสตร์ เช่น ภาษาเฉพาะกลุ่ม สำนวนโวหาร การปรากฏร่วมจำเพาะ (collocation) เป็นต้น

(7) **ความเทียบเท่าทางไวยากรณ์หรือวากยสัมพันธ์** (grammatical/syntactic equivalence)

ลำดับใจความ (word order) ความสอดคล้องทางไวยากรณ์ (agreement)

อัลคิไนไม่ได้ให้เหตุผลอธิบายว่าตัวแปรทั้ง 7 นี้มีความเหมาะสมอย่างไร และทำไมถึงไม่เลือกตัวแปรอื่นที่มีในรูปแบบการประเมินของเฮาส์ ซึ่งตนใช้เป็นรูปแบบตั้งต้น อัลคิไนทดสอบรูปแบบการประเมินนี้กับการแปล 2 คู่ภาษา จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาอาหรับ ขนาดความยาวน้อยกว่า 150 คำ รูปแบบการประเมินของอัลคิไนถูกวิจารณ์จากนักแปลอาชีพว่า มีตัวอย่างน้อยคือ 2 ตัวอย่างเท่านั้น ต้นฉบับมีขนาดสั้นมากซึ่งรวมกันแล้วน้อยกว่า 300 คำ เป็นคู่ภาษาเดียวคืออังกฤษ-อาหรับ และไม่อธิบายที่มาของต้นฉบับหรือกระบวนการแปล (Drugan 2013:56)

4.1.1.4 รูปแบบของวิลเลียมส์

มาลคอล์ม วิลเลียมส์ (Malcolm Williams) มองว่ารูปแบบการประเมินที่มีอยู่ในปัจจุบันยังมุ่งไปที่การวิเคราะห์ตัวบทระดับจุลภาค เช่น หน่วยคำหรือหน่วยวากยสัมพันธ์ในระดับต่ำกว่าประโยค (subsentence level) และใช้กับต้นฉบับที่มีขนาดสั้น ซึ่งไม่ตรงกับสถานการณ์การแปลจริงของนักแปลอาชีพ ดังนั้นวิลเลียมส์จึงพัฒนารูปแบบการประเมินของตนโดยเริ่มจากรูปแบบการประเมินเดิมของนักวิชาการหลายคนรวมถึงเฮาส์และลาโรส และใช้ทฤษฎีการโต้แย้ง (argumentation theory) เป็นพื้นฐาน รูปแบบการประเมินนี้วิเคราะห์ต้นฉบับกับสำนวนแปลเพื่อประเมินการส่งต่อข้อโต้แย้ง (transfer of argument) หรือสาร (message) ที่อยู่ในเนื้อหานั้น

วิลเลียมส์มองว่าการวิเคราะห์หาสารที่อยู่ในตัวบทและการหาเหตุผลอธิบายจะช่วยให้วิธีการประเมินกว้างขึ้น รูปแบบการประเมินของวิลเลียมส์แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน (Williams 2004:73) ดังนี้

1. **การวิเคราะห์ต้นฉบับ** (analysis of the original)

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ต้นฉบับเพื่อหาความคิดโต้แย้ง (argument schema) และหาวิธีการจัดวางและเรียบเรียงความคิดหรือสารนั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือการวิเคราะห์ว่าส่วนใดของตัวบทที่แสดงข้อความสำคัญ

2. **การวิเคราะห์สำนวนแปล** (analysis of the translated text)

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์บทแปลเพื่อประเมินการเกาะเกี่ยวความโดยรวม (overall coherence), เพื่อตัดสินว่ายังรักษาการเรียบเรียงข้อความโดยรวมได้หรือปรับเปลี่ยนไปอย่างเหมาะสม, และเพื่อหาปัญหาที่เกี่ยวกับความยากง่ายของข้อความ (readability) หรือการยอมรับได้ (acceptability) ในภาษาปลายทาง วิลเลียมส์ชี้ว่ากระบวนการนี้ใช้จริงในวงการแปลอาชีพ

3. **การประเมินแบบเปรียบเทียบ** (comparative assessment)

ขั้นตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปลในตัวแปรการโต้แย้ง (argumentation parameters) ที่มีความสำคัญ ได้แก่ ความคิดโต้แย้ง (argument schema)/ การจัดวาง (arrangement)/ ความสัมพันธ์ด้านการเรียบเรียงความคิด (organizational relations), หน้าที่ประพจน์ (propositional functions)/ ประพจน์เชื่อม (conjunctives)/ ตัวชี้บอกการอนุมานอื่นๆ (other inference indicators), ประเภทของการโต้แย้ง (types of arguments), ภาพพจน์ (figures of speech), และวิธีการเล่าเรื่อง (narrative strategy)

4. **สรุปคุณภาพการแปลโดยรวม** (overall quality statement)

ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสรุปภาพรวมของการประเมินคุณภาพการแปลแบบมีข้อโต้แย้งเป็นศูนย์กลาง (argumentation-centered TQA) พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลนี้กับรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลตัวบทระดับจุลภาคเชิงปริมาณ (quantitative-microtextual)

วิลเลียมส์ตั้งชื่อรูปแบบการประเมินของตนว่า ARTRAQ โดยไม่ได้อธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงใช้คำย่อนี้ ดรูแกนสันนิษฐานว่าอาจเลือกตัวอักษรย่อมาจากคำเต็มว่า ARgumentation-centered TRAnslation Quality (Dugan 2013:61) วิลเลียมส์ได้ทดสอบรูปแบบการประเมินนี้และนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงรูปแบบแรกนี้ นอกจากนี้ยังได้ลองหาความเป็นไปได้ที่จะใส่มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ในรูปแบบนี้ด้วย จากนั้นจึงแสดงตารางการนำรูปแบบ ARTRAQ นี้ไปใช้ในงานจริง (Williams 2004:153-7) ซึ่งรวมถึงการแบ่งประเภทข้อบกพร่องเป็นแบบวิกฤติ (critical), แบบสำคัญ (major), และแบบเล็กน้อย (minor) ข้อบกพร่องทั้ง 3 ระดับนี้จัดแบ่งตามความสัมพันธ์กับการใช้งานของการแปล (usability of translation) ว่าทำให้การใช้เหตุผลสำคัญของตัวบทด้อยลงไปมากน้อยเพียงใด (Williams 2004:133) วิลเลียมส์อ้างว่าวิธีการจัดระดับแบบนี้ดีกว่าการแสดงความคิดเห็นที่นิยามไม่ชัดเจน เช่น แปลถูกต้อง (accuracy) หรือ แปลตรงความ (fidelity)

วิลเลียมส์สรุปผลการประเมินด้วยรูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Williams 2004:139) ซึ่งมุ่งหวังให้เป็นเครื่องมือประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion-referenced tool) และมาตรฐานด้านคุณภาพซึ่งมี 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานระดับตีพิมพ์ (publication standard)

บทแปลนี้แปลองค์ประกอบของความคิดโต้แย้งทั้งหมดอย่างถูกต้อง และได้ตามข้อบังคับของตัวแปรภาษาปลายทางทั้งหมด รวมถึงตัวแปรหลักตัวอื่นที่เลือกไว้ และตัวแปรภาคสนาม (field parameter) หรือตัวแปรใช้งานเฉพาะ (use-specific parameter) บทแปลนี้ไม่มีข้อบกพร่องแบบวิกฤติหรือข้อบกพร่องแบบสำคัญ

มาตรฐานระดับข้อมูล (information standard)

บทแปลนี้แปลองค์ประกอบของความคิดโต้แย้งทั้งหมดอย่างถูกต้อง และได้ตามข้อบังคับของตัวแปรหลักที่เลือกไว้ และตัวแปรภาคสนาม หรือตัวแปรใช้งานเฉพาะ บทแปลนี้ไม่มีข้อบกพร่องแบบวิกฤติ

มาตรฐานระดับต่ำสุด (minimum standard)

บทแปลนี้แปลองค์ประกอบของความคิดโต้แย้งทั้งหมดอย่างถูกต้อง และไม่มีข้อบกพร่องแบบวิกฤติ

มาตรฐานระดับไม่ผ่านเกณฑ์ (substandard)

บทแปลนี้แปลความคิดโต้แย้งไม่ถูกต้อง, มีข้อบกพร่องแบบวิกฤติอย่างน้อย 1 ที่ และ/หรือ ไม่ได้ตามข้อบังคับของตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวในตัวแปรหลัก หรือตัวแปรภาคสนาม หรือตัวแปรใช้งานเฉพาะ

นอกจากนี้ผู้ประเมินอาจเพิ่มระดับคะแนนหรือค่ามาตรฐานในแต่ละหน่วยการประเมินตามความต้องการของลูกค้า หรืออาจเพิ่มส่วนวิเคราะห์สำหรับตัวบทเฉพาะบางประเภท เช่น ตัวบทประเภทวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งหากลูกค้ากำหนดว่าการแปลคำศัพท์เฉพาะถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าไวยากรณ์ ดังนั้นการแปลคำศัพท์เฉพาะถูกต้องจึงเป็นตัวแปรสำคัญและต้องนิยามไว้ในหัวข้อคุณภาพของการแปลตัวบทประเภทวิทยาศาสตร์

4.1.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาการประเภทไม่มีรายละเอียด

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์, ลาโรส, อัลคิไน, และวิลเลียมส์ได้รับการทดสอบการใช้งานจริงกับตัวบทหลายประเภท แต่ละรูปแบบนี้นำเสนอรายละเอียดการประเมินมากพอที่นักวิชาการหรือนักแปลอาชีพสามารถเลียนแบบหรือตรวจสอบได้ นอกจากนี้ยังได้สาธิตการประเมินอย่างรายละเอียดกับตัวบทตัวอย่างหลายประเภท

นักวิชาการหลายคนได้เสนอแนวคิดเรื่องการประเมินคุณภาพงานแปล แต่แนวทางการประเมินเหล่านี้ไม่เคยให้รายละเอียดหรือทดสอบกับบทแปลใดๆ และทั้งไม่เคยกล่าวถึงอย่างชัดเจนในการสอนนักแปล ดังนั้นในส่วนต่อไปนี้จะอธิบายพอสังเขปเกี่ยวกับแนวคิดของนักวิชาการเหล่านี้

4.1.2.1 แนวทางของนิวมาร์ค

ปีเตอร์ นิวมาร์ค (Peter Newmark) พัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลจากแนวคิดของไนดาเรื่อง ความเทียบเท่าเชิงพลวัตรและเชิงทางการ (dynamic and formal equivalence) ในการประเมินคุณภาพงานแปลนั้นการแยกความแตกต่างระหว่างการแปลเชิงความหมาย (semantic translation) และการแปลเชิงสื่อสาร (communicative translation) เป็นเรื่องสำคัญ

การแปลเชิงความหมาย เหมาะกับการแปลต้นฉบับวรรณกรรม อัตชีวประวัติ และแถลงการณ์ทางการเมือง เงื่อนไขการประเมินให้ดูที่ความถูกต้องของการทำซ้ำในเรื่องความสำคัญ (significance) ของต้นฉบับ

การแปลเชิงสื่อสาร เหมาะกับการแปลงานเขียนด้านเทคนิค และงานเขียนที่ไม่เป็นงานวรรณกรรม เงื่อนไขการประเมินให้ดูที่ความถูกต้องของการสื่อสารข้อความ (message) จากต้นฉบับในภาษาปลายทาง

เมื่อพิจารณาที่เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานแปลในเรื่องความสำคัญ (significance) และข้อความ (message) ของต้นฉบับแล้ว พบว่ามีลักษณะเป็นอัตวิสัย

4.1.2.2 แนวทางของไรส์

คาทารินา ไรส์ (Katharina Reiss) เป็นนักวิชาการยุคแรกที่สนใจการประเมินคุณภาพงานแปล แนวคิดของไรส์ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1971 และมีอิทธิพลแพร่หลายในวงการศึกษาด้านศาสตร์การแปลมากกว่ารูปแบบการประเมินที่ได้ทดสอบแล้วทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น (Drugan 2013:65) ไรส์นำแนวคิดเรื่องการเทียบเท่า (theories of equivalence) มาสร้างรูปแบบการประเมินของตนซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน (Lauscher 2000:152) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์บทแปล เพื่อประเมินความเหมาะสม (appropriateness) ของการใช้ภาษาปลายทาง

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปล เพื่อหาระดับความเทียบเท่าระหว่างตัวบททั้งสอง

ไรส์ประเมินคุณภาพงานแปลว่าดี หากต้นฉบับกับบทแปลมีความเทียบเท่าในระดับเหมาะที่สุด (optimum equivalence) นั่นคือหน่วยของตัวบทภาษาปลายทางมีค่า (value) เหมือนกับหน่วยของตัวบทภาษาต้นทาง ได้แก่ บริบทเชิงภาษาศาสตร์และเชิงสถานการณ์ (linguistic and situational context), ระดับแนวภาษาศาสตร์และแนววัจนลีลาศาสตร์ (linguistic and stylistic level) และความวัตถุประสงค์ของผู้เขียน (Lauscher 2000:151)

ไรส์กล่าวว่าแนวทางการประเมินของตนฉีกหนีจากวิธีการประเมินแบบเก่าที่เป็นอัตวิสัย ซึ่งต่อมาถูกวิจารณ์โดยเฮาส์ว่าคำสำคัญในวิธีการประเมินของไรส์หลายคำต้องตีความเอง ดังนั้นจึงไม่เป็นอัตวิสัยอย่างที่กล่าวอ้าง เลาเชอร์ยกตัวอย่างว่าการนิยามคำว่า *ความเทียบเท่าในระดับเหมาะที่สุด* (optimum equivalence) ยังเป็นข้อโต้แย้งกันอยู่ (Lauscher 2000:152)

4.1.2.3 แนวทางของนอร์ด

การประเมินคุณภาพงานแปลของนอร์ด (Christiane Nord) ให้ความสำคัญกับการแปล 2 ประเภทคือ การแปลแบบตามตัวอักษร (literal translation) และการแปลแบบอิสระ (free translation) นอกจากนี้นอร์ดยังวิเคราะห์ที่วัตถุประสงค์ของการแปล ในขั้นตอนการประเมินงานแปลนั้น นอร์ดกำหนดให้พิจารณาว่าบทแปลยังรักษาหน้าที่ของต้นฉบับไว้ได้หรือไม่ และบทแปลมีความซื่อตรงต่อเนื้อหาในต้นฉบับมากน้อยเพียงไร (Hafizi and Akef 2012:39)

4.1.2.4 แนวทางของไนดา

ยูจีน ไนดา (Eugene Nida) เสนอรูปแบบการประเมินของต้นโดยพิจารณาจากเงื่อนไข 3 ประการ (Nida 1964:182) ได้แก่ (1) ความมีประสิทธิภาพทั่วไปของกระบวนการสื่อสาร, (2) ความเข้าใจเจตนาของผู้เขียน, และ (3) ความเทียบเท่าของผลตอบสนอง

เฮาส์วิจารณ์ว่าความเทียบเท่าของผลตอบสนองระหว่างผู้อ่านต้นฉบับกับผู้อ่านฉบับแปลไม่อาจเหมือนกันได้ เพราะความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถานการณ์ในเรื่อง

(House 1997:4) เฮาส์ตั้งข้อสงสัยว่าผลตอบสนองนี้ทดสอบเชิงประจักษ์ได้หรือไม่ หากทดสอบไม่ได้แล้วก็ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะใส่ไว้ในแบบวัด (Hafizi & Akef 2012:42)

4.1.2.5 แนวทางของฟาราซาด

ฟาราซาด (Farahzad) แนะว่าการแปลควรดูที่ประโยคและอนุพากย์ ดังนั้นคำกริยาแต่ละคำในประโยคต้นฉบับให้นับเป็น 1 คะแนน, อนุพากย์หลักมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน, และระดับย่อยกว่าอนุพากย์มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ดังนั้นความถูกต้องและความเหมาะสมสามารถตรวจสอบได้ที่แต่ละประโยคและแต่ละอนุพากย์ การเชื่อมโยงความและวัจนลีลาไม่สามารถตรวจสอบและให้คะแนนได้ในระดับประโยคและระดับอนุพากย์ ดังนั้นจึงต้องให้คะแนนที่ภาพรวม (Hafizi & Akef 2012:43)

4.1.2.6 แนวทางของเบลล์

รูปแบบการประเมินของเบลล์ (Roger T. Bell) พัฒนามาจากภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์ ในการประเมินงานแปลนั้นทำได้ใน 3 ด้านตามหน้าที่ของตัวบท คือ หน้าที่ด้านความคิด (ideational), หน้าที่ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (interpersonal), และหน้าที่ด้านความเรียง (textual) (Hafizi & Akef 2012:43-44)

การประเมินหน้าที่ด้านความคิด การแสดงความคิดของผู้ใช้ภาษาสู่โลกภายนอกให้ดูที่ transitivity system ซึ่งมี process หลายประเภทได้แก่ material, mental, verbal, verbal behavior, mental behavior เป็นต้น

การประเมินหน้าที่ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การแสดงความหมายของการพูดให้ดูที่ mood system ส่วนที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับคนอื่นๆ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทำให้เห็นความเป็นจริงของปฏิสัมพันธ์นั้น

การประเมินหน้าที่ด้านความเรียง ให้ดูที่ระบบใจความหลัก (thematic system) ของตัวบทในการสื่อสาร ดูว่าตัวบทมีจัดเรียงการเชื่อมโยงความและการเกาะเกี่ยวความอย่างไร

4.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาชีพ

รูปแบบการประเมินที่เป็นแนววิชาชีพแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ รูปแบบการประเมินบนลงล่างและรูปแบบการประเมินล่างขึ้นบน

4.2.1 รูปแบบการประเมินแบบบนลงล่าง

รูปแบบการประเมินแบบบนลงล่าง (top-down models) วิเคราะห์และประมวลข้อมูลจากหน่วยเล็กไปหาหน่วยใหญ่ คือจากคำไปหาประโยค จากประโยคไปสู่ย่อหน้า จากย่อหน้าไปหาตัวบท ทั้งเรื่องเพื่อเข้าใจเรื่องทั้งเรื่อง

ตัวอย่างรูปแบบการประเมินแบบบนลงล่าง ได้แก่ maximalist model, client-driven model, experience-dependent model, content-dependent model, purpose-dependent model เป็นต้น รูปแบบเหล่านี้พัฒนาโดยหน่วยงานหรือบริษัทที่อยู่ในวิชาชีพการแปล

4.2.2 รูปแบบการประเมินแบบล่างขึ้นบน

ตัวอย่างของรูปแบบการประเมินแบบล่างขึ้นบน (bottom-up models) ได้แก่ minimalist model, crowdsourced model, และ user-driven model เป็นต้น รูปแบบเหล่านี้พัฒนาโดยหน่วยงานหรือบริษัทที่อยู่ในวิชาชีพการแปล

5. รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ (Juliane House's TQA model)

เนื้อหาส่วนนี้อธิบายรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์อย่างละเอียด พร้อมเล่าประวัติความเป็นมา และวิเคราะห์คำวิจารณ์รูปแบบนี้จากนักวิชาการและผู้ประกอบวิชาชีพในวงการแปลทั้งในแง่การยอมรับและไม่ยอมรับ

5.1 ความเป็นมา

ยูลีอาเนอ เฮาส์ (Juliane Marie-Luise House) เสนอรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลเป็นครั้งแรกในผลงานวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง *A Model for Translation Quality Assessment and Some Implications for Foreign Language Teaching* เพื่อนำเสนอ School of Graduate Studies, University of Toronto เมื่อ ค.ศ. 1976 หลังจากนั้นหนึ่งปีถัดมาวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์จำหน่ายภายใต้ชื่อ *A Model for Translation Quality Assessment* และพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 ใน ค.ศ. 1981

5.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เฮาส์พัฒนารูปแบบการประเมินของตนจากทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic theories) และแนวคิดด้านภาษาศาสตร์อื่นๆ เช่น ทฤษฎีภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์ (functional and systemic theories) ทฤษฎีทำเนียบภาษา (register theories) วัจนลีลาศาสตร์ (stylistics) และวาทกรรมวิเคราะห์ (discourse analysis)

5.2.1 แนวคิดเรื่องความสมมูลภาพ

เฮาส์กล่าวว่าแนวคิดเรื่องการเทียบเท่าหรือสมมูลภาพ (equivalence) เป็นหัวใจสำคัญของรูปแบบนี้ การแปลเกิดจากความสัมพันธ์แบบผูกพันสองทาง (double-binding relationship) ระหว่างภาษาต้นทางและเงื่อนไขด้านวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง (House 1997: 29)

5.2.2 ประเภทของการแปล

เฮาส์เสนอแนวทางการแปลเป็น 2 แบบคือ การแปลแบบเปิดเผย (overt translation) และการแปลแบบแอบแฝง (covert translation)

5.2.2.1 การแปลแบบเปิดเผย

เฮาส์ให้คำจำกัดความของการแปลแบบเปิดเผย (overt translation) ว่าเป็นการแปลที่ไม่เฉพาะเจาะจงไปที่ผู้รับสารของบทแปลโดยตรง หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นการแปลที่รักษาวัฒนธรรมต้นทางไว้ ดังนั้นบทแปลจึงดูออกอย่างเปิดเผยว่าเป็นการแปลจากภาษาอื่น (House 1997:66) ตัวบทต้นฉบับแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มได้แก่

(1) ต้นฉบับแบบเปิดเผยที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ (overt historically-linked source texts) เป็นต้นฉบับที่จัดทำขึ้นในโอกาสพิเศษสำหรับผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม เช่น บทเทศนา บทอภิปราย บทปราศรัย บทปัจฉิมโอวาท เป็นต้น

(2) ต้นฉบับแบบเปิดเผยที่เป็นอมตะ (overt timeless source texts) เป็นต้นฉบับที่เป็นงานศิลปะหรือสุนทรียศาสตร์ ดังนั้นจึงต้องรักษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในต้นฉบับอย่างเคร่งครัด ตัวอย่างของต้นฉบับประเภทนี้ได้แก่ พงศาวดาร เกร็ดประวัติศาสตร์ นิทานสอนใจ เป็นต้น

5.2.2.2 การแปลแบบแอบแฝง

การแปลแบบแอบแฝง (covert translation) เป็นการแปลที่เน้นเนื้อหาและหน้าที่ของตัวบทให้ตรงกับวัฒนธรรมของผู้รับสารของบทแปล ดังนั้นบทแปลจึงดูเหมือนเป็นต้นฉบับมากกว่าเป็นบทแปล ต้นฉบับประเภทนี้จัดทำขึ้นแบบไม่เฉพาะเจาะจงว่าเพื่อวัฒนธรรมใด ดังนั้นผู้รับสารของต้นฉบับและผู้รับสารของบทแปลจึงมีสถานะเท่าเทียมกัน ตัวอย่างของต้นฉบับประเภทนี้ได้แก่ ตัวบทด้านวิทยาศาสตร์ ตัวบทด้านเศรษฐศาสตร์ ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว บทความในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น (House 1997:69)

ในการแปลแบบแอบแฝงนั้นผู้แปลต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมต้นทางกับวัฒนธรรมปลายทางซึ่งเฮาส์เรียกว่าตัวกรองทางวัฒนธรรม (cultural filter) ผู้แปลต้องมองต้นฉบับผ่านแว่นของผู้รับสารปลายทางเพื่อให้บทแปลดูเหมือนเป็นต้นฉบับของผู้รับสารปลายทาง

5.2.3 ตัวกรองทางวัฒนธรรม

ตัวกรองทางวัฒนธรรม (cultural filter) ใช้กับการแปลแบบแอบแฝง เนื่องจากต้องการรักษาหน้าที่ของตัวบทต้นฉบับไว้ เฮาส์ยกตัวอย่างว่าในหัวข้อความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม (social role relationship) และการมีส่วนร่วม (participation) นั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารแตกต่างกันในวัฒนธรรมของคนเยอรมันกับวัฒนธรรมของคนอังกฤษ โดยทั่วไปคนเยอรมันมักถูกมองว่าเป็นคนพูดตรงและเน้นเนื้อหาของเรื่อง ในขณะที่คนอังกฤษเป็นคนพูดอ้อมและเน้น

ความสัมพันธ์ ดังนั้นหากต้องแปลต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาเยอรมัน สำนวนแปลภาษาเยอรมันสามารถให้ผู้ส่งสารพูดตรงกับผู้รับสารได้ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนหน้าที่ของต้นฉบับแต่เป็นการใช้ตัวกรองทางวัฒนธรรม (House 1997:115)

5.2.4 หน้าที่ของตัวบท

ภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์เน้นหน้าที่ 3 ด้านของภาษา ได้แก่ หน้าที่สื่อความคิด หน้าที่ปฏิสัมพันธ์ และหน้าที่ในตัวบท การใช้รูปภาษาต่างๆกันนั้นเป็นผลจากการเลือกใช้หน้าที่ต่างกัน แต่ละหน่วยในภาษาจะต้องสามารถอธิบายในเชิงหน้าที่ในระบบได้และในหน่วยภาษาส่วนมากจะมีมากกว่าหนึ่งหน้าที่ (วิโรจน์ อรุณมานะกุล ไม่ปรากฏปีพิมพ์:119)

เฮาส์กลับมองว่าหน้าที่ทางภาษาที่พบทั่วไปมี 2 หน้าที่ ได้แก่ หน้าที่ด้านความคิดและหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ ส่วนหน้าที่ด้านตัวบทนั้นมีสถานะแตกต่างจากหน้าที่สองอย่างนั้นในแง่ที่ไม่มีหน้าที่เหมือนกันในความหมายของ “การใช้” (the textual function is of a different status from the two other functions in that there is no corresponding function in the sense of “use”) ดังนั้นจึงไม่ควรเรียกว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งได้เลย (it should not really be called a function at all) (House 1997:35) ซึ่งเฮาส์ย้ำว่า Geoffrey Leech ก็มีแนวคิดเหมือนตนว่าหน้าที่ด้านตัวบทนั้นไม่ควรจัดอยู่ในระดับเดียวกันกับหน้าที่ด้านความคิดและหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์

Hatim (Hatim and Mason 1990:92) กล่าวว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์แสดงข้อมูลที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีหน้าที่เชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ (theory of pragmatic function) ดังนั้นการแปลจึงเน้นที่ความหมายตามบริบทซึ่งประกอบด้วยความหมายด้านความคิด (ideational meanings) และความหมายด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal meanings) เฮาส์มองว่าตัวบทหนึ่งไม่อาจจัดให้เป็นประเภทเดียวได้ กล่าวคือหน้าที่ของตัวบทควรมีมากกว่าหนึ่งหน้าที่และอาจมองว่าอยู่ระหว่างสองขั้วคือ ขั้วหนึ่งเป็นหน้าที่เพื่อให้ข้อมูล (referential or content-oriented function) หรือหน้าที่ด้านความคิด กับอีกขั้วหนึ่งเป็นหน้าที่ที่ไม่ใช่เพื่อให้ข้อมูล (non-referential) หรือหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ ดังที่ผู้วิจัยอธิบายเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิ 2 หน้าที่ของตัวบท

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ในส่วนหน้าที่ของตัวบทจึงมีเพียงหน้าที่ด้านความคิดกับหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ ผู้วิจัยมองว่าในขั้นตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับภายใต้หัวข้อสรุปหน้าที่ของต้นฉบับ (statement of function) นั้น แม้เฮาส์จะมุ่งเน้น

วิเคราะห์เฉพาะหน้าที่ด้านความคิดกับหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ แต่ก็ได้ใช้วิธีการทางตัวบท (textual means) มาอธิบายร่วมกับวิธีการทางคำศัพท์และวิธีการทางวากยสัมพันธ์ด้วย ซึ่งได้ใช้อธิบายทั้งในส่วนหน้าที่ด้านความคิดและในส่วนหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ ดังนั้นรูปแบบการประเมินงานแปลของเฮาส์จึงถือว่าครอบคลุมหน้าที่ 3 ด้านตามไวยากรณ์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์

5.2.4.1 หน้าที่ด้านความคิด

หน้าที่ด้านความคิด (ideational function) หรือหน้าที่ของภาษาในการสื่อประสบการณ์ความคิด และความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัวเรา หน้าที่หรือความหมายด้านนี้แสดงด้วยระบบชนิดกระบวนการ (transitivity / process type) เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การแสดงความหมายด้านนี้ก็ย่อมเกี่ยวข้องกับระบบมาลา (mood) ไปพร้อมกันด้วย (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง 2556:71)

5.2.4.2 หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์

หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (Interpersonal function) คือหน้าที่ของภาษาในการสร้างและรักษาบุคคลสัมพันธ์ รวมถึงอัตลักษณ์ของบุคคลด้วย หน้าที่นี้เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์และการแสดงวัจนกรรมต่างๆ หน้าที่หรือความหมายด้วยบุคคลสัมพันธ์นี้จะแสดงด้วยระบบมาลาในภาษา (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง 2556:71)

5.3 รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ แบ่งเป็นรูปแบบการประเมินเดิม ค.ศ. 1976 กับ รูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997

5.3.1 รูปแบบการประเมินเดิม ค.ศ. 1976

รายละเอียดรูปแบบการประเมินเดิม ค.ศ. 1976 แบ่งเป็นกระบวนการวิจัย และคำวิจารณ์ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 กรอบการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปล ค.ศ. 1976

A. **มิติของผู้ใช้ภาษา**	B. **มิติของการใช้ภาษา**
(dimensions of language user) 1. **ถิ่นกำเนิด** (geographical origin) 2. **ระดับทางสังคม** (social class) 3. **เวลา** (time)	(dimensions of language use) 1. **สื่อ** (medium): ง่าย (simple) / ซับซ้อน (complex) 2. **การมีส่วนร่วม** (participation): ง่าย (simple) / ซับซ้อน (complex) 3. **ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม** (social role relationship) 4. **ทัศนคติทางสังคม** (social attitude) 5. **ขอบเขตของการกระทำ** (province)

กรอบการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปล ค.ศ. 1976 มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ มิติของผู้ใช้ภาษา (dimensions of language user) และมิติของการใช้ภาษา (dimensions of language use)

5.3.1.1 กระบวนการวิจัยตามรูปแบบเดิม ค.ศ. 1976

กระบวนการวิจัยตามรูปแบบเดิมใน ค.ศ. 1976 นั้นมี 3 ขั้นตอน ดังที่ผู้วิจัยแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

***แผนภูมิ** 3* กระบวนการวิจัยตามรูปแบบของเฮาส์ ค.ศ. 1976

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ต้นฉบับและสรุปหน้าที่ของต้นฉบับ

การวิเคราะห์ต้นฉบับแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ มิติของผู้ใช้ภาษา (dimensions of language user) และมิติของการใช้ภาษา (dimensions of language use)

(1) มิติของผู้ใช้ภาษา (dimensions of language user) แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ แหล่งที่มา (geographical origin), ระดับทางสังคม (social class), และเวลา (time)

แหล่งที่มา (geographical origin) เฮาส์ระบุว่ามีความหมายเหมือนกับภาษาถิ่น (dialect) ในการวิเคราะห์ให้อธิบายว่าเป็นแบบวิสามัญ (marked) หรือแบบสามัญ (unmarked) โดยที่แบบวิสามัญหมายถึงต้นฉบับใช้ภาษาท้องถิ่น (regional dialect) ส่วนแบบสามัญหมายถึงต้นฉบับใช้ภาษามาตรฐานแห่งชาติ (national standard language) ตัวอย่างของแหล่งที่มาได้แก่ ภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานอเมริกัน (standard American English) เป็นต้น

ระดับทางสังคม (social class) เป็นการวิเคราะห์ว่าภาษาในต้นฉบับอยู่ในระดับไหนของภาษาเฉพาะกลุ่มสังคม (social dialect) ในการวิเคราะห์ให้อธิบายว่าเป็นแบบวิสามัญ (marked) หรือแบบสามัญ

(unmarked) โดยที่แบบวิสามัญหมายถึงต้นฉบับใช้ภาษามาตรฐานที่ใช้โดยคนชนชั้นกลางที่มีการศึกษา (educated middle class) ส่วนแบบสามัญหมายถึงต้นฉบับใช้ภาษาในระดับอื่น

เวลา (time) เฮาส์ให้วิเคราะห์ลักษณะหรือคุณลักษณะของภาษาที่บ่งบอกระยะเวลาที่เขียนหรือผลิตต้นฉบับนั้น ตัวอย่างของการวิเคราะห์เวลาได้แก่ ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันร่วมสมัย (contemporary American English) (House 1997:38-39)

เฮาส์กล่าวว่าทั้ง 3 หัวข้อในมิติของผู้ใช้ภาษานี้มีลักษณะค่อนข้างถาวร (permanent) และคงที่ (stable)

(2) มิติของการภาษา (dimensions of language use) แบ่งเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ สื่อ (medium), การมีส่วนร่วม (participation), ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม (social role relationship), ทัศนคติทางสังคม (social attitude), และขอบเขตของการกระทำ (province) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สื่อ (medium) วิเคราะห์ว่าเป็นแบบง่ายหรือซับซ้อน (House 1997:40) สื่อหรืองานเขียนแบบง่ายคือสื่อที่เขียนเพื่ออ่าน ส่วนสื่อแบบซับซ้อนคือสื่อที่เขียนเพื่อพูดหรือเพื่ออ่านเสมือนว่ากำลังมีคนพูดให้ฟังจากตัวบทนั้น

การวิเคราะห์ว่าตัวบทมีลักษณะเป็นบทพูดหรือไม่ เฮาส์ให้พิจารณาจากโครงสร้างของประโยค โดยที่บทพูดจะมีโครงสร้างประโยคง่ายหรือประโยคไม่สมบูรณ์ มีคำพูดที่นิยมใช้ในบทพูด เช่น คำเกริ่น เป็นต้น (House 1997:43)

การมีส่วนร่วม (participation) การมีส่วนร่วมอาจเป็นได้ทั้งการสื่อสารแบบทางเดียว (monologue) หรือการสื่อสารแบบสองทาง (dialogue) ซึ่งแบบใดแบบหนึ่งอาจจัดว่าเป็นแบบง่ายหรือซับซ้อนก็ได้ การมีส่วนร่วมแบบง่ายคือผู้ส่งสารหรือผู้เขียนสื่อถึงผู้รับสารหรือผู้อ่านโดยตรง ส่วนการมีส่วนร่วมแบบซับซ้อนนั้นผู้ส่งสารหรือผู้เขียนสื่อถึงผู้รับสารหรือผู้อ่านโดยทางอ้อม ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบทางภาษาศาสตร์ เช่น การใช้คำสรรพนาม การสลับไปมาระหว่างประโยคบอกเล่า ประโยคคำสั่ง และประโยคคำถาม การมีวงเล็บและเครื่องหมายอัศเจรีย์ เป็นต้น (House 1997:40)

ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม (social role relationship) หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารหรือผู้เขียนกับผู้รับสารหรือผู้อ่าน ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมอาจวิเคราะห์ว่าเป็นแบบสมมาตร (symmetrical) หรือเป็นแบบอสมมาตร (asymmetrical) โดยที่ความสัมพันธ์แบบสมมาตรนั้นคู่สื่อสารมีความสัมพันธ์ระดับเดียวกันหรือเท่าเทียมกัน ส่วนความสัมพันธ์แบบอสมมาตรนั้นคู่สื่อสารมีความสัมพันธ์ต่างระดับกันหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจหน้าที่สูงกว่า (House 1997:41)

ทัศนคติทางสังคม (social attitude) หมายถึงระดับความเป็นทางการ เฮาส์จัดระดับความเป็นทางการเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เย็นชา (frozen), ทางการ (formal), กึ่งปรึกษา (consultative), ไม่เป็นทางการ (casual), และสนิทสนม (intimate) (House 1997:41)

ขอบเขตของการกระทำ (province) มีความหมายกว้างครอบคลุมทั้งผู้สร้างตัวบท (text producer) และขอบเขตของตัวบท ในส่วนผู้สร้างตัวบทให้วิเคราะห์อาชีพและกิจกรรมทางวิชาชีพของผู้สร้างตัวบทหรือผู้เขียน ส่วนขอบเขตของตัวบทหรือหัวข้อของตัวบทให้วิเคราะห์รายละเอียดหรือองค์ประกอบของการสร้างตัวบท ตัวอย่างของขอบเขตของการกระทำได้แก่ ภาษาโฆษณา ภาษาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น (House 1997:42)

ในการวิเคราะห์ 5 หัวข้อของมิติของการใช้ภาษา เฮาส์ให้วิเคราะห์อย่างละเอียดใน 3 ระดับ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ (lexical means) วิธีการทางวากยสัมพันธ์ (syntactic means) และวิธีการทางตัวบท (textual means) ส่วนการวิเคราะห์ 3 หัวข้อของมิติของผู้ใช้ภาษาไม่ต้องวิเคราะห์อย่างละเอียด เพียงแต่อธิบายว่าเป็นลักษณะอย่างไรเท่านั้น

หลังจากวิเคราะห์ครบทุกขั้นตอนแล้ว จึงสรุปภาพรวมของหน้าที่ของตัวบทนั้น

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล

ขั้นตอนนี้เฮาส์เปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลใน 5 หัวข้อเดียวกันกับหัวข้อวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ สื่อ, การมีส่วนร่วม, ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม, ทัศนคติทางสังคม, และความรู้เฉพาะ การวิเคราะห์เริ่มที่การวิเคราะห์สำนวนแปลด้วยวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ต้นฉบับในขั้นตอนที่ 1 เพื่อหาข้อผิดพลาด

ข้อผิดพลาดอาจเป็นลักษณะผิดพลาดแบบเปิดเผย (overtly erroneous) หรือลักษณะผิดพลาดแบบแอบแฝง (covertly erroneous) โดยที่ลักษณะผิดพลาดแบบเปิดเผยเป็นการผิดที่ระบบภาษาปลายทางหรือมีจำนวนไม่ตรง (mismatch) ที่เกิดจากการแปลผิดในความหมายตรง (denotative meaning) ส่วนลักษณะผิดพลาดแบบแอบแฝงเกิดจากการมีจำนวนไม่ตรงในการเปรียบเทียบ 5 หัวข้อวิเคราะห์ที่ผ่านมา

เฮาส์กล่าวว่าข้อผิดพลาดที่มีลักษณะผิดพลาดแบบเปิดเผยนั้นได้รับความสนใจอย่างมากในการประเมินคุณภาพงานแปล เนื่องจากเป็นข้อผิดพลาดแบบตรงไปตรงมาและเห็นได้ชัด ส่วนข้อผิดพลาดที่มีลักษณะผิดพลาดแบบแอบแฝงต้องอาศัยการวิเคราะห์เชิงลึกและพรรณนาเชิงคุณภาพ (qualitative-descriptive) เป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงไม่ได้รับความสนใจเหมือนข้อผิดพลาดแบบแรก (House 1997:45)

ขั้นตอนที่ 3 สรุปคุณภาพของสำนวนแปล

หลังการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลอย่างละเอียดในขั้นตอนที่ 2 แล้ว จึงสรุปข้อผิดพลาดและหน่วยไม่ตรงเป็นภาพรวมไว้ในส่วนนี้ โดยแบ่งเป็นหัวข้อขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร แบบวิธีสัมพันธสาร และทำเนียบภาษา

5.3.1.2 คำวิจารณ์รูปแบบการประเมิน ค.ศ. 1976

มีคำวิจารณ์รูปแบบการประเมิน ค.ศ. 1976 นี้จากนักวิชาการหลายคน เฮาส์ได้สรุปคำวิจารณ์เหล่านี้เป็น 4 ประเภท (House 1997:101) ดังนี้

ก. การแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์และคำศัพท์ (analytical categories and terminology)

นิวมาร์ควิจารณ์ว่าการแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์ตายตัวเกินไป (Newmark, 1981: 182) และสร้างคำศัพท์โดยไม่จำเป็น เช่น *overtly erroneous errors* กล่าวโดยรวมแล้วกระบวนการวิเคราะห์ยุ่งยากเกินไป แต่นิวมาร์คไม่ได้อธิบายว่าเป็นส่วนใดบ้าง

สลอต (Slote 1978) และ คริสป์ (Crisp 1981) วิจารณ์เช่นกันว่ากระบวนการวิเคราะห์ซับซ้อนและใหญ่เกินกว่าที่จะใช้สอนในห้องเรียนวิชาการแปลหรือใช้จริงภายใต้เวลาที่จำกัด สลอต (Slote 1978:175) แนะนำว่าถ้าต้องการนำไปใช้ได้จริงให้ลดจำนวนหัวข้อการวิเคราะห์จาก 8 หัวข้อให้เหลือ 6 หัวข้อเป็นอย่างมาก

เฮาส์อธิบายว่าความซับซ้อนและจำนวนหัวข้อการวิเคราะห์มีความจำเป็นถ้าต้องการผลลัพธ์เชิงลึก การลดจำนวนหัวข้อการวิเคราะห์อาจได้ผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือน้อยลง ดังนั้นเฮาส์จึงจะไม่ลดจำนวนหัว แต่นำมาจัดกลุ่มใหม่ให้ดูง่ายขึ้น เช่น หัวข้อขอบเขตสัมพันธสาร หัวข้อความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร เป็นต้น (House 1997:102)

บราเทอร์ตัน (Brotherton 1981:16-19) วิจารณ์ว่าหัวข้อการวิเคราะห์ของเฮาส์ไม่ครอบคลุมเนื้อหาพื้นฐานในต้นฉบับและยังมีข้อบกพร่องในวิธีการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ในส่วนวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท บราเทอร์ตันอธิบายว่าจากตัวอย่างที่เฮาส์วิเคราะห์ว่าเป็นวิธีการทางคำศัพท์นั้น อาจจัดเป็นวิธีการทางวากยสัมพันธ์ด้วยก็ได้ หรือเป็นได้ทั้งสามวิธีการ (House 1997:102)

เฮาส์ตอบข้อโต้แย้งเรื่องการที่หัวข้อของการวิเคราะห์ไม่ครอบคลุมเนื้อหาพื้นฐานในต้นฉบับว่าตนเองได้วิเคราะห์ครอบคลุมเนื้อหาพื้นฐานอย่างชัดเจนแล้ว โดยจัดให้อยู่ในหัวข้อ ‘ความรู้เฉพาะ’ (province) นอกจากนั้นยังได้พูดถึงในส่วนสรุปหน้าที่ด้านความคิดอีกด้วย ส่วนคำวิจารณ์เรื่องการจัดประเภทการวิเคราะห์ตัวบทว่าควรเป็นวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ หรือวิธีการทางตัวบทนั้น เฮาส์เห็นด้วยกับคำวิจารณ์ว่าอาจเป็นได้มากกว่าหนึ่งวิธีการซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ลักษณะนี้ถือเป็นธรรมชาติของภาษา จึงไม่ควรถือเป็นข้อบกพร่องของรูปแบบการประเมินนี้

ข. การตรวจสอบผลการวิเคราะห์

Königs (อ้างถึงใน House 1997:102) วิจารณ์ว่ารูปแบบการประเมินนี้ขาดการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ (verifiability of the analyses) เฮาส์ชี้แจงว่าวิธีการวิเคราะห์ในรูปแบบการประเมินนั้นเป็นการแสดงข้อเท็จจริงทางภาษาศาสตร์แล้วและทั้งเปิดโอกาสให้โต้แย้งได้เต็มที่ ดังนั้นจะมี

ความผิดพลาดของการแปลความได้อย่างไร (House 1997:102) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพราะผู้ที่ต้องการศึกษาก็สามารถดูได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้เฮาส์จึงไม่เห็นด้วยว่าการวิเคราะห์นี้ขาดส่วนการตรวจสอบ ในทางตรงกันข้ามเฮาส์กล่าวว่ากระบวนการวิเคราะห์โดยรวมนี้เป็นพื้นฐานของการประเมินแบบสากลได้ (House 1997:102-103)

เฮาส์ยอมรับว่าการแปลความของคำว่า 'หน่วยไม่ตรง' (mismatch) ในการประเมินคุณภาพมีลักษณะของการตีความด้วย เฮาส์กล่าวอย่างชัดเจนว่าในการวิเคราะห์ครั้งสุดท้ายนั้นให้คำนึงว่า "การแปลคือกระบวนการตีความที่ซับซ้อน" (House 1981:64) เฮาส์เน้นย้ำว่ากระบวนการวิเคราะห์โดยรวมช่วยให้ผู้ประเมินวิเคราะห์และแปลความหมายได้อย่างโปร่งใส ชัดแจ้ง และไม่เป็นอัตวิสัยแต่ในระดับหนึ่งเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่งการประเมินคุณภาพขั้นสูงนั้นเกิดจากการวิเคราะห์ที่จำเป็นต้องมีลักษณะการตีความและภาวะอัตวิสัย

ค. ข้อจำกัดของส่วนที่แปลได้ (limits of translatability)

สลอต (Slote 1978) และ บราเทอร์ตัน (Brotherton 1981) วิจารณ์ว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์ไม่มีการวิเคราะห์ตัวบทเชิงร้อยกรอง เฮาส์อธิบายว่าตนเองตั้งใจที่จะไม่วิเคราะห์ตัวบทร้อยกรองเนื่องจากความต่างระหว่างรูปแบบ (form) กับเนื้อหา หรืออีกนัยหนึ่งคือลักษณะทางกายภาพของภาษาหนึ่งไม่สามารถทำให้เหมือนกันได้ในอีกภาษาหนึ่ง แต่ถึงอย่างไรก็ตามเฮาส์ยืนยันว่ารูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลต้องสามารถประเมินตัวบทวรรณกรรมได้ด้วย เหตุผลอีกประการหนึ่งที่เฮาส์ไม่เลือกตัวบทวรรณกรรมมาวิเคราะห์เป็นตัวอย่างเพราะตัวบทวรรณกรรมไม่อยู่ในความสนใจของตน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าตัวบทเชิงร้อยกรองที่มีลักษณะสุทรียศิลป์ไม่สามารถและไม่ควรใช้กับรูปแบบการประเมินนี้ (House 1997:103)

ง. ความแตกต่างระหว่างการแปลแบบเปิดเผยกับการแปลแบบแอบแฝง

นิวมาร์ควิจารณ์ว่าในการจัดประเภทของการแปลนั้น ไม่ได้วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการแปลแบบเปิดเผยกับการแปลแบบแอบแฝงอย่างถูกต้อง (Newmark 1981) ไรซ์และเวอร์เมียร์ (อ้างถึงใน House 1997:104) วิจารณ์ว่าเกณฑ์การแปลสำคัญ 3 ประการ กล่าวคือ รูปแบบ (form), ความหมาย (meaning), และหน้าที่ (function) ไม่ได้แบ่งอย่างชัดเจนในรูปแบบของเฮาส์ ซึ่งมีผลต่อการจัดประเภทของการแปล

5.3.2 รูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997

เฮาส์ได้ปรับปรุงรูปแบบเดิมจากคำวิจารณ์ต่างๆดังที่กล่าวข้างต้น รูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997 ของเฮาส์มีรายละเอียดการวิเคราะห์ส่วนใหญ่เหมือนรูปแบบการประเมิน ค.ศ. 1976 เพียงแต่จัดกลุ่มใหม่ให้เหมือนการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาตามแนวคิดภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์ ตารางต่อไปนี้แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการประเมินแบบแรกและแบบปรับปรุง

ตาราง 10 การเปรียบเทียบวิธีการวิเคราะห์ต้นฉบับตามรูปแบบการประเมินสองแบบ

รูปแบบการประเมิน 1976	**รูปแบบการประเมิน 1997**
A. มิติของผู้ใช้ภาษา **(dimensions of language user)** **1.** ถิ่นกำเนิด **(geographical origin)** **2.** ระดับทางสังคม **(social class)** **3.** เวลา **(time)** **B.** มิติของการใช้ภาษา **(dimensions of language use)** **1.** สื่อ **(medium):** **ง่าย (simple) / ซับซ้อน (complex)** **2.** การมีส่วนร่วม **(participation):** **ง่าย (simple) / ซับซ้อน (complex)** **3.** ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม **(social role relationship)** **4.** ทัศนคติทางสังคม **(social attitude)** **5.** ขอบเขตของการกระทำ **(province)**	A. **ขอบเขตสัมพันธสาร** (field) B. **ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร** (tenor) 1. **ความเป็นมาของผู้เขียน** (author's temporal, geographical and social provenance) 2. **จุดยืนของผู้เขียน** (author's personal stance) 3. **ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม** (social role relationship) 4. **ทัศนคติทางสังคม** (social attitude) C. **แบบวิธีสัมพันธสาร** (mode) 1. **สื่อ** (medium): ง่าย (simple) / ซับซ้อน (complex) 2. **การมีส่วนร่วม** (participation): ง่าย (simple) / ซับซ้อน (complex) D. **ประเภทผลงาน** (genre) E. **สรุปหน้าที่ของตัวบท** (statement of function)

รายละเอียดรูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997 แบ่งเป็นกระบวนการวิจัย และคำวิจารณ์ ดังนี้

5.3.2.1 กระบวนการวิจัยตามรูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997

เฮาส์นำคำวิจารณ์เหล่านั้นพร้อมผลการวิจัยที่มีเพิ่มในช่วงสองทศวรรษหลังมาปรับปรุงรูปแบบการประเมินใหม่ การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดคือการแก้ไขคำศัพท์และปรับหัวข้อของการวิเคราะห์ กระบวนการวิจัยตามรูปแบบใหม่ใน ค.ศ. 1997 นี้ยังมี 3 ขั้นตอนเช่นเดิม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ต้นฉบับ

รูปแบบการประเมินใหม่นี้มีศัพท์วิชาการและการนำเสนอวิธีการวิเคราะห์ที่ดูง่ายและตรงมากขึ้น จากเดิมที่เคยแบ่งวิธีการวิเคราะห์เป็น 5 หัวข้อ คือ สื่อ, การมีส่วนร่วม (participation), ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม (social role relationship), ทัศนคติทางสังคม (social

attitude), และความรู้เฉพาะ (province) มาเป็น 4 หัวข้อ คือ ขอบเขตสัมพันธสาร (field), ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor), แบบวิธีสัมพันธสาร (mode), และประเภทผลงาน (genre) หัวข้อของการวิเคราะห์แบบใหม่นี้ยึดตามแนววิเคราะห์ภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์

การวิเคราะห์ด้านขอบเขตสัมพันธสาร (field)

เฮาส์ให้คำจำกัดความของขอบเขตสัมพันธสารว่าหมายถึง การกระทำที่กำลังเกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงขอบเขตของกิจกรรม หัวข้อ หรือสาระสำคัญของเนื้อหาตัวบท (House 1997:108)

การวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor)

เฮาส์ให้คำจำกัดความของความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) ว่าหมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร และรวมถึงความสัมพันธ์ของคนเหล่านี้ทั้งหมดในด้านอำนาจทางสังคม (social power) และระยะห่างทางสังคม (social distance) การวิเคราะห์ส่วนนี้ครอบคลุมการวิเคราะห์ผู้ส่งสารในช่วงเวลาต่างๆของชีวิต สถานที่เกิดและการย้ายถิ่นฐาน สถานะทางสังคม ความฉลาดรอบรู้ ความคิดเห็นหรือความชอบส่วนตัวที่มีต่อเนื้อหาที่กำลังนำเสนอและหน้าที่ด้านการสื่อสารที่กำลังร่วม (House 1997:108-109)

ในส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารนี้แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ ความเป็นมาของผู้เขียน, จุดยืนของผู้เขียน, ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม, และทัศนคติทางสังคม ดังนี้

ก. **ความเป็นมาของผู้เขียน** (author's temporal, geographical and social provenance)

การวิเคราะห์ความเป็นมาของผู้เขียนมีลักษณะเหมือนการวิเคราะห์มิติของผู้ใช้ภาษาตามรูปแบบการประเมิน ค.ศ. 1976 ซึ่งดูที่ระยะเวลาที่เขียนตัวบทและระดับภาษาที่ใช้ในตัวบท

ข. **จุดยืนของผู้เขียน** (author's personal stance)

การวิเคราะห์จุดยืนของผู้เขียนให้วิเคราะห์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท

ค. **ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม** (social role relationship)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมให้วิเคราะห์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท

ง. **ทัศนคติทางสังคม** (social attitude)

การวิเคราะห์ทัศนคติทางสังคมให้วิเคราะห์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท เมื่อวิเคราะห์แล้วให้จัดเป็นประเภทใดประเภทหนึ่งของ 3 ประเภทนี้ ได้แก่ แบบทางการ (formal), แบบปรึกษา (consultative), และแบบไม่เป็นทางการ (informal)

การวิเคราะห์ด้านแบบวิธีสัมพันธสาร (mode)

ในส่วนการวิเคราะห์แบบวิธีสัมพันธสารนี้แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ สื่อ, และการมีส่วนร่วม

ก. สื่อ (medium)

การวิเคราะห์สื่อให้วิเคราะห์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท เมื่อวิเคราะห์แต่ละส่วนแล้วให้จัดเป็นแบบง่าย (simple) หรือแบบซับซ้อน (complex) สื่อแบบง่ายคือสื่อที่เขียนเพื่อให้อ่าน ส่วนสื่อแบบซับซ้อนคือสื่อที่เขียนเพื่อใช้พูด

การวิเคราะห์ว่าตัวบทเป็นสื่อแบบพูดหรือสื่อแบบเขียนนั้น เฮาส์กำหนดให้ใช้ผลการศึกษาของ Biber (1988) ใน 3 ปัจจัยกล่าวคือ ผลงานประเภทเขียนเน้นการให้ข้อมูล ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่เข้าใจได้ตรงๆโดยที่ไม่อาศัยบริบท และข้อมูลนั้นมีเนื้อหาเป็นนามธรรมมากกว่าเป็นรูปธรรม (House 1997:40)

ข. การมีส่วนร่วม (participation)

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมให้วิเคราะห์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท เมื่อวิเคราะห์แต่ละส่วนแล้วให้จัดเป็นแบบง่าย (simple) หรือแบบซับซ้อน (complex) การมีส่วนร่วมแบบง่ายคือตัวบทที่มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียวหรือสองทางที่ผู้ส่งสารกับผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง ส่วนการมีส่วนร่วมแบบซับซ้อนคือตัวบทที่มีลักษณะเป็นการสื่อสารระหว่างผู้รับสารกับผู้ส่งสารแบบทางอ้อม

การวิเคราะห์ประเภทผลงาน (Genre)

ในการวิเคราะห์ 3 หัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น ให้ใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท จากนั้นจึงสรุปในส่วนประเภทผลงานนี้ว่าตัวบทมีประเภทผลงานเป็นแบบใดและด้วยลักษณะใด

หลังจากวิเคราะห์ครบทุกขั้นตอนแล้ว จึงสรุปภาพรวมของหน้าที่ของตัวบทนั้นซึ่งเหมือนกับรูปแบบการประเมินเดิม โดยทั่วไปหน้าที่ของตัวบทมี 2 อย่างคือ หน้าที่ด้านความคิดกับหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล

ขั้นตอนนี้เฮาส์เปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลใน 4 หัวข้อเดียวกันกับหัวข้อวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร, ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร, แบบวิธีสัมพันธสาร, และประเภทผลงาน การวิเคราะห์เริ่มที่การวิเคราะห์สำนวนแปลด้วยวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ต้นฉบับในขั้นตอนที่ 1 เพื่อหาข้อผิดพลาด (House 1997:45-46)

ขั้นตอนที่ 3 สรุปคุณภาพของสำนวนแปล

หลังการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลอย่างละเอียดในขั้นตอนที่ 2 แล้ว จึงสรุปข้อผิดพลาดและหน่วยไม่ตรงเป็นภาพรวมไว้ในส่วนนี้

5.3.2.2 คำวิจารณ์รูปแบบการประเมินปรับปรุง ค.ศ. 1997

รูปแบบการประเมินครั้งแรกทดสอบกับการแปล 8 คู่ภาษา เป็นตัวบทประเภทวิทยาศาสตร์, เศรษฐศาสตร์, บทความหนังสือพิมพ์, โบรชัวร์ข้อมูลนักท่องเที่ยว, บทเทศนา, สุนทรพจน์การเมือง, เกร็ดประวัติศาสตร์, และบทสนทนาจากการแสดงตลก (House 1997:48) ต้นฉบับทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษและสำนวนแปลทั้งหมดเป็นภาษาเยอรมัน

รูปแบบการประเมินใหม่นี้ทดสอบกับการแปล 4 คู่ภาษา เป็นตัวบทประเภทหนังสือเด็ก, อัตชีวประวัติของนักวิทยาศาสตร์เจ้าของรางวัลโนเบล, ความเรียงเรื่องหลักการของศาสตร์การแปล, และหนังสือประวัติศาสตร์เกี่ยวกับฮิตเลอร์ ต้นฉบับ 3 เรื่องเป็นภาษาอังกฤษและแปลเป็นภาษาเยอรมัน ส่วนความเรียงเรื่องหลักการของศาสตร์การแปลมีต้นฉบับเป็นภาษาเยอรมันและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

ข้อบกพร่องของรูปแบบของเฮาส์

ดรูแกนกล่าวว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์นอกจากจะได้รับคำวิจารณ์จากนักวิชาการแล้วยังได้รับคำวิจารณ์จากนักแปลอาชีพด้วย (Drugan 2013:53) ดังต่อไปนี้

ก. **คู่ภาษาจำกัด** ตัวอย่างการประเมินคุณภาพงานแปลจำกัดแค่คู่ภาษาเยอรมัน-อังกฤษเท่านั้น ในจำนวนตัวอย่างการประเมินจำนวน 12 ตัวอย่างนั้น 11 ตัวอย่างเป็นการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาเยอรมัน ที่เหลืออีก 1 ตัวอย่างเป็นการแปลจากภาษาเยอรมันเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากตัวอย่างการแปลจะมีเพียง 12 ตัวอย่างเท่านั้น แต่ต้นฉบับทั้งหมดยังมีขนาดสั้น ดรูแกนตั้งข้อสงสัยว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์จะใช้ได้จริงกับคู่ภาษาจำนวนมากได้หรือไม่ หรือใช้กับต้นฉบับที่มีขนาดยาวได้หรือไม่ หรือใช้กับต้นฉบับที่มีผู้เขียนนิรนามหลายคนได้หรือไม่ หรือใช้กับต้นฉบับที่ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องหลายปี

ข. **ตัวอย่างงาน** จากตัวอย่างต้นฉบับจำนวน 12 ฉบับนั้นมีต้นฉบับไม่กี่ฉบับที่มีตัวบทลักษณะเดียวกับตัวบทที่นักแปลอาชีพแปลบ่อย นอกจากนั้นตัวอย่างต้นฉบับยังไม่มีตัวบทที่มีลักษณะซับซ้อนและมีรูปแบบที่ท้าทายการประเมิน เช่น เว็บไซต์ หรือ ซอฟต์แวร์

ค. **เวลาที่ใช้** รูปแบบการประเมินนี้ใช้เวลาศึกษานานกว่าที่จะเข้าใจและที่สำคัญกว่านั้นคือใช้เวลามากในการประเมินแต่ละหัวข้อจนครบทุกขั้นตอน ด้วยเหตุนี้รูปแบบการประเมินของเฮาส์จึงใช้ไม่ได้ในบริบทวิชาชีพ ดรูแกนคิดว่าคงมีแต่ผู้สอนการแปลที่มีประสบการณ์เท่านั้นที่จะสามารถเข้าใจรายละเอียดและนำไปทดลองในงานวิจัยของตนได้ ส่วนนักแปลที่กำลังฝึกฝนอาจไม่ใช่

เป้าหมายทั้งที่นักแปลกลุ่มนี้ควรเป็นกลุ่มทดลองที่เป็นกลางในการทดสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินนี้

ง. **ที่มาของตัวบท** เฮาส์วิเคราะห์ตัวอย่างงานโดยไม่รู้ความต้องการของผู้จ้างแปล บริบทของการสร้างตัวบท หรือเงื่อนไขการแปล ที่สำคัญคือขาดข้อมูลที่สำคัญที่สุดสำหรับนักแปลอาชีพ 2 อย่าง อย่างแรกคือขั้นตอนการแปล (translation process) เช่น วันกำหนดส่ง, เครื่องมือแปล, ทรัพยากรที่มีให้ เป็นต้น ส่วนอย่างที่สองคือข้อกำหนดของลูกค้า (client specifications) เช่น กลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย เป็นต้น เฮาส์ไม่ได้บอกว่าได้มีโอกาสติดต่อผู้เขียนหรือผู้แปล การวิเคราะห์หัวข้อ*จุดยืนของผู้เขียน* (author's personal stance) และลักษณะต่างๆดูเหมือนได้มาจากการอ่านต้นฉบับและสำนวนแปล

จ. **วัตถุประสงค์ของการประเมิน** วัตถุประสงค์ของการประเมินตามรูปแบบของเฮาส์คือการหาข้อผิดหรือหน่วยไม่ตรง (mismatch) แม้เฮาส์จะอธิบายวิธีการหาข้อถูกหรือส่วนที่ตรง (match) อย่างสั้นๆ ว่าเป็นส่วนที่สำนวนแปลกับต้นฉบับเทียบเท่ากันในหน้าที่ของตัวบท (functionally equivalent) แต่กระนั้นเฮาส์ก็เน้นที่การหาหน่วยไม่ตรง เป้าหมายนี้ต่างกับเป้าหมายในวงการแปลอาชีพที่เน้นการยอมรับงานแปลว่าเป็นผลงานที่ดีพอหรือยอมรับได้

ดรูแกนตั้งข้อสังเกตว่าลักษณะที่พบบ่อยและถือว่ามีค่าในวงการแปลอาชีพคือการที่ผู้แปลได้ปรับปรุงแก้ไขส่วนผิดหรือมีคุณภาพต่ำของต้นฉบับ เช่น แก้ตัวเลขที่ผิด หรือแปลเพิ่มเพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจวิธีการใช้มากขึ้น ในรูปแบบการประเมินของเฮาส์แล้ว วิธีการนี้จัดว่าเป็นส่วนไม่ตรงระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปลและมีผลลบต่อระดับคุณภาพงานแปล ดังนั้นวิธีการประเมินคุณภาพที่มุ่งหาหน่วยไม่ตรงนี้เท่ากับเป็นการลงโทษนักแปลอาชีพ (Drugan 2013:53) ผู้วิจัยมองว่าในการแปลนั้นไม่ควรแก้ไขต้นฉบับ แต่ควรอธิบายไว้ในเชิงอรรถ ดังนั้นสำนวนแปลจะไม่พบปัญหาหน่วยไม่ตรงที่มีผลต่อระดับคุณภาพงานแปล

ความคิดเห็นของผู้ศึกษารูปแบบของเฮาส์ (Hafizi & Akef, 2012:102-110)

ก. ผลการประเมินตัวบททั้ง 6 ประเภท ควรทำเป็นตารางเพื่อให้เปรียบเทียบได้ชัดขึ้น และเข้าใจง่าย โดยเฉพาะแยกเป็นวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้ศึกษารู้ว่าควรมุ่งหาอะไรบ้างในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบแต่ละหัวข้อ

ข. ตัวอย่างทั้งหมดเป็นคู่ภาษาเยอรมัน-อังกฤษ ผู้อ่านต้องมีความรู้ในภาษาเยอรมันดีมาก จึงจะเข้าใจได้ว่าการวิเคราะห์และเปรียบเทียบแต่ละคู่นั้นตรงหรือไม่ตรงอย่างไร

ค. คำศัพท์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมีความหมายเฉพาะสำหรับเฮาส์ คำศัพท์บางคำเฮาส์ให้คำจำกัดความ เช่น theme กับ rheme เป็นต้น แต่ก็มีอีกหลายคำที่เฮาส์ไม่ได้ให้คำจำกัดความและใช้ในมุมมองของตน เช่น anacolutha, emic, etic เป็นต้น เฮาส์ควรให้คำจำกัดความ

ของคำศัพท์สำคัญทั้งหมดที่ปรากฏในรูปแบบการประเมินของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรอธิบายว่าคำศัพท์แต่ละคำนี้ใช้ประเมินอย่างไร

ข้อดีของรูปแบบของเฮาส์

นักวิชาการและนักวิจัยยกย่องรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปล ค.ศ. 1997 ในหลายหัวข้อ ดังนี้

ก. **ระบบการประเมิน** Munday (2013:140) กล่าวว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์เป็นวิธีการประเมินที่เป็นระบบ

ข. **การทดสอบความเป็นไปได้** เป็นรูปแบบที่นำเสนอมาร่วม 40 ปีและอยู่ในผลการวิจัยมากที่สุด

5.4 ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้รูปแบบของเฮาส์

เนื่องจากรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์เป็นรูปแบบแรกที่ให้รายละเอียดตัววัดไว้เป็นรูปธรรมและแพร่หลายมาตั้งแต่ ค.ศ. 1976 จึงมีนักวิจัยจำนวนมากนำรูปแบบนี้ไปศึกษาและลองใช้ประเมินตัวอย่างงาน ผลงานวิจัยเท่าที่สืบค้นได้มีดังนี้

ตาราง 11 งานวิจัยที่ใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

ผู้วิจัย		หัวข้อวิจัย	ปี	ตัวบท	ภาษา
1	J. Heidary	The Application of House Model on a Scientific Text	2009	วิทยาศาสตร์	อังกฤษ-อาหรับ
2	J. Heidary และ G. Bahrami	The Application of Juliane House's Model of TQA in Persian Translation of the Book "Pride and Prejudice"	2009	วรรณกรรม	อังกฤษ-อาหรับ
3	S. Hosseini	The Application of House's Model to William Faulkner's "The Sound as well as the Fury"		วรรณกรรม	
4	Maryam Hafizi	Translation Quality Assessment of Two Translated Versions of Sadegh Hedayat's "The Blind Owl" by Iraj Bashiri and D.P.Costello based on Julian House Model	2011	นวนิยาย	อาหรับ-อังกฤษ
5	M. Askari, Alborz	Application of Julian House Model of Quality Assessment	2011	-	-

ผู้วิจัย	หัวข้อวิจัย	ปี	ตัวบท	ภาษา
6 Maritta Schwartz	Trainspotting - Analysis of the German translation of the chapter "Strolling through the meadows" with the model of Juliane House (Translation Quality Assessment)	2010	นวนิยาย	อังกฤษ-เยอรมัน

ในส่วนต่อไปเป็นตัวอย่างผลการวิจัย 2 เรื่องที่มีวิธีการทำวิจัยใกล้เคียงกับวิธีการทำวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เนื้อหาที่สำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.4.1 **ตัวอย่างผลงานวิจัยของ** Nafiseh Tahernejad

Nafiseh Tahernejad และ Kourosh Akef (2012) ศึกษารูปแบบการประเมินของเฮาส์และวิจัยผลงานแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Matilda* ของผู้เขียน Roald Dahl ต้นฉบับขนาดความยาว 10 หน้านี้เขียนเป็นภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอายุช่วง 6-9 ขวบ และแปลเป็นภาษาเปอร์เซียสองสำนวนโดย Parvin Alipour และ Shahla Tahmasebi ผลการวิจัยพบว่าสำนวนแปลของ Alipour มีความเหมาะสมมากกว่าตามกรอบการประเมินของเฮาส์ ด้านขอบเขตสัมพันธสารนั้นสำนวนแปลของ Tahmasebi มีหน่วยไม่ตรงของวิธีการทางคำศัพท์และวิธีการทางวากยสัมพันธ์มากกว่า โดยที่ในส่วนวิธีการทางคำศัพท์ ผู้แปลสำนวนนี้ได้เพิ่มคำศัพท์และคำพ้องความในสำนวนแปลของตน รวมทั้งเข้าใจความหมายคำศัพท์ผิดไป จึงแปลได้ไม่ตรงกับต้นฉบับ ในส่วนวิธีการทางวากยสัมพันธ์นั้นบางส่วนผู้แปลไม่แปลประโยค วลีหรืออนุพากย์ บางส่วนเพิ่มประโยค และบางส่วนก็เปลี่ยนความหมายหรือโครงสร้างของประโยคโดยสิ้นเชิงเสมือนเป็นงานเขียนใหม่ นอกจากนั้นยังเปลี่ยนคำศัพท์ที่แสดงกาล (Tahernejad and Akef 2012:78)

ในด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารภายใต้หัวข้อทัศนคติทางสังคมนั้น สำนวนแปลทั้งสองมีหน่วยไม่ตรงในด้านคำศัพท์เหมือนกัน ทั้งนี้เป็นเพราะไม่มีคำศัพท์ที่ไม่เป็นทางการนั้นในภาษาเปอร์เซีย ดังนั้นสำนวนแปลทั้งสองจึงมีระดับความเป็นทางการมากกว่าต้นฉบับ ในด้านแบบวิธีสัมพันธสารและส่วนวิธีการทางเสียงนั้น Alipour ทำอักษรตัวหนาในคำที่เป็นตัวเอนในต้นฉบับ แต่ Tahmasebi ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องนี้ ในหัวข้อการมีส่วนร่วม Alipour แปลส่วนที่เป็นกลอนในต้นฉบับตรงตามลักษณะเสียงสัมผัส (rhyme) และความหมายได้เหมาะสมกว่า Tahmasebi

กล่าวโดยสรุป สำนวนแปลของ Alipour มีความเหมาะสมมากกว่าสำนวนแปลของ Tahmasebi ตามรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ และเป็นการแปลแบบเปิดเผย ผู้วิจัยแสดงความคิดเห็นว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศอิหร่านและประเทศสหราชอาณาจักรทำให้มีปัญหาในการแปล เช่น การแปลคำหยาบคายหรือคำสแลง และการเลือกคำแปลที่ไม่

เป็นทางการระดับเดียวกับต้นฉบับ เป็นต้นด้วยเหตุนี้หนังสือเด็กหรือวรรณกรรมเยาวชนในประเทศอิหร่านจึงมีปริมาณน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือเด็กหรือวรรณกรรมเยาวชนในประเทศสหราชอาณาจักร (Tahernejad & Akef, 2012: 79)

5.4.2 **ตัวอย่างผลงานวิจัยของ** Maryam Hafizi

Maryam Hafizi และ Kourosh Akef (2012) ศึกษารูปแบบการประเมินของเฮาส์และวิจัยผลงานแปลนิยายเปอร์เซียเรื่อง *The Blind Owl* ของผู้เขียน Sadegh Hedayat ต้นฉบับเขียนเป็นภาษาเปอร์เซียและแปลเป็นภาษาอังกฤษสองสำนวน สำนวนแรกแปลเมื่อ ค.ศ. 1980 โดย Iraj Bashiri ผู้แปลชาวอิหร่าน ส่วนสำนวนที่สองแปลเมื่อ ค.ศ. 1989 โดย D.P. Costello ผู้แปลชาวอังกฤษ ในกระบวนการวิจัยของงานแปลทั้งสองสำนวน ผู้วิจัยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ ส่วนที่สองประเมินโดยผู้ประเมินอิสระ 5 คนและใช้กรอบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลการวิจัยของตนมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่าสำนวนแปลของ Costello มีความเหมาะสมมากกว่าตามกรอบการประเมินของเฮาส์ เนื่องจากผู้แปลสำนวนนี้รักษารูปแบบประโยคคำถามได้ครบกว่า รักษาระดับความเป็นทางการได้ดีกว่าในหัวข้อความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมของผู้ส่งสารกับผู้รับสาร และไม่พบหน่วยไม่ตรงในวิธีการทางวากยสัมพันธ์เหมือนในอีกสำนวนแปล

ผลการวิจัยในส่วนที่ 2 โดยผู้ประเมินอิสระ 5 คนและใช้กรอบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์พบว่าเป็นไปในแนวเดียวกันกับผลการวิจัยในส่วนที่ 1 ในด้านขอบเขตสัมพันธสารนั้นสำนวนแปลของ Costello รักษารูปแบบประโยคคำถามได้ครบกว่า ในด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารภายใต้หัวข้อจุดยืนของผู้เขียน (author's stance) กับหัวข้อทัศนคติทางสังคม (social attitude) ผู้ประเมินอิสระวิเคราะห์ว่าสำนวนแปลของ Costello มีหน่วยไม่ตรงจำนวนน้อยกว่า แต่ในหัวข้อความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมแล้วสำนวนแปลทั้งสองมีส่วนแปลไม่ตรงเท่ากัน ในด้านแบบวิธีสัมพันธสารพบว่าสำนวนแปลของ Costello มีหน่วยไม่ตรงจำนวนน้อยกว่า

ผู้ประเมินทั้ง 5 คนมีประสบการณ์ในการแปลต้นฉบับหลากหลายประเภทมานานกว่า 6 ปี ด้วยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการแปลนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าผลการวิจัยที่มีบุคคลภายนอกมาร่วมประเมินเช่นนี้จะช่วยให้ผลการประเมินได้ผลที่น่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้วิจัยแสดงความคิดเห็นว่าแม้ผู้ประเมินอิสระไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แต่ผลการวิจัยทั้งหมดออกมาเหมือนกัน กล่าวคือสำนวนแปลของ Costello แปลได้ดีกว่าในหัวข้อ วิธีการทางคำศัพท์ ลักษณะย่อหน้า ระดับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตามที่ปรากฏในต้นฉบับ แต่อย่างไรก็ตามผู้ประเมินทั้งหมดไม่คิดว่าสำนวนแปลของ Costello เป็นสำนวนแปลที่สมบูรณ์แบบ เพราะยังพบข้อผิดพลาดของการแปลแบบเปิดเผย (overt errors) อยู่หลายที่ และทั้งคิดว่าสำนวนแปลของ Bashiri มีความเหมาะสม (suitable) และทรงคุณค่า (valuable) โดยภาพรวมผู้ประเมินเชื่อว่าสำนวนแปลของ Costello มีความเหมาะสมมากกว่าในด้านความสมมูลภาพกับต้นฉบับและมีสำนวนแปลที่ตรงกับผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

เนื้อหาในบทวิธีดำเนินการวิจัยนี้ แบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่ (1) ทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร, (2) คัดเลือกต้นฉบับและสำนวนแปล, (3) วิเคราะห์ต้นฉบับ, (4) เปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล และ (5) สรุปผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนภูมิ 4 วิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน

1. ทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร

ก. ทบทวนแนวคิดเรื่องคุณภาพงานแปล (translation quality) และการประเมินคุณภาพงานแปล (translation quality assessment)

ข. ศึกษารูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของยูลีอาเนอ เฮาส์และนักวิชาการด้านการแปลอื่นๆ รวมถึงรูปแบบการประเมินที่ใช้ในวงการแปลอาชีพ

ค. ศึกษาไวยากรณ์ระบบ-หน้าที่ในส่วนที่เป็นหัวข้อการประเมินของรูปแบบการประเมินงานแปลของเฮาส์

2. คัดเลือกต้นฉบับและสำนวนแปล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์และเปรียบเทียบบทแปลเรื่อง *เดอะ โพรเฟ็ท* เฉพาะบทที่ 1 ชื่อ The Coming of the Ship ความยาว 1,206 คำ (Gibran, 2012) ซึ่งประพันธ์โดยคาลิล ยิบราน กวีและ

นักปรัชญาชาวเลบานอน วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงที่สุดของคาลิล ยิบรานและได้รับการยกย่องจากผู้อ่านทั่วโลกว่าทรงคุณค่าเพราะให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี

บทแปลภาษาไทยของ *เดอะ โพรเฟ็ท* เท่าที่สืบค้นและหาเอกสารพบมี 3 สำนวนแปล คือ สำนวนแปลของระวี ภาวิไล (คาลิล ยิบราน 2553) สำนวนแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร (คาลิล ยิบราน 2512) และสำนวนแปลของแก้วคำทิพย์ ไชย (คาลิล ยิบราน 2537) เนื่องจากสำนวนแปลของระวี ภาวิไล กับสำนวนแปลของแก้วคำทิพย์ ไชย มีลักษณะใกล้เคียงกันมากดังที่ได้แสดงตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วในบทที่ 1 ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์เฉพาะสำนวนแปลของระวี ภาวิไล เพราะมีความแพร่หลายมากกว่า

สำนวนแปลของระวี ภาวิไล กับสำนวนแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยที่สำนวนแปลของระวี ภาวิไล ใช้คำสั้น กระชับ มีจำนวนคำแปลใกล้เคียงกับจำนวนคำในต้นฉบับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแปลแบบคำต่อคำ ส่วนสำนวนแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ใช้คำแปลที่มีลักษณะวิจิตรบรรจง เป็นสำนวนกวีนิพนธ์และทั้งเสริมความในบางส่วนของเนื้อหาแปล ทำให้สำนวนแปลนี้มีจำนวนคำมากกว่าต้นฉบับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 12 ตัวอย่างประโยคในต้นฉบับและสำนวนแปลสองสำนวน

Kahlil Gibran	สำนวนแปลของระวี ภาวิไล	สำนวนแปลของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
The sea that calls all things unto her calls me, and I must embark. (Gibran 1991:2)	ห้วงสมุทรอันเรียกสรรพสิ่งเข้าสู่ตน ได้ร้องเรียกเราแล้ว และเราต้องลงเรือ (คาลิล ยิบราน 2553:19)	ห้วงมหาสมุทรอันไพศาลย่อมร่ำเรียกและดึงดูดสรรพสิ่งทั้งปวงให้เคลื่อนเข้าไปสู่ นั้นแลก็กำลังเร่งเรียกเราอยู่อย่างอึงอล และเราก็ต้องจับเรือตามต้อยเข้าไปหา (คาลิล ยิบราน 2512:3)

การเลือกสำนวนแปลภาษาไทยที่มีลักษณะแตกต่างอย่างชัดเจนเช่นนี้ช่วยให้การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลในรูปแบบของเฮาส์ได้ผลชัดเจน เนื้อหาบทที่ 1 ทั้งหมดของต้นฉบับและสำนวนแปลทั้งสองแสดงไว้ในภาคผนวก ก

3. วิเคราะห์ต้นฉบับ

การวิจัยเรื่องนี้มีขั้นตอนการวิจัยที่แตกต่างจากงานวิจัยเรื่องอื่นที่ได้ทำมาในส่วนวิธีการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลสองสำนวน เพราะผู้วิจัยต้องการให้เห็นผลชัดเจนกว่า ในงานวิจัยเรื่อง *The quality assessment of two Persian translations of "Matilda", a story for children, based on Joulian*[1] *House's model* (Tahernejad & Akef, 2012) งานวิจัยนี้แบ่ง

[1] สะกดชื่อตามที่ปรากฏในหน้าปกหนังสือ

ขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์ต้นฉบับ, (2) การเปรียบเทียบสำนวนแปล 1 กับต้นฉบับ และ (3) การเปรียบเทียบกับต้นฉบับ ผู้วิจัยเห็นว่าการแยกเป็นขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 ทำให้การเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลของสองสำนวนไม่ชัดเจน ในทำนองเดียวกันในงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่ง *Translation quality assessment of Hedayat's Blind Owl based on House's model* (Hafizi & Akef, 2012) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์ต้นฉบับ, (2) การเปรียบเทียบสำนวนแปล 1 กับต้นฉบับ, (3) การเปรียบเทียบสำนวนแปล 2 กับต้นฉบับ, และ (4) สรุปคุณภาพงานแปลของสองสำนวน การแยกเป็นขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 นี้ทำให้การเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลของสองสำนวนไม่ชัดเจน

การเปรียบเทียบสำนวนแปลทั้งสองกับต้นฉบับทำเป็นขั้นตอนเดียวกันจะเห็นผลชัดกว่า

เมื่อศึกษาขั้นตอนการวิจัยทั้งสองชิ้นแล้วพบว่าการแยกขั้นตอนที่ 2 กับขั้นตอนที่ 3 ออกจากกัน ทำให้การเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลของสองสำนวนไม่ชัดเจน เพราะในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยเรื่องนี้คือ Tahernejad และ Akef เปรียบเทียบสำนวนแปล 1 กับต้นฉบับจนครบทุกหัวข้อ เมื่อเสร็จแล้วจึงเริ่มขั้นตอนที่ (3) การเปรียบเทียบสำนวนแปล 2 กับต้นฉบับไปจนครบทุกหัวข้อเช่นกัน Tahernejad และ Akef ไม่ได้เปรียบเทียบบทแปลสองสำนวนในแต่ละหัวข้อด้วยกัน ทำให้ไม่เห็นภาพว่าสำนวนแปลทั้งสองดีกว่ากันในหัวข้อใดบ้างและมากน้อยเพียงใด เช่น ไม่สามารถบอกได้ว่าวิธีการทางคำศัพท์ในด้านขอบเขตสัมพันธสารของสำนวนแปลที่ 1 ดีกว่าวิธีการทางคำศัพท์ในด้านขอบเขตสัมพันธสารของสำนวนแปลที่ 2 หรือไม่ เพราะ Tahernejad และ Akef เลือกแสดงหน่วยไม่ตรงเพียงเป็นตัวอย่างเท่านั้น และแม้จะรู้สึกว่าสำนวนแปล 1 ดีกว่าสำนวนแปล 2 แต่ก็ไม่สามารถระบุได้ว่าสำนวนแปลที่ 1 ดีมากกว่าเท่าใด แม้งานวิจัยเรื่องที่สองจะได้เพิ่มขั้นตอนที่ 4 คือขั้นตอนสรุปคุณภาพงานแปลของสองสำนวนแล้ว แต่การสรุปก็เป็นความคิดเห็นระดับกว้างในแต่ละสำนวน ซึ่งไม่ได้ชี้ชัดว่าสำนวนใดมีคุณภาพงานแปลที่สูงกว่าตามรูปแบบการประเมินของเฮาส์

การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ของสำนวนแปลทั้งสองด้วยวิธีการแสดงจำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatch) จะบอกได้ว่าสำนวนไหนมีความหมายใกล้เคียงต้นฉบับมากกว่า

ด้วยความไม่ชัดเจนในการวิเคราะห์ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ปรับขั้นตอนการวิจัยโดยให้รวมขั้นตอนการวิจัยที่ 2 กับขั้นตอนการวิจัยที่ 3 เข้าด้วยกัน ดังนั้นผลงานแปลทั้งสองสำนวนจะถูกเปรียบเทียบไปทีละหัวข้อเพื่อให้เห็นภาพชัด จากนั้นจึงเขียนสรุปผลการวิเคราะห์และการเปรียบเทียบไว้ในส่วนท้ายของแต่ละหัวข้อนั้น ส่วนปัญหาที่ว่าผลการเปรียบเทียบไม่สามารถบอกได้ว่าสำนวนใดมีคุณภาพงานแปลสูงกว่ากันเท่าใด ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยนับจำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatch) ของทั้งสองสำนวน แล้วเปรียบเทียบในแต่ละส่วนว่าต่างกันเท่าใด และเมื่อวิเคราะห์เป็นอัตราส่วนร้อยละในตอนท้ายสุด ก็สามารถบอกได้ว่าสำนวนแปลใดมีลักษณะใกล้เคียงกับต้นฉบับมากกว่า แต่ไม่ได้บอกคุณภาพโดยตรง

การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ของสำนวนแปลทั้งสองควรทำในทุกหัวข้อ

วิธีการระบุจำนวนหน่วยไม่ตรงในทุกหัวข้อนี้ช่วยให้รู้รายละเอียดว่าความผิดพลาดมาจากหัวข้อใดบ้าง เช่น การซ้ำ การใช้คำสรรพนาม การรักษารูปแบบประโยคเดิม เป็นต้น ซึ่งเมื่อต้องการนำรูปแบบการประเมินนี้ไปใช้กับงานชิ้นอื่น ก็จะสามารถเปรียบเทียบกันได้เพราะมีตัวเปรียบเทียบเดียวกัน เช่น สามารถบอกได้ว่าผู้แปลคนแรกแปลตอนที่ 1 แล้วพบส่วนแปลไม่ตรงในด้านคำซ้ำร้อยละ 12 และเมื่อแปลตอนที่ 2 แล้วพบส่วนแปลไม่ตรงในด้านคำซ้ำร้อยละ 20 จากตัวอย่างนี้สามารถบอกได้ว่าระดับคุณภาพงานแปลของผู้แปลคนนี้ลดลง

การวิเคราะห์แต่ละหัวข้อควรทำอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยแนวคิดของภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่

ปัญหาการวิจัยคุณภาพงานแปลที่ผู้วิจัยพบอีกเรื่องหนึ่งคือการวิเคราะห์ต้นฉบับและการเปรียบเทียบสำนวนแปลในแต่ละหัวข้อยังไม่ครบถ้วนและไม่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในหัวข้อวิธีการทางตัวบทนั้นเฮาส์กำหนดให้วิเคราะห์ 3 เรื่อง คือ พลวัตรใจความหลัก (theme dynamics), ความเชื่อมโยงของอนุพากย์ (clausal linkage), และความเชื่อมโยงของรูปประโยค (iconic linkage or structural parallelism) จากนั้นได้เฮาส์ได้ระบุหัวข้อย่อยลงไปว่ามีอะไรบ้างที่ต้องวิเคราะห์ เช่นในความเชื่อมโยงของอนุพากย์ เฮาส์ยกตัวอย่างว่าให้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation), ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation), ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation), ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ย่อยลงไปถึงระดับนี้แล้ว เฮาส์ไม่ได้แจกแจงว่าคำเชื่อมทั้งหมดที่จัดว่าเป็นการเพิ่มความ การขัดแย้งหรือการแสดงทางเลือกนี้มีคำใดบ้าง ซึ่งนักภาษาศาสตร์แต่ละคนหรือแต่ละสำนักล้วนมีความคิดเรื่องคำเชื่อมที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการเลือกรายชื่อคำเชื่อมมาจากภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์ (Halliday and Matthiessen 2014) เพราะเฮาส์กล่าวว่าตนใช้แนวคิดของภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่นี้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการประเมินของตน

การวิเคราะห์ต้นฉบับตามรูปแบบของเฮาส์ แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์อย่างละเอียด, การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา, การวิเคราะห์ประเภทผลงาน, และ สรุปหน้าที่ของต้นฉบับ ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

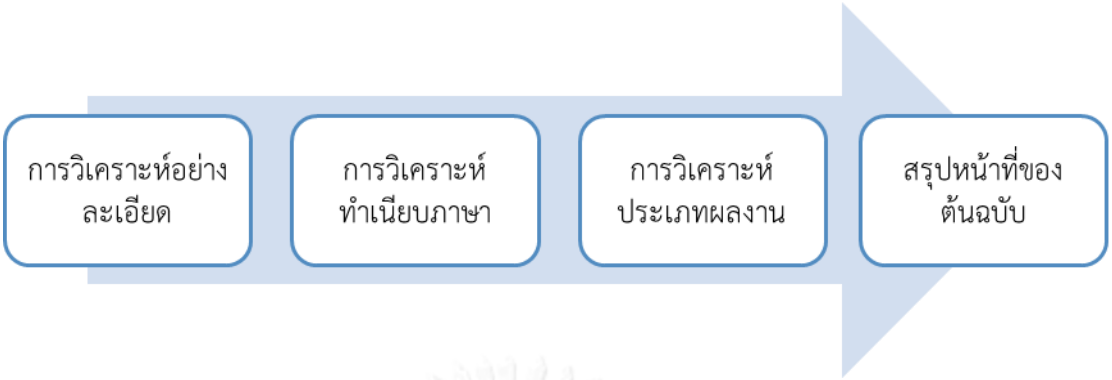

แผนภูมิ 5 ขั้นตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับตามรูปแบบของเฮาส์

3.1 การวิเคราะห์อย่างละเอียด

การวิเคราะห์อย่างละเอียดแบ่งเป็น 3 ทาง ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ (lexical means), วิธีการทางวากยสัมพันธ์ (syntactic means), และวิธีการทางตัวบท (textual means)

วิธีการทางคำศัพท์

วิธีการทางคำศัพท์เน้นวิเคราะห์คำศัพท์ในหัวข้อที่พบ เช่น การใช้คำศัพท์ประเภทศาสนาและปรัชญา การใช้คำแสดงทัศนภาวะ เป็นต้น

คำแสดงทัศนภาวะ

คำที่แสดงทัศนภาวะ (modality) ช่วยวิเคราะห์หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal function) ของภาษาหรือบ่งบอกความคิดเห็นของผู้เขียนได้ว่ามีความชัดเจนหรือแน่นอนมากน้อยแค่ไหน ในส่วนทัศนภาวะ (modality) หรือ modal operators นี้ แบ่งได้เป็น 3 ระดับของความแน่นอนของความคิดเห็น คือ ระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง นอกจากนี้ยังแบ่งในอีกมิติหนึ่งได้เป็น 2 แบบคือ การแสดงความคิดเห็นเชิงบวกหรือเห็นด้วย และการแสดงความคิดเห็นเชิงลบหรือไม่เห็นด้วย (Halliday and Matthiessen 2014:145) คำศัพท์ที่ใช้แสดงทัศนภาวะของผู้เขียนหรือผู้ส่งสาร สรุปได้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 13 Modal operators

	ต่ำ (low)	**กลาง** (median)	**สูง** (high)
เชิงบวก (positive)	can, may, could, might, (dare)	will, would, should, is/was to	must, ought to, need, has/had to
เชิงลบ (negative)	needn't, doesn't/didn't + need to, have to	won't, wouldn't, shouldn't, (isn't/wasn't to)	mustn't, oughtn't to, can't, couldn't, (mayn't, mightn't, hasn't/hadn't to)

(Halliday and Matthiessen 2014:145)

จากการวิเคราะห์ต้นฉบับ พบการใช้คำแสดงทัศนภาวะดังนี้

1. can ใน 6d, 67b ดังตัวอย่างนี้

(6d) Long were the days of pain I have spent within its walls, and long were the nights of aloneness; and who can depart from his pain and his aloneness without regret?

(67b) People of Orphalese, of what can I speak save of that which is even now moving within your souls?

2. may ใน 33b, 34b, 35c, 35e, 36c ดังตัวอย่างนี้

(34b) And shall my desires flow like a fountain that I may fill their cups?

(35c) Am I a harp that the hand of the mighty may touch me, or a flute that his breath may pass through me?

3. will ใน 21a, 25a, 63a ดังตัวอย่างนี้

(21a) Only another breath will I breathe in this still air, only another loving look cast backward,...

(63a) And we will give it unto our children, and they unto their children, and it shall not perish.

4. would ใน 13a, 52b, 61c ดังตัวอย่างนี้

(13a) Fain would I take with me all that is here.

(52b) Yet now it cries aloud unto you, and would stand revealed before you.

5. is to ใน 12c ดังตัวอย่างนี้

(12c) For to stay, though the hours burn in the night, is to freeze and crystallize and be bound in a mould.

6. was to ใน 1e ดังตัวอย่างนี้

(1e) Almustafa, the chosen and the beloved, who was a dawn unto his own day, had waited twelve years in the city of Orphalese for his ship that was to return and bear him back to the isle of his birth.

7. must ใน 11d, 14b, 60b ดังตัวอย่างนี้

(11d) The sea that calls all things unto her calls me, and I must embark.

(14b) Alone must it seek the ether.

8. cannot ใน 7d, 10, 14a ดังตัวอย่างนี้

(10) Yet I cannot tarry longer.

(14a) A voice cannot carry the tongue and the lips that gave it wings.

9. could not ใน 41c ดังนี้

(41c) For he himself could not speak his deeper secret..

วิธีการทางวากยสัมพันธ์

วิธีการทางวากยสัมพันธ์เน้นวิเคราะห์ประโยคในหัวข้อที่พบ เช่น การเปลี่ยนรูปประโยคไปมาระหว่างประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม และประโยคคำสั่ง เป็นต้น

วิธีการทางตัวบท

วิธีการทางตัวบทเน้นวิเคราะห์ตัวบทตามรูปแบบของเฮาส์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ พลวัตของใจความหลัก, ความเชื่อมโยงของอนุพากย์ และความเชื่อมโยงของรูปประโยค

ก. พลวัตของใจความหลัก (Theme-dynamics) แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมาย (semantic relationships) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ลักษณะใจความหลัก (theme) ที่ปรากฏในประโยคหรืออนุพากย์ เช่น การซ้ำ (repetition), การอ้างถึง (anaphoric and cataphoric reference) การละ (ellipsis), และการพ้องความ (synonymy) เป็นต้น นอกจากนี้พลวัตของใจความหลักยังวิเคราะห์หน้าที่ของใจความหลักกับใจความรอง (rheme) ในประโยคหรืออนุพากย์นั้นๆ เฮาส์อธิบายว่าแต่ละประโยคหรืออนุพากย์จะประกอบด้วยใจความหลักกับใจความรองซึ่งมีหน้าที่แสดงข้อมูลต่างกัน ใจความหลักมีหน้าที่แสดงข้อเท็จจริงที่ให้มาแล้ว หรือเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือเข้าใจได้จากบริบท ดังนั้นจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนเกี่ยวข้องน้อยมากกับข้อมูลใหม่ ส่วนใจความรองมีหน้าที่แสดงข้อมูลใหม่ในประโยคหรืออนุพากย์นั้น เฮาส์ยังได้อธิบายลำดับของคำ (word order) ว่าในประโยคปกติหรือในประโยคที่ไม่เน้นย้ำ (unmarked) นั้น ใจความหลักคือส่วนแรกของประโยคและใจความรองคือส่วนที่ตามมา (House 1997:44)

จากการศึกษาโครงสร้างแสดงข้อใจความหลักของภาษาไทยพบว่าใจความหลักของประโยคภาษาไทยจะอยู่ที่ส่วนแรกของประโยคเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ (Pattama Patpong 2002:5) ปัทมา พัฒน์พงษ์วิจัยงานเขียนหลายประเภท เช่น นิทานพื้นบ้านเรื่อง *ยายกะตาปลูกถั่วปลูกงาให้หลานเฝ้า* (2002) รายงานข่าวสึนามิ (2004) และข้อความโฆษณาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ทั้งในโบรชัวร์และเว็บไซต์ (2010) เป็นต้น ผลวิจัยเรื่อง Theme choices in tourism texts across languages: Thai (Patpong 2010) พบระบบของใจความหลักในภาษาไทย ดังนี้

ตาราง 14 The system of Theme: Thai

Theme				**Rheme**
textual [optional]	**interpersonal [optional]**	**topical (experiential) [obligation]**	**textual [optional]**	
・**relative nominal**: ที่ (that), ซึ่ง (which), ที่ (who) ・**binding nominal group**: ว่า (that) ・**adverbial group: (conjunction group)** และ (and), แล้ว (and then), แต่ (but), แม้ (though), ก่อน ก่อนหน้า ก่อนที่ (before, before that), พอ เมื่อ (when), จน (until), ตั้งแต่ ตั้งแต่นั้น (since, since then), ถ้า (if), เพราะ (because)		group/phrase level: ・nominal group ・verbal group ・prepositional phrase	**adverbial group:** (**structural conjunction**) including conjunction ก็ (then), จึง (and then)	

(Pattama Patpong 2010:19)

จะเห็นได้ว่ากลุ่มของคำเชื่อม (conjunction group) เช่น *และ*, *แล้ว*, *แต่* ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของใจความหลัก และทั้งจัดเป็นการซ้ำ (repetition) ได้เช่นกัน

ตัวอย่างการซ้ำ

(22a) And then I shall stand among you, a seafarer among seafarers.

ตัวอย่างการอ้างถึง

(56a) And there came out of the sanctuary a woman whose name was Almitra.

(56b) And she was a seeress.

คำว่า *she* ในตัวอย่างนี้อ้างถึง *Almitra* ซึ่งเป็นข้อความที่มีมาก่อน

ตัวอย่างการพ้องความ

(23) And you, vast sea, sleepless mother,

(26) And then I shall come to you, a boundless drop to a boundless ocean.

คำว่า *vast sea* เป็นคำพ้องความหรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า *ocean*

ข. การเชื่อมโยงของอนุพากย์ (Clausal Linkage) เป็นการวิเคราะห์ประโยคหรืออนุพากย์จากความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation) ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation) ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation) และ ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation) เป็นต้น

ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ

คำที่บ่งบอกการเชื่อมโยงของอนุพากย์ที่พบมากที่สุดในตัวบทคือ *and* ซึ่งทำหน้าที่แตกต่างกันตามกับบริบทนั้น (Halliday & Hasan, 1976: 233-7)

(27) And as he walked he saw from afar men and women leaving their fields and their vineyards and hastening towards the city gates.

คำว่า *and* ที่พบในตัวอย่างข้างต้นทำหน้าที่เป็นคำสันธาน คือ เชื่อมระหว่าง *men* กับ *women* และ *their fields* กับ *their vineyards*

(63) And we will give it unto our children, and they unto their children, and it shall not perish.

ส่วนคำว่า *and* ในตัวอย่างนี้ทำหน้าที่บ่งบอกถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นลำดับต่อไป ซึ่งพบได้ทั่วไปในเรื่องเล่า

ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง

ตัวอย่างคำเชื่อมโยงของอนุพากย์ประเภทความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง เช่น *though* และ *but*

(54) And others came also and entreated him. But he answered them not.

ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก

การแบ่งประเภทคำเชื่อมทำได้หลายแบบและคำเชื่อมบางคำอาจอยู่ในประเภทที่ต่างกันไป (Halliday and Hasan 1976:238) เช่นคำว่า *or* ที่จัดให้อยู่ได้ทั้งประเภทความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ

และความสัมพันธ์เชิงทางเลือก ในรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์นี้กำหนดให้ *or* เป็นคำเชื่อมประเภทความสัมพันธ์เชิงทางเลือก

(35) Am I a harp that the hand of the mighty may touch me, or a flute that his breath may pass through me?

ความสัมพันธ์เชิงเหตุ

ตัวอย่างคำเชื่อมประเภทความสัมพันธ์เชิงเหตุ เช่น for, then เป็นต้น

(57) And he looked upon her with exceeding tenderness, for it was she who had first sought and believed in him when he had been but a day in their city.

ค. การเชื่อมโยงด้วยรูปประโยค (Iconic Linkage) หรือ การขนานกันของโครงสร้างประโยค (structural parallelism) เกิดขึ้นเมื่อประโยคตั้งแต่สองประโยคขึ้นไปมีความหมายเกาะเกี่ยวต่อเนื่องกันเพราะมีหน่วยคำและวากยสัมพันธ์เหมือนกัน เช่น

(64) In your aloneness you have watched with our days, and in your wakefulness you have listened to the weeping and the laughter of our sleep.

3.2 การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา

ในส่วนการวิเคราะห์ทำเนียบภาษา (register analysis) นี้แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขอบเขตสัมพันธสาร, ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร, และด้านแบบวิธีสัมพันธสาร ซึ่งในแต่ละด้านนั้นจะวิเคราะห์และเปรียบเทียบใน 3 ระดับหรือวิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท ดังที่ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดในแผนภูมิต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

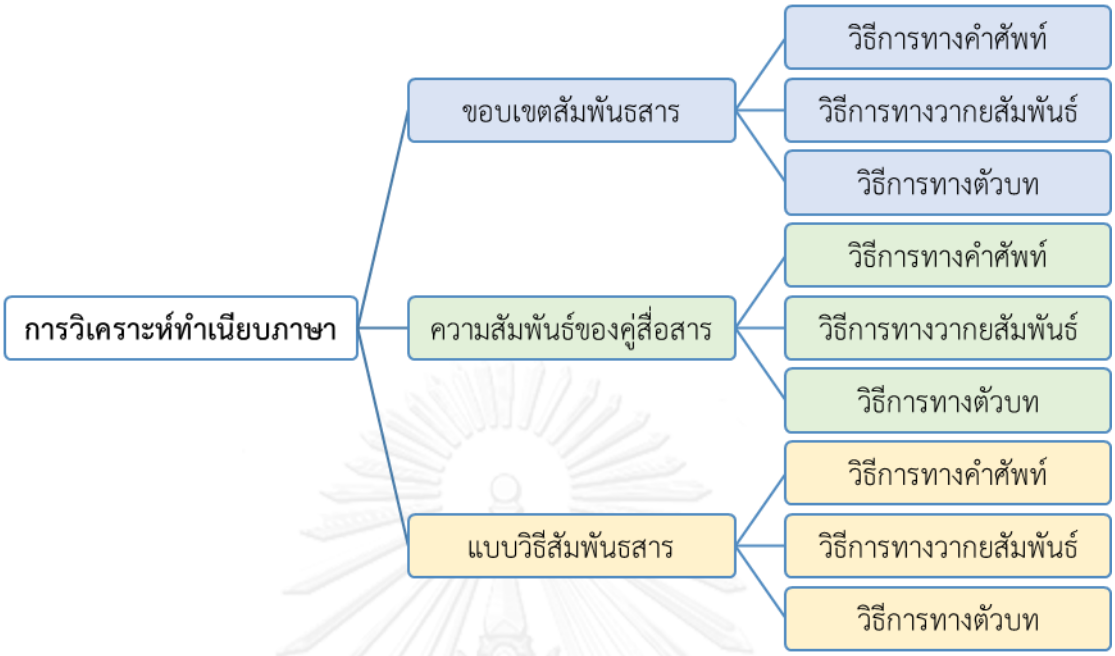

แผนภูมิ 6 การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา

การวิเคราะห์ทำเนียบภาษานี้เมื่อแบ่งอย่างละเอียดแล้วได้ 9 ส่วน ดังแผนภูมิข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นภาพใหญ่ของการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาตามรูปแบบของเฮาส์ แต่เมื่อลงมือวิเคราะห์ตัวบท *เดอะ โพรเฟ็ท* แล้ว อาจมีไม่ครบทั้งหมดก็ได้ ซึ่งในบทที่ 4 ผู้วิจัยจะนำแสดงผลเฉพาะส่วนที่มีหรือที่ตรงกับแต่ละด้านเท่านั้น

3.2.1 การวิเคราะห์ด้านขอบเขตสัมพันธสาร

เฮาส์ให้คำจำกัดความของขอบเขตสัมพันธสาร (field) ว่าหมายถึงลักษณะของการกระทำทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้น ซึ่งแสดงว่ากำลังเกิดอะไรขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงขอบเขตของเนื้อหาหรือสาระสำคัญของตัวบท (House 1997:108)

การวิเคราะห์ด้านขอบเขตสัมพันธสารแบ่งเป็น 3 ทาง ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท

3.2.2 การวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร

ในส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) นี้แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ ความเป็นมาของผู้เขียน, จุดยืนของผู้เขียน, ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม, และทัศนคติทางสังคม

ก. ความเป็นมาของผู้เขียน (author's temporal, geographical and social provenance)

การวิเคราะห์ความเป็นมาของผู้เขียนให้วิเคราะห์ภาษาที่ผู้เขียนใช้ในต้นฉบับว่าเป็นภาษาท้องถิ่นไหนและอยู่ในระดับใดของสังคม โดยเขียนเป็นคำอธิบายสั้นๆเช่น ภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน

อเมริกัน ภาษามาตรฐานของคนชนชั้นกลางที่มีการศึกษา และไม่ต้องวิเคราะห์เป็น 3 ระดับเหมือนในหัวข้ออื่นๆ (House 1997:108-109)

ข. จุดยืนของผู้เขียน (author's personal stance)

ในส่วนการวิเคราะห์จุดยืนของผู้เขียนนี้แบ่งเป็น 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท

ค. ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม (social role relationship)

ในส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมนี้แบ่งเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ ผู้เขียน-ผู้อ่าน, ผู้เขียน-ตัวละครต่างๆในเรื่อง, ตัวเอก-ตัวละครอื่นในเรื่อง, วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท

ผู้เขียน-ผู้อ่าน (author-readers)

การวิเคราะห์ส่วนนี้เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมระหว่างผู้เขียนหรือผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสาร

ผู้เขียน-ตัวละครต่างๆในเรื่อง (author-characters in the story)

การวิเคราะห์ส่วนนี้เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมระหว่างผู้เขียนกับตัวละครต่างๆในเรื่อง

ตัวเอก-ตัวละครอื่นในเรื่อง (Almustafa - people of Orphalese)

การวิเคราะห์ส่วนนี้เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมระหว่างตัวเอกกับตัวละครอื่นในเรื่อง

จากนั้นจึงวิเคราะห์วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท

ง. ทัศนคติทางสังคม (social attitude)

ในส่วนการวิเคราะห์ทัศนคติทางสังคมนี้แบ่งเป็น 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท

3.2.3 **การวิเคราะห์ด้านแบบวิธีสัมพันธสาร** (mode)

ในส่วนการวิเคราะห์แบบวิธีสัมพันธสาร (mode) นี้เป็นการวิเคราะห์มิติของตัวบทว่าเป็นภาษาแบบไหนและสื่อความกับใคร แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ สื่อ และการมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์แบบวิธีสัมพันธสารจะแตกต่างจากการวิเคราะห์ขอบเขตสัมพันธสารและความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารคือการเพิ่มขั้นตอนการจำแนกสื่อและการมีส่วนร่วมต่อจากขั้นตอนการวิเคราะห์ทางคำศัพท์

การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ทางตัวบท กล่าวคือต้องตัดสินว่าสื่อและการมีส่วนร่วมนั้นเป็นแบบง่าย (simple) หรือแบบซับซ้อน (complex) โดยใช้เงื่อนไขการจำแนกของเฮาส์

ก. สื่อ (medium)

การวิเคราะห์ด้านสื่อแบ่งเป็น 3 ทาง ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท

เมื่อวิเคราะห์แต่ละระดับแล้วเฮาส์ให้จัดเป็นแบบง่าย (simple) หรือแบบซับซ้อน (complex) สื่อแบบง่ายคือสื่อที่เขียนเพื่อให้อ่าน ส่วนสื่อแบบซับซ้อนคือสื่อที่เขียนเพื่อใช้พูด การวิเคราะห์ว่าตัวบทเป็นสื่อแบบพูดหรือสื่อแบบเขียนนั้น เฮาส์กำหนดให้ใช้ผลการศึกษาของ Biber (1988) ซึ่งมีปัจจัยที่บ่งชี้ 3 หัวข้อ (House 1997:109-109) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 15 การจัดประเภทผลงานแบบพูดกับผลงานแบบเขียน

	ผลงานประเภทพูด	**ผลงานประเภทเขียน**
1.	การผลิตตัวบทเชิงมีส่วนร่วม (involved text production)	การผลิตตัวบทเชิงให้ข้อมูล (informational text production)
2.	การอ้างถึงแบบขึ้นอยู่กับสถานการณ์ (situation-dependent reference)	การอ้างถึงแบบชัดเจน (explicit reference)
3.	การนำเสนอข้อมูลแบบไม่เป็นนามธรรม (non-abstract presentation of information)	การนำเสนอข้อมูลแบบเป็นนามธรรม (abstract presentation of information)

(House 1997:109-110)

ข. การมีส่วนร่วม (participation)

การวิเคราะห์ด้านการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 3 ทาง ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท

เมื่อวิเคราะห์แต่ละระดับแล้วให้จัดการมีส่วนร่วมเป็นแบบง่าย (simple) หรือแบบซับซ้อน (complex) โดยที่การมีส่วนร่วมแบบง่ายคือตัวบทที่มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว (monologue) ส่วนการมีส่วนร่วมแบบซับซ้อนคือตัวบทที่มีลักษณะเป็นการสื่อสารไปยังผู้รับสารหลายแบบ

3.3 **การวิเคราะห์ประเภทผลงาน** (genre)

ในส่วนนี้เฮาส์ให้สรุปสั้นๆว่าตัวบทเป็นประเภทผลงานแบบใดและด้วยลักษณะใด (House 1997:125) โดยไม่ต้องวิเคราะห์ละเอียดใน 3 วิธีการ คือ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท

3.4 สรุปหน้าที่ของต้นฉบับ

ในส่วนนี้เป็นการสรุปหน้าที่ของต้นฉบับ (statement of function) ด้วยลักษณะของตัวบทที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น หน้าที่ของตัวบทมี 2 อย่างคือ หน้าที่ด้านความคิด (ideational function) กับหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (interpersonal function)

4. เปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล

ส่วนการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล (comparison of original[2] and translation) มีโครงสร้างเหมือนการวิเคราะห์ต้นฉบับ แต่การนำเสนอข้อมูลจะเลือกมาแสดงเฉพาะข้อผิดพลาด (error) หรือหน่วยไม่ตรง (mismatch) ระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปลเท่านั้น ส่วนข้อผิดพลาดนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อผิดพลาดที่มีลักษณะผิดพลาดแบบเปิดเผย (overtly erroneous error) และข้อผิดพลาดที่มีลักษณะผิดพลาดแบบแอบแฝง (covertly erroneous errors)

ข้อผิดพลาดที่มีลักษณะผิดพลาดแบบเปิดเผย (overtly erroneous error) หรือเรียกสั้นๆว่า ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย (overt error) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การแปลผิดความหมายตรง (denotative meaning) จากต้นฉบับ และการแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง (target language system)

ก. **การแปลผิดความหมายตรง** แบ่งย่อยเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การแปลขาด (omission), การแปลเสริม (addition), และการเลือกคำไม่ตรง (substitution) ที่อาจผิดเพราะเลือกคำแปลผิดหรือเพราะเลือกผสมหน่วยภาษาผิด

การแปลขาด หมายถึง การไม่แปลคำศัพท์ วลี หรือประโยคในต้นฉบับ ดังตัวอย่างในย่อหน้าที่ 2

(2) And in the twelfth year, on the seventh day of Ielool, the month of reaping, he climbed the hill without the city walls...

สำนวนแปล 1 ในปีที่สิบสอง วันที่เจ็ดของϕ เดือนแห่งการเก็บเกี่ยว ท่านขึ้นไปบนภูเขานอกกำแพงเมือง...

สำนวนแปล 2 และแล้วในปีที่สิบสองแห่งการรอคอยมานานนับนั้นนั่นเอง ในวันที่เจ็ดของϕ เดือนแห่งการเก็บเกี่ยว เมื่อขณะที่ได้ปืนป่ายขึ้นไปถึงบนยอดเนินสูงที่นอกกำแพงเมือง...

สำนวนแปลทั้งสองไม่แปลคำว่า Ielool

การแปลเสริม หมายถึง การเพิ่มเสริมคำศัพท์ วลี หรือประโยคในสำนวนแปล ทั้งที่ไม่มีในต้นฉบับ ดังตัวอย่างในย่อหน้าที่ 8

---

[2] เฮาส์ใช้คำว่า original ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับ source text

(8) It is not a garment I cast off this day, but a skin that I tear with my own hands.

สำนวนแปล 2 ได้ประจักษ์แจ้งชัดแล้วว่าสิ่งซึ่งเราจำจะละวางลงไว้ในวันนี้นั้นหาใช่เพียงแต่เครื่องนุ่งห่มเท่านั้นก็หาไม่ แต่หากเป็นเนื้อหนังของเราเองโดยแท้ เป็นเนื้อหนังซึ่งเราจำจะต้องกระชากฉีกมันให้ขาดเด็ดลงด้วยน้ำมือของเราเองนี้เสียด้วย

ข้อความที่ขีดเส้นใต้คือการแปลเสริม

การเลือกคำไม่ตรง หมายถึง การแปลคำศัพท์ วลี หรือประโยคในต้นฉบับผิดความหมายไป ดังตัวอย่างในย่อหน้าที่ 27

(27) ...city gates.

ทั้งสองสำนวนแปลแปลวลีนี้ว่า “กำแพงเมือง” คำแปลที่ถูกต้องคือ “ประตูเมือง”

ข. **การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง** แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์ (ungrammaticality) อย่างชัดเจน และการยอมรับรูปแบบของภาษาอย่างคลางแคลงใจ (dubious acceptability) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษาปลายทาง

ข้อผิดพลาดที่มีลักษณะผิดพลาดแบบแอบแฝง (covertly erroneous errors) หรือเรียกสั้นๆว่า ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง (covert errors) เป็นการแปลผิดหรือมีจำนวนไม่ตรงในการเปรียบเทียบ 5 หัวข้อวิเคราะห์ที่ผ่าน ได้แก่ (1) ขอบเขตสัมพันธสาร, (2) ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร, (3) แบบวิธีสัมพันธสาร, (4) ประเภทผลงาน, และ (5) สรุปหน้าที่ของตัวบท เฮาส์กล่าวว่าสำนวนแปลที่มีคุณภาพดีพอต้องมีหน้าที่ตรงกับต้นฉบับ (functional match)

การจัดส่วนไม่ตรงให้เป็นข้อผิดพลาดแบบแอบแฝงได้นั้น เฮาส์กล่าวว่าต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสมมุติฐานต่อไปนี้

ก. ขนบเชิงสังคม-วัฒนธรรมของตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทางสามารถเปรียบเทียบกันได้ ข้อยกเว้นของความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เด่นชัดต้องอธิบายในหัวข้อการประเมินที่เกี่ยวข้อง

ข. การแปลจากภาษาต้นทางไปภาษาปลายทางทำได้เกือบทั้งหมด หรืออีกนัยหนึ่งคือมีส่วนที่แปลได้ระหว่างสองภาษา ข้อยกเว้นของส่วนที่แปลไม่ได้ต้องอธิบายไว้อย่างชัดเจน

ค. หน้าที่ของสำนวนแปลไม่ได้เป็นหน้าที่ระดับทุติยภูมิ หรืออีกนัยหนึ่งคือไม่ใช่การแปลสำหรับกลุ่มผู้อ่านพิเศษ เช่น การแปลวรรณกรรมคลาสสิกเพื่อให้เด็กอ่าน นอกจากนั้นวัตถุประสงค์ของการแปลต้องไม่เป็นวัตถุประสงค์พิเศษ เช่น การแปลเชิงเส้นตรงเพื่อศึกษาโครงสร้างระหว่างสองภาษา (interlinear translations) ซึ่งเฮาส์มองว่านั่นไม่ใช่การแปล แต่เป็นการทำต้นฉบับในอีกภาษาหนึ่ง

เฮาส์กล่าวว่าข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยนั้นได้รับความสนใจอย่างมากในการประเมินคุณภาพงานแปล เนื่องจากเป็นข้อผิดพลาดแบบตรงไปตรงมาและเห็นได้ชัด ส่วนข้อผิดพลาดแบบแอบแฝงไม่ได้รับความสนใจเหมือนข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย เนื่องจากต้องอาศัยการวิเคราะห์เชิงลึก (in-depth analysis) และเป็นแบบพรรณนาเชิงคุณภาพ (qualitative-descriptive)

การให้น้ำหนักเทียบเคียง (relative weighting) ของจำนวนความผิดพลาดแบบเปิดเผยกับจำนวนความผิดพลาดแบบแอบแฝงขึ้นอยู่กับลักษณะสำนวนแปลซึ่งแตกต่างกันไป เฮาส์ยอมรับว่าการให้น้ำหนักเทียบเคียงยังเป็นปัญหาหนึ่งของรูปแบบการประเมินนี้ (House 1997:45)

ดังนั้นการตัดสินเชิงคุณภาพ (qualitative judgment) ของงานแปลจึงประกอบด้วยการแสดงรายการข้อผิดพลาดทั้งแบบเปิดเผยและแบบแอบแฝง และสรุปจำนวนไม่ตรงของหน้าที่ตัวบทในด้านหน้าที่ด้านความคิด (ideational function) และหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal function)

การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลตามรูปแบบของเฮาส์แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) การเปรียบเทียบอย่างละเอียด, (2) การเปรียบเทียบทำเนียบภาษา, (3) การเปรียบเทียบประเภทผลงาน, และ (4) สรุปคุณภาพของสำนวนแปล

การเปรียบเทียบหาข้อผิดพลาดอย่างละเอียด **(comprehensive comparison)**

การเปรียบเทียบอย่างละเอียดแบ่งข้อผิดพลาดเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย และข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง

4.1 ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย

ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย (overt errors) แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลผิดความหมายตรง และการแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง

ก. การแปลผิดความหมายตรง (denotative meaning)

การแปลผิดความหมายตรงแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การแปลขาด (omission), การแปลเสริม (addition), และการเลือกคำไม่ตรง (substitution)

การแปลขาด (omission)

การแปลขาด คือการไม่แปลคำหรือวลีในต้นฉบับ

การแปลเสริม (addition)

การแปลเสริม คือการเสริมหรือเพิ่มขยายความจากต้นฉบับ

การเลือกคำไม่ตรง (substitution)

การเลือกคำไม่ตรง คือการแปลความหมายผิดจากต้นฉบับ อาจเป็นเพราะเลือกคำแปลผิด หรือจับคู่คำหรือวลีผิด

ข. การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง

การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทางแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์และการแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษา

การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์ (ungrammaticality)

การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์ คือการแปลไม่ตรงกับรูปแบบไวยากรณ์ของระบบภาษาปลายทาง

การแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษา (breach of norm)

การแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษา คือการแปลไม่ตรงกับวิธีการใช้ภาษาโดยทั่วไปของกลุ่มผู้อ่านในวัฒนธรรมปลายทาง

4.2 ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง

ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง (covert errors) เกิดจากการแปลไม่ตรงระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปลใน 5 หัวข้อการวิเคราะห์ ได้แก่ (1) ขอบเขตสัมพันธสาร, (2) ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร, (3) แบบวิธีสัมพันธสาร, (4) ประเภทผลงาน, และ (5) สรุปหน้าที่ของตัวบท ซึ่งในแต่ละหัวข้อนั้นแบ่งย่อยการเปรียบเทียบเป็น 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท

4.3 การเปรียบเทียบทำเนียบภาษา

ในส่วนการเปรียบเทียบทำเนียบภาษา (register comparison) นี้แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร, ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร, และแบบวิธีสัมพันธสาร

4.3.1 ขอบเขตสัมพันธสาร (field)

การเปรียบเทียบด้านขอบเขตสัมพันธสารแบ่งเป็น 3 ทาง ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท โดยวิเคราะห์เฉพาะหน่วยไม่ตรง

4.3.2 ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร

ในส่วนการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารนี้แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ จุดยืนของผู้เขียน, ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม, และทัศนคติทางสังคม

ก. จุดยืนของผู้เขียน (author's personal stance)

ในส่วนการเปรียบเทียบจุดยืนของผู้เขียนนี้แบ่งเป็น 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท โดยวิเคราะห์เฉพาะหน่วยไม่ตรง

ข. ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม (social role relationship)

ในส่วนการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมนี้แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท โดยวิเคราะห์เฉพาะหน่วยไม่ตรง

ค. ทัศนคติทางสังคม (social attitude)

ในส่วนการเปรียบเทียบทัศนคติทางสังคมนี้แบ่งเป็น 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท โดยวิเคราะห์เฉพาะหน่วยไม่ตรง

4.3.3 แบบวิธีสัมพันธสาร

ในส่วนการเปรียบเทียบแบบวิธีสัมพันธสารนี้แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ สื่อ, และการมีส่วนร่วม

ก. สื่อ (medium)

การเปรียบเทียบด้านสื่อแบ่งเป็น 3 ทาง ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท โดยวิเคราะห์เฉพาะหน่วยไม่ตรง

ข. การมีส่วนร่วม (participation)

การเปรียบเทียบด้านการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 3 ทาง ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท โดยวิเคราะห์เฉพาะหน่วยไม่ตรง

4.4 ประเภทการแปลของสำนวนแปล

การแปลของสำนวนแปลมี 2 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบเปิดเผย (overt translation) กับการแปลแบบแอบแฝง (covert translation)

ก. การแปลแบบเปิดเผย (overt translation)

เฮาส์ให้คำจำกัดความของการแปลแบบเปิดเผยว่าเป็นการแปลที่ไม่เฉพาะเจาะจงไปที่ผู้รับสารของบทแปลโดยตรง (House 1997:66) ดังนั้นบทแปลจึงดูออกอย่างเปิดเผยว่าเป็นการแปลจากภาษาอื่น ตัวบทต้นฉบับแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มได้แก่

ต้นฉบับแบบเปิดเผยที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ (overt historically-linked source texts) เป็นต้นฉบับที่จัดทำขึ้นในโอกาสพิเศษสำหรับผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม เช่น บทเทศนา บทอภิปราย บทปราศรัย บทปัจฉิมโอวาท เป็นต้น (House 1997:66)

ต้นฉบับแบบเปิดเผยที่เป็นอมตะ (overt timeless source texts) เป็นต้นฉบับที่เป็นงานศิลปะหรือสุนทรียศาสตร์ ดังนั้นจึงต้องรักษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในต้นฉบับอย่างเคร่งครัด ตัวอย่างของต้นฉบับประเภทนี้ได้แก่ พงศาวดาร เกร็ดประวัติศาสตร์ นิทานสอนใจ เป็นต้น (House 1997:66)

ข. การแปลแบบแอบแฝง (covert translation)

การแปลแบบแอบแฝงเป็นการแปลที่เน้นเนื้อหาและหน้าที่ของตัวบทให้ตรงกับวัฒนธรรมของผู้รับสารของบทแปล ดังนั้นบทแปลจึงดูเหมือนเป็นต้นฉบับมากกว่าเป็นบทแปล ต้นฉบับประเภทนี้จัดทำขึ้นแบบไม่เฉพาะเจาะจงว่าเพื่อวัฒนธรรมใด ดังนั้นผู้รับสารของต้นฉบับและผู้รับสารของบทแปลจึงมีสถานะเท่าเทียมกัน ตัวอย่างของต้นฉบับประเภทนี้ได้แก่ ตัวบทด้านวิทยาศาสตร์ ตัวบทด้านเศรษฐศาสตร์ ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว บทความในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น (House 1997:69)

ในการแปลแบบแอบแฝงนั้นผู้แปลต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมต้นทางกับวัฒนธรรมปลายทางซึ่งเฮาส์เรียกว่าตัวกรองทางวัฒนธรรม (cultural filter) ผู้แปลต้องมองต้นฉบับผ่านแว่นของผู้รับสารปลายทางเพื่อให้บทแปลดูเหมือนเป็นต้นฉบับของผู้รับสารปลายทาง

4.5 การเปรียบเทียบประเภทผลงาน

ในส่วนนี้เฮาส์ให้สรุปว่าประเภทผลงานของต้นฉบับเปลี่ยนไปหรือไม่ในสำนวนแปลและด้วยลักษณะใด (House 1997:129)

4.6 สรุปคุณภาพของสำนวนแปล

ในส่วนนี้เป็นการสรุปคุณภาพของสำนวนแปลจากการเปรียบเทียบหน่วยไม่ตรงระหว่างต้นฉบับกับบทแปลทั้งสอง โดยมุ่งวิเคราะห์ว่าบทแปลทั้งสองยังคงรักษาหน้าที่ด้านความคิดและหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ของต้นฉบับไว้ได้หรือไม่และในลักษณะใด หรืออีกนัยหนึ่งคืองานแปลทั้งสองสำนวนเป็นการแปลแบบเปิดเผย (overt translation) หรือไม่และด้วยลักษณะใด (House 1997:130-1)

5. สรุปผลการวิจัย

ในส่วนสุดท้ายนี้เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* และผลการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลทั้งสองสำนวน โดยแสดงผลหน่วยไม่ตรงใน 4 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร แบบวิธีสัมพันธสาร และทำเนียบภาษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้แสดงผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* และสำนวนแปลทั้งสองสำนวนตามรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ ลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่ใช้วิเคราะห์และเปรียบเทียบผู้วิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 16 ลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปล

หัวข้อ	ลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่เลือก	วัตถุประสงค์ของการเลือก
ขอบเขตสัมพันธสาร		
	คำศัพท์ที่ใช้ในตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญา	เพื่อระบุว่าตัวบทจัดอยู่ในประเภทศาสนาและปรัชญา
	ความเชื่อมโยงของอนุพากย์ ด้วยคำเชื่อมความ 4 ประเภท คือ เชิงเพิ่มความ, เชิงขัดแย้ง, เชิงทางเลือก และเชิงเหตุ	เพื่อแสดงความเป็นเหตุเป็นผลของตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญา
ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร		
จุดยืนของผู้เขียน	คำแสดงทัศนภาวะ	เพื่อระบุระดับความคิดเห็นของผู้เขียน
ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม	คำสรรพนาม	เพื่อระบุระดับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร
แบบวิธีสัมพันธสาร		
สื่อ	ชนิดของประโยค / ความยาวของประโยค	เพื่อระบุว่าเป็นงานเขียนเพื่ออ่านหรือเพื่อพูด
	ลักษณะอื่นๆของงานเขียน	เพื่อระบุว่าเป็นงานเขียนเพื่ออ่านหรือเพื่อพูด
การมีส่วนร่วม	ชนิดของอนุพากย์	เพื่อระบุระดับการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร

หน่วยแปลที่ใช้ในการวิเคราะห์ เช่น คำศัพท์เฉพาะ ชนิดของอนุพากย์ เป็นต้น ได้มาจากตัวอย่างต่างๆที่เฮาส์แสดงไว้ (House 1997) และตามหลักการทางภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิ

เดย์ (Halliday & Matthiessen 2014) ส่วนการนับจำนวนหน่วยแปลเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ส่วนตัวในการคัดเลือก

การวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นฉบับ และการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล 2 สำนวน ซึ่งจะแสดงเฉพาะลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

1. การวิเคราะห์ต้นฉบับ

ในการวิเคราะห์ต้นฉบับ (analysis of the original) ตามรูปแบบการประเมินของเฮาส์ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา, การวิเคราะห์ประเภทผลงาน, และสรุปหน้าที่ของตัวบท

1.1 การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา

ในส่วนการวิเคราะห์ทำเนียบภาษา (register analysis) นี้แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร, ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร, และแบบวิธีสัมพันธสาร

ปัญหาการจัดประเภทขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร

เบอร์รี่ (M. Berry) (อ้างถึงใน Butler 1985:88) วิจารณ์ว่าคำจำกัดความเรื่องขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร ของฮัลลิเดย์ไม่ชัดเจนมากพอที่นักภาษาศาสตร์คนอื่นจะเอาไปอธิบายต่อได้ บัทเลอร์ (Chrisopher Butler) มองว่าความสับสนเรื่องการแบ่งหัวข้อนี้มาจากการตีความที่แตกต่างกันระหว่างเกรกอรี่ (Gregory) และฮัลลิเดย์ ตัวอย่างเช่น ประเภทผลงานเชิงวาทศิลป์ (rhetorical genre) นั้น เกรกอรี่จัดให้อยู่ในหัวข้อความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) ในขณะที่ฮัลลิเดย์จัดให้อยู่ในหัวข้อแบบวิธีสัมพันธสาร (mode) ส่วนเบอร์รี่แนะนำว่าควรจัดให้อยู่ในหัวข้อขอบเขตสัมพันธสาร (field) บัทเลอร์กล่าวว่าเมื่อไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจนในการแบ่งหัวข้อทั้งสามแล้ว จะยอมรับผลงานวิจัยว่ามีความเที่ยงตรง (validity) ได้อย่างไร (Butlet 1985: 88) แม้ต่อมาฮัลลิเดย์จะอ้างว่าคุณค่า (value) หรือเป้าหมายของขอบเขตสัมพันธสารคือการศึกษาหน้าที่ด้านเนื้อความ (ideational function) เป้าหมายของความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารคือการศึกษาหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal function) และเป้าหมายของแบบวิธีสัมพันธสารคือการศึกษาหน้าที่ด้านวาทกรรม (textual function) แต่บัทเลอร์มองว่าก็ไม่ได้ทำให้เข้าใจหัวข้อทั้งสามมากขึ้นแต่อย่างใด

ในงานวิจัยเรื่อง *เดอะ โพรเฟ็ท* นี้ ผู้วิจัยเองก็ประสบปัญหาเรื่องการแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์ว่าควรให้อยู่ในด้านใดระหว่างขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์เรื่องการเชื่อมโยงความที่มีลักษณะเป็นเหตุเป็นผลด้วยคำเชื่อมต่างๆ ผู้วิจัยมองว่าอาจจัดให้อยู่ในหัวข้อขอบเขตสัมพันธสารได้ เพราะเป็นลักษณะของตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญาที่เน้นความเป็นเหตุและผลเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามหรือเชื่อถือ แต่เมื่อพิจารณาที่ลักษณะการ

เกาะเกี่ยวเชื่อมโยงความของคำหรืออนุพากย์ต่างๆแล้ว ก็อาจนำไปจัดอยู่ในหัวข้อแบบวิธีสัมพันธสาร เพื่อวิเคราะห์ว่าตัวบทนี้มีลักษณะเป็นงานเขียนเพื่อให้อ่านหรือเป็นงานเขียนเพื่อให้พูด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยตัดสินให้ลักษณะการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมจัดอยู่ในหัวข้อขอบเขตสัมพันธสาร เพราะความเด่นของตัวบทในเรื่องคำสอนที่มีมากกว่าลักษณะการเขียน

1.1.1 ขอบเขตสัมพันธสาร

ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญาแสดงข้อคิดในการดำรงชีวิตรวม 26 เรื่องตั้งแต่ความรัก การแต่งงาน บุตร ไปจนถึงความตาย อัลมุสตาฟาผู้เป็นตัวแทนของพระเจ้าได้เดินทางมาอาศัยอยู่ในเมืองออร์ฟาลีสเป็นเวลาร่วม 12 ปี เพื่อถ่ายทอดหลักการดำเนินชีวิตเหล่านี้ให้ประชาชนผู้มีอาชีพหลากหลายตั้งแต่ชาวไร่ชาวนา ช่างปูน ผู้พิพากษา และแม้กระทั่งนักบวชชายหญิง ผู้เขียนต้องการบอกสอนผู้อ่านโดยผ่านตัวละครเหล่านี้ แม้งานประพันธ์จะเป็นเรื่องราวแต่งขึ้นและมีบทสนทนาระหว่างตัวละครต่างๆ แต่วิธีการแต่งกลับมีลักษณะเขียนเพื่อให้อ่านและใช้รูปแบบวรรณกรรมที่มีส่วนคล้ายกับรูปแบบการเขียนในคัมภีร์ไบเบิล ดังตัวอย่างนี้

ตาราง 17 การเปรียบเทียบลักษณะการเขียน *เดอะ โพรเฟ็ท* กับ คัมภีร์ไบเบิล

ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท*	**คัมภีร์ไบเบิล**
(2a) And in the twelfth year, on the seventh day of Ielool, the month of reaping,	And in the second month, on the seven and twentieth day of the month,
	Genesis 8:14
(31a) And shall it be said…	At that time shall it be said…
	Jeremiah 4:11
(43a) And the elders of the city…	And the elders of that city…
	Deuteronomy 22:18
(48) And the priests and the priestesses said unto him:	And the Lord said unto Abraham,
	Genesis18:13
(49a) Let not the waves of the sea separate us now,	Let not the hand of the wicked remove me.
	Psalms 36:11
(65a) Now therefore disclose us	Now therefore let Pharaoh
	Genesis 41:33

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าวิธีการเขียนของ *เดอะ โพรเฟ็ท* และวิธีการเขียนของคัมภีร์ไบเบิลมีลักษณะคล้ายกันมาก กล่าวคือมีโครงสร้างของประโยคหรือการจัดเรียงลำดับคำแบบเดียวกัน

เช่น ข้อความในย่อหน้า 2a ของ *เดอะ โพรเฟ็ท* ที่เขียนไว้ว่า “And in the twelfth year, on the seventh day of Ielool, the month of reaping,...” มีวิธีการจัดเรียงคำแบบเดียวกันกับข้อความใน Genesis 8:14 ของคัมภีร์ไบเบิล ที่เขียนไว้ว่า “And in the second month, on the seven and twentieth day of the month,...”

ในการวิเคราะห์ขอบเขตสัมพันธสารจะวิเคราะห์ 2 หัวข้อ คือ คำศัพท์ที่ใช้ในตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญา และความเชื่อมโยงของอนุพากย์

การวิเคราะห์คำศัพท์ที่ใช้ในตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญา

คำศัพท์ในตัวบทจำนวนมากเป็นคำที่พบได้ทั่วไปในตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญา ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 18 คำศัพท์ที่พบในตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญา

คำศัพท์	ต้นฉบับ	จำนวน	คำศัพท์	ต้นฉบับ	จำนวน
Almustafa	1a	1	sanctuary	56a	1
believed	57d	1	seeress	56b	1
birth	65d	1	silences	3d, 36a, 36b	3
death	65d	1	soul	3d, 17a	2
freedom	24	1	souls	67c	1
God	59a	1	temple	55b	1
guardian	40a	1	the beloved	1b	1
peace	5a, 24	2	the chosen	1b	1
prayed	3d	1	the mighty	35b	1
priestesses	48b	1	treasure	36b	1
priests	48a	1	truth	31b, 62c	2
Prophet	59a	1	uttermost	59b	1
quest	59b	1	wakefulness	64b	1
				รวม	**31**

คำศัพท์ที่อยู่ในกลุ่มนี้มี 26 คำหรือวลี และบางคำปรากฏมากกว่าหนึ่งครั้ง เมื่อนับรวมทั้งหมดแล้วมี 31 หน่วย คำเหล่านี้ช่วยให้ผู้อ่านรู้ว่าเป็นตัวบทประเภทใดแล้วช่วยให้เนื้อความทั้งเรื่องเกาะเกี่ยวเรียงร้อยกันได้ดี ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการทางตัวบทด้วย คำศัพท์เหล่านี้ปรากฏทั่วไปในบทอื่นของ *เดอะ โพรเฟ็ท* อีกด้วย

ในการแต่งตัวบทประเภทศาสนานี้ ยิบรานใช้สัญลักษณ์ (symbols) ซึ่งมีความหมายทั่วไปในงานเขียนประเภทนี้ และบางคำก็มีความหมายเฉพาะในวัฒนธรรมอาหรับ (Bushrui 2013:li) ดังนี้

ตาราง 19 คำที่มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์

	สัญลักษณ์ (symbol)	ความหมาย (meaning)
1	dawn	แหล่งความรู้
2	sea	the Great Spirit หรือ Greater Self
3	ether	อิสรภาพ
4	a boundless drop to a boundless ocean	the Self yearning to return to its source
5	tree, fountain	ความอุดมสมบูรณ์และการแบ่งปัน
6	lantern	the Self full of awareness and receptive to inspiration
7	veil	mind, ignorance and unknowing
8	mist	mystery and eternity
9	hills	the dimensions of thought and inspiration
10	dream	life of earth

(Gibran 2013:li)

ในการแปลคำที่เป็นสัญลักษณ์ในวัฒนธรรมอาหรับนี้ ผู้แปลทั้งสองท่านได้ใช้คำแปลที่เป็นความหมายตรง ดังนี้

	สัญลักษณ์ (symbol)	สำนวนแปล 1	สำนวนแปล 2
1	dawn	รุ่งอรุณ	บุพพัณหสมัยอันใสวิสุทธิ์เริ่มแรก
2	sea	ห้วงสมุทร	ห้วงมหาสมุทร
3	ether	เคลื่อนไปในเวหา	สูญสลายเลื่อนลอยไปลิบแล้ว
4	a boundless drop to a boundless ocean	หยดน้ำไร้ขอบเขต --- สู่ห้วงสมุทรอันไร้ขอบเขต	สู่สายธาร และสู่ห้วงสมุทรอันไร้ขอบเขตเป็นนิรันดร์
5	tree	ต้นไม้	ต้นไม้
6	fountain	ธารพุ	สายธารพุ
7	lantern	ประทีป	คบเพลิง
8	veil	ผ้าคลุม	ผ้าคลุมหน้า
9	mist	หมอก	หมอก
10	hills	ภูเขา	ยอดเนิน
11	dream	ความฝัน	ความฝัน

การแปลที่ใช้ความหมายตรงนี้ผู้อ่านที่ไม่มีความรู้ในวัฒนธรรมอาหรับไม่อาจเข้าถึงความลึกซึ้งของเนื้อหาได้

การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของอนุพากย์

ความเชื่อมโยงของอนุพากย์แบ่งตามประเภทความสัมพันธ์ได้ 4 แบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation), ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation), ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation) และความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation) ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังในตารางต่อไปนี้

ตาราง 20 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของอนุพากย์

ความเชื่อมโยงของอนุพากย์	จำนวน	ตำแหน่งที่พบในต้นฉบับ
ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation)		
and	45	1f, 2f, 3b, 3d, 4c, 6c, 6d, 7b, 7d, 11d, 12d, 12e, 14a, 15a, 15b, 16c, 17a, 17b, 20b, 27d, 28b, 33c, 36b, 37c, 40b, 42c, 43a, 43b, 45b, 48a, 48b, 49b, 50b, 51c, 52b, 54b, 54e, 57d, 60b, 61c, 62c, 63b, 63c, 64b, 65b
ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation)		
yet	3	10, 52a, 62a
though	1	12b
but	7	4a, 8b, 9b, 13b, 41b, 51b, 54c
ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation)		
or	2	32c, 35d
ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation)		
then	2	22a, 26a
therefore	1	65a
for	3	12a, 41c, 57b
รวมความเชื่อมโยงของอนุพากย์	**63**	

ความเชื่อมโยงของอนุพากย์ (clausal linkage)

ในส่วนความเชื่อมโยงของประโยคหรืออนุพากย์มีความสำคัญยิ่งต่องานเขียนประเภทศาสนาและปรัชญา เพราะผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านยอมรับแนวคิดที่นำเสนอแล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การวิเคราะห์ส่วนนี้ดูที่ภาพรวมของความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ, ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง, ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก, และความสัมพันธ์เชิงเหตุ รวมทั้งหมด 63 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation)

ในส่วนความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความนี้พบคำเชื่อมที่แสดงลักษณะการเพิ่มความคือ and รวมทั้งหมด 45 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(36b) A seeker of silences am I, and what treasure have I found in silences that I may dispense with confidence?

(50b) You have walked among us a spirit, and your shadow has been a light upon our faces.

ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation)

ในส่วนความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งนี้พบคำเชื่อมที่แสดงลักษณะการขัดแย้งความทั้งหมด 3 คำหรือวลี ได้แก่ yet, though, และ but รวมทั้งหมด 11 หน่วย

yet พบจำนวน 3 หน่วย ดังนี้

(10) Yet I cannot tarry longer.

(52a) Yet now it cries aloud unto you, and would stand revealed before you.

(62a) Yet this we ask ere you leave us, that you speak to us and give us of your truth.

though พบจำนวน 1 หน่วย ดังนี้

(12b) For to stay, though the hours burn in the night, is to freeze and crystallize and be bound in a mould.

but พบจำนวน 7 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(4a) But as he descended the hill, a sadness came upon him, and he thought in his heart:

(8b) It is not a garment I cast off this day, but a skin that I tear with my own hands.

ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation)

ในส่วนความสัมพันธ์เชิงทางเลือกนี้พบคำเชื่อมที่แสดงลักษณะการเลือก 1 คำ คือ *or* พบจำนวน 2 หน่วย ดังนี้

(32c) And what shall I give unto him who has left his plough in midfurrow, or to him who has stopped the wheel of his winepress?

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(35d) Am I a harp that the hand of the mighty may touch me, or a flute that his breath may pass through me?

ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation)

ในส่วนความสัมพันธ์เชิงเหตุนี้พบคำเชื่อมที่แสดงลักษณะความเป็นเหตุเป็นผลทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ then, therefore, และ for รวมทั้งหมด 6 หน่วย

then พบจำนวน 2 หน่วย ดังนี้

(22a) And then I shall stand among you, a seafarer among seafarers.

(26a) And then shall I come to you, a boundless drop to a boundless ocean.

therefore พบจำนวน 1 หน่วย ดังนี้

(65a) Now therefore disclose us to ourselves, and tell us all that has been shown you of that which is between birth and death.

for พบจำนวน 3 หน่วย ดังนี้

(12a) For to stay, though the hours burn in the night, is to freeze and crystallize and be bound in a mould.

(41c) For he himself could not speak his deeper secret.

(57b) And he looked upon her with exceeding tenderness, for it was she who had first sought and believed in him when he had been but a day in their city.

1.1.2 ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร พิจารณาที่คำสรรพนามและคำแสดงทัศนภาวะ ใน 4 หัวข้อ ได้แก่ ความเป็นมาของผู้เขียน, จุดยืนของผู้เขียน, ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม, และทัศนคติทางสังคม

1.2.2.1 ความเป็นมาของผู้เขียน (author's temporal, geographical and social provenance)

ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* เป็นงานเขียนที่ใช้ภาษาอังกฤษแบบชาวอังกฤษ (British English) โดยดูจากการสะกดคำว่า harbour ที่สะกดแบบคนอังกฤษ ไม่ใช่ harbor ที่สะกดแบบคนอเมริกัน เมื่อวิเคราะห์ในด้านเวลาแล้วการเขียนตัวบทเป็นแบบวิสามัญ (marked) เพราะใช้ภาษาวรรณกรรมแบบสมัยเก่า เช่น mariner, mist เป็นต้น ส่วนในการวิเคราะห์แหล่งกำเนิดภาษา (geographical

and social provenance) เป็นแบบวิสามัญเช่นกัน เพราะไม่ใช่ภาษามาตรฐานที่ใช้กันทั่วไปของชนชั้นกลางที่มีการศึกษา

1.2.2.2 จุดยืนของผู้เขียน (author's personal stance)

ในหัวข้อจุดยืนของผู้เขียนวิเคราะห์ที่คำแสดงทัศนภาวะ เพื่อช่วยระบุระดับความคิดเห็นของผู้เขียนว่ามีมากน้อยเพียงใดในเรื่องหรือหัวข้อนั้น คำแสดงทัศนภาวะที่พบในต้นฉบับ มีดังนี้

ตาราง 21 สรุป modal operators

	คำ	ระดับ	รหัส	จำนวน
1.	can	ต่ำ	6d, 67b	2
2.	may	ต่ำ	33b, 34b, 35c, 35e, 36c	5
3.	will	กลาง	21a, 25a, 63a	3
4.	would	กลาง	13a, 52b, 61c	3
5.	is to	กลาง	12c	1
6.	was to	กลาง	1e	1
7.	must	สูง	11d, 14b, 60b	3
8.	cannot	สูง	7d, 10, 14a	3
9.	could not	สูง	41c	
			รวมทั้งหมด	**22**

คำแสดงทัศนภาวะใช้สนับสนุนจุดยืนของผู้เขียนและแสดงจุดเปลี่ยนที่สำคัญ เช่น must ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(11d) and I must embark.

อัลมุสตาฟาบอกผู้อ่านว่าถึงเวลาที่ท่านต้องกลับไปยังบ้านเกิดของตน ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของชีวิตและเป็นการแสดงจุดยืนของผู้เขียนว่าแน่ใจในการกระทำ การกลับไปยังบ้านเกิดเหมือนการกลับไปยัง Self หรือตัวตนเดิม

คำว่า shall ใช้กับประธานบุรุษที่ 1 เท่านั้น ดังตัวอย่างนี้

(13b) But how shall I?

(31) And shall it be said that my eve was in truth my dawn?

(40) And the guardian of the night shall fill it with oil and he shall light it also.

คำว่า shall มีการใช้ถึง 16 ครั้ง ผู้เขียนต้องการใคร่ครวญ

1.2.2.3 ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม (social role relationship)

ในส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคมนี้แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ ผู้เขียน-ผู้อ่าน, ผู้เขียน-ตัวละครต่างๆในเรื่อง, และตัวเอก-ตัวละครอื่นในเรื่อง โดยใช้คำสรรพนามวิเคราะห์

ก. ผู้เขียน-ผู้อ่าน (author-readers)

ผู้เขียนหรือยิบรานคือผู้เล่าเรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับอัลมุสตาฟาและคนอื่นๆในเมืองออร์ฟาลีส ขณะเดียวกันผู้เขียนก็คือผู้ส่งสารหรือผู้บอกสอนข้อคิดในการดำเนินชีวิตผ่านอัลมุสตาฟา ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้รับรู้ข้อคิดนั้นผ่านประชาชนชาวออร์ฟาลีส ผู้ซึ่งได้รับการบอกสอนมาจากอัลมุสตาฟาอีกต่อหนึ่ง ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิ 7 วิธีการส่งสารจากผู้เขียนถึงผู้อ่าน

ข. ผู้เขียน-ตัวละครต่างๆในเรื่อง (author-characters in the story)

ผู้เขียนถ่ายทอดหลักคิดในการดำเนินชีวิตให้คนหลายกลุ่มโดยผ่านตัวละครต่างๆในเรื่อง เช่น กลุ่มคนทำงานในไร่นา นักบวชชาย-หญิง บรรดาผู้เฒ่า เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนได้บอกสอนหลักการดำเนินชีวิตให้คนแต่ละกลุ่มในความยาวของเนื้อหาที่เท่าๆกัน วิธีการนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนให้ความสำคัญต่อกลุ่มคนเหล่านี้เท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ตัวละครต่างๆในเรื่องยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของคนๆหนึ่งที่มีได้หลากหลายมากมาย เช่น บทบาทของบุตร บทบาทของคู่รัก บทบาทของเพื่อน เป็นต้น ยิบรานใช้วิธีการบอกสอนผู้อ่านให้ดำเนินชีวิตในแต่ละบทบาทนั้นโดยผ่านตัวละครแต่ละอาชีพ เช่น ช่างปูน ผู้พิพากษา ชาวไร่องุ่น เป็นต้น

ค. ตัวเอก-ตัวละครอื่นในเรื่อง (Almustafa - people of Orphalese)

ตัวเอกหรืออัลมุสตาฟาในเรื่องนี้แสดงบทบาทเป็นตัวแทนศาสดาเพื่อถ่ายทอดหลักการดำเนินชีวิตให้ประชาชนชาวออร์ฟาลีส คำว่า *Almustafa* เป็นภาษาอาหรับ หมายถึง the Chosen and the Beloved (Gibran 2013:l) ผู้เขียนตั้งใจยกย่องให้อัลมุสตาฟามีสถานะสูงกว่าผู้ฟังคำบอกสอนหรือประชาชนด้วยการเพิ่มวลีในประโยคที่แต่ง เช่น the chosen and the beloved, Prophet of

God, in quest of the uttermost เป็นต้น จากบทบาทที่สื่อว่าเป็นตัวแทนศาสดานี้ทำให้คำบอกสอนของอัลมุสตาฟาได้รับการยอมรับมากขึ้น

นักวิชาการบางคน เช่น โรบิน วอเตอร์ฟิวด์ (Robin Waterfield) วิเคราะห์ว่าอัลมุสตาฟาแท้จริงคือยิบราน ระยะเวลาที่อัลมุสตาฟาอาศัยอยู่ในเมืองออร์ฟาลีสนาน 12 ปีก็เท่ากับระยะเวลาที่ยิบรานอาศัยในนิวยอร์กมาแล้ว 12 ปี นอกจากนี้ อัลมิตรา (Almitra) หญิงที่อัลมุสตาฟาพบในวันแรกที่เดินทางมาถึงเมืองออร์ฟาลีสนั้น แท้จริงก็คือ Mary Huskell ผู้เป็นเพื่อนรัก ที่ปรึกษา และผู้ตรวจแก้งานเขียนภาษาอังกฤษของยิบรานนั่นเอง (Bushrui 2013:xvi)

ลักษณะความสัมพันธ์ของตัวเอกกับตัวละครอื่นๆเป็นไปด้วยดี อัลมุสตาฟาอาศัยอยู่ที่เมืองออร์ฟาลีสเป็นเวลา 12 ปี จึงมีความความเข้าวิถีชีวิตของประชาชนในเมืองนี้ เขาเป็นที่เคารพรักของประชาชนทุกคน จนแม้กระทั้งบรรดาผู้เฒ่ายังกล่าวว่าเขาไม่ใช่คนแปลกหน้าแต่เป็นเสมือนลูกหลานของเมืองนี้ ชาวเมืองให้การยกย่องอัลมุสตาฟาว่าเป็นผู้เข้าใจธรรมและต้องการให้ท่านถ่ายทอดหลักการที่รู้นั้นให้แก่ตนบ้าง

การใช้คำสรรพนาม

ในเรื่องนี้มีตัวละครที่มีชื่อเพียงสองคนคืออัลมุสตาฟากับอัลมิตรา ในเรื่องไม่ได้บอกว่าอัลมิตรามีอาชีพอะไร เพียงแต่อธิบายว่านางเป็นผู้เห็นธรรม (...*she was a seeress.*) ส่วนตัวละครอื่นๆในเรื่องไม่มีชื่อเฉพาะ การที่ตัวละครในอาชีพต่างๆไม่มีชื่อนั้นช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคำสอนของอัลมุสตาฟาที่กำลังบอกสอนนั้นเหมาะสำหรับคนทั้งกลุ่ม ไม่ใช่สำหรับคนๆนั้น

การใช้คำศัพท์ที่เป็นคำขยายในแต่ละประโยคน้อยแสดงถึงการไม่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนในเรื่องนั้นๆหรือมีน้อยมาก (House 1997:124) ตัวอย่างของคำวิเศษณ์หรือคำคุณศัพท์ที่แสดงด้านอารมณ์และความคิดของผู้เขียนที่พบในตัวบท ได้แก่ boundless, sweet เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ต้นฉบับจะมีคำวิเศษณ์หรือคำคุณศัพท์น้อย แต่มีคำแสดงทัศนภาวะจำนวน 9 คำหรือวลี ได้แก่ can, may, will, would, is to, was to, must, cannot และ could not รวมทั้งหมด 22 หน่วย ซึ่งคำเหล่านี้แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีต่อเนื้อหานั้นๆ เช่น คำว่า must แสดงถึงความแน่นอนที่มากกว่าคำว่า may (Halliday & Matthiessen 2014:144) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(11d) ...and I <u>must</u> embark.

(14b) Alone <u>must</u> it seek the ether.

(34a) And shall my desires flow like a fountain that I <u>may</u> fill their cups?

(35a) Am I a harp that the hand of the mighty may touch me, or a flute that his breath may pass through me?

คำสรรพนามช่วยในการวิเคราะห์หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ ซึ่งจะระบุระดับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารว่าเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ คำสรรพนามที่พบในต้นฉบับ มีดังนี้

ตาราง 22 คำสรรพนามในต้นฉบับ

คำสรรพนาม	จำนวน	ตำแหน่งในต้นฉบับ
I	27	5a, 5b, 6b, 7a, 7d, 8a, 8b, 9a, 10, 11d, 13a, 13b, 20a, 21a, 22a, 26a, 32a, 33b, 34b, 35a, 36a, 36b, 36c, 37b, 38b, 39, 67b
you	21	18b, 19a, 19b, 22a, 23a, 26a, 45a, 46a, 49b, 50a, 51a, 52a, 59c, 60b, 61c, 61d, 62a, 62b, 64a, 64c, 65c
we	3	51a, 62a, 63a
they	2	42c, 63b

มีการใช้คำสรรพนามแทนผู้ส่งสารว่า ‘I’ จำนวน 27 หน่วยและแทนผู้รับสารว่า ‘you’ จำนวน 21 หน่วย โดยไม่มีการเรียกชื่อเฉพาะในบทสนทนา ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่าทัศนคติทางสังคมของผู้ส่งสารต่อผู้รับสารเป็นแบบทางการและมีช่องว่าง (social distance) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร นอกจากนี้การใช้คำว่า ‘I’ กับ ‘you’ ยังเป็นลักษณะการใช้คำแทนทั่วไปที่เป็นใครก็ได้ในชีวิตจริง ดังนั้นตัวบทนี้จึงเหมาะกับคนอ่านทั่วไป

ทัศนคติทางสังคม (social attitude)

ทัศนคติทางสังคมเป็นแบบกึ่งทางการกึ่งปรึกษา (formal-consultative) เนื่องจากผู้ส่งสารใช้ภาษาเขียนอย่างเป็นทางการ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างตัวเอกและตัวละครอื่นๆในเรื่อง หรือเป็นลักษณะที่ผู้รับสารดูเหมือนได้มีส่วนร่วมในเนื้อความหรือสารนั้นด้วย (House 1997:41)

1.1.3 แบบวิธีสัมพันธสาร

ต้นฉบับเป็นตัวบทประเภทเขียนเพราะมีรูปประโยคที่ยาวและเน้นการให้ข้อมูลแบบเป็นนามธรรม สื่อเป็นแบบง่ายเพราะมีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้อ่าน ส่วนการมีส่วนร่วมนั้นจัดเป็นแบบซับซ้อนเพราะตัวบทมีลักษณะเป็นการสื่อสารไปยังผู้รับสารหลายแบบ ผู้ส่งสารหรือผู้ประพันธ์ต้องการสื่อข้อคิดในการใช้ชีวิตผ่านให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านโดยใช้วิธีส่งผ่านตัวละครหลักคืออัลมุสตาฟากับประชาชนชาวออร์ฟาลีส

การวิเคราะห์แบบวิธีสัมพันธสารแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ สื่อ และการมีส่วนร่วม

สื่อ (medium)

สื่อของตัวบทจัดเป็นประเภทง่าย เพราะมีลักษณะการเขียนเพื่อให้อ่าน เกณฑ์ที่เฮาส์ใช้ระบุความเป็นงานเขียนของตัวบทตามแบบของ Biber (1988) มีอยู่ 3 อย่าง ได้แก่ เป็นแบบให้ข้อมูลมากกว่าเป็นแบบมีส่วนร่วม อ่านเข้าใจได้ชัดเจนโดยไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะ และเสนอข้อมูลที่เป็นนามธรรมมากกว่าที่ไม่เป็นนามธรรม ซึ่งลักษณะทั้ง 3 อย่างนี้มีในตัวบท *เดอะ โพรเฟ็ท*

การวิเคราะห์สื่อจะดูว่าเป็นงานเขียนเพื่ออ่านหรือเพื่อพูด โดยพิจารณาที่ความยาวของประโยคหรือความซับซ้อนของประโยค ประโยคในต้นฉบับแบ่งตามโครงสร้างได้เป็น 3 ชนิด ได้แก่ ประโยคสามัญ, ประโยคซ้อน และประโยครวม (วิจินตน์ ภาณุพงศ์ และคณะ 2552:98) ดังสรุปในตารางต่อไปนี้

ตาราง 23 ชนิดของประโยคแบ่งตามโครงสร้าง

ชนิดของประโยค	รหัสย่อหน้า	จำนวนประโยค	ค่าเฉลี่ยจำนวนคำ/ประโยค
ประโยคสามัญ	10, 13b, 14b, 15, 41a, 41b, 41c, 46, 47, 51a, 54c, 55, 56b	13 (20%)	8
ประโยคซ้อน	1, 5b, 8, 9, 13a, 14a, 19b, 27, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 53, 56a, 57, 58+59, 62	21 (32%)	19
ประโยครวม	2, 3a, 3c, 4+5a, 6, 7, 11, 12, 16, 17+18+19a, 20, 21+22, 23+24+25+26, 29+30, 36, 39+40, 42, 43+44, 45, 48+49, 50, 51b, 52, 54a, 54d, 60, 61, 63, 64, 65, 66+67	31 (48%)	22
รวมจำนวนประโยค		**65**	

จากตารางข้างต้นพบว่าต้นฉบับมีประโยครวมจำนวน 31 ประโยค หรือคิดเป็น 48% ของประโยคทั้งหมดจำนวน 65 ประโยค และทั้งมีประโยคซ้อนจำนวน 21 ประโยค หรือคิดเป็น 32% เมื่อวิเคราะห์ที่จำนวนคำต่อประโยคพบว่าประโยครวมมีค่าเฉลี่ย 22 คำต่อประโยคและประโยคซ้อนมีค่าเฉลี่ย 19 คำต่อประโยค ผลการวิเคราะห์เรื่องชนิดของประโยคนี้แสดงว่าต้นฉบับส่วนใหญ่เป็นประโยครวมและประโยคซ้อนซึ่งเป็นลักษณะของงานเขียน ดังนั้นตัวบทนี้จึงจัดเป็นสื่อแบบง่ายเพราะเป็นงานเขียนเพื่อให้อ่าน

การมีส่วนร่วม (participation)

การมีส่วนร่วมจะพิจารณาชนิดของอนุพากย์ เพื่อระบุระดับการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร เนื่องจากฮัลลิเดย์ถือว่าอนุพากย์ (clause) เป็นหน่วยทางไวยากรณ์ที่สำคัญที่สุดและเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่

แสดงให้เห็นถึงการใช้โครงสร้างภาษาแบบต่างๆเพื่อใช้ในหน้าที่ต่างกัน (วิโรจน์ อรุณมานะกุล มปป:123) นอกจากนี้ประโยคก็คือกลุ่มอนุพากย์ (clause complex) ที่มาเรียงต่อกันด้วยโครงสร้างทางตรรกะ (logical structure) ซึ่งฮัลลิเดย์มองว่ากลุ่มอนุพากย์เหล่านี้อยู่ในระดับการวิเคราะห์ด้านไวยากรณ์ (grammatical rank scale) เดียวกันกับประโยค (Eggins 2004:126) ดังนั้นในการวิเคราะห์ชนิดของประโยคนี้จึงจะวิเคราะห์ในระดับอนุพากย์ทั้งหมด

ชนิดของอนุพากย์

ในส่วนลำดับคำนี้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 ส่วน ได้แก่ อนุพากย์บอกเล่า, อนุพากย์คำถาม, อนุพากย์คำสั่ง, และอนุพากย์ปฏิเสธ

ตาราง 24 ชนิดของอนุพากย์

ชนิดของอนุพากย์	รหัสย่อหน้า	จำนวน
อนุพากย์บอกเล่า		
แบบสามัญ	1a, 1c, 1e, 2e, 2f, 3a, 3b, 3c, 3d, 4a, 4b, 4c, 6a, 6c, 7b, 7c, 9a, 11a, 11c, 11d, 12a, 12b, 14a, 16a, 16b, 16c, 17a, 17b, 19b, 19c, 20b, 22a, 24, 26a, 27a, 27b, 28a, 29, 31a, 32b, 32c, 33b, 34b, 35b, 35e, 36c, 37a, 38a, 38b, 40a, 40b, 41b, 42a, 42b, 42c, 43a, 43b, 45b, 48, 49b, 49c, 50a, 50b, 51b, 52a, 52b, 54a, 54b, 54d, 54e, 54f, 55b, 56a, 56b, 57a, 57b, 57c, 57d, 57e, 58a, 60a, 60b, 61a, 62a, 62b, 62c, 63a, 63c, 65c, 65d, 66, 67c	92
แบบวิสามัญ	2d, 6b, 7a, 13a, 14b, 15b, 19a, 20a, 21a, 25a, 36a, 39, 41a, 45a, 46a, 51a, 51c, 53a, 59c, 64a, 64c	21
อนุพากย์คำถาม		
แบบสามัญ	5a, 6d, 13b, 30, 31a, 32a, 33a, 34a, 35a, 36b, 37b, 67b	12
อนุพากย์คำสั่ง		
แบบสามัญ	44, 47, 49a, 65a, 65b	5
อนุพากย์ปฏิเสธ		
แบบสามัญ	7d, 8a, 10, 14a, 38c, 41c, 53b, 54c, 61c, 61d	10
แบบวิสามัญ	5b	1
รวม		**141**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.2.1 อนุพากย์บอกเล่า ใช้บอกเล่าเรื่องราวในเรื่อง

แบบสามัญ (unmarked) พบจำนวน 92 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(50) You have walked among us a spirit, and your shadow has been a light upon our faces.

(55) And he and the people proceeded towards the great square before the temple.

แบบวิสามัญ (marked) พบจำนวน 21 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(20a) Ready am I to go,...

ประโยคข้างต้นต้องการเน้น Ready

(46a) No stranger are you among us,...

ประโยคข้างต้นต้องการเน้น No stranger

1.2.2 อนุพากย์คำถาม ใช้เมื่อต้องการให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านมีส่วนร่วมในเรื่อง

แบบสามัญ (unmarked) พบจำนวน 12 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(5a) How shall I go in peace and without sorrow?

(36b) what treasure have I found in silences that I may dispense with confidence?

แบบวิสามัญ (marked) ไม่พบ

1.2.3 อนุพากย์คำสั่ง ใช้เพื่อให้ผู้รับสารแสดงพฤติกรรมบางอย่าง

แบบสามัญ (unmarked) พบจำนวน 5 หน่วย ดังนี้

(44) Go not yet away from us.

(65a) Now therefore disclose us to ourselves, and (65b) tell us all that has been shown you of that which is between birth and death.

แบบวิสามัญ (marked) ไม่พบ

1.2.4 อนุพากย์ปฏิเสธ ใช้เพื่อแสดงการปฏิเสธเนื้อความ

แบบสามัญ (unmarked) พบจำนวน 10 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(10) Yet I cannot tarry longer.

(38c) ...it is not my flame that shall burn therein.

แบบวิสามัญ (marked) พบจำนวน 1 หน่วย ดังนี้

(5b) Nay, not without a wound in the spirit shall I leave this city.

ประโยคข้างต้นต้องการเน้น *Nay, not without a wound in the spirit*

ในส่วนลำดับคำทั้งหมด 141 อนุพากย์นี้ พบอนุพากย์แบบแปลกจำนวน 22 อนุพากย์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ส่งสารหรือผู้เขียนต้องการเน้นความสำคัญของใจความในตอนต้นประโยคถึง 22 ครั้ง

ลักษณะของงานเขียน

ตัวบทจัดเป็นงานเขียนเพื่อให้อ่าน เพราะมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์หลายอย่างที่บ่งบอกว่าเป็นงานเขียน ดังนี้

ก. ประโยคมีขนาดยาวและซับซ้อนด้วยประโยคซ้อนและประโยครวม

ข. เป็นประโยคสมบูรณ์ทั้งหมด ไม่ใช่ประโยคที่เว้นบางส่วนไว้ให้เข้าใจได้จากบริบท เหมือนเช่นในบทสนทนาอื่นๆ ตัวอย่างประโยคสมบูรณ์ได้แก่

(61a) Deep is your longing for the land of your memories and the dwelling place of your greater desires; and our love would not bind you nor our needs hold you.

ค. แสดงส่วนอนุพากย์หรือวลีไว้ก่อนประโยคหลัก (House 1997:49) เช่น

(59a) Prophet of God, in quest of the uttermost, long have you searched the distances for your ship.

จะเห็นได้ว่า Prophet of God, in quest of the uttermost, มาก่อนประโยคหลักคือ long have you searched the distances for your ship.

ง. มีลักษณะของบทเขียนตลอดทั้งเรื่องแม้อยู่ในช่วงที่เป็นบทสนทนา เช่น

(45) A noontide have you been in our twilight, and your youth has given us dreams to dream.

(49) Let not the waves of the sea separate us now, and the years you have spent in our midst become a memory.

1.2 การวิเคราะห์ประเภทผลงาน (genre)

ต้นฉบับเป็นงานวรรณกรรมด้านศาสนาและปรัชญาที่เน้นสอนหลักแนวคิดในการใช้ชีวิตให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรวม 26 เรื่อง มีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่ความรัก การแต่งงาน บุตร ไปจนถึงความตาย ตัวบทเป็นงานเขียนเพื่อให้อ่านเนื่องด้วยมีลักษณะของภาษาเขียนหลายอย่าง เช่น มีประโยคที่ยาวและซับซ้อน

การวิเคราะห์ที่บ่งบอกว่าเป็นประเภทผลงานด้านศาสนาและปรัชญาพิจารณาได้จากการใช้คำศัพท์ที่พบได้ในในคัมภีร์ทางศาสนา เช่น God, the Mighty, angels, the guardians, และ lelool เป็นต้น นอกจากนี้วิธีการแต่งยังเป็นรูปแบบเดียวกันอีกด้วย เช่น การใช้คำว่า shall หน้าประธานของประโยค เช่น

(15b) And alone and without his nest shall the eagle fly across the sun.

(39) Empty and dark shall I raise my lantern,

ลักษณะที่บ่งบอกว่าเป็นงานประเภทคำสอนทางศาสนาและปรัชญาอีกอย่างหนึ่งคือการถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรัก ความปราโมทย์และความเศร้าโศก คุณธรรมและความชั่วร้าย เป็นต้น

1.3 **สรุปหน้าที่ของตัวบท (**statement of function)

ต้นฉบับ *เดอะ โพรเฟ็ท* มีหน้าที่ 2 ประเภทคือ หน้าที่ด้านความคิด (ideational function) และหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal function) หน้าที่ด้านความคิดพิจารณาจากความตั้งใจของผู้เขียนที่ต้องการถ่ายทอดคำสอนของศาสดาให้ผู้อ่านได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยผ่านตัวละครในเรื่อง ในรูปแบบของงานวรรณกรรมเพื่อการอ่าน

หน้าที่ด้านความคิดวิเคราะห์ได้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขอบเขตสัมพันธสาร ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และด้านแบบวิธีสัมพันธสาร (หน้าที่ 3 ด้าน) ในด้านขอบเขตสัมพันธสารผู้เขียนต้องการแสดงความคิดเรื่องการดำเนินชีวิตที่ดีและต้องการให้ผู้อ่านนำคำบอกสอนของศาสดานี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตโดยผ่านตัวละครในเรื่อง ผู้เขียนจึงเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา นอกจากนั้นยังใช้รูปแบบการแต่งประโยคที่เหมือนกับสำนวนแต่งในคัมภีร์ทางศาสนาอีกด้วยเพื่อให้ตัวบทมีสถานะที่สูงขึ้นมากกว่าการเขียนแบบทั่วไป

ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางคู่สื่อสารนั้นอธิบายได้ชัดเจนด้วยหน้าที่ระหว่างบุคคลซึ่งเน้นบทบาททางสังคมและทัศนคติของทั้งสองฝ่ายที่มีต่อกันหรือมีต่อหลักคำสอนนั้น ด้านแบบวิธีสัมพันธสารนั้นเป็นงานเขียนเพื่อให้อ่าน เนื่องจากตัวบทมีลักษณะตรงตามเกณฑ์ของงานเขียน 3 ประการ คือ เป็นแบบให้ข้อมูลมากกว่าเป็นแบบมีส่วนร่วม อ่านเข้าใจได้ชัดเจนโดยไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะ และเสนอข้อมูลที่เป็นนามธรรมมากกว่าที่ไม่เป็นนามธรรม

ส่วนหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์พิจารณาใน 3 ด้านเช่นเดียวกัน ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร ในด้านขอบเขตสัมพันธสาร ผู้เขียนมีหน้าที่บอกคำสอนของศาสดาให้ผู้อ่านได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตโดยผ่านตัวละครในเรื่อง ผู้เขียนจึงเลือกใช้คำศัพท์ที่พบได้ทั่วไปในคำสอนของศาสนา รวมทั้งเลือกแต่งให้ต้นฉบับมีลักษณะคล้ายกับวิธีการแต่งประโยคในคัมภีร์ทางศาสนา เช่น ศาสนาคริสต์

ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารมีลักษณะเป็นแบบกึ่งทางการกึ่งปรึกษา ผู้เขียนต้องการยกย่องให้ตัวเอกมีสถานะทางสังคมสูงกว่าตัวละครอื่นเพราะต้องการถ่ายทอดคำสอน จึงใช้คำศัพท์อย่างเป็นทางการแม้จะเป็นช่วงบทสนทนา นอกจากนี้ยังมีวลีขยายอัลมุสตาฟาเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ว่าตัวเอกนี้เป็นตัวแทนของศาสดา

ด้านแบบวิธีสัมพันธสารเป็นการเขียนเพื่อให้อ่านและมีวิธีส่งสารแบบผ่านอ้อมตัวละครไปถึงผู้อ่าน จึงนับได้มีลักษณะซับซ้อน แม้เนื้อหาของเรื่องจะเป็นเรื่องเล่าและมีส่วนที่เป็นบทสนทนาระหว่างตัวละคร แต่ตัวบทมีลักษณะเป็นภาษาเขียนโดยพิจารณาจากความยาวของประโยค ความสมบูรณ์ของประโยค ความซับซ้อนของประโยค ความคู่ขนานของประโยค คำศัพท์ที่เป็นนามธรรม คำศัพท์ที่เป็นทางการและศัพท์ที่ใช้เฉพาะในภาษาเขียน

ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมด้วยการสลับประโยคกันไปมาระหว่างประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม และประโยคคำสั่ง การสอดแทรกประโยคคำถามในตัวบทยังช่วยให้ความคิดของผู้เขียนส่งต่อถึงผู้อ่านได้ดีกว่าการแต่งด้วยประโยคบอกเล่าแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นการใช้คำแสดงทัศนภาวะยังช่วยให้เนื้อหามีส่วนที่เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนซึ่งช่วยเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านด้วย

2. การเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล (comparison of original and translations)

ตัวบทของ *เดอะ โพรเฟ็ท* มีลักษณะการประพันธ์เป็นแบบร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง (poetic prose) และใช้ภาษาวรรณกรรมทั่วไปทั้งเรื่อง เนื้อหาทั้งหมดแสดงข้อคิดในการใช้ชีวิตที่จัดว่าเป็นตัวบทประเภทศาสนาและปรัชญา

ในส่วนการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลนี้ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การเปรียบเทียบข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย การเปรียบเทียบทำเนียบภาษา การเปรียบเทียบประเภทผลงาน และสรุปคุณภาพของสำนวนแปล ผลการเปรียบเทียบในส่วนนี้จะแสดงเฉพาะหน่วยไม่ตรง (mismatch) เท่านั้น ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 25 สรุปจำนวนหน่วยไม่ตรงทั้งหมด

สรุปคุณภาพงานแปล	ต้นฉบับ	จำนวนหน่วยไม่ตรง	
		สำนวน 1	สำนวน 2
1. **ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย** (overt errors)			
การเลือกคำไม่ตรงความหมายตรง			
การแปลขาด (omission)	-	24	31
การแปลเสริม (addition)	-	2	33
การเลือกคำไม่ตรง (substitution)	-	4	2
การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง			

สรุปคุณภาพงานแปล	ต้นฉบับ	จำนวนหน่วยไม่ตรง	
		สำนวน 1	สำนวน 2
การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์	-	0	0
การแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษา	-	0	0
รวมข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย	**-**	**30**	**66**
2. **ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง** (covert errors)			
ขอบเขตสัมพันธสาร			
ศัพท์ด้านศาสนาและปรัชญา	26	1	-
ความเชื่อมโยงของอนุพากย์			
ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ	45	13	20
ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง	11	2	1
ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก	2	-	-
ความสัมพันธ์เชิงเหตุ	6	-	-
รวมส่วนไม่ตรงด้านขอบเขตสัมพันธสาร	**90**	**16**	**21**
		17.78%	**23.33%**
ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร			
คำแสดงทัศนภาวะ (modal)	22	10	10
คำสรรพนาม (pronouns)	53	4	6
รวมส่วนไม่ตรงด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร	**75**	**14**	**16**
		18.67%	**21.33%**
แบบวิธีสัมพันธสาร			
ชนิดของประโยค / ความยาวของประโยค			
ประโยคบอกเล่า	113	-	-
ประโยคคำถาม	12	1	2
ประโยคคำสั่ง	5	-	-
ประโยคปฏิเสธ	11	-	-
รวม	**141**	**1**	**2**
		0.71%	**1.42%**
ชนิดของอนุพากย์			
อนุพากย์บอกเล่า			
แบบปกติ (unmarked)	92	24	45

สรุปคุณภาพงานแปล	ต้นฉบับ	จำนวนหน่วยไม่ตรง	
		สำนวน 1	สำนวน 2
แบบแปลก (marked)	21	14	16
อนุพากย์บอกคำถาม			
แบบปกติ (unmarked)	12	5	6
แบบแปลก (marked)	-	-	-
อนุพากย์บอกคำสั่ง			
แบบปกติ (unmarked)	5	1	2
แบบแปลก (marked)	-	-	-
อนุพากย์ปฏิเสธ			
แบบปกติ (unmarked)	10	2	4
แบบแปลก (marked)	1	1	1
รวม	**141**	**47**	**74**
		33.33%	**52.48%**
รวมส่วนไม่ตรงด้านแบบวิธีสัมพันธสาร	**282**	**48**	**76**
		17.02%	**26.95%**
รวมข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง	**447**	**78**	**113**
		17.45%	**25.28%**
รวมจำนวนหน่วยไม่ตรงทั้งหมด		**108**	**179**

ในส่วนต่อไปนี้เป็นการอธิบายข้อผิดพลาดในแต่ละหัวข้ออย่างละเอียด ซึ่งประกอบด้วยข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยและข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง

2.1. **ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย (**overt errors)

ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลผิดความหมายตรง และการแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง

ตาราง 26 สรุปข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย

ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย	สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
	หน่วยแปล	หน่วยไม่ตรง	หน่วยแปล	หน่วยไม่ตรง
การแปลผิดความหมายตรง				
การแปลขาด (omission	40	24	53	31
การแปลเสริม (addition)	4	2	37	33
การเลือกคำไม่ตรง (substitution)	4	4	15	2
รวมการแปลผิดความหมายตรง	**48**	**30**	**105**	**66**
การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง				
การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์	-	-	-	-
การแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษา	-	-	-	-
รวมการแปลไม่ตรงระบบภาษา	**0**	**0**	**0**	**0**
รวมข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย	**48**	**30**	**105**	**66**

2.1.1. **การแปลผิดความหมายตรง** (denotative meaning)

การแปลผิดความหมายตรงแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การแปลขาด (omission), การแปลเสริม (addition), และการเลือกคำไม่ตรง (substitution)

ก. การแปลขาด (omission)

การแปลขาด คือการที่สำนวนแปลไม่แปลคำบางคำหรือวลีบางวลีในต้นฉบับ เช่น สำนวนแปล 1 ไม่แปลคำว่า “that was to return” ในย่อหน้า 1 ดังนี้

(1)...for his ship that was to return and bear him back to...

สำนวนแปล 1: ...เพื่อรอเรือซึ่งจะนำท่านกลับไปยัง...

สำนวนแปล 2: ...เพื่อรอคอยนาวาลำเก่าที่จะนำพาตัวเขากลับไปยัง...

การแปลขาดอาจจัดเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 2 ประเภท ได้แก่

การแปลขาดที่จัดว่าเป็นหน่วยไม่ตรง คือ การแปลขาดคำหรือวลีที่สำคัญต่อความหมายของต้นฉบับ เช่น การไม่แปล “that was to return” ในประโยคที่ 1e ทำให้ผู้อ่านไม่รู้ว่าเป็น “เรือที่จะกลับมา” หรือเป็นเรือลำเดิมที่เคยมาที่เมืองนี้แล้ว

การแปลขาดที่ไม่จัดว่าเป็นหน่วยไม่ตรง คือ การแปลขาดคำหรือวลีที่ไม่สำคัญต่อความหมายของต้นฉบับ เช่น การละประธาน ไม่ถือว่าเป็นหน่วยไม่ตรง เพราะอ่านแล้วก็รู้ได้ว่าประธานที่ละไปคือใคร ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทย

สำนวนแปล 1 มีจำนวนการแปลขาด 40 หน่วยการแปล (translation units) แต่นับเป็นหน่วยไม่ตรง (mismatch) จำนวน 24 หน่วย ดังนี้

ตาราง 27 การแปลขาดในสำนวนแปล 1

ส่วนที่ไม่แปล		ผลที่เกิดขึ้นต่อสำนวนแปล	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
1.	(1e) ..that was to return...	ผู้อ่านไม่รู้ว่าเป็น “เรือที่จะกลับมา” หรือเป็นเรือลำเดิมที่เคยมาที่เมืองนี้แล้ว	เป็น	เป็นข้อมูลประกอบความเข้าใจของผู้อ่าน
2.	(2a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
3.	(2b) lelool	ผู้อ่านไม่รู้ว่า “เดือนแห่งการเก็บเกี่ยว” มีชื่อว่า เลลูล	เป็น	ขาดความรู้สึกว่าตัวบทเป็นงานแปลจากวัฒนธรรมอื่น
4.	(2f) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
5.	(3b) and	ขาดความต่อเนื่องของเหตุการณ์ในประโยคนี้กับประโยคที่ผ่านมา	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
6.	(3b) his	ไม่มีผล เพราะอ้างถึงแล้วในประโยคก่อน	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละได้
7.	(3c) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
8.	(3d) soul	ข้อมูลบางส่วนหายไป แต่ความหมายไม่เปลี่ยน	ไม่เป็น	อ่านเข้าใจแล้ว ถ้าแปลคำนี้จะทำให้สำนวนแปลอ่านไม่เป็นธรรมชาติ
9.	(4a) But	ทำให้ไม่เห็นว่าเนื้อหาส่วนนี้ขัดแย้งกับส่วนก่อนหน้านี้	เป็น	ความเป็นเหตุเป็นผลของตัวบทประเภทลดลง
10.	(4c) heart	ไม่มีผล	ไม่เป็น	เข้าใจได้ดีแล้วโดยไม่ต้องแปล
11.	(6d) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
12.	(7d) a burden	ข้อมูลบางส่วนหายไป แต่อ่านได้เข้าใจแล้ว	ไม่เป็น	แปลรวมกับคำว่า an ache

ส่วนที่ไม่แปล		ผลที่เกิดขึ้นต่อสำนวนแปล	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
13.	(12d) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
14.	(15b) his	ไม่มีผล เพราะอ้างถึงแล้วในประโยคก่อน	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละได้
15.	(15b) and	ไม่มีผล มีคำว่า And ก่อนหน้านี้ และได้แปลไปแล้ว	ไม่เป็น	อ่านได้เข้าดีกว่าถ้าไม่แปลคำนี้
16.	(16c) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
17.	(16d) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
18.	(17a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
19.	(18a) ancient	ไม่มีผล	ไม่เป็น	อ่านเข้าใจแล้ว และหาคำแปลภาษาไทยที่ตรงได้ยาก
20.	(24) alone	ไม่มีผล	ไม่เป็น	อ่านเข้าใจแล้ว และหาคำแปลภาษาไทยที่ตรงได้ยาก
21.	(27a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
22.	(27b) afar	ไม่เห็นภาพว่าชาย-หญิงอยู่ที่ไกลออกไป	เป็น	เป็นข้อมูลประกอบสำคัญ
23.	(28a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
24.	(28b) from field to field	ไม่มีผล เพราะอ่านเข้าใจคล้ายกันว่าเป็นการตะโกนบอกกันไปทั่วแล้ว	ไม่เป็น	แปลรวมไปกับคำว่า telling one another
25.	(32a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
26.	(32b) midfurrow	ข้อมูลบางส่วนหายไป	ไม่เป็น	ความหมายไม่เปลี่ยนมาก เพราะไม่ใช่คำสำคัญ
27.	(33c) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
28.	(41b) his	ไม่มีผล เพราะอ้างถึงแล้วในประโยคก่อน	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละได้
29.	(42a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
30.	(42c) they	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
31.	(43a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง

ส่วนที่ไม่แปล		ผลที่เกิดขึ้นต่อสำนวนแปล	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
32.	(43a) of the city	ไม่มีผล อ่านแล้วเข้าใจว่าต้องเป็นของเมืองนี้	ไม่เป็น	ภาษาไทยละส่วนนี้ได้
33.	(49a) of the sea	ไม่มีผล อ่านแล้วเข้าใจว่าต้องเป็นของทะเล	ไม่เป็น	ภาษาไทยละส่วนนี้ได้
34.	(49b) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
35.	(51c) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
36.	(54a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
37.	(54b) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
38.	(54c) But	ทำให้ไม่เห็นว่าเนื้อหาส่วนนี้ขัดแย้งกับส่วนก่อนหน้านี้	เป็น	ความหมายต่างกัน
39.	(56b) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
40.	(60a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง

จากตารางข้างต้นพบว่าการไม่แปลบางคำหรือบางวลีไม่ได้นับว่าเป็นหน่วยไม่ตรงทั้งหมด บางครั้งการแปลขาดหรือการไม่แปลบางคำไปบ้าง ช่วยให้สำนวนแปลอ่านเป็นธรรมชาติมากกว่า ซึ่งเป็นผลดีต่อคุณภาพงานแปล ดังที่ได้อธิบายแล้วในส่วนต้นของตารางนี้

สำนวนแปล 2 มีจำนวนการแปลขาด 53 หน่วยการแปล (translation units) แต่นับเป็นหน่วยไม่ตรง (mismatch) จำนวน 31 หน่วย ดังนี้

ตาราง 28 การแปลขาดในสำนวนแปล 2

ส่วนที่ไม่แปล		ผลที่เกิดขึ้นต่อสำนวนแปล	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
1.	(1e) that was to return	ผู้อ่านไม่รู้ว่าเป็น “เรือที่จะกลับมา” หรือเป็นเรือลำเดิมที่เคยมาที่เมืองนี้แล้ว	เป็น	เป็นข้อมูลประกอบความเข้าใจของผู้อ่าน
2.	(2b) lelool	ผู้อ่านไม่รู้ว่า “เดือนแห่งการเก็บเกี่ยว” มีชื่อว่า เลลูล	เป็น	ขาดความรู้สึกว่าตัวบทเป็นงานแปลจากวัฒนธรรมอื่น
3.	(2d) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้

ส่วนที่ไม่แปล		ผลที่เกิดขึ้นต่อสำนวนแปล	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
4.	(2f) and	ขาดความต่อเนื่องของเหตุการณ์ในประโยคนี้กับประโยคที่ผ่านมา	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
5.	(3a) his	ไม่มีผล เพราะอ้างถึงแล้วในประโยคก่อน	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละได้
6.	(3b) and	ขาดความต่อเนื่องของเหตุการณ์ในประโยคนี้กับประโยคที่ผ่านมา	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
7.	(3b) his	ไม่มีผล เพราะอ้างถึงแล้วในประโยคก่อน	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละได้
8.	(3c) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
9.	(4c) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
10.	(4c) heart	ไม่มีผล	ไม่เป็น	เข้าใจได้ดีแล้วโดยไม่ต้องแปล
11.	(7b) longing	ขาดข้อความที่บ่งบอกความรู้สึกของอัลมุสตาฟา	เป็น	เป็นคำสำคัญที่อธิบายความรู้สึกของอัลมุสตาฟา
12.	(7d) ache	ข้อมูลบางส่วนหายไป แต่อ่านได้เข้าใจแล้ว	ไม่เป็น	แปลรวมกับคำว่า a burden
13.	(11b) her	ไม่มีผล เพราะอ่านแล้วรู้ว่าอ้างถึงห้วงมหาสมุทร	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละได้
14.	(14b) alone	ขาดภาพในใจว่าเป็นการกระทำเพียงลำพัง	เป็น	มีความหมายสำคัญ
	(15b) and	ไม่มีผล มีคำว่า And ก่อนหน้านี้ และได้แปลไปแล้วว่า “เช่น”	ไม่เป็น	เป็นการแปลชดเชยไปแล้ว
15.	(16b) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
16.	(16c) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานว่า “ดวงตาของเขา” แทน	ไม่เป็น	อ่านเข้าใจแล้ว
17.	(16c) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
18.	(16d) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง

ส่วนที่ไม่แปล		ผลที่เกิดขึ้นต่อสำนวนแปล	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
19.	(16e) men	ขาดข้อมูลว่าเป็นคนจากบ้านเกิด	เป็น	เป็นคำสำคัญ
20.	(17b) he	ไม่มีผล อ่านแล้วเข้าใจว่าใครเป็นคนให้ถ้อยคำปราศรัย	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
21.	(17b) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
22.	(18a) ancient	ไม่มีผล	ไม่เป็น	อ่านเข้าใจแล้ว และหาคำแปลภาษาไทยที่ตรงได้ยาก
23.	(22b) seafarers	ความสำคัญของการเป็น “ชาวเรือ”ลดลง	เป็น	เป็นคำสำคัญต่อวลีนี้
24.	(24) alone	ไม่มีผล	ไม่เป็น	อ่านเข้าใจแล้ว และหาคำแปลภาษาไทยที่ตรงได้ยาก
25.	(27a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
26.	(27a) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
27.	(27b) afar	ไม่เห็นภาพว่าชาย-หญิงอยู่ที่ไกลออกไป	เป็น	เป็นข้อมูลประกอบสำคัญ
28.	(27d) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
29.	(28a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
30.	(28a) he	ความหมายของทั้งประโยคผิดไป	เป็น	ประธานเปลี่ยน *he* เป็น *men and women*
31.	(28b) shouting	ไม่มีผลมาก	ไม่เป็น	เพราะการแจ้งข่าวหรือตะโกนบอกข่าวมีความหมายใกล้กัน
32.	(28b) from field to field	ไม่มีผล เพราะอ่านเข้าใจคล้ายกันว่าเป็น “พร้อมกันแจ้งข่าว”	ไม่เป็น	แปลรวมไปกับคำว่า “พร้อมกันแจ้งข่าว”
33.	(29) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
34.	(32a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
35.	(32b) midfurrow	ข้อมูลบางส่วนหายไป	ไม่เป็น	ความหมายไม่เปลี่ยนมาก เพราะไม่ใช่คำสำคัญ
36.	(33c) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง

ส่วนที่ไม่แปล		ผลที่เกิดขึ้นต่อสำนวนแปล	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
37.	(41c) he	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
38.	(42c) they	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
39.	(43a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
40.	(43a) of the city	ไม่มีผล อ่านแล้วเข้าใจว่าต้องเป็นของเมืองนี้	ไม่เป็น	ภาษาไทยละส่วนนี้ได้
41.	(49a) of the sea	ไม่มีผล อ่านแล้วเข้าใจว่าต้องเป็นของทะเล	ไม่เป็น	ภาษาไทยละส่วนนี้ได้
42.	(49b) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
43.	(51c) it	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
44.	(52a) it	ไม่มีผล เพราะใช้ประธานร่วมกันกับประโยคก่อนหน้านี้	ไม่เป็น	เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยซึ่งละประธานได้
45.	(53a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
46.	(54b) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
47.	(54c) he	ความหมายของทั้งประโยคผิดไป	เป็น	ประธานเปลี่ยน *he* เป็น *others*
48.	(57a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
49.	(60a) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
50.	(60b) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
51.	(61c) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
52.	(65b) and	ขาดความต่อเนื่องของเนื้อความก่อนและหลัง	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง
53.	(66) And	ขาดความเด่นชัดของ And	เป็น	ความต่อเนื่องของตัวบทลดลง

จะเห็นได้ว่าการแปลขาดบางคำหรือบางวลีไม่ถือว่าเป็นส่วนไม่ตรง (mismatch) เพราะไม่มีผลต่อความเข้าใจในสำนวนแปล ในทางตรงกันข้าม การไม่แปลคำเหล่านี้ เช่น การไม่แปล he ซึ่งเป็นประธานในบางประโยค กลับช่วยให้การอ่านสำนวนแปลเป็นธรรมชาติมากขึ้น

ข้อสังเกตที่พบคือการแปลขาดส่วนใหญ่เป็นการไม่แปลคำที่จัดว่าเป็น function words เช่น and ซึ่งเป็นคำเชื่อมประโยคหรืออนุพากย์ เนื่องจากผู้วิจัยมองว่าการมีคำเชื่อม And หรือ and เป็นลักษณะการเขียนแบบเฉพาะของยิบรานเพื่อให้สำนวนแปลอ่านได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหากสำนวนแปลใดละการแปลคำนี้ ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็นหน่วยไม่ตรง

ข. การแปลเสริม (addition)

การแปลเสริม คือ การเสริมหรือเพิ่มขยายความจากต้นฉบับ โดยทำให้มีความหมายเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม เช่น การเพิ่มคำของสำนวนแปล 2 ว่า *สถานถิ่นไกลลิบโน้น และนั่นก็คือ* ในรหัสย่อหน้าที่ 1f ลักษณะนี้ให้นับเป็นหน่วยไม่ตรง แต่ถ้าการเสริมความนั้นไม่เป็นการเพิ่มความหมาย เช่น การเพิ่มคำของสำนวนแปล 1 ว่า *เพื่อมาหาเรา* ในรหัสย่อหน้าที่ 32c เป็นการช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อความดีขึ้น ลักษณะนี้ไม่นับเป็นหน่วยไม่ตรง

สำนวนแปล 1 มีจำนวนการแปลเสริม 4 หน่วยการแปล และมีจำนวนหน่วยไม่ตรง 2 หน่วย ดังนี้

ตาราง 29 การแปลเสริมในสำนวนแปล 1

รหัสย่อหน้า		ส่วนที่แปลเสริม	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
1.	(8a) It is not a garment I cast off this day,	สิ่งที่เราจะสละวางลงวันนี้ ไม่ใช่<u>เพียง</u>เครื่องนุ่งห่ม	เป็น	ไม่ควรมีคำว่า *เพียง* เพราะจะมีความหมายว่าสิ่งที่จะสละวางลงนั้นรวมถึงเครื่องนุ่งห่มด้วย แต่ในต้นฉบับต้องการสื่อว่าไม่ใช่เครื่องนุ่งห่ม
2.	(9a) Nor is it a thought I leave behind me,	และสิ่งที่เราจะละไว้เบื้องหลัง ก็ไม่ใช่<u>เพียง</u>ความคำนึง	เป็น	ไม่ควรมีคำว่า *เพียง* ด้วย เหตุผลเดียวกับ 8a
3.	(31a) And shall it be said	และ<u>ในอนาคตกาลนั้น</u>ควรเป็นที่กล่าวกันหรือไม่	ไม่เป็น	เป็นการชดเชยคำว่า shall เพราะคำว่า shall มีความหมายว่า *ควร* หรือ จะ ดังนั้น *ในอนาคตกาลนั้น* ก็ตรงกับคำว่า จะ
4.	(32c) or to him who has stopped the wheel of his winepress?	*หรือแก่ผู้ที่รีบหยุดล้อเครื่องบดองุ่น <u>เพื่อมาหาเรา</u>*	ไม่เป็น	การแปลเสริมในส่วนนี้ช่วยให้บทแปลอ่านเข้าใจได้มากขึ้น

สำนวนแปล 2 มีจำนวนการแปลเสริม 37 หน่วยการแปล และจัดว่าเป็นหน่วยไม่ตรงจำนวน 33 หน่วย ดังนี้

ตาราง 30 การแปลขาดในสำนวนแปล 2

รหัสย่อหน้า		ส่วนที่แปลเสริม	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
1.	(1d) for his ship	ซึ่งก็เพียงเพื่อรอคอยนาวาลำเก่า	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
2.	(1d) for his ship	ซึ่งก็เพียงเพื่อรอคอยนาวาลำเก่า	ไม่เป็น	เป็นการชดเชย “that was to return”
3.	(1f) isle of his birth	สถานถิ่นไกลลิบโน้น และนั่นก็คือเกาะแห่งกำเนิดดั่งเดิมนั้น	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
4.	(2a) And in the twelfth year,	และแล้วในปีที่สิบสองแห่งการรอคอยมานานนับนั้นนั่นเอง,	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
5.	(2f) and he beheld his ship coming with the mist,	พลางเขาก็พลันได้ประสบพบนาวาหนึ่งลำกำลังแล่นฝ่าหมอกและตัดฟันคลื่นใหญ่เข้ามาสู่ยังตัวเมืองออร์ฟาลีสที่กล่าวนี้	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
6.	(4b) a sadness came upon him,	ความเศร้าสลดรัญจวญกลับหวนมาบังเกิดขึ้นแก่ในดวงมโนของเขา ทำให้กลับเกิดป่วนปั่น	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
7.	(6d) without regret?	ด้วยการด่วนไปได้ง่ายดายนักโดยมิรู้สึกนึกรันทดท้อแท้เลย	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
8.	(7a) these streets	บนแถวทางหว่างทุรยุคกาลที่ผ่านพ้นมานี้เองแล้ว	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
9.	(7c) among these hills	หว่างหุบผาและทั่วสถานถิ่นต่างๆ	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
10.	(7d) and I cannot withdraw	นี่แลคือเครื่องนำพาให้เราถวิลถึงและไม่อาจสละละจากไป	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
11.	(7d) and I cannot withdraw from	...และไม่อาจสละละจากไปอย่างโดดเดี่ยวได้โดย	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ

รหัสย่อหน้า		ส่วนที่แปลเสริม	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
	them without a burden and an ache.	ปราศจากความอาวรณ์หวั่นไหวมวล		
12.	(8a) It is not a garment I cast off this day	ได้ประจักษ์แจ้งชัดแล้วว่าสิ่งซึ่งเราจำจะละวางลงไว้ในวันนี้นั้นหาใช่เพียงแต่เครื่องนุ่งห่ม	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
13.	(9a) Nor is it a thought I leave behind me,	และสิ่งซึ่งเราได้ละทิ้งไว้เบื้องหลังนี้เล่า ก็มิใช่เป็นแต่เพียงความคำนึงนึกเท่านั้น,	เป็น	ไม่ควรมีคำว่า *เป็นแต่เพียง ...เท่านั้น* เพราะจะมีความหมายว่าสิ่งซึ่งเราได้ละทิ้งไว้เบื้องหลังนี้เล่ารวมถึงความคำนึงนึกด้วย แต่ในต้นฉบับต้องการสื่อว่าไม่ใช่ความคำนึงนึก
14.	(10) Yet I cannot tarry longer.	แต่แม้กระนั้น เราก็ไม่อาจอยู่เผชิญต่อไปได้อีกแล้วเป็นแน่นอน	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
15.	(11c) calls me	นั้นแลก็กำลังเร่งเรียกเราอยู่อย่างอึงอล	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
16.	(11d) and I must embark.	และเราก็ต้องจับเรือตามต้อยเข้าไปหา	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
17.	(12a) For to stay,	เพราะการที่จะยับยั้งนั้น เป็นอันเป็นไปมิได้แล้ว	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
18.	(16a) Now when he reached the foot of the hill	เมื่อได้คำนึงรำพึงตรองตรึกในห้วงความคิดนึกมาถึงเพียงนี้แล้ว ก็พอดีในบัดนั้นเขาได้ไต่เต้าลงมาถึงแทบเชิงเนินนั้น	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
19.	(19a) How often have you sailed in my dreams.	และหลายต่อหลายครั้งแล้ว ที่สูเจ้าได้มาใช้ใบแล่นอยู่ในห้วงความฝันของเรา	ไม่เป็น	ความหมายไม่เปลี่ยน
20.	(19c) which is my deeper dream.	ซึ่งเป็นยามแสนสำคัญและล้ำลึกเกินกว่าความฝันเมื่อยามหลับนั้นยิ่งนัก	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ

รหัสย่อหน้า		ส่วนที่แปลเสริม	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
21.	(22a) And then I shall stand among you	เมื่อนั้นแล้ว เราก็พร้อมที่จะยอมมอบตัวให้เข้าอยู่ในความห้อมล้อมของพวกสู	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
22.	(24) Who alone are peace and freedom to the river and the stream	อันย่อมบันดาลดลความราบรื่นศานติสวัสดิ์และอิสระสุขให้แก่ห้วงมหรรณพและทั่วท้องธารอันพลุ่งพล่านเวียนวนนั้น	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
23.	(29) And he said to himself:	เขายั้งฟังพลางรำพึงต่ออีกว่า	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
24.	(31a) And shall it be said	และต่อไปในอนาคตกาลนั้นควรจะเป็นที่กล่าว	ไม่เป็น	เป็นการชดเชยคำว่า shall เพราะคำว่า shall มีความหมายว่า *ควร* หรือ *จะ* ดังนั้น *ในอนาคตกาลนั้น* ก็ตรงกับคำว่า *จะ*
25.	(31a) And shall it be said	ควรจะเป็นที่กล่าวเกริ่นพูดถึงกันเนื่องไปด้วยหรือไรว่า	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
26.	(31b) that my eve was in truth my dawn?	อันที่จริงกาลสนธยาสายัณห์อันสิ้นสุดแห่งเรานั้นจำต้องนับแน่นอนอย่างแท้เที่ยงว่าเป็นเยี่ยงบุพพัณหสมัยอันใสวิสุทธิ์เริ่มแรกขณะเดียวกันฉนี้' หรือ?	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
27.	(32c) or to him who has stopped the wheel of his winepress?	หรือแก่ผู้ที่ต้องหยุดล้อเครื่องบดองุ่นเพื่อวิ่งมาหาเราบ้างเล่า	ไม่เป็น	ช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้น
28.	(53c) until the hour of separation.	จนกว่าจะถึงขณะแห่งความวิโยคในการพรากจากกันนั่นแหละหนา	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
29.	(54d) He only bent his head;	เขาเพียงแต่น้อมศีร์ษะลงรับรู้	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ

รหัสย่อหน้า		ส่วนที่แปลเสริม	หน่วยไม่ตรง	เหตุผล
30.	(54f) saw his tears	ก็ได้แลเห็นอัสสุชลไหลหยาดลงนองแก้มทั้งสองของเขา	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
31.	(54g) falling upon his breast.	แล้วเลยไหลลงสู่เบื้องหน้าอกเป็นทางไป	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
32.	(58b) saying:	พลางพูดด้วยเสียงเป็นสำเนียงละห้อยว่า	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
33.	(62a) Yet this we ask...	แต่ท่านผู้เจริญ เราขอวิงวอนท่าน	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
34.	(62a) ...we ask ere you leave us	เราขอวิงวอนท่าน ขอร้องท่านในท่ามกลางสิ่งทั้งหลายทั้งปวงนี้ ก่อนที่ท่านจะจากเราไปลับ	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
35.	(66) And he answered	การอ้อนวอนได้จบลง และบรรยากาศสงบชั่วขณะหนึ่งได้ผ่านพ้นไปแล้ว ในที่สุด เขาก็เปล่งวาจา	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
36.	(66) And he answered	เขาก็เปล่งวาจาออกมาดังอย่างชัดถ้อยชัดคำว่า	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ
37.	(67c) which is even now moving within your souls?	นอกจากสิ่งที่เคลื่อนไหวอยู่ในวิญญาณของสูเองแล้วทุกขณะไปแม้แต่ในขณะนี้ด้วย	เป็น	ให้ความหมายเพิ่มจากต้นฉบับ

จะเห็นได้ว่าสำนวนแปล 2 มีการแปลเสริมจำนวน 37 หน่วยการแปล แต่นับเป็นหน่วยไม่ตรงจำนวน 33 หน่วย ในขณะที่สำนวนแปล 1 มีการแปลเสริมจำนวน 4 หน่วยการแปล แต่นับเป็นหน่วยไม่ตรงจำนวน 2 หน่วย ผลการวิเคราะห์นี้อาจกล่าวได้ว่าสำนวนแปล 2 มีลักษณะการแปลเป็นแบบเสริมความ และสำนวนแปล 1 ลักษณะการแปลแบบคำต่อคำ

ค. การเลือกคำไม่ตรง (substitution)

การเลือกคำไม่ตรง คือ การแปลความหมายผิดจากต้นฉบับ อาจเป็นเพราะเลือกคำแปลผิดหรือจับคู่คำหรือวลีผิด

สำนวนแปล 1 มีจำนวนการเลือกคำไม่ตรง 4 หน่วยการแปล และทั้งหมดจัดเป็นหน่วยไม่ตรง ดังนี้

ตาราง 31 การเลือกคำไม่ตรงในสำนวนแปล 1

รหัสย่อหน้า		คำหรือวลีที่ไม่ตรง	คำหรือวลีที่ตรง	หน่วยไม่ตรง
1.	(16c) habour	อ่าว	ท่าเรือ	เป็น
2.	(14b) Alone must it seek the ether.	มันจะต้องเคลื่อนไปในเวหาแต่เดียวดาย	seek the ether ควรแปลว่า *ค้นหาอิสรภาพ*	เป็น
3.	(18b) tides	คลื่น	“ระดับน้ำขึ้นน้ำลง” หรือ “กระแสน้ำที่พัดเข้า-ออกฝั่ง”	เป็น
4.	(27d) city gates	กำแพงเมือง	ประตูเมือง	เป็น

สำนวนแปล 2 มีจำนวนการเลือกคำไม่ตรง 15 หน่วยการแปล และจัดเป็นหน่วยไม่ตรง 2 หน่วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 32 การเลือกคำไม่ตรงในสำนวนแปล 2

รหัสย่อหน้า		คำหรือวลีที่ไม่ตรง	คำหรือวลีที่ตรง	หน่วยไม่ตรง
1.	(1d)...had wait...	*ได้เป็นผู้เฝ้า* เป็นการแปลที่เปลี่ยนจากคำกริยาเป็นคำนาม	*ได้เฝ้ารอ* แม้จะมีลักษณะที่ไม่ตรง แต่เมื่ออ่านแล้วได้ความเข้าใจเดียวกัน จึงไม่นับว่าเป็นหน่วยไม่ตรง	ไม่เป็น
2.	(3d) and prayed in the silences of his soul	และพลางพึมพัมออกมาเป็นอย่างคำสวด ซึ่งได้ฝังลึกสลักลงอยู่ในห้วงจิตสำนึกอันย่อมเคยแต่สงัดสงบนั้น,	ส่วนที่ขีดเส้นใต้ไม่ตรงกับความหมายในต้นฉบับ	เป็น
3.	(7b) and too many are the children of my longing	และยังบรรดาอนุชนเหล่านั้นเล่าไซร้ บ้างก็เป็นพงษาคณาญาติชาติเชื้อเดียวกันกับเรา,	ส่วนที่ขีดเส้นใต้ไม่ตรงกับความหมายในต้นฉบับ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาการเชื่อมโยงความด้วยคำที่เป็น superordinate แล้ว *พงษาคณาญาติชาติเชื้อเดียวกันกับเรา* ถือเป็นกลุ่มคำที่สูงกว่า ลูกๆ หรือ *children* ดังนั้นอาจถือว่าใช้แทนกันได้	ไม่เป็น

รหัสย่อหน้า		คำหรือวลีที่ไม่ตรง	คำหรือวลีที่ตรง	หน่วยไม่ตรง
4.	(9b) but a heart made sweet with hunger and with thirst.	หากแต่ว่ามันเป็นจิตใจที่ลมุนลม่อมพร้อมงาม แม้ว่าจะหิวและกระหายนัก,	ด้วยความหิวและกระหาย	เป็น
5.	(12e) and be bound in a mould.	และแล้วก็ต้องถูกบังคับให้จำกัดที่อยู่แต่ในหีบที่อัดรัดราวกับแบบพิมพ์นั้น	และถูกจำกัดอยู่ในเบ้าพิมพ์	เป็น
6.	(14a) A voice cannot carry the tongue and the lips that gave it wings.	เสียงพูดก็ไม่ทำให้ลิ้นเปล่งสำเนียงได้แล้ว และริมปากก็ไม่อาจขยับให้จีบเขยื้อนเอื้อนออกเป็นถ้อยคำใดใดได้,	เสียงพูดไม่อาจนำเอาลิ้นและริมฝีปากซึ่งให้ปีกแก่มันไปด้วยได้	เป็น
7.	(14b) Alone must it seek the ether.	ปากและลิ้นย่อมจะสูญสลายเลื่อนลอยไปลิบแล้ว,	คำว่า *it* อ้างถึง *A voice* ในประโยคก่อนหน้านี้ ไม่ใช่อ้างถึง *ปากและลิ้น* นอกจากนี้ *seek the ether* ควรแปลว่า *ค้นหาอิสรภาพ*	เป็น
8.	(16e) the men of his own land.	ดูแล้วก็เป็นที่เข้าใจได้ว่ามันเป็นเรือลำเก่าแก่จริงๆ ซึ่งตั้งหน้าโลดแล่นมาจากบ้านเดิมอันไกลโพ้น,	ต้นฉบับกล่าวถึง the men ไม่ใช่ เรือ	เป็น
9.	(18b) tides	คลื่น	ระดับน้ำขึ้นน้ำลง หรือกระแสน้ำที่พัดเข้า-ออกฝั่ง	เป็น
10.	(20b) and my eagerness with sails full set awaits the wind.	และกำลังคอยกระแสลมอยู่อย่างเร่งรัด	ประธานของ *กำลังคอยกระแสลมอยู่อย่างเร่งรัด* ควรเป็น *my eagerness* ไม่ใช่ *เรา*	เป็น
11.	(27d) city gates	กำแพงเมือง	ประตูเมือง	เป็น
12.	(30) gathering	เก็บเกี่ยว	คำแปลที่ถูกต้องคือ *รวมกัน* เพราะผู้เขียน	เป็น

รหัสย่อหน้า		คำหรือวลีที่ไม่ตรง	คำหรือวลีที่ตรง	หน่วยไม่ตรง
			ต้องการให้เห็นความตรงกันข้ามระหว่าง *จาก ไป* กับ *รวมกัน* ในบริบทก่อนหน้านี้ก็ได้กล่าวถึงการมารวมกันของประชาชน เหตุผลสนับสนุนการแปลคำนี้อีกอย่างคือในประโยคถัดไปผู้เขียนใช้คำว่า *eve* กับ *dawn* ซึ่งมีความหมายตรงข้ามกัน ดังนั้นในประโยคที่ 30 นี้จึงควรแปล *gathering* ว่า *รวมกัน* ซึ่งมีความหมายตรงข้ามกันกับ *parting*	
13.	(40) And the guardian of the night shall fill it with oil and he shall light it also.	นอกจากเฉพาะผู้ประจำรัตติกาลแต่เท่านั้นหรอกที่จะอาจอำนวยแสงสว่างได้ในกาลบัดนี้	*แล้วผู้พิทักษ์ราตรีจะเติมเชื้อเพลิง และจะจุดมันขึ้นด้วย* ควรแปลคำว่า *and* เป็น *แล้ว* หรือ *และ* ไม่ใช่แปลว่า *นอกจาก*	เป็น
14.	(46c) but our son and our dearly beloved.	แต่เป็นประดุจดังผู้ร่วมอุทรกับเรา และเป็นที่รักยิ่งของเราโดยแท้เที่ยง	คำแปลที่ถูกต้องของ *son* ควรเป็น *บุตร*	เป็น
15.	(57d) and believed in him	และได้สดับวาทะอันเป็นปฐมวาจาของเขา	*และเชื่อเขา* หรือ *และศรัทธาเขา*	เป็น

จากผลการเปรียบเทียบข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยในส่วนการแปลผิดความหมายตรงพบว่า สำนวนแปล 1 มีจำนวนหน่วยไม่ตรง 30 หน่วย และสำนวนแปล 2 มีจำนวนหน่วยไม่ตรง 66 หน่วย ซึ่งแสดงว่าสำนวนแปล 1 มีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับมากกว่าสำนวนแปล 2

2.1.2 การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทาง

การแปลไม่ตรงระบบภาษาปลายทางแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์และการแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษา

ก. การแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์ (ungrammaticality)

จากการเปรียบเทียบสำนวนแปลกับต้นฉบับไม่พบการแปลไม่ตรงรูปไวยากรณ์ทั้งในสำนวนแปล 1 และสำนวนแปล 2

ข. การแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษา (breach of norm)

จากการเปรียบเทียบสำนวนแปลกับต้นฉบับไม่พบการแปลไม่ตรงขนบการใช้ภาษาทั้งในสำนวนแปล 1 และสำนวนแปล 2

สรุปข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย (summary of overt errors)

แม้เฮาส์จะไม่ได้กำหนดให้ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยอยู่ในกรอบการวิเคราะห์และเปรียบเทียบซึ่งมุ่งวิเคราะห์ที่ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง แต่เฮาส์ระบุให้ผู้ประเมินรวบรวมข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยที่พบทั้งหมดเป็นหัวข้อหนึ่งต่อท้ายจากส่วนการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลหรือส่วนข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง

จากการเปรียบเทียบสำนวนแปลกับต้นฉบับซึ่งเป็นวิธีการวัดเชิงปริมาณ (quantitative method) พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 30 หน่วย และในสำนวนแปล 2 จำนวน 66 หน่วย ผลการเปรียบเทียบข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยนี้แสดงว่าสำนวนแปล 1 มีลักษณะใกล้เคียงกับต้นฉบับมากกว่าสำนวนแปล 2

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยคือความเป็นอัตวิสัยของการเลือกหน่วยไม่ตรง (mismatch) โดยที่ผู้วิจัยต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ส่วนตัวในการตัดสินว่าการแปลผิดพลาดใดควรนับเป็นหน่วยไม่ตรง ซึ่งอาจเหมือนหรือไม่เหมือนกับผู้ประเมินคนอื่น เช่น การไม่แปลคำว่า “that was to return” ในย่อหน้าที่ 1 ซึ่งพบในสำนวนแปล 1 ผู้วิจัยมองว่าหากไม่แปลอนุพากย์นี้ ผู้อ่านจะไม่รู้ว่าเรือลำนี้ “เคยมา” ที่เมืองออร์ฟาลีสแล้ว และในครั้งนี้ก็จะ “กลับมา” และพาอัลมุสตาฟากลับไปยังเกาะที่เป็นบ้านเกิดของท่าน ผู้ประเมินคนอื่นอาจมองว่าการไม่แปลอนุพากย์นี้ไม่ควรนับเป็นหน่วยไม่ตรง เพราะเมื่ออ่านทั้งย่อหน้าแล้ว ผู้อ่านก็อาจเข้าใจได้ว่าเป็นเรือลำเดิมที่จะต้องกลับมาอีกครั้ง

2.2 ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง (covert errors)

ข้อผิดพลาดแบบแอบแฝงเกิดจากการแปลไม่ตรงระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปลในหัวข้อทำเนียบภาษา ซึ่งประกอบด้วยขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ขอบเขตสัมพันธสาร

การเปรียบเทียบด้านขอบเขตสัมพันธสารพิจารณาที่ 2 หัวข้อ คือ คำศัพท์ด้านศาสนาและปรัชญา และความเชื่อมโยงของอนุพากย์

คำศัพท์ด้านศาสนาและปรัชญา

จากคำศัพท์ที่เกี่ยวกับศาสนาและปรัชญาจำนวน 26 คำ ได้แก่ Almustafa, believed, birth, death, freedom, God, guardian, peace, prayed, priestesses, priests, Prophet, quest, sanctuary, seeress, silences, soul, souls, temple, the beloved, the chosen, the mighty, treasure, truth, uttermost, และ wakefulness พบหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วยคือ soul ในรหัสกลุ่มคำที่ 3d ของสำนวนแปล 1

ประเด็นที่น่าสนใจในส่วนการแปลคำศัพท์คือการแปลเป็นคำภาษาไทยที่มีระดับต่างกันในสำนวนแปลทั้งสอง เช่น สำนวนแปล 1 แปลคำว่า *ship* เป็น *เรือ* ในขณะที่สำนวนแปล 2 แปลเป็น *นาวา* จะเห็นได้ว่าสำนวนแปล 2 มีความเป็นวรรณกรรมมากกว่าสำนวนแปล 1 แต่เมื่อใช้รูปแบบการประเมินของเฮาส์ซึ่งประเมินเฉพาะหน่วยไม่ตรงพบว่าทั้งสองสำนวนมีคุณภาพการแปลเท่ากัน

รูปแบบการประพันธ์ที่พบในคัมภีร์ทางศาสนามักใช้คำ *shall* ขึ้นต้นประโยคหรือให้อยู่ในส่วนข้อความแรกของประโยค ดังตัวอย่างในย่อหน้าที่ 15 ต่อไปนี้

(15) And alone and without his nest shall the eagle fly across the sun.

สำนวนแปล 1 และนกอินทรีบินผ่านดวงอาทิตย์ก็แต่ลำพังตนเองไม่ได้นำรังไปด้วย

สำนวนแปล 2 เช่นนกอินทรีย์ก็ย่อมจะบินผ่านดวงตะวันไปได้ก็แต่เพียงเฉพาะตัวเท่านั้น จะนำรังของมันติดไปด้วยก็หาได้ไม่

แต่ในการแปลเป็นภาษาไทยนั้นไม่มีโครงสร้างประโยคภาษาไทยที่ตรงกับโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษลักษณะนี้ ดังนั้นจึงไม่พบส่วนไม่ตรงของสำนวนแปลทั้งสองสำนวน

ความเชื่อมโยงของอนุพากย์

ด้านความเชื่อมโยงของอนุพากย์เปรียบเทียบที่คำเชื่อม 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทเพิ่มความ ประเภทขัดแย้ง ประเภททางเลือก และประเภทเป็นเหตุ

ตาราง 33 ผลการวิเคราะห์ต้นฉบับกับบทแปลสองสำนวนในด้านความเชื่อมโยงของอนุพากย์

ความเชื่อมโยงของอนุพากย์	ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
	จำนวน	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส
ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation)					
and	45	13	1f, 3b, 12d, 15b, 16c, 17a, 28b, 33c, 43a, 43b, 49b, 51c, 54b	20	1f, 2f, 3b, 15a, 15b, 16c, 17a, 17b, 27d, 33c, 40b, 43a, 43b, 49b, 51c, 54b, 60b, 61c, 64b, 65b
ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation)					
yet	3	-		-	
though	1	-		-	
but	7	2	4a, 54c	1	41b
ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation)					
or	2	-		-	
ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation)					
then	2	-		-	
therefore	1	-		-	
for	3	-		-	
รวมความเชื่อมโยงของอนุพากย์	**64**	**15**		**21**	
อัตราส่วน		**26.36%**		**45.65%**	

จากตารางการเปรียบเทียบข้างต้นพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 15 หน่วยและในสำนวนแปล 2 จำนวน 21 หน่วย ดังนั้นสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

ก. ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation)

ในส่วนความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความนี้พบคำเชื่อมที่แสดงลักษณะการเพิ่มความคือ and รวมทั้งหมด 45 หน่วย พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 13 หน่วย และพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2 จำนวน 20 หน่วย

ตัวอย่างการแปลที่พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1

(2a) And in the twelfth year,

สำนวนแปล 1 ในปีที่สิบสอง

สำนวนแปล 2 และแล้วในปีที่สิบสอง

ตัวอย่างการแปลที่พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2

(29) And he said to himself:

สำนวนแปล 1 แล้วท่านรำพึงว่า

สำนวนแปล 2 เขายั้งฟังพลางรำพึงต่ออีกว่า

ตัวอย่างการแปลที่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวน

(48) And the priests and the priestesses said unto him:

สำนวนแปล 1 นักบวชทั้งชายและหญิงก็กล่าวแก่ท่านว่า

สำนวนแปล 2 ฝ่ายนักบวชชายหญิงก็พากันกล่าวว่า

ตัวอย่าง การแปลที่ไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวน

(63a) And we will give it unto our children

สำนวนแปล 1 และเราก็จะได้ให้แก่ลูกหลานของเรา

สำนวนแปล 2 และเราก็จะได้ให้ธรรมะนั้นไว้แก่ลูกหลานของเรา

คำว่า *And* ที่พบในตัวอย่างทั้งหมดนี้ทำหน้าที่บ่งบอกถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นลำดับต่อไปและแสดงถึงลักษณะการเล่าแบบต่อเนื่อง (continuous narrative) มากกว่าการเล่าแบบแยกเป็นส่วน (fragmented narrative) เมื่อเปรียบเทียบสำนวนแปลทั้งสองพบว่าสำนวนแปล 1 มีส่วนแปลไม่ตรงจำนวน 22 หน่วยและสำนวนแปล 2 มีส่วนแปลไม่ตรงจำนวน 35 หน่วย ผลนี้แสดงว่าสำนวนแปล 1 มีการโยงความหรือบอกเล่าเหตุการณ์ได้ครบถ้วนมากกว่าสำนวนแปล 2 ดังนั้นผู้อ่านสำนวนแปล 1 จึงเห็นความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ได้ชัดเจนกว่า นอกจากนี้สำนวนแปล 1 ยังรักษาลักษณะการเล่าแบบต่อเนื่องได้มากกว่าสำนวนแปล 2

ข. ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation)

พบคำที่แสดงความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งในใจความหลักของต้นฉบับจำนวน 3 คำ ได้แก่ (1) คำว่า *yet* มีจำนวน 3 หน่วย, (2) คำว่า *though* มีจำนวน 1 หน่วย, (3) คำว่า *but* มีจำนวน 7 หน่วย

รวมมีความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งทั้งหมดจำนวน 11 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรงของสำนวนแปลทั้งสองสำนวนแล้วพบว่าสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 2 หน่วยและสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วย

เนื่องจากสำนวนแปลทั้งสองมีการแปลคำว่า *yet* และ *though* ถูกต้องครบถ้วนทั้ง 4 หน่วยแล้ว ดังนั้นในส่วนนี้จะอธิบายเฉพาะการแปลคำว่า *but* ในข้อความที่แปลไม่ตรง

(4) But as he descended the hill,

สำนวนแปล 1 (-ไม่แปล-) ขณะเมื่อท่านเดินลงจากภูเขา

สำนวนแปล 2 แต่แล้วในกฤษณะต่อมา เมื่อกำลังที่ไต่เต้าลงมาจากยอดเนินนั้นนั่นเอง

(41) But much in his heart remained unsaid.

สำนวนแปล 1 แต่ก็มีอีกมากมายในใจซึ่งมิได้พูด

สำนวนแปล 2 (-ไม่แปล-) เกินที่จะกล่าววาทะออกมาได้

จะเห็นได้ว่าในส่วนความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งนั้นสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 2 หน่วย ได้แก่ ไม่ได้แปลคำว่า *But* ใน 4a และแปลผิดเป็น *และ* ใน 54c ส่วนสำนวนแปล 2 ไม่ได้แปลคำว่า *But* ใน 41b

จากส่วนความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งจำนวน 11 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรงของสำนวนแปลทั้งสองสำนวนแล้วพบว่าสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 2 หน่วยและสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วย ดังนั้นคุณภาพงานแปลของสำนวนแปล 1 จึงต่ำกว่าคุณภาพงานแปลของสำนวนแปล 2

ค. ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation)

พบคำที่แสดงความสัมพันธ์เชิงทางเลือกในใจความหลักของต้นฉบับเพียงหนึ่งคำคือ *or* จำนวน 2 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบสำนวนแปลแล้วไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวนแปล

ง. ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation)

พบคำที่แสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุในใจความหลักของต้นฉบับจำนวน 3 คำ ได้แก่ (1) คำว่า *then* มีจำนวน 2 หน่วย, (2) คำว่า *therefore* มีจำนวน 1 หน่วย, (3) คำว่า *for* มีจำนวน 3 หน่วย รวมมีความสัมพันธ์เชิงเหตุทั้งหมดจำนวน 6 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบสำนวนแปลแล้วไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวนแปล

ในส่วนความเชื่อมโยงของอนุพากย์นี้ เมื่อเปรียบเทียบหน่วยไม่ตรงของสำนวนแปลทั้งสองสำนวน พบว่าสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 15 หน่วยและสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรง

จำนวน 23 หน่วย เมื่อประเมินคุณภาพงานแปลด้วยเกณฑ์ของเฮาส์แล้วพบว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

2.2.2 ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร

ในส่วนความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารจะเปรียบเทียบ 2 หัวข้อ คือ คำแสดงทัศนภาวะ และคำสรรพนาม

คำแสดงทัศนภาวะ

จากการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลทั้งสองในด้านคำแสดงทัศนภาวะ พบหน่วยไม่ตรงดังนี้

ตาราง 34 modal operators

คำศัพท์	ความแน่นอน	ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1	สำนวนแปล 2
1. **can**	ต่ำ	6d, 67b	-	-
2. **may**	ต่ำ	33b, 34b, 35c, 35e, 36c	33b, 34b, 35c, 35e, 36c	34b, 35c, 35e, 36c
3. **will**	กลาง	21a, 25a, 63a		
4. **would**	กลาง	13a, 52b, 61c	61c	61c
5. **is to**	กลาง	12c	-	-
6. **was to**	กลาง	1e	1e	1e
7. **must**	สูง	11d, 14b, 60b	-	14b
8. **cannot**	สูง	7d, 10, 14a	7d, 10, 14a	7d, 10, 14b
9. **could not**	สูง	41c	-	-
รวม		**22**	**10**	**10**
อัตราส่วน			**45.45%**	**45.45%**

ตัวอย่างหน่วยไม่ตรง

(35c) Am I a harp that the hand of the mighty may touch me, or a flute that his breath may pass through me?

สำนวนแปล 1 ควรแล้วหรือมิใช่ ว่าเราจะเป็นดั่งพิณ เพื่อว่าพระหัตถ์ของพระผู้เป็นเจ้าจะได้สัมผัส หรือเป็นขลุ่ยซึ่งลมหายใจของพระองค์จะเป่าผ่าน

สำนวนแปล 2 ควรแล้วหรือมิใช่ที่เราจะเป็นดั่งสายพิณ เพื่อว่าพระหัตถ์ของพระผู้เป็นเจ้าจะได้สัมผัส หรือว่าเป็นขลุ่ยซึ่งลมหายใจของพระองค์จะได้เป่าผ่านไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การแปลที่จะรักษาระดับความแน่นอนให้เท่ากับต้นฉบับคือการแปลคำว่า *may* เป็น *อาจ* หรือ *อาจจะ,* ไม่ใช่แปลว่า *จะได้* หรือ *จะ* เหมือนที่พบในสำนวนแปลทั้งสอง เมื่อเปรียบเทียบระดับความแน่นอนของสำนวนแปลทั้งสองพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำเป็นระดับกลาง (Hallliday & Matthiessen 2014:145)

จากการเปรียบเทียบการแปลด้านทัศนภาวะของผู้เขียนด้วย modal operators พบว่า สำนวนแปล 1 มีจำนวนไม่ตรงจำนวน 10 คำ และสำนวนแปล 2 มีจำนวนไม่ตรงจำนวน 10 คำ ดังนั้น สำนวนแปลทั้งสองมีคุณภาพงานแปลเท่ากัน

คำสรรพนาม

วิธีการทางคำศัพท์จะพิจารณาถึงคำสรรพนามที่ใช้เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร คำสรรพนามที่ปรากฏในต้นฉบับมีดังนี้

ตาราง 35 การเปรียบเทียบคำสรรพนาม

คำสรรพนาม	ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1	สำนวนแปล 2
I	5a, 5b, 6b, 7a, 7d, 8a, 8b, 9a, 10, 11d, 13a, 13b, 20a, 21a, 22a, 26a, 32a, 33b, 34b, 35a, 36a, 36b, 36c, 37b, 38b, 39, 67b	13b, 34b	7a, 13b, 34b
you	18b, 19a, 19b, 22a, 23a, 26a, 45a, 46a, 49b, 50a, 51a, 52a, 59c, 60b, 61c, 61d, 62a, 62b, 64a, 64c, 65c	23a	23a, 61d
we	51a, 62a, 63a	-	-
they	42c, 63b	42c	42c
รวม	**53 รหัส**	**4**	**6**
		7.55%	**11.32%**

ตัวอย่างการไม่แปลคำว่า 'I'

(34b) And shall my desires flow like a fountain that I may fill their cups?

สำนวนแปล 1 และความปรารถนาของเราก็ควรไหลรินดั่งธารน้ำพุ เพื่อว่า (ไม่แปล) จะได้เติมถ้วยของเขาให้เต็ม

สำนวนแปล 2 และความปรารถนาของเราก็ถึงคราวที่จะไหลรินดั่งสายธารพุเพื่อว่า (ไม่แปล) จะได้หลั่งลงเติมในถ้วยพร่องของพวกเขาให้เปี่ยมเต็มปลี่ได้ด้วย

การไม่แปลคำว่า “I” ในย่อหน้า 34b อาจนับเป็นหน่วยไม่ตรงหรือไม่นับก็ได้ เพราะระบบภาษาไทยสามารถละประธานได้ แล้วยังสามารถอ่านได้เข้าใจเหมือนเดิม การละประธานก็เพื่อให้เนื้อความมีความกระชับมากขึ้น งานวิจัยนี้ไม่นับการละประธานเป็นหน่วยไม่ตรง

ตัวอย่างหน่วยไม่ตรงของคำว่า ‘you’

(23a) And <u>you</u>, vast sea, sleepless mother,

สำนวนแปล 1 และ (ไม่แปล) ห้วงสมุทรกว้าง มารดาผู้อยู่ในความหลับ

สำนวนแปล 2 (ไม่แปล) แห่งสมุทรกว้าง มารดรผู้สงบระงับ

จากตัวอย่างการแปลคำว่า you ซึ่งแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ผลนี้แสดงว่าผู้เขียนไม่ได้จงใจระบุหรือมีปฏิสัมพันธ์ถึงผู้อ่านโดยตรง

จากการเปรียบเทียบคำสรรพนามที่แสดงหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ที่เด่นชัด 2 คำ คือ I จำนวน 27 คำ กับ *you* จำนวน 21 คำ รวมกันเป็น 48 คำ พบว่าสำนวนแปล 1 มีจำนวนหน่วยไม่ตรงจำนวน 3 คำ และสำนวนแปล 2 มีจำนวนหน่วยไม่ตรงจำนวน 4 คำ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก จนไม่อาจกล่าวได้ว่าสำนวนแปลใดดีกว่าอีกสำนวนแปลหนึ่ง

หากพิจารณาคำแปลของคำสองคำนี้พบว่าสำนวนแปล 2 แปลคำว่า I เป็น *เรา* กับ *ตูข้า* และแปล *you* เป็น *ท่าน*, *สู*, *พวกสู*, และ *สูเจ้า* ในขณะที่สำนวนแปล 1 แปลว่า *เรา* กับ *ท่าน* เหมือนกันทั้งเรื่อง สำนวนแปล 1 จึงมีระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครต่างๆที่เท่าเทียมกันมากกว่าสำนวนแปล 2 ดังนั้นในภาพรวมคุณภาพงานแปลของสำนวนแปล 1 ควรสูงกว่าสำนวนแปล 2 แต่เมื่อใช้รูปแบบของเฮาส์มาประเมินแล้วสำนวนแปลทั้งสองมีคุณภาพงานแปลเท่ากัน

ทัศนคติทางสังคม (social attitude)

ทัศนคติทางสังคมเป็นแบบกึ่งทางการกึ่งปรึกษา (formal-consultative) เนื่องจากผู้ส่งสารใช้ภาษาเขียนอย่างเป็นทางการ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างตัวเอกและตัวละครอื่นๆในเรื่อง

การเปรียบเทียบในหัวข้อนี้ดูที่การใช้รูปประโยคคำถามที่มีจำนวน 12 ประโยคในต้นฉบับเพื่อดูการมีส่วนร่วมของผู้รับสารหรือผู้อ่าน ผลการเปรียบเทียบพบว่าสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วย และสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 2 หน่วย จึงกล่าวได้ว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

ทัศนคติทางสังคมที่ปรากฏในตัวบทเป็นแบบกึ่งทางการกึ่งปรึกษา (formal-consultative) การเปรียบเทียบพิจารณาจากรูปแบบประโยคและลำดับใจความที่แบ่งเป็นแบบสามัญ (unmarked) กับแบบวิสามัญ (marked) ผลการเปรียบเทียบพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 3 หน่วย

และในสำนวนแปล 2 จำนวน 5 หน่วย กล่าวได้ว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

2.2.3 แบบวิธีสัมพันธสาร

ต้นฉบับเป็นตัวบทประเภทเขียนเพราะมีรูปประโยคที่ยาวและเน้นการให้ข้อมูลแบบเป็นนามธรรม สื่อเป็นแบบง่ายเพราะมีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้อ่าน ส่วนการมีส่วนร่วมนั้นจัดเป็นแบบซับซ้อนเพราะตัวบทมีลักษณะเป็นการสื่อสารไปยังผู้รับสารหลายแบบ ผู้ส่งสารหรือผู้ประพันธ์ต้องการสื่อข้อคิดในการใช้ชีวิตผ่านให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านโดยใช้วิธีส่งผ่านตัวละครหลักคืออัลมุสตาฟากับประชาชนชาวออร์ฟาลีส

ในด้านแบบวิธีสัมพันธสารนี้จะเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล 2 หัวข้อ คือ ชนิดของประโยค และชนิดของอนุพากย์

ชนิดของประโยค

ผลการเปรียบเทียบประเภทของประโยคทั้ง 3 ประเภทอันได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถามและประโยคคำสั่ง พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 1 หน่วยในประโยคที่ 34 และพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2 จำนวน 2 หน่วยในประโยคที่ 34 กับ 36b ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบประเภทของประโยคแล้วสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

ชนิดของอนุพากย์

ผลการเปรียบเทียบลำดับใจความในประโยคทั้ง 6 แบบอันได้แก่ ประโยคบอกเล่าแบบไม่เน้น (declarative/unmarked), ประโยคบอกเล่าแบบเน้น (declarative/marked), ประโยคคำถามแบบไม่เน้น (interrogative/unmarked), ประโยคคำถามแบบเน้น (interrogative/marked), ประโยคคำสั่งแบบไม่เน้น (interrogative/unmarked) และประโยคคำสั่งแบบเน้น (interrogative/marked) พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 2 หน่วยในประโยคที่ 34 กับ 41a และพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2 จำนวน 3 หน่วยในประโยคที่ 34, 36b และ 41a ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบลำดับใจความในประโยคแล้วสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

ตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ต้นฉบับกับบทแปลสองสำนวนในด้านชนิดของอนุพากย์

ชนิดของอนุพากย์	ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
	จำนวน	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส
ประโยคบอกเล่า					
แบบสามัญ (unmarked)	92	24	1e, 2f, 3b, 3c, 4a, 6a,	45	1c, 1e, 2f, 3b, 3c, 3d,

ชนิดของอนุพากย์	ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
	จำนวน	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส
			7b, 9a, 12a, 16c, 17a, 27a, 28a, 40b, 42a, 42c, 43a, 48, 51b, 54a, 54b, 56a, 57b, 61a		4a, 4c, 6a, 7b, 9a, 12a, 14a, 16a, 16b, 16c, 17a, 17b, 19c, 22a, 24, 27a, 28a, 31b, 36c, 40a, 40b, 41b, 42a, 42b, 42c, 43a, 48, 50a, 51b, 52a, 54b, 56a, 56b, 57a, 57b, 60b, 61a, 62a, 66
แบบวิสามัญ (marked)	21	14	7a, 14b, 15b, 20a, 21a, 25a, 36a, 39, 41a, 45a, 46a, 51a, 51c, 59c	16	7a, 14b, 15b, 19a, 20a, 20b, 21a, 25a, 36a, 39, 41a, 45a, 46a, 51a, 51c, 59c
ประโยคคำถาม					
แบบสามัญ (unmarked)	12	5	6d, 31a, 32a, 35a, 37b	6	6d, 31a, 32a, 33a, 35a, 37b
แบบวิสามัญ (marked)	-	-		-	
ประโยคคำสั่ง					
แบบสามัญ (unmarked)	5	1	8a	2	8a, 65b
แบบวิสามัญ (marked)	-	-		-	
ประโยคปฏิเสธ					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ชนิดของอนุพากย์	ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
	จำนวน	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส
แบบสามัญ (unmarked)	10	2	38c, 54c	4	14a, 41c, 54c, 61d
แบบวิสามัญ (marked)	1	1	5b	1	5b
รวมชนิดของอนุพากย์	**141**	**47**		**74**	

1.2 ชนิดของอนุพากย์

ในส่วนชนิดของอนุพากย์นี้แบ่งการเปรียบเทียบเป็น 4 ส่วน ได้แก่ อนุพากย์บอกเล่า, อนุพากย์คำถาม, อนุพากย์คำสั่ง และอนุพากย์ปฏิเสธ รวมทั้งหมด 141 หน่วย

1.2.1 อนุพากย์บอกเล่า

แบบสามัญ (unmarked) พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 24 หน่วย และสำนวนแปล 2 จำนวน 45 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(1e) that was to return

ทั้งสองสำนวนไม่แปลประโยคนี้

(16c) and he saw his ship approaching the harbour,

สำนวนแปล 1 และก็เห็นเรือกำลังเข้ามาในอ่าว

สำนวนแปล 2 ดวงตาของเขาก็ยิ่งได้กระทบต้องนาวานั้นมุ่งเคลื่อนลำใกล้เข้ามา

จะเห็นได้ว่าสำนวนแปล 1 ไม่แปลคำว่า he ซึ่งเป็นใจความหลัก เนื่องจากผู้แปลใช้ประธานร่วมกับประโยคก่อนหน้านี้ คือ *ท่านก็หันหน้าออกไปทางทะเลอีก* แต่รูปแบบการประเมินของเฮาส์ถือว่าเป็นหน่วยไม่ตรง ซึ่งมีผลให้คุณภาพงานแปลลดลง

ส่วนสำนวนแปล 2 แปลคำว่า *he* ผิดเป็น *ดวงตาของเขา* และทั้งไม่แปลคำว่า *and* แม้จะมีข้อผิดพลาดถึง 2 ประการ แต่เนื่องจากอยู่ในส่วนใจความหลักเดียวกัน ดังนั้นจึงถือว่าเป็นหน่วยไม่ตรงเดียวกัน

แบบวิสามัญ (marked) พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 14 หน่วย และในสำนวนแปล 2 จำนวน 16 หน่วย ดังตัวอย่างนี้

(41a) These things he said in words.

สำนวนแปล 1 ท่านรำพึงสิ่งเหล่านี้เป็นคำพูด

สำนวนแปล 2 เขาคิดคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้จนเป็นภาพพจน์ดื่มด่ำต่ำลงไปในใจเกินที่จะกล่าววาทะออกมาได้

จะเห็นว่าประโยคต้นฉบับต้องการเน้น These things จึงนำสองคำนี้มาวางที่ต้นประโยค ดังนั้นหากต้องการแปลให้ตรงกับลำดับใจความของต้นฉบับ สำนวนแปลทั้งสองควรแปลดังนี้

สำนวนแปล 1 สิ่งเหล่านี้ท่านรำพึงเป็นคำพูด

สำนวนแปล 2 สิ่งเหล่านี้เขาคิดคำนึงถึงจนเป็นภาพพจน์ดื่มด่ำต่ำลงไปในใจเกินที่จะกล่าววาทะออกมาได้

1.2.2 อนุพากย์คำถาม

แบบสามัญ (unmarked) พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 5 หน่วย และพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2 จำนวน 6 หน่วย ดังนี้

(34) And shall my desires flow like a fountain that I may fill their cups?

สำนวนแปล 1 และความปรารถนาของเราก็ควรไหลรินดั่งธารน้ำพุ เพื่อว่าจะได้เติมถ้วยของเขาให้เต็ม

สำนวนแปล 2 และความปรารถนาของเราก็ถึงคราวที่จะไหลรินดั่งสายธารพุเพื่อว่าจะได้หลั่งลงเติมในถ้วยพร่องของพวกเขาให้เปี่ยมเต็มปลี่ได้ด้วย

จากตัวอย่างประโยคที่ 34 ข้างต้นพบว่าทั้งสำนวนแปล 1 กับสำนวนแปล 2 เปลี่ยนรูปแบบประโยคคำถามของต้นฉบับเป็นประโยคบอกเล่า

(36) A seeker of silences am I, and what treasure have I found in silences that I may dispense with confidence?

สำนวนแปล 1 เรานี้เป็นผู้เสาะแสวงหาความสงัด และสมบัติใดเล่าที่เราพบในความสงัดนั้น อันเราจะให้แก่เขาได้ด้วยความมั่นใจ

สำนวนแปล 2 เรานี้เป็นผู้เสาะแสวงหาความสงัด และคติอันทรงคุณค่าอันใดที่เราได้ประสบภายในความสงัดนั้น เราก็จะให้เขาได้ร่วมรับด้วยความมั่นใจแท้

จากตัวอย่างประโยคที่ 36 ข้างต้นพบว่าสำนวนแปล 1 ยังคงรักษารูปประโยคคำถามไว้ แต่สำนวนแปล 2 เปลี่ยนรูปแบบประโยคคำถามของต้นฉบับเป็นประโยคบอกเล่า

แบบวิสามัญ (marked) ไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวนแปล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.2.3 อนุพากย์คำสั่ง

แบบสามัญ (unmarked) พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 1 หน่วย และพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2 จำนวน 2 หน่วย ดังนี้

(8a) It is not a garment I cast off this day,...

สำนวนแปล 1 สิ่งที่เราจะสละวางลงวันนี้ ไม่ใช่เพียงเครื่องนุ่งห่ม

สำนวนแปล 2 (ได้ประจักษ์แจ้งชัดแล้วว่า) สิ่งซึ่งเราจำจะละวางลงไว้ในวันนี้นั้นหาใช่เพียงแต่เครื่องนุ่งห่มเท่านั้นก็หาไม่

หากสำนวนแปล 1 ต้องการแปลให้ตรงรูปประโยค ควรแปลว่า *มันไม่ใช่เครื่องนุ่งห่มที่เราจะสละวางลงวันนี้* ส่วนสำนวนแปล 2 มีการเพิ่ม *ได้ประจักษ์แจ้งชัดแล้วว่า* ซึ่งทำให้ส่วนใจความหลักมีข้อความเพิ่ม ดังนั้นถือว่าผิดในวิธีการประเมินของเฮาส์

แบบวิสามัญ (marked) ไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวนแปล

1.2.4 อนุพากย์ปฏิเสธ

แบบสามัญ (unmarked) พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 2 หน่วย และพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2 จำนวน 4 หน่วย ดังนี้

(54c) But he answered them not.

สำนวนแปล 1 และท่านไม่ตอบ

สำนวนแปล 2 แต่ก็ยังหาได้รับคำกล่าวตอบแต่อย่างใดไม่

สำนวนแปล 1 แปลคำว่า *But* ผิดเป็น *และ* คำแปลที่ถูกต้องควรเป็น *แต่* ส่วนสำนวนแปล 2 ละประธาน และทั้งประธานที่ละไปก็ผิดด้วย ประธานในประโยคก่อนหน้านี้คือ *คนอื่นๆ* ซึ่งไม่ตรงกับคำว่า *he*

แบบวิสามัญ (marked) พบหน่วยไม่ตรงเดียวกันในทั้งสองสำนวนแปลคือ 5b ดังนี้

(5b) Nay, not without a wound in the spirit shall I leave this city.

สำนวนแปล 1 เราจะจากเมืองนี้ไปโดยปราศจากความเจ็บปวดไม่ได้

สำนวนแปล 2 คงจักเป็นไปมิได้เป็นแน่แล้ว ที่เราจะจรจากพรากเมืองแห่งนี้ไปได้ง่ายดายโดยอย่างที่ปราศจากความระบมบ่มใจ

หากต้องการแปลให้ตรงลำดับใจความหลัก สำนวนแปล 1 ควรแปลว่า *ไม่ได้ โดยปราศจากความเจ็บปวดไม่ได้อันเราจะจากเมืองนี้ไป* ซึ่งเมื่อแปลแบบนี้แล้วทำให้อ่านเข้าใจได้ยากกว่าการปรับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ลำดับใจความหลักใหม่ดังที่ปรากฏในสำนวนแปล 1 อย่างไรก็ตามแม้การปรับรูปประโยคช่วยให้สำนวนแปลดีขึ้น แต่การเปลี่ยนลำดับใจความหลักถือว่าไม่ตรงในวิธีการประเมินของเฮาส์ ซึ่งมีผลให้คุณภาพงานแปลลดลง

ส่วนสำนวนแปล 2 รูปประโยคผิดไป กลายเป็นว่า *คงจักเป็นไปมิได้เป็นแน่แล้ว* เป็นประโยคหลักและที่เหลือเป็นส่วนขยายความ ดังนั้นสำนวนแปลนี้จึงถือเป็นหน่วยไม่ตรง

เมื่อเปรียบเทียบชนิดของประโยคและชนิดของอนุพากย์แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการพิจารณาว่าสื่อและการมีส่วนร่วมเป็นประเภทง่ายหรือซับซ้อน

2.2.3.1 สื่อ

สื่อของตัวบทจัดเป็นประเภทง่าย (simple) เพราะมีลักษณะการเขียนเพื่อให้อ่าน ในส่วนความสมบูรณ์ของประโยคนั้นไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวน นอกจากนี้ความซับซ้อนของประโยคที่เป็นลักษณะของงานเขียนนั้นก็ไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวนเช่นกัน อาจกล่าวได้ว่าจากการเปรียบเทียบส่วนไม่ตรงทางวากยสัมพันธ์นี้ สำนวนแปลทั้งสองมีคุณภาพงานแปลเท่ากัน

2.2.3.2 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของตัวบทจัดเป็นประเภทซับซ้อน (complex) เนื่องจากผู้ส่งสารหรือผู้เขียนไม่ได้ส่งสารให้ผู้อ่านโดยตรง แต่ใช้วิธีให้ตัวเอกของเรื่องหรืออัลมุสตาฟาส่งสารให้ตัวละครอื่นๆในเรื่องจากนั้นสารจะส่งต่อมาที่ผู้อ่านอีกที

การมีส่วนร่วมระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านในวิธีการทางวากยสัมพันธ์พิจารณาได้จากการใช้รูปประโยคหลากหลาย ได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง ประโยคกรรมวาจก และประโยคกรรตุวาจก จากการเปรียบเทียบพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 1 หน่วย และในสำนวนแปล 2 จำนวน 2 หน่วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

นอกจากนี้ยังพิจารณาการเปลี่ยนรูปประโยคไปมาระหว่างประโยคบอกเล่า ประโยคคำถามและประโยคคำสั่ง (House 1997:40) ซึ่งในตัวบทนี้มีประโยคบอกเล่าจำนวน 76 ประโยค, ประโยคคำถาม 12 ประโยค, และประโยคคำสั่งจำนวน 5 ประโยค จากการเปรียบเทียบพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 1 หน่วย และในสำนวนแปล 2 จำนวน 2 หน่วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2

2.2.4 ประเภทการแปลของสำนวนแปล

เฮาส์แบ่งประเภทการแปลเป็น 2 แบบ ได้แก่ การแปลแบบเปิดเผย (overt translation) กับการแปลแบบแอบแฝง (covert translation) เมื่อพิจารณาจากลักษณะงานแปลทั้งสองซึ่งยังคงรักษา

สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่อยู่มีในต้นฉบับได้ งานแปลทั้งสองจึงจัดเป็นการแปลแบบเปิดเผย

ตัวบทของ*เดอะ โพรเฟ็ท* มีลักษณะการประพันธ์เป็นแบบร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง (poetic prose) ซึ่งมีเนื้อหาเป็นปรัชญาการใช้ชีวิต ผู้เขียนจงใจให้ต้นฉบับมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโบราณ เช่น การตั้งชื่อเมืองว่าออร์ฟาลีส นอกจากนี้ตัวบทยังมีลักษณะของความศักดิ์สิทธิ์เพราะเป็นคำสอนที่ผ่านตัวแทนของพระเจ้า การแปลตัวบทลักษณะนี้ต้องรักษาวัฒนธรรมและกาลเวลาที่ปรากฏในตัวบทไว้อย่างเคร่งครัด

เมื่อวิเคราะห์สำนวนแปลทั้งสองสำนวนพบว่ามีลักษณะการแปลเป็นแบบเปิดเผยเพราะบทแปลยังคงรักษาวัฒนธรรมและกาลเวลาในเรื่องได้เป็นอย่างดี

2.3 การเปรียบเทียบประเภทผลงาน (genre comparison)

จากการเปรียบเทียบวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์และวิธีการทางตัวบทที่กล่าวมาโดยละเอียดแล้วในส่วนที่ผ่านมา พบว่าบทแปลทั้งสองสำนวนยังคงรักษาประเภทผลงานซึ่งเป็นงานวรรณกรรมประเภทรอยแก้วเชิงร้อยกรองแนวศาสนาและปรัชญาได้เหมือนกับต้นฉบับ

3. สรุปคุณภาพของสำนวนแปล (statement of quality)

รูปแบบการประเมินของเฮาส์เป็นการวัดความครบถ้วนของการแปลหรือเปรียบเทียบว่าสำนวนแปลใดมีความใกล้เคียงกับต้นฉบับมากกว่ากัน ในมุมมองของเฮาส์งานแปลที่มีคุณภาพสูงกว่าคืองานที่มีจำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatch) น้อยกว่า ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสำนวนแปลทั้งสองกับต้นฉบับ

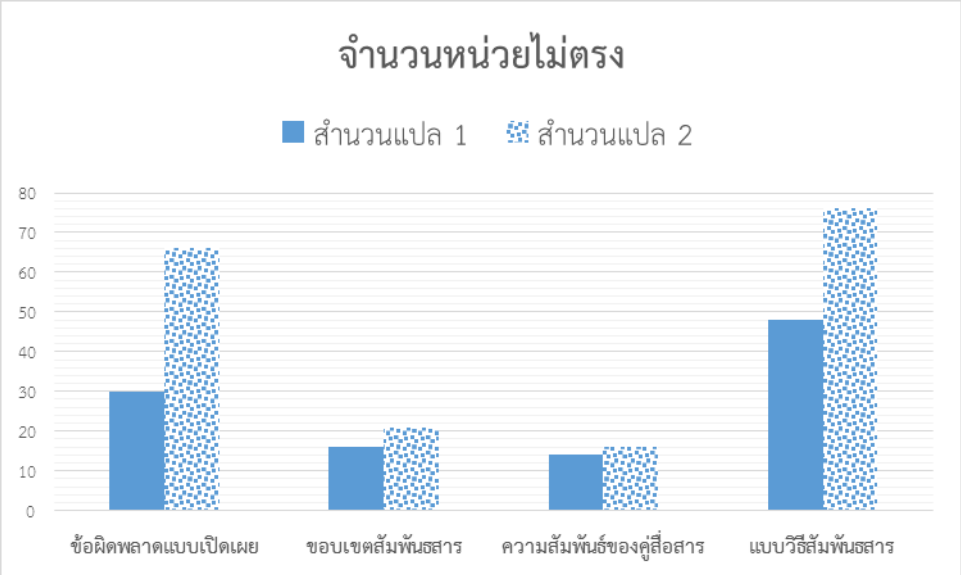

หน่วยไม่ตรงหรือข้อผิดพลาดจากการแปลแบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่ ข้อผิดพลาดแบบเปิดเผย (overt errors) กับข้อผิดพลาดแบบแอบแฝง (covert errors) เมื่อเปรียบเทียบหน่วยไม่ตรงในข้อผิดพลาดแบบเปิดเผยพบว่าสำนวนแปล 1 มีจำนวน 30 หน่วยและสำนวนแปล 1 มีจำนวน 66 หน่วย ซึ่งบ่งบอกว่าสำนวนแปล 1 มีความหมายใกล้เคียงต้นฉบับมากกว่าหรือมีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 ตามรูปแบบของเฮาส์

ในส่วนข้อผิดพลาดแบบแอบแฝงซึ่งเป็นการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาพบว่าสำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงด้านขอบเขตสัมพันธสารจำนวน 16 หน่วย, ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารจำนวน 14 หน่วย และด้านแบบวิธีสัมพันธสารจำนวน 48 หน่วย ในขณะที่สำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงด้านขอบเขตสัมพันธสารจำนวน 21 หน่วย, ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารจำนวน 16 หน่วย และด้านแบบวิธีสัมพันธสารจำนวน 76 หน่วย ซึ่งบ่งบอกว่าสำนวนแปล 1 มีความหมายใกล้เคียงต้นฉบับมากกว่าหรือมีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 ในทุกด้านของทำเนียบภาษาตามรูปแบบของเฮาส์

โดยรวมแล้ว สำนวนแปล 1 ของระวี ภาวิไล มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 108 หน่วย และสำนวนแปล 2 ของหม่อมหลวงประมูลมาศ อิศรางกูร มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 179 หน่วย ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงว่าสำนวนแปล 1 มีความหมายใกล้เคียงต้นฉบับมากกว่าหรือมีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 ตามรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เนื้อหาบทนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนสรุปผลการวิจัย และส่วนข้อเสนอแนะ เนื้อหาส่วนสรุปผลการวิจัยแสดงข้อสรุปจากผลการประเมินคุณภาพงานแปลโดยใช้รูปแบบของยูลีอาเนอ เฮาส์ ในการวิเคราะห์บทที่ 1 ของหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* แต่งโดยคาลิล ยิบราน และการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลสองสำนวน แปลโดยระวี ภาวิไล และ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร เนื้อหาส่วนข้อเสนอแนะแสดงข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยการประเมินคุณภาพงานแปลสองสำนวนในการนำรูปแบบของเฮาส์ไปใช้ในการแปลและการทำวิจัยต่อไป

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปจากบทที่ 4 การวิเคราะห์ต้นฉบับและการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลสองสำนวน เนื้อหาส่วนนี้แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ คุณภาพสำนวนแปล และรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

1.1 คุณภาพสำนวนแปล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นฉบับและเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลตามรูปแบบการประเมินของเฮาส์ เนื้อหาส่วนคุณภาพสำนวนแปลนี้แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ คุณภาพสำนวนแปล 1 คุณภาพสำนวนแปล 2 และสรุปคุณภาพสำนวนแปล ตารางต่อไปนี้แสดงผลการเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลสองสำนวน

1.1.1 คุณภาพสำนวนแปล 1

สำนวนแปล 1 แปลโดยระวี ภาวิไล ในราว พ.ศ. 2490 และรวมเล่มตีพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2504 โดยสำนักพิมพ์บริการทอง ที่หน้าปกหนังสือ*ปรัชญาชีวิต* ฉบับตีพิมพ์ล่าสุด พ.ศ. 2553 ปรากฏข้อความแสดงวิธีการแปลไว้ว่า *ถอดความ* ผู้แปลกล่าวใน*หมายเหตุผู้แปล*ว่า “ขณะเมื่ออ่านบทกวีในเล่มซ้ำแล้วซ้ำอีกนั้น มีถ้อยคำภาษาไทยผุดขึ้นมาในใจของข้าพเจ้าตรงกับภาษาอังกฤษประโยคต่อประโยคในที่หลายแห่ง” สำนวนแปลนี้มีลักษณะคงรูปประโยคและการวางย่อหน้าให้ตรงกับต้นฉบับอย่างเคร่งครัด

คุณภาพการแปลของสำนวนแปล 1 สูงกว่าสำนวนแปล 2 ใน 7 หัวข้อการวิเคราะห์ สำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงที่จัดว่าเป็นการแปลผิดแบบเปิดเผย (overt errors) รวม 54 หน่วย แบ่งเป็นการแปลขาด 45 หน่วย การแปลเสริม 2 หน่วยและการเลือกคำไม่ตรง 7 หน่วย ส่วนการแปลผิดแบบแอบแฝง (covert errors) ซึ่งพบในการเปรียบเทียบทำเนียบภาษาระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปล 1 พบว่ามีหน่วยไม่ตรงในด้านขอบเขตสัมพันธสารจำนวน 29 หน่วย, ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารจำนวน 4 หน่วย และด้านแบบวิธีสัมพันธสารจำนวน 5 หน่วย

1.1.2 คุณภาพสำนวนแปล 2

สำนวนแปล 2 แปลโดย ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ในช่วง พ.ศ. 2509-2512 และตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2513 เพื่อแจกในงานฉลองอายุครบห้ารอบของ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ผู้แปลกล่าวถึงวิธีการแปลของตนว่า “ข้าพเจ้าได้ขยายความและตัดเติมความบ้าง เพื่อท่านผู้อ่านจะได้อ่านเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น” เมื่อวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้วกลับพบว่าผู้แปลได้เสริมความในสำนวนแปลค่อนข้างมากและทั้งใช้คำกวีนิพนธ์ตลอดทั้งตัวบทซึ่งมีผลต่อระดับคำ จึงทำให้สำนวนแปล 2 อ่านเข้าใจได้ยากมากกว่าสำนวนแปล 1

เมื่อใช้รูปแบบของเฮาส์ประเมินคุณภาพการแปลโดยพิจารณาที่จำนวนหน่วยไม่ตรงหรือดูที่ความใกล้เคียง (equivalence) กับต้นฉบับพบว่า คุณภาพการแปลของสำนวนแปล 2 ต่ำกว่าสำนวนแปล 1 ในทุกหมวดการวิเคราะห์ สำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงที่จัดว่าเป็นการแปลผิดแบบเปิดเผย (overt errors) รวม 101 หน่วย ส่วนใหญ่เป็นการแปลขาด (omission) ของคำที่พบบ่อย เช่น And, he เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะข้อผิดพลาดที่เหมือนในสำนวนแปล 1 ความแตกต่างที่เด่นชัดของการแปลผิดพลาดของสำนวนหลังคือการแปลเกินหรือการเสริมความในสำนวนแปลของตน ซึ่งมีถึง 33 หน่วย เช่น *isle of his birth* ผู้แปลแปลว่า *สถานถิ่นไกลลิบโน้น และนั่นก็คือเกาะแห่งกำเนิดดั่งเดิมนั้น* จะเห็นได้ว่าผู้แปลเสริมข้อความมากกว่าที่มีในต้นฉบับ ในการเปรียบเทียบทำเนียบภาษาระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปล 2 พบว่ามีหน่วยไม่ตรงในด้านขอบเขตสัมพันธสารจำนวน 46 หน่วย, ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารจำนวน 9 หน่วย และด้านแบบวิธีสัมพันธสารจำนวน 8 หน่วย

ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร กล่าวถึงงานแปลของตนว่า

> ส่วนการที่ข้าพเจ้าได้หาญแปลงเอามาทำเป็นบทกวีขึ้นในภาษาไทยนั้น ก็ได้รู้สึกถึงความยากลำบากในการทำอยู่ตลอดเวลา และแน่ใจว่าที่จะไม่มีการขาดตกบกพร่องผิดพลาดเกินเลยไปบ้างนั้น คงจักเป็นไปหาได้ไม่ ยิ่งส่วนที่มาคิดผูกทำเป็นร้อยกรองขึ้นเป็นคำกวีอีกฉะนี้ด้วยแล้วก็ยิ่งยากแก่การที่จะเลี่ยงความผิดพลาดไปได้ และทั้งยากแก่การที่จะทำให้ผู้อ่านได้อ่านโดยรู้สึกซาบซึ้งถึงรสถ้อยกะทงความตามความหมายของต้นฉบับเดิมได้สมบูรณ์ด้วย ดังนั้น ตลอดเวลาที่ทำ จึ่งได้รู้สึกว่าเป็นงานหนักกว่าที่เคยทำมา และให้รู้สึกอยู่เสมอว่าผลที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นผลที่ได้ไม่สมใจเลยมาแต่ต้น เพราะโดยที่ไม่อาจแน่ใจได้ว่างานชิ้นนี้จะเป็นผลออกมาตรงตามความหมายของหนังสือหลักปรัชญาชีวิตของคาลิลยิบรานฉบับเดิมอันทรงคุณะลักษณะวิเศษได้เพียงไรหรือไม่ ด้วยเหตุผลนานาประการดังกล่าวแล้ว ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องขออภัยในความผิดพลาดต่อท่านผู้รู้ทั้งปวงไว้ในที่นี้ด้วย
>
> ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร (2512:[2])

1.1.3 สรุปคุณภาพสำนวนแปล

เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลตามรูปแบบของเฮาส์ โดยดูจากวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบทในขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแรกจำนวนรวม 84 หน่วย และในสำนวนแปล 2 จำนวน 199 หน่วย ในมุมมองของเฮาส์การแปลที่มีคุณภาพคือการแปลที่ตรงกับต้นฉบับมากที่สุดหรือมีหน่วยไม่ตรงจำนวนน้อยที่สุด ด้วยหลักการนี้จึงกล่าวได้ว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 การประเมินคุณภาพงานแปลตามรูปแบบของเฮาส์พิจารณาจากจำนวนการแปลที่ไม่ตรงเป็นหลัก เป็นการวัดความสมบูรณ์ของเนื้อหาไม่ใช่วัดคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ ซึ่งประเด็นนี้ทำให้รูปแบบของเฮาส์มีข้อสงสัยในการนำไปใช้กับตัวบทประเภทวรรณกรรม

จากการวิเคราะห์ลักษณะการแปลของทั้งสองสำนวนพบว่าผู้แปลสำนวนแรกแปลโดยพยายามเลือกใช้คำจำนวนเท่ากับต้นฉบับและเป็นคำระดับเดียวกัน ในขณะที่ผู้แปลสำนวนหลังแปลโดยเลือกใช้คำที่ค่อนข้างยาวและมีลักษณะเป็นคำกวีนิพนธ์ เมื่อพิจารณาการแปลโดยรวมของผู้แปลสำนวนหลังพบว่าผู้แปลได้ขยายความในเนื้อหาต้นฉบับมากกว่าได้ตัดเติมความ และเนื่องจากคำแปลที่เลือกมาเพื่อขยายความนั้นเป็นภาษาวรรณศิลป์ที่ใช้เขียนเพื่อให้เกิดความสละสลวย ดังนั้นผู้อ่านจึงอาจไม่เข้าใจความหมายได้ง่าย สมดังความตั้งใจของผู้แปลที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น นอกจากนี้การใช้ภาษาวรรณศิลป์ยังส่งผลให้ระดับภาษาของสำนวนแปลแตกต่างจากระดับภาษาของต้นฉบับอีกด้วย

1.2 รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

ยูลีอาเนอ เฮาส์ เสนอรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลในวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เมื่อ ค.ศ. 1976 นับได้ว่าเป็นรูปแบบการประเมินแรกที่มีทฤษฎีรองรับ และได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในปีถัดมา รูปแบบนี้มีขั้นตอนการประเมิน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับและสรุปหน้าที่ของต้นฉบับ ขั้นตอนการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล และขั้นตอนสรุปคุณภาพของสำนวนแปล

รูปแบบการประเมินนี้ได้รับคำวิจารณ์จากนักวิชาการหลายคนในเรื่องความซับซ้อนของขั้นตอนการประเมิน เฮาส์ได้สรุปคำวิจารณ์เหล่านี้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ การแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์และคำศัพท์, การตรวจสอบผลการวิเคราะห์, ข้อจำกัดของส่วนที่แปลได้, ความแตกต่างระหว่างการแปลแบบเปิดเผยกับการแปลแบบแอบแฝง จากนั้นเฮาส์จึงได้นำคำวิจารณ์เหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินเดิมให้เห็นได้ชัดเจน โดยแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบทำเนียบภาษาตามแนวทางภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขอบเขตสัมพันธสาร ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และด้านแบบวิธีสัมพันธสาร และในแต่ละด้านนั้นได้วิเคราะห์เป็น 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท

หลังการเผยแพร่รูปแบบการประเมินนี้ใน ค.ศ. 1997 ได้มีนักวิจัยหลายคนนำรูปแบบไปทดลองใช้ในการประเมินคุณภาพงานแปลในหลายคู่ภาษาและหลายประเภทผลงาน ผลการวิจัยพบทั้งข้อดีและข้อด้อยของรูปแบบ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1.2.1 ข้อดีของรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวนไม่ตรงของสำนวนแปลสองสำนวนดังที่แสดงในตารางที่ 1 อย่างชัดเจนนั้น ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์จัดเป็นรูปแบบการประเมินคุณภาพรูปแบบหนึ่งที่นำไปใช้ได้อย่างได้ผลในหลายมิติ ดังนี้

ก. คู่ภาษาอังกฤษ-ไทย

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์สามารถวิเคราะห์ต้นฉบับภาษาอังกฤษและนำมาเปรียบเทียบสำนวนแปลภาษาไทยได้ การวิเคราะห์ต้นฉบับภาษาอังกฤษด้วยวิธีทางคำศัพท์สามารถบอกได้ว่าสำนวนแปลมีส่วนไม่ตรงทางคำศัพท์ที่ใดบ้าง และส่วนที่ไม่ตรงนี้มีผลอย่างไรต่อสำนวนแปล เช่น การไม่แปลคำเชื่อมประโยคจะมีผลให้ความต่อเนื่องของตัวบทลดลงไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(29) And he said to himself:

สำนวนแปล 1 แล้วท่านรำพึงว่า

สำนวนแปล 2 (ไม่แปล) เขายั้งฟังพลางรำพึงต่ออีกว่า

จะเห็นได้ว่าสำนวนแปล 2 ไม่แปลคำว่า And ซึ่งมีผลให้ความต่อเนื่องของประโยคนี้กับประโยคข้างหน้าลดลงไป การขึ้นต้นประโยคด้วยคำว่า And เป็นลักษณะการแต่งแบบเล่าเรื่องของยิบราน ดังนั้นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้วยหน่วยไม่ตรงแบบนี้ จึงประเมินคุณภาพงานแปลได้ว่าตรงกับต้นฉบับหรือไม่

การวิเคราะห์และประเมินด้วยวิธีการทางวากยสัมพันธ์สามารถทำได้ แต่มีข้อจำกัดเรื่องการเรียบเรียงประโยคภาษาไทยให้อ่านเข้าใจง่าย ภาษาไทยมีลักษณะการวางใจความหลักไว้ที่ช่วงต้นของประโยคเหมือนภาษาอังกฤษ แต่บางครั้งการแปลเพื่อให้ตรงกับลำดับคำ (word order) ตามต้นฉบับภาษาอังกฤษก็อาจทำให้อ่านสำนวนแปลยาก เช่น

(15) And alone and without his nest shall the eagle fly across the sun.

สำนวนแปล 1 และนกอินทรีบินผ่านดวงอาทิตย์ก็แต่ลำพังตนเองไม่ได้นำรังไปด้วย

สำนวนแปล 2 เช่นนกอินทรีย์ก็ย่อมจะบินผ่านดวงตะวันไปได้ก็แต่เพียงเฉพาะตัวเท่านั้น จะนำรังของมันติดไปด้วยก็หาได้ไม่

การย้ายส่วนที่ขีดเส้นใต้ในสำนวนแปลไปไว้ที่หน้าประโยคเพื่อให้ตรงกับต้นฉบับนั้นจะทำให้สำนวนแปลอ่านเข้าใจได้ยาก ดังนั้นเพื่อให้อ่านได้เข้าใจง่ายขึ้นและเป็นสำนวนภาษาไทยที่ใช้กันโดยทั่วไปจึงนำส่วนที่เป็นใจความหลักในภาษาอังกฤษไปไว้ที่ท้ายประโยค การเรียบเรียงประโยคลักษณะนี้จึงเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งของวิธีการทางวากยสัมพันธ์

ส่วนวิธีการทางตัวบทในเรื่องพลวัตรของใจความหลักและความเชื่อมโยงของอนุพากย์ใช้ได้กับคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยในเกือบทุกหัวข้อ อาจมีบางครั้งที่การซ้ำไปอยู่ที่หน้าประโยคซึ่งเมื่อต้องการเก็บการซ้ำนั้นในตำแหน่งเดิม อาจมีผลให้สำนวนแปลอ่านได้เข้าใจยากขึ้น กล่าวโดยสรุปรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์นี้ได้ในคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยได้

ข. การเปรียบเทียบสำนวนแปล

ในกรณีที่มีสำนวนแปลมากกว่าหนึ่งสำนวน รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์สามารถเปรียบเทียบสำนวนแปลต่างๆได้ เช่น การเปรียบเทียบการใช้คำเชื่อมประโยคระหว่างสำนวนแปลทั้งสองช่วยให้ประเมินได้ว่าสำนวนแปลใดมีความเชื่อมโยงของข้อความต่างๆในสำนวนแปลได้ดีกว่ากัน

ค. ความครบถ้วนสมบูรณ์ของรูปแบบ

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์สามารถประเมินคุณภาพสำนวนแปลภาษาไทยได้ครบถ้วนในทุกขั้นตอนและทุกหัวข้อของรูปแบบ ดังนี้

- **ขั้นตอนการประเมิน** รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์สามารถประเมินสำนวนแปลภาษาไทยได้ครบทั้ง 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับ และขั้นตอนการเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปล ดังที่ได้อธิบายไว้อย่างละเอียดในบทที่ 3 เรื่องวิธีดำเนินการวิจัย ในทุกรายละเอียดของขั้นตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับนั้น เช่น การพ้อง การเชื่อมโยงความสามารถทำได้เช่นกันในสำนวนแปล ดังนั้นการประเมินคุณภาพงานแปลจึงสามารถทำได้ครบทุกขั้นตอน
- **การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา** รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์สามารถประเมินสำนวนแปลภาษาไทยในส่วนการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาได้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร เมื่อวิเคราะห์สำนวนแปลภาษาไทยแล้วก็จะได้ความหมายเดียวกันกับต้นฉบับ เช่น เป็นผลงานประเภทเขียนหรือประเภทพูด เป็นการให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมแบบง่ายหรือซับซ้อน ดังนั้นรูปแบบการประเมินของเฮาส์จึงวิเคราะห์ทำเนียบภาษาในภาษาไทยได้
- **วิธีการทางภาษาศาสตร์** รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์สามารถประเมินสำนวนแปลภาษาไทยในส่วนวิธีการทางภาษาศาสตร์ได้ครบทั้ง 3 วิธี ได้แก่ วิธีการทางคำศัพท์, วิธีการ

Chulalongkorn University

ทางวากยสัมพันธ์, และวิธีการทางตัวบท ดังที่ได้อธิบายอย่างละเอียดพร้อมยกตัวอย่างในบทที่ 4 เรื่องผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์สำนวนแปลภาษาไทยสามารถทำได้ในทุกหัวข้อ แม้จะมีข้อจำกัดบ้างในเรื่องลำดับคำ แต่โดยรวมแล้วเมื่อสามารถวิเคราะห์สำนวนแปลภาษาไทยได้ ก็สามารถนำไปเปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษได้ ดังนั้นรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์จึงใช้ได้ครบทั้ง 3 วิธีการทางภาษาศาสตร์

ง. รูปแบบที่เป็นระบบ

รูปแบบของเฮาส์มีวิธีการประเมินอย่างเป็นระบบ เริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ต้นฉบับใน 3 ด้านและด้วย 3 วิธีการ ไปสู่ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบส่วนที่ไม่ตรงระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปลใน 3 ด้านและด้วย 3 วิธีการเช่นกัน ดังนั้นผู้ที่ต้องการศึกษาก็สามารถทำความเข้าใจในแต่ละหมวดได้อย่างต่อเนื่อง ความเป็นระบบนี้ช่วยให้รูปแบบของเฮาส์มีมาตรฐานที่สามารถวัดระดับความสามารถของนักแปลได้ โดยที่ผู้แปลสามารถตรวจดูความผิดพลาดในการแปลของตนว่าเกิดจากส่วนใดมากที่สุด นอกจากนี้เมื่อนำไปใช้กับการประเมินคุณภาพงานแปลหลายสำนวน รูปแบบของเฮาส์นี้ก็สามารถบอกได้ว่างานแปลแต่ละสำนวนดีกว่ากันในส่วนใดบ้าง

1.2.2 ข้อด้อยของรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

จากผลการวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบข้อด้อยหรือข้อบกพร่องของรูปแบบของเฮาส์หลายประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. **ความแตกต่างของลักษณะหรือวัฒนธรรมทางภาษาของต้นฉบับและสำนวนแปล**

ภาษาไทยมีลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างจากภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาไทยสามารถละประธานของประโยคได้ ดังนั้นการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ที่นับจำนวนหน่วยไม่ตรงจึงไม่เหมาะกับภาษาไทยในลักษณะที่ประโยคละประธานได้

รูปแบบของเฮาส์ได้รับคำวิจารณ์จากนักวิชาการบางคนว่ายังไม่สามารถใช้ประเมินคุณภาพงานแปลได้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากตัวอย่างวิธีการประเมินของเฮาส์ยังมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนคู่ภาษา ตัวอย่างการประเมินคุณภาพงานแปลที่เฮาส์แสดงไว้ในหนังสือ (House 1997) จำกัดแค่คู่ภาษาเยอรมัน-อังกฤษเท่านั้น ในจำนวนตัวอย่างการประเมินจำนวน 12 ตัวอย่างนั้น 11 ตัวอย่างเป็นการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาเยอรมัน ที่เหลืออีก 1 ตัวอย่างเป็นการแปลจากภาษาเยอรมันเป็นภาษาอังกฤษ ดรูแกนตั้งข้อสงสัยว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์อาจจะใช้ไม่ได้กับคู่ภาษาจำนวนมาก (Drugan 2013:53)

ข. **ความยาวของตัวบทตัวอย่าง**

ตัวอย่างที่เฮาส์นำมาวิเคราะห์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของต้นฉบับเท่านั้น ไม่ใช่เนื้อหาของต้นฉบับทั้งหมด และทั้งมีขนาดสั้น ดรูแกนตั้งข้อสงสัยว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์อาจจะใช้ไม่ได้กับต้นฉบับที่มีขนาดยาว (Drugan 2013:53)

ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างต้นฉบับเฉพาะบทที่หนึ่งของหนังสือ *เดอะ โพรเฟ็ท* เนื่องจากมีความยาวใกล้เคียงกับความยาวของตัวอย่างต้นฉบับทั้ง 6 ประเภทที่เฮาส์ใช้แสดงวิธีการประเมิน และทั้งเป็นบทเริ่มต้นของเรื่องซึ่งมีเนื้อหาที่ไม่ต้องอ้างถึงบริบทก่อนหน้านั้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ด้วยเนื้อความในส่วนนี้ส่วนเดียว ผู้อ่านไม่ต้องมีความรู้ก่อนหน้านี้และไม่ต้องตีความให้มากกว่าเนื้อความที่ปรากฏ ดังนั้นการประเมินจึงมีความชัดเจนมากกว่าการเลือกต้นฉบับในช่วงกลางหรือช่วงท้ายของเรื่อง

จากผลการประเมินคุณภาพสำนวนแปลทั้งสองสำนวนในบทที่หนึ่งพบว่าสำนวนแปล 1 มีคุณภาพงานแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 แต่กระนั้นก็ไม่ได้หมายความว่าสำนวนแปล 2 มีคุณภาพต่ำจนไม่มีคุณภาพดีพอที่จะนำมาศึกษาหรือใช้เป็นตัวอย่างการแปลงาน อย่างไรก็ตามหากพิจารณาสำนวนแปล 2 ตั้งแต่บทถัดไปจนถึงบทสุดท้ายซึ่งมีทั้งหมด 26 บทนั้น พบว่าผู้แปลใช้วิธีการแปลเป็นลักษณะร้อยกรองแทรกในบางตอนของเนื้อเรื่อง ดังตัวอย่างนี้

> And in the sweetness of friendship let there be laughter, and sharing of pleasures.
>
> For in the dew of little things the heart finds its morning and is refreshed.

ผู้แปลสำนวน 2 อธิบายว่าตนเลือกวิธีการแปลด้วยคำกาพย์มหาตรังคนที่ ๑๒ (คาลิล ยิบราน 2512:[3]) ดังนี้

> ในมิตรภาพประเสริฐนั้น คุณค่าอนันต์พร้อมเสียงสรวลทวี
> ย่อมหวานชื่นรื่นฤดี ด้วยไมตรีจิตรับร่วมกัน
> ดั่งอรุณรุ่งสุริย์ฉาย ส่องใจแจ่มพรายพร่างเฉิดฉัน
> หยาดน้ำค้างพราวนั้น พลันสดใสรับแสงแจ้งจำรูญ

ในขณะที่สำนวนแปล 1 ใช้วิธีการแปลเป็นแบบร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง ดังนี้

> และในความหวานชื่นของมิตรภาพ ขอจงมีเสียงหัวเราะและการร่วมเริงบันเทิง
> เพราะในหยาดน้ำค้างของสิ่งเล็กน้อยนั้นเอง ดวงใจจะได้พบรุ่งอรุณของมัน และกลับสดใสอีก

จะเห็นได้ว่าหากใช้รูปแบบการประเมินของเฮาส์มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับต้นฉบับแล้วสำนวนแปลที่เป็นร้อยกรองมีจำนวนหน่วยไม่ตรงมากกว่าสำนวนแปลที่เป็นร้อยแก้วเชิงร้อยกรองใน

หลายมิติ โดยเฉพาะในวิธีการทางวากยสัมพันธ์และวิธีการทางตัวบท ทั้งนี้เป็นเพราะบทร้อยกรองมีข้อจำกัดด้านรูปแบบการประพันธ์ ดังนั้นรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์จึงไม่สามารถประเมินคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงนี้อาจกล่าวได้ว่าหากมีการประเมินคุณภาพงานแปลด้วยตัวบทบางส่วนจากต้นฉบับหรือไม่ใช่เนื้อหาทั้งหมดของต้นฉบับ จะทำให้ผลการประเมินคุณภาพงานแปลไม่สะท้อนระดับคุณภาพการแปลที่แท้จริง

ค. **ประเภทผลงาน**

ดรูแกนวิจารณ์ว่าตัวอย่างต้นฉบับที่เฮาส์นำมาประเมินมี 6 ประเภทเท่านั้น ได้แก่ จดหมายธุรกิจ บทความหนังสือพิมพ์ หนังสือเด็ก งานเขียนอัตชีวประวัติ ความเรียงแนวปรัชญา และงานเขียนประวัติศาสตร์ ประเภทผลงานทั้งหมดมีความแตกต่างกัน แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมอีกหลายประเภท โดยเฉพาะผลงานที่นักแปลอาชีพต้องแปลประจำเช่น นิยาย กฎหมาย เป็นต้น

นอกจากนั้นตัวอย่างต้นฉบับยังไม่มีตัวบทที่มีลักษณะซับซ้อนและมีรูปแบบที่ท้าทายต่อการประเมิน เช่น เว็บไซต์ หรือ ซอฟต์แวร์ เป็นต้น ดรูแกนตั้งข้อสงสัยว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์อาจจะใช้ไม่ได้กับต้นฉบับที่มีผู้เขียนนิรนามหลายคน และต้นฉบับที่ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องหลายปี (Drugan, 2013:53)

จากงานวิจัยครั้งนี้ที่ใช้ตัวบทประเภทร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง ผู้วิจัยก็พบข้อจำกัดเรื่องการประเมินคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ รูปแบบของเฮาส์วัดที่ความครบถ้วนของสำนวนแปลหรือความใกล้เคียงกับต้นฉบับ (equivalence) ดังนั้นรูปแบบการประเมินของเฮาส์จึงไม่เหมาะกับตัวบทประเภทพรรณนา (expressive texts) และอาจมีข้อจำกัดในการประเมินผลงานประเภทอื่นที่ยังไม่ได้รับการวิจัยอีกด้วย

ง. **เวลาที่ใช้แปล**

รูปแบบการประเมินนี้ใช้เวลาศึกษานานกว่าที่จะเข้าใจวิธีการประเมิน และที่สำคัญกว่านั้นคือใช้เวลามากในการประเมินแต่ละหัวข้อจนครบทุกขั้นตอน ด้วยเหตุนี้รูปแบบการประเมินของเฮาส์จึงใช้ไม่ได้ในบริบทวิชาชีพที่ต้องแข่งกับเวลา ดรูแกนคิดว่าคงมีแต่ผู้สอนการแปลที่มีประสบการณ์เท่านั้นที่จะสามารถเข้าใจรายละเอียดและนำไปทดลองในงานวิจัยของตนได้ (Drugan, 2013: 53) จากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์ใช้เวลาในการวิเคราะห์นานมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องการทำให้ครบทุกตัววัดตามไวยากรณ์ระบบ-หน้าที่ของฮัลลิเดย์ เช่น การวิเคราะห์การเชื่อมโยงความที่ต้องพิจารณาทุกวิธีการเชื่อมโยงความ ไม่ว่าจะเป็นการซ้ำ การพ้อง การใช้คำสันธาน เป็นต้น

จ. **ที่มาของต้นฉบับ**

เฮาส์วิเคราะห์ตัวอย่างงานโดยไม่รู้ความต้องการของผู้จ้างแปล บริบทของการสร้างตัวบท หรือเงื่อนไขการแปล ที่สำคัญคือขาดข้อมูลที่สำคัญที่สุดสำหรับนักแปลอาชีพ 2 เรื่อง เรื่องแรกคือขั้นตอนการแปล (translation process) เช่น วันกำหนดส่ง, เครื่องมือแปล, ทรัพยากรที่มีให้ เป็นต้น ส่วนเรื่องที่สองคือข้อกำหนดของลูกค้า (client specifications) เช่น กลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย เป็นต้น เฮาส์ไม่ได้บอกว่าได้มีโอกาสติดต่อผู้เขียนหรือผู้แปลแต่อย่างใด การวิเคราะห์หัวข้อ *จุดยืนของผู้เขียน* (author's personal stance) และลักษณะต่างๆดูเหมือนได้มาจากการอ่านต้นฉบับและสำนวนแปลเท่านั้น

ในงานวิจัย *เดอะ โพรเฟ็ท* ผู้วิจัยไม่อาจรู้ได้แน่ชัดว่าคาลิล ยิบรานมีจุดยืนอย่างไรในการเขียนเรื่องนี้ ผู้วิจัยต้องศึกษาจากชีวประวัติที่ผู้อื่นเขียนขึ้นซึ่งก็เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นที่แท้จริงของคาลิล ยิบราน ดังนั้นการกำหนดให้วิเคราะห์จุดยืนของผู้เขียนจึงเป็นข้อบกพร่องของรูปแบบนี้

ฉ. **จุดมุ่งหมายของการประเมิน**

จุดมุ่งหมายของการประเมินตามรูปแบบของเฮาส์คือการหาข้อผิดหรือหน่วยไม่ตรง (mismatch) ระหว่างต้นฉบับกับบทแปล ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) วิธีการนี้ต่างกับจุดมุ่งหมายในวงการแปลอาชีพที่เน้นการหาข้อถูกเพื่อตัดสินใจว่าเป็นผลงานที่ดีพอแล้วหรือไม่ ดังนั้นรูปแบบการประเมินของเฮาส์จึงไม่เป็นที่แพร่หลายในวงการแปลอาชีพ ในงานวิจัยเรื่อง *เดอะ โพรเฟ็ท* บางครั้งสำนวนแปลต้องเพิ่มข้อความเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น แต่เฮาส์กลับมองว่าเป็นส่วนไม่ตรงซึ่งมีผลต่อระดับคุณภาพงานแปล ดังนั้นการมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาส่วนไม่ตรงนี้จึงเท่ากับสวนทางการแปลที่ต้องการให้งานแปลอ่านได้ชัดเจนขึ้น

ช. **การเสริมความ**

ลักษณะที่พบบ่อยและถือว่ามีประโยชน์ในวงการแปลอาชีพคือการที่ผู้แปลได้ปรับปรุงแก้ไขข้อความผิดหรือมีคุณภาพต่ำของต้นฉบับ เช่น แก้ตัวเลขที่ผิด หรือแปลเพิ่มเพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจวิธีการใช้มากขึ้น เป็นต้น ในรูปแบบการประเมินของเฮาส์แล้ว วิธีการนี้จัดว่าเป็นส่วนไม่ตรงระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปลและมีผลลบต่อระดับคุณภาพงานแปล ดังนั้นวิธีการประเมินคุณภาพที่มุ่งหาหน่วยไม่ตรงนี้เท่ากับเป็นการลงโทษนักแปลอาชีพ

วิธีการแปลที่มีลักษณะเสริมความนี้ เฮาส์จัดให้เป็นการแปลที่ไม่ตรงกับต้นฉบับและส่งผลต่อคุณภาพงานแปลชิ้นนั้น ผู้วิจัยกลับมองว่าในการแปลบางครั้งจำเป็นต้องเสริมความไปบ้างเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจดีขึ้น เช่นตัวอย่างนี้

(32) And what shall I give unto him who has left his plough in midfurrow, or to him who has stopped the wheel of his winepress?

สำนวนแปล 1 เรามีอะไรสำหรับให้แก่ผู้ที่วางคันไถมา หรือแก่ผู้ที่รีบหยุดล้อเครื่องบดองุ่น <u>เพื่อมาหาเรา</u>

สำนวนแปล 2 เรามีอะไรสำหรับอวยให้แก่ผู้ที่วางคันไถ หรือแก่ผู้ที่ต้องหยุดล้อเครื่องบดองุ่น<u>เพื่อวิ่งมาหาเราบ้างเล่า</u>

จะเห็นได้ว่าสำนวนแปลทั้งสองได้เสริมความในส่วนขีดเส้นใต้ ซึ่งช่วยให้สำนวนแปลอ่านได้เข้าใจมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมองว่าการเสริมความนั้นเป็นการเพิ่มคุณภาพงานแปลมากกว่า การเสริมความบางอย่างอาจไม่นับเป็นหน่วยไม่ตรง และการไม่แปลเสริมความก็ไม่ได้หมายความว่าสำนวนแปลนั้นมีคุณภาพสูงกว่าสำนวนแปลที่มีการเสริมความ ด้วยข้อระวังเรื่องการเสริมความกับคุณภาพงานแปลลักษณะนี้ รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์จึงควรนำไปใช้อย่างระมัดระวังและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับประเภทของงานแปล และทั้งไม่ควรมองว่า “หน่วยไม่ตรง” คือ “ไม่ดี” หรือมีคุณภาพงานแปลที่ต่ำ

ซ. **การเว้นย่อหน้า**

รูปแบบการประเมินของเฮาส์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับย่อหน้า ในขณะที่ต้นฉบับทุกประเภทโดยเฉพาะตัวบทที่เป็นวรรณกรรมให้ความสำคัญกับการเว้นย่อหน้า การเว้นย่อหน้านี้มีขึ้นเพราะผู้เขียนจงใจเว้นช่องว่างเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น เพื่อแบ่งเนื้อหา เพื่อให้ผู้อ่านหยุดคิดชั่วขณะ เพื่อแต่งคำให้เชื่อมโยงกันกับย่อหน้าอื่น เป็นต้น ในการแปลนั้นผู้แปลควรรักษาลักษณะย่อหน้าของสำนวนแปลให้เหมือนกับต้นฉบับ ในความนำของสำนักพิมพ์ผีเสื้อ (บรรณาธิการ, 2553: 6) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

> “...กวีนิพนธ์ของคาลิล ยิบราน ควรที่ผู้อ่านจะดื่มด่ำช้าๆ อย่างประณีต ค่อยๆ ซึมซับความละเอียดอ่อนหวานของภาษา ลีลาการเขียน และความหมายอันลึกซึ้ง ฉบับภาษาอังกฤษของ *The Prophet* จึงได้ถือปฏิบัติในการเว้นจังหวะโดยใช้ช่องว่าง หรือมีเครื่องหมายคั่นในแต่ละตอนไว้ และยึดถือกันเรื่อยมา แม้ฉบับที่พิมพ์กันล่าสุด การพิมพ์ภาษาไทยครั้งนี้ก็ยึดถือแบบแผนเดียวกัน โดยคงรูปแบบการจัดรูปเล่ม...”

สำนวนแปล 1 ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อนี้มีจำนวนย่อหน้า 67 ย่อหน้าเท่ากับจำนวนย่อหน้าในต้นฉบับ ส่วนสำนวนแปล 2 มีจำนวนย่อหน้าเพียง 51 ย่อหน้า ซึ่งน้อยกว่าต้นฉบับถึง 16 ย่อหน้า รูปแบบการประเมินของเฮาส์ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเว้นย่อหน้าซึ่งมีความสำคัญแม้ในตัวบทที่ไม่ใช่วรรณกรรม ดังนั้นจึงถือเป็นข้อด้อยอย่างหนึ่งของรูปแบบ

เฮาส์เองได้ยอมรับว่าการมีย่อหน้าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการประเมินคุณภาพงานแปล และตั้งใจจะนำหัวข้อนี้ไปเพิ่มเป็นหัวข้อประเมินในรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลครั้งต่อไป (Hafizi & Akef, 2012: 105-106)

ฌ. **การวิเคราะห์ทำเนียบภาษา**

การแบ่งประเภทการวิเคราะห์ทำเนียบภาษายังไม่ชัดเจนใน 3 ด้าน หรืออีกนัยหนึ่งคือรูปแบบของเฮาส์ยังไม่ได้อธิบายชัดเจนว่าประโยคหรือข้อความแบบไหนควรจัดให้อยู่ในขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร หรือแบบวิธีสัมพันธสาร ผู้ประเมินต้องพิจารณาเองจากประสบการณ์ของตน ดังนั้นหากมีผู้ประเมินหลายคน จึงไม่อาจนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกันในระดับขอบเขตสัมพันธสาร ระดับความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และระดับแบบวิธีสัมพันธสาร

นอกจากนี้ลักษณะการแปลบางอย่างอาจจัดอยู่ในด้านขอบเขตสัมพันธสารและด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสารหรือทั้งสามด้าน เมื่อพบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล ผู้ประเมินอาจนำหน่วยไม่ตรงนั้นไปจัดอยู่ในทุกด้าน ดังนั้นจะทำให้ภาพรวมของคุณภาพการแปลดูลดลงมากกว่าความเป็นจริงเพราะจะพบข้อผิดพลาดเดียวกันในทุกด้านของการวิเคราะห์ทำเนียบ

การวิเคราะห์ทำเนียบภาษาในคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยอาจพบปัญหาเรื่องลักษณะทางภาษาศาสตร์ของภาษาอังกฤษที่ไม่เหมือนในภาษาไทย ดังนั้นเมื่อต้องการเปรียบเทียบบางหัวข้อ เช่น โครงสร้างใจความหลัก จึงยังเป็นข้อบกพร่องรูปแบบการประเมินนี้

ญ. **หัวข้อการวิเคราะห์**

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับกับสำนวนแปลด้วยวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบทยังไม่สมบูรณ์ เฮาส์เลือกเพียงบางส่วนของแต่ละหัวข้อเท่านั้น ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์การเชื่อมโยงความยังมีหัวข้อการเชื่อมโยงความอีกหลายหัวข้อที่เฮาส์ไม่ได้ระบุในรูปแบบของตน เฮาส์เพียงบอกว่า “และอื่นๆ” (House 1997:44-45) ดังนั้นผู้ประเมินอาจเพิ่มเติมอะไรก็ได้ที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ดังนั้นรูปแบบการประเมินนี้จึงมีลักษณะเป็นอัตวิสัยค่อนข้างมาก

นอกจากความไม่ครบถ้วนของวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบทแล้ว การแบ่งวิธีการประเมินทั้งสามทางนี้ยังไม่ชัดเจนพอ ผลของการแบ่งหัวข้อที่ไม่ชัดเจนนี้ทำให้ระดับคุณภาพงานแปลไม่สะท้อนความเป็นจริง เช่น การแปลคำว่า *And* ซึ่งอยู่ได้ทั้งในหัวข้อการซ้ำและหัวข้อการเชื่อมโยงอนุพากย์ เมื่อผู้แปลไม่แปลคำนี้ ย่อมมีผลต่อจำนวนหน่วยไม่ตรงทั้งในหัวข้อการซ้ำและในหัวข้อการเชื่อมโยงอนุพากย์ ทำให้จำนวนหน่วยไม่ตรงโดยรวมหรือข้อผิดพลาดเพิ่มเป็นสองหน่วยแทนที่จะเป็นแค่หน่วยเดียว ดังนั้นเมื่อมองโดยรวมแล้วสำนวนนี้จะถูกประเมินว่ามีความผิดพลาดมากกว่าที่ควรจะเป็น

ฎ. **ความเป็นอัตวิสัยมากกว่าวัตถุวิสัย**

ในการประเมินนั้น ผู้ประเมินต้องพิจารณาว่าคำแปลนั้นมีลักษณะตรงกับต้นฉบับหรือไม่ ซึ่งบางครั้งคำแปลนั้นก็อาจเป็นได้ทั้งตรงและไม่ตรงกับความหมายในต้นฉบับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการตีความในบริบท ดังนั้นผู้ประเมินต้องใช้ ความรู้และประสบการณ์ส่วนตัวในการประเมิน

ปัญหาเรื่องความเป็นอัตวิสัยเกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนการแปลเมื่อผู้แปลสามารถเลือกใช้คำแปลได้อย่างเสรี เช่น การแปลคำว่า *ship* เป็น *เรือ* ในสำนวนแรก และเป็น *นาวา* ในสำนวนหลัง แม้การแปลคำนี้จะถูกต้องทั้งคู่และถือว่ามีคุณภาพเท่ากันตามรูปแบบการประเมินของเฮาส์ แต่ผู้อ่านหรือผู้จ้างวานแปลอาจชอบสำนวนใดสำนวนหนึ่งมากกว่ากัน และมองว่าสำนวนแปลที่ตนชอบนั้นมีคุณภาพการแปลสูงกว่าอีกสำนวนหนึ่ง ดังนั้นรูปแบบการประเมินของเฮาส์จึงไม่สามารถประเมินคุณภาพการเลือกใช้คำของผู้แปลได้

เฮาส์แย้งประเด็นเรื่องเสรีภาพในการเลือกใช้คำแปลว่ารูปแบบการประเมินของตนนั้นมีกรอบชัดเจนว่าผู้แปลควรใช้คำแปลอะไร ผู้แปลมีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนที่จะต้องเลือกใช้คำแปลที่ตรงกับต้นฉบับ เฮาส์ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่มองว่าผู้แปลมีอำนาจเต็มในการสร้างสำนวนแปล เฮาส์ย้ำว่าผู้แปลต้องยึดติดกับตัวบทต้นทาง ถ้าผู้แปลต้องการควบคุมสำนวนแปล ก็ควรจะเขียนเอง (อ้างถึงใน Hafizi and Akef 2012:107)

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลมีเสรีภาพในการเลือกใช้คำแปลและไม่ได้ทำให้ความหมายของต้นฉบับเปลี่ยนไป เช่น การแปลคำว่า *he* เป็น *ท่าน* ในสำนวน 1 และ *เขา* ในสำนวน 2 จะเห็นได้ว่าผู้แปลทั้งสองมีอำนาจในการเลือกใช้คำแปลซึ่งขึ้นอยู่กับความชอบและทัศนคติการยกย่องอัลมุสตาฟาที่แตกต่างกัน Hafizi และ Akef แสดงข้อคิดเห็นที่น่าสนใจในเรื่องนี้ว่าหากผู้แปลไม่มีอำนาจเหนือสำนวนแปลและต้องยึดติดกับต้นฉบับโดยสิ้นเชิงแล้ว ทำไมจะต้องมีการประเมินคุณภาพงานแปล เพราะในเมื่อผู้แปลทุกคนควรต้องแปลได้สำนวนเหมือนกันหมด (Hafizi and Akef 2012:108)

ตัวอย่างการแปลอีกตัวอย่างหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นอัตวิสัยของผู้ประเมินคือตัวอย่างการไม่แปลคำว่า But ในย่อหน้าที่ 4 ของสำนวนแปล 1 ดังนี้

(4) But as he descended the hill,...

สำนวนแปล 1: (ไม่แปล) ขณะเมื่อท่านเดินลงจากภูเขา...

การไม่แปลคำว่า But นี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลท่านหนึ่งให้ความเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องแปลคำนี้ก็ได้ ดังนั้นจึงไม่ควรจัดเป็นหน่วยไม่ตรง แต่ผู้วิจัยมองว่าการไม่แปลคำว่า But ซึ่งเป็นคำเชื่อมโยงความแบบขัดแย้ง ทำให้ผู้อาจไม่รู้สึกว่าข้อความที่อยู่ในประโยคนี้กำลังขัดแย้งกับเนื้อความก่อนหน้า ดังนั้นจึงควรจัดเป็นหน่วยไม่ตรง ความคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นอัตวิสัยของรูปแบบของเฮาส์

ฏ. **จุดยืนของผู้เขียน** (personal stance)

รูปแบบการประเมินของเฮาส์ให้ความสำคัญเฉพาะความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติทางสังคม และพื้นฐานด้านอื่นของผู้เขียน แต่ไม่ให้ความสำคัญต่อความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติทางสังคมและพื้นฐานด้านอื่นของผู้แปล ซึ่งแท้จริงแล้วทั้งผู้เขียนและผู้แปลล้วนมีผลต่อคุณภาพงานแปลด้วยเหมือนกัน ตัวอย่างที่ชัดเจนคือจุดยืนของระวี ภาวิไล ผู้แปลสำนวน 1 ต่างกับกับจุดยืนของ ม.ล. ประมูลมาศ อิศรางกูร ผู้แปลสำนวน 2 โดยที่ระวีภาวิไล ชอบการแปลที่ใช้คำสั้นและกระชับ ในขณะที่ ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร ชอบภาษาวรรณศิลป์จึงมีสำนวนแปลที่ยาวและใช้คำศัพท์ที่มีสุนทรียศาสตร์

ฐ. **การมีบรรณาธิการตรวจแก้**

รูปแบบของเฮาส์มองที่ผลงานแปลที่เสร็จแล้ว ไม่ได้ดูที่กระบวนการแปลว่ามีบรรณาธิการช่วยตรวจแก้สำนวนแปลด้วยหรือไม่ สำนวนแปลที่มีบรรณาธิการมักมีข้อผิดพลาดในการแปลน้อยกว่า จากผลการวิจัย *เดอะ โพรเฟ็ท* พบว่าสำนวนแปล 1 มีข้อผิดพลาดน้อยกว่าสำนวนแปล 2 ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสำนวนแปล 1 มีบรรณาธิการช่วยตรวจแก้ก่อนตีพิมพ์ จากการเปรียบเทียบสำนวนแปลของระวี ภาวิไลในช่วงก่อนและหลังการตรวจแก้ปรับปรุงเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2553 แล้วพบว่าบรรณาธิการได้ตรวจแก้ต้นฉบับดังต่อไปนี้

ตาราง 37 การเปรียบเทียบสำนวนแปลของระวี ภาวิไล

รหัสประโยค	สำนวนแปลก่อนการตรวจแก้	สำนวนแปลหลังการตรวจแก้
1. 5	แยกเป็นสองย่อหน้า	รวมเป็นย่อหน้าเดียว
2. 8	“สิ่งที่เราจะสละวางลงวันนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงแต่เครื่องนุ่งห่ม แต่เป็นเนื้อหนังของเราแท้ๆ ที่เราจะฉีกด้วยมือตนเอง”	ตัดคำว่า *เป็น* และ *แต่* เพื่อให้ประโยคกระชับขึ้น
3. 12	เอาย่อหน้า 12 ไปรวมกับย่อหน้า 11	แยกย่อหน้า 12 ออกจากย่อหน้า 11 เพื่อให้ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ
4. 13	“ที่จริงเราอยากจะนำสิ่งทั้งหมดนี้ไปด้วย แต่จะทำได้อย่างไรเล่า”	เปลี่ยนคำว่า *อยาก* เป็น *ปรารถนา*
5. 20	“เราพร้อมที่จะไป และความเร่งร้อนของเราก็คอยกระแสลมอยู่”	เปลี่ยนคำว่า *คอย* เป็น *รอท่า*
6. 21b	“ขอเพียงแต่มองกลับไปข้างหลังอีกสักครั้ง” ผู้แปลแยกประโยคเป็นสองย่อหน้าคือ 21a กับ 21b	“ขอเพียงแต่มองด้วยรักกลับไปข้างหลังอีกสักครั้ง”

รหัสประโยค	สำนวนแปลก่อนการตรวจแก้	สำนวนแปลหลังการตรวจแก้
		เพิ่มคำว่า *ด้วยรัก* เพื่อให้ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ ...another loving look...
7. 22	“แล้วเราก็จะมายืนอยู่ในท่ามกลางพวกเธอ ชาวทะเลในหมู่ชาวทะเล”	ตัดคำว่า *ใน*
8. 26	“แล้วเราก็จะมาสู่ท่าน --- หยดน้ำ --- สู่ห้วงสมุทรอันไร้เขต” ผู้แปลเอาย่อหน้า 26 ไปรวมกับย่อหน้า 25	“แล้วเราก็จะมาสู่ท่าน --- หยดน้ำไร้ขอบเขต --- สู่ห้วงสมุทรอันไร้ขอบเขต” เพิ่มคำว่า *ไร้ขอบเขต*
9. 34	และความปรารถนาของเราก็ควรที่จะไหลรินดั่งธารน้ำพุ เพื่อว่าจะได้เติมถ้วยของเขาให้เต็ม	ตัดคำว่า *ที่จะ*
10. 37	ถ้าหากวันนี้เป็นวันเก็บเกี่ยวของเรา ก็เราได้หว่านเมล็ดพันธุ์ไว้ในท้องทุ่งใดและในฤดูกาลอันเลือนรางใดเล่า	ตัดคำว่า *หาก*
11. 38	ถ้าหากบัดนี้ เป็นชั่วโมงที่เราจะชูประทีปขึ้น เปลวประทีปนั้นจะไม่ใช่ของเรา	ตัดคำว่า *ถ้า*
12. 41b	ท่านรำพึงสิ่งเหล่านี้เป็นคำพูด แต่ก็มีอีกมากมายในใจซึ่งไม่ได้พูด	เปลี่ยนคำว่า *ไม่ได้* เป็น *มิได้*
13. 41c	เพราะว่าท่านเองไม่อาจกล่าวความนึกคิดอันล้ำลึกของตนได้	ตัดคำว่า *ว่า*
14. 43	เอาย่อหน้า 43 ไปรวมกับย่อหน้า 42	แยกย่อหน้า 43 ออกจากย่อหน้า 42 เพื่อให้ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ
15. 46	ท่านนี้ไม่ได้เป็นผู้แปลกหน้าของเราและก็ไม่ได้เป็นเพียงผู้เยี่ยมเยียน แต่เป็นดังบุตรและเป็นที่รักยิ่งของเราแท้ๆ	เปลี่ยนคำว่า *ไม่ได้* เป็น *มิได้* เปลี่ยนวลี *ไม่ได้เป็น* เป็น *หาใช่*
16. 47	อย่าเพ่อให้ดวงตาของเราต้องเจ็บปวดเพราะไม่ได้เห็นหน้าของท่านเลย	เปลี่ยนคำว่า *ไม่ได้* เป็น *มิได้*
17. 54d	ท่านเพียงแต่ก้มศีรษะ	ตัดคำว่า *แต่*
18. 56a	และก็มีหญิงผู้หนึ่ง	ตัดคำว่า *ผู้*

รหัสประโยค	สำนวนแปลก่อนการตรวจแก้	สำนวนแปลหลังการตรวจแก้
19. 62b	“ขอท่านได้พูดแก่เรา และให้สัจธรรมแก่เรา” ผู้แปลแยกย่อหน้า 62b ออกจาก 62a	รวมย่อหน้า 62a กับ 62b เป็นย่อหน้าเดียวกัน เปลี่ยนคำว่า *แก่* เป็น *กับ*

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่ามีการตรวจแก้ทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ การปรับย่อหน้าเพื่อให้ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ การตัดคำซ้ำซ้อนเพื่อให้ประโยคกระชับขึ้น การเปลี่ยนคำเพื่อให้เหมาะสมตามความคิดเห็นของบรรณาธิการ และการแก้คำแปลเพื่อให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับ แม้การตรวจแก้ 3 ประเภทแรกไม่มีผลต่อคุณภาพงานแปลตามรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ แต่การตรวจแก้ประเภทสุดท้ายหรือการแก้คำแปลเพื่อให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับมีผลให้มีจำนวนหน่วยไม่ตรงน้อยลง ซึ่งส่งผลให้คุณภาพงานแปลสำนวนนี้สูงขึ้น

ฑ. **การแปลแบบเปิดเผย** (overt translation) **กับการแปลแบบแอบแฝง** (covert translation)

เฮาส์ไม่ได้อธิบายอย่างชัดเจนว่าการแปลแบบเปิดเผยและการแปลแบบแอบแฝงควรมีลักษณะอย่างไร ประโยคหรืออนุพากย์แบบใดที่จัดว่าเป็นวิธีการแปลแบบนั้นๆ นอกจากนั้นเฮาส์ยังกล่าวว่าการเลือกวิธีการแปลว่าควรจะแปลแบบเปิดเผยหรือแปลแบบแอบแฝงยังขึ้นอยู่กับผู้แปลเองและการแปลตัวบทวรรณกรรมไม่จำเป็นต้องแปลแบบเปิดเผย (Hafizi & Akef, 2012: 109-110) ดังนั้นต้นฉบับบางประเภทสามารถแปลได้ทั้งสองวิธี

ลักษณะการอธิบายเช่นนี้ยิ่งเพิ่มความไม่ชัดเจนในการประเมินคุณภาพสำนวนแปล เพราะผู้ประเมินไม่อาจรู้ว่าควรจะประเมินสำนวนแปลนี้ด้วยวิธีการแปลแบบเปิดเผยหรือวิธีการแปลแบบแอบแฝง หากพบการแปลที่ไม่ตรงกับต้นฉบับแล้ว ผู้ประเมินควรจัดส่วนนี้ว่าเป็นหน่วยไม่ตรง หรือปล่อยผ่านไปเพราะผู้แปลอาจจงใจใช้ตัวกรองทางวัฒนธรรม (cultural filter) มาปรับเปลี่ยนวิธีการแปลส่วนนั้น

ตัวอย่างที่เด่นชัดคือการมีเชิงอรรถ (footnote) ในสำนวนแปล แต่ไม่มีในต้นฉบับ วิธีการแปลโดยมีเชิงอรรถนี้เฮาส์อธิบายว่าให้มีได้เฉพาะในวิธีการแปลแบบเปิดเผยเท่านั้น (Hafizi & Akef, 2012: 108) เฮาส์ยอมรับว่าการมีเชิงอรรถมีอิทธิพลต่อคุณภาพงานแปลแต่ไม่ได้ระบุว่ามีอิทธิพลในการเพิ่มคุณภาพงานแปลหรือลดคุณภาพงานแปล ผู้วิจัยมองว่าหากเฮาส์กำหนดให้มีเชิงอรรถได้เฉพาะในวิธีการแปลแบบเปิดเผยเท่านั้น การมีเชิงอรรถในสำนวนแปลที่มีวิธีการแปลแบบแอบแฝงจึงถือว่าเป็นหน่วยไม่ตรงและไปลดระดับคุณภาพงานแปล

ในงานวิจัยนี้ผู้แปลสำนวน 2 แบ่งย่อหน้าไม่ตรงกับต้นฉบับและทั้งใส่เครื่องหมายอัญประกาศคู่ (double quotation marks) ในช่วงที่เป็นคำพูดของอัลมุสตาฟา ซึ่งการแบ่งย่อหน้านี้เป็นลีลาการเขียนอย่างหนึ่งของยิบราน ดังนั้นการแปลที่เปลี่ยนย่อหน้านี้อาจจัดเป็นการแปลแบบแอบแฝงก็ได้ที่ผู้แปลต้องการรวบวลีหรืออนุพากย์ที่แยกเป็นย่อหน้าต่างๆให้มาอยู่รวมกันเป็นประโยคสมบูรณ์เพื่อให้

ผู้อ่านภาษาปลายทางเข้าใจเนื้อหาได้ชัดขึ้น ด้วยแนวคิดนี้การเปลี่ยนย่อหน้าจึงถือว่าไม่เป็นข้อผิดพลาด

แต่จากที่อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ผ่านมาว่าในสำนวนแปลหนึ่งๆนั้นอาจมองว่าเป็นการแปลแบบเปิดเผยหรือเป็นการแปลแบบแอบแฝงก็ได้ หรือแม้แต่เป็นลักษณะก้ำกึ่งระหว่างวิธีการแปลทั้งสอง ดังนั้นผู้ประเมินไม่อาจทราบว่าในสำนวนแปลที่ตนกำลังประเมินนี้ควรจะนับการมีเชิงอรรถหรือเปลี่ยนย่อหน้าเป็นหน่วยไม่ตรงได้หรือไม่ ด้วยเหตุนี้การไม่อธิบายความแตกต่างระหว่างการแปลแบบเปิดเผยและการแปลแบบแอบแฝงอย่างชัดเจนจึงถือเป็นข้อด้อยของรูปแบบนี้

ฒ. **ตัวกรองทางวัฒนธรรม** (cultural filter)

ในการแปลแบบแอบแฝงนั้นเฮาส์กำหนดให้ใช้ตัวกรองทางวัฒนธรรมมาช่วย เฮาส์กล่าวอย่างชัดเจนว่าตัวกรองทางวัฒนธรรมนั้นต้องมีผลการวิจัยรองรับซึ่งเป็นไปได้ยากมากในทางปฏิบัติ เพราะอาจไม่มีผลการวิจัยในหัวข้อที่กำลังแปล หรือถ้ามีก็อาจเป็นผลการวิจัยที่ทำไว้นานแล้วจนไม่ตรงกับวัฒนธรรมของคนในยุคนี้ ดังนั้นผู้วิจัยอาจต้องทำการวิจัยเองซึ่งก็ต้องใช้เวลา การไม่มีผลการวิจัยจึงเหมือนกับการไม่มีตัวชี้วัดว่าสำนวนแปลแบบแอบแฝงนี้ถูกต้องแล้วหรือไม่

การใช้ตัวกรองทางวัฒนธรรมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้แปลสามารถเปลี่ยนสำนวนแปลให้ตรงกับวัฒนธรรมของผู้อ่านได้มากขึ้น เฮาส์กล่าวว่าการแปลแบบแอบแฝงที่มีคุณภาพนั้นผู้อ่านปลายทางต้องรู้สึกว่างานแปลนั้นผลิตขึ้นเพื่อตนโดยเฉพาะ ดังนั้นการแปลอาจต้องเปลี่ยนชื่อบุคคล สถานที่ หรือสถานการณ์เพื่อให้ตรงกับวัฒนธรรมปลายทาง เฮาส์ไม่ได้ระบุว่าการเปลี่ยนนั้นสามารถทำได้มากน้อยแค่ไหน ดังนั้นผู้แปลอาจเปลี่ยนจนสำนวนแปลนั้นกลายเป็นการปรับ (adaptation) มากกว่าการแปล (translation) ซึ่งเฮาส์กล่าวย้ำบ่อยครั้งว่าการแปลที่ดีต้องไม่ใช่การปรับหรือการทำซ้ำต้นฉบับในอีกภาษาหนึ่ง

สำนวนแปลภาษาไทยสำนวน 2 ของ *เดอะ โพรเฟ็ท* มีการปรับให้ตรงกับผู้อ่านในการใช้คำสรรพนาม โดยใช้คำว่า *สูเจ้า* เมื่ออัลมุสตาฟาเรียกประชาชนชาวออร์ฟาลีส และใช้คำว่า *ตูข้า* เมื่อแทนตนเอง คำว่า *สูเจ้า* เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 และเป็นภาษาโบราณ (ราชบัณฑิตยสถาน 2554:1248) ส่วน *ตูข้า* เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 และเป็นภาษาโบราณเช่นกัน (ราชบัณฑิตยสถาน 2554:508) ผู้วิจัยสงสัยว่าสองคำนี้เป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งผู้แปลจงใจใช้เพื่อให้บทแปลน่าเคารพยกย่องมากขึ้นและยังใช้กันในหมู่ชาวใต้ แต่จากการสืบค้นในหนังสือภาษาถิ่นใต้ของราชบัณฑิตยสถาน ไม่พบคำว่า *ตูข้า* หรือ *ตู พบแต่คำว่า สู* เท่านั้นที่อธิบายว่าเป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ดังนั้นอาจกล่าวได้เพียงกว้างๆว่าผู้แปลสำนวน 2 ใช้ตัวกรองทางวัฒนธรรมปรับคำให้เป็นภาษาโบราณเพื่อให้ตรงกับสมัยของอัลมุสตาฟาในเรื่อง

ณ. **จำนวนผู้ประเมิน**

ในการประเมินคุณภาพงานแปลนั้น ผู้ประเมินต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนเองในการตัดสินใจว่าส่วนไหนของสำนวนแปลที่สมควรจัดเป็นหน่วยไม่ตรง ซึ่งการตัดสินใจนี้ถือว่ามีลักษณะเป็นอัตวิสัย เช่น การละประธานในบางประโยคของสำนวนแปล *เดอะ โพรเฟ็ท* การเลือกคำแปลที่เป็นกลุ่มคำเมื่อเทียบกับคำเดียว เป็นต้น หากให้มีการประเมินโดยผู้ประเมินหลายคนแล้ว อาจพบว่าระดับคุณภาพการแปลของสำนวนเดียวกันมีความแตกต่างกันในหลายระดับ วิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมคือการกำหนดให้มีผู้ประเมินตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาหาค่ากลางหรือยืนยันจำนวนหน่วยไม่ตรง ดังนั้นการที่รูปแบบการประเมินของเฮาส์ไม่กำหนดให้มีจำนวนผู้ประเมินมากกว่าหนึ่งคนจึงถือว่าเป็นข้อด้อยอย่างหนึ่งของรูปแบบนี้

ด. **ขนาดหรือระดับของหน่วยไม่ตรง**

เฮาส์ไม่ได้อธิบายอย่างชัดเจนว่าหน่วยไม่ตรงนั้นนับอย่างไรเช่นในกรณีที่ผู้แปลเข้าใจต้นฉบับผิด จึงเลือกใช้คำแปลผิดในประโยคสำคัญ ซึ่งมีผลต่อการเชื่อมโยงความในหัวข้อคำซ้ำหรือคำพ้องด้วย การแปลคำศัพท์ผิดในประโยคนี้จึงมีความร้ายแรงมากกว่าการแปลคำศัพท์ผิดในประโยคที่ไม่มีความสำคัญต่อเนื้อเรื่องเลย ลักษณะการแปลทั้งสองแบบนี้เฮาส์ถือเป็นหน่วยไม่ตรงเหมือนกันหรือมีคุณภาพการแปลระดับเดียวกัน แต่เนื่องจากระดับความผิดพลาดของการแปลต่างกันมาก ดังนั้นไม่ควรถือว่าสำนวนแปลทั้งสองมีคุณภาพเท่ากัน

ในกรณีที่สำนวนแปลบางสำนวนไม่แปลต้นฉบับทั้งย่อหน้า เช่น ย่อหน้าที่เป็นความคิดเห็นทางการเมืองรุนแรงซึ่งหมิ่นเหม่ต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือย่อหน้าที่เป็นบทโป๊ การไม่แปลทั้งย่อหน้านี้ เฮาส์ไม่ได้อธิบายว่าควรประเมินอย่างไร เพราะหากมีการเปรียบเทียบสำนวนแปลสองแบบที่ไม่แปลทั้งย่อหน้ากับไม่แปลคำศัพท์เดียว จะพบว่ามีจำนวนหน่วยไม่ตรงเท่ากันแต่ระดับความผิดพลาดต่างกันมาก

ต. **การยึดติดกับต้นฉบับ**

รูปแบบการประเมินของเฮาส์เน้นการหาหน่วยไม่ตรงระหว่างต้นฉบับกับสำนวนแปลซึ่งเป็นวิธีผูกติดกับต้นฉบับมาก นิวมาร์คมองว่าการประเมินงานแปลควรพิจารณาบทแปลเสมือนว่าเป็นงานเขียนชิ้นหนึ่งที่อิสระจากต้นฉบับ ดังนั้นสำนวนแปลควรอ่านได้เป็นธรรมชาติ (Newmark 1988:188-9) เฮาส์เองก็ยอมรับว่างานแปลที่ดีควรอ่านแล้วไม่เหมือนงานแปล แต่เนื่องด้วยการหาหน่วยไม่ตรงด้านวิธีการทางภาษาศาสตร์เพื่อประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์เหมือนการบังคับให้สำนวนแปลต้องตรงกับต้นฉบับ ดังนั้นสำนวนแปลจึงอาจอ่านได้ไม่เป็นธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคู่ภาษาที่มีลักษณะภาษาต่างกันมาก ดังนั้นวิธีการประเมินโดยยึดติดกับต้นฉบับมากเช่นนี้จึงมองว่าเป็นข้อด้อยอย่างหนึ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.2.3 สรุปรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

แม้รูปแบบการประเมินของเฮาส์จะมีข้อด้อยอยู่หลายข้อ แต่ประโยชน์ของการนำรูปแบบนี้ไปใช้ก็มีหลายข้อเช่นกัน โดยเฉพาะในการหาข้อบกพร่องของการแปลทางภาษาศาสตร์อย่างเป็นระบบ ดังนั้นหากรูปแบบนี้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเฮาส์กล่าวว่ากำลังปรับปรุงแก้ไขอยู่ในขณะนี้ (Hafizi and Akef, 2012:103-110) รูปแบบนี้อาจเป็นที่ยอมรับทั้งในหมู่นักวิชาการและนักแปลอาชีพ และทั้งใช้เป็นมาตรฐานหนึ่งในการประเมินคุณภาพงานแปลต่างๆได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

เนื้อหาส่วนข้อเสนอแนะนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนการนำไปใช้ และส่วนการวิจัยต่อไป ซึ่งจะมีหัวข้อปลีกย่อยในแต่ละส่วนนั้น ดังนี้

2.1 การนำไปใช้

ส่วนการนำไปใช้นี้แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การนำไปใช้ในการแปลเพื่ออาชีพ และการนำไปใช้ในการสอนการแปล

2.1.1 การแปลเพื่ออาชีพ

รูปแบบการประเมินของเฮาส์ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากวงการแปลอาชีพ เนื่องจากถูกมองว่าเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนและใช้เวลานานในการประเมินครบทุกขั้นตอน อีกทั้งยังขาดหมวดการประเมินที่นักแปลอาชีพให้ความสำคัญ เช่น รายละเอียดความต้องการของผู้ว่าจ้าง เป็นต้น แต่ถึงกระนั้นหากนำรูปแบบการประเมินของเฮาส์ไปใช้อย่างจริงจังแล้ว นักแปลอาชีพอาจได้เครื่องมือช่วยทำงานที่มีประโยชน์ ดังนี้

ก. **สำหรับนักแปล** นักแปลอาจใช้รูปแบบของเฮาส์ตรวจสอบความผิดพลาดของตนเองก่อนส่งงานให้ผู้ว่าจ้าง โดยแบ่งการประเมินเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร และในแต่ละด้านนั้นประเมินโดยใช้วิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท ข้อผิดพลาดที่พบช่วยให้นักแปลมีความระมัดระวังมากขึ้นในการแปลครั้งต่อไป เมื่อนักแปลมีงานที่ตนต้องแปลอีก การประเมินคุณภาพงานแปลในครั้งนี้ช่วยให้นักแปลสามารถเปรียบเทียบระดับคุณภาพงานแปลของตนในหัวข้อต่างๆว่าสูงขึ้นหรือต่ำลงอย่างไร

ข. **สำหรับบรรณาธิการ** บรรณาธิการที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลนักแปลอาจใช้รูปแบบของเฮาส์ประเมินคุณภาพงานแปลของนักแปลคนใดคนหนึ่งในผลงานประเภทต่างๆ เพื่อดูว่านักแปลผู้นี้แปลงานประเภทใดได้คุณภาพสูงที่สุด และมักมีข้อผิดพลาดในหัวข้อใดมากที่สุด

ในกรณีที่นักแปลผู้หนึ่งแปลงานประเภทเดียวเท่านั้น รูปแบบการประเมินของเฮาส์อาจประเมินคุณภาพการแปลผลงานประเภทนั้นในเวลาที่ต่างกัน เพื่อดูว่านักแปลผู้นี้แปลงานได้คุณภาพสูงขึ้นหรือต่ำลงอย่างไรและในหัวข้ออะไรบ้าง

การใช้รูปแบบของเฮาส์ยังช่วยให้บรรณาธิการและนักแปลเข้าใจตรงกันว่าอะไรคือหัวข้อหรือประเด็นสำคัญของการแปลงาน ช่วยให้การทำงานระหว่างกันราบรื่นขึ้น

ค. สำหรับบริษัทหรือหน่วยงานรับแปลงาน ในกรณีที่มีนักแปลหลายคน รูปแบบการประเมินของเฮาส์อาจใช้ประเมินคุณภาพการแปลต้นฉบับเดียวกันของนักแปลหลายคน เพื่อเปรียบเทียบว่านักแปลคนใดแปลได้คุณภาพสูงที่สุด และนักแปลแต่ละคนมีความผิดพลาดจากการแปลในหัวข้ออะไรบ้าง ข้อผิดพลาดที่พบอาจใช้เสนอแนะนักแปลผู้นั้นให้ระมัดระวังมากขึ้นในการแปลครั้งต่อไป หรืออาจใช้เป็นหัวข้อในการฝึกอบรมนักแปลทั้งหมดของหน่วยงานของตนได้

นอกจากนี้หน่วยงานรับแปลงานอาจใช้รูปแบบของเฮาส์เป็นเกณฑ์หนึ่งในการคัดเลือกนักแปลเพื่อเข้ามาทำงานที่หน่วยงานของตนได้อีกด้วย โดยอาจปรับเปลี่ยนน้ำหนักการให้คะแนนในหัวข้อต่างๆเพื่อให้เหมาะสมกับความสำคัญของผลงานนั้น เช่น ประเภทงานที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน การแปลคำสรรพนามแทนผู้เขียนกับผู้อ่านมีความสำคัญมาก ดังนั้นอาจให้คะแนนในส่วนนี้มากกว่าส่วนอื่น

2.1.2 การสอนการแปล

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์อาจนำไปใช้ในการสอนการแปล (House 1997:167) ซึ่งเฮาส์วางหลักการสอน (pedagogic principles) และแสดงความคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

ก. ความแตกต่างระหว่างการแปลแบบเปิดและการแปลแบบแอบแฝง ผู้เรียนการแปลจำเป็นต้องรู้เพื่อเป็นทางเลือกในการแปล ดังนั้นจึงต้องสอนเรื่องนี้ให้ชัดเจน

ข. รูปแบบวิเคราะห์ต้นฉบับและบทแปลใช้ในการสอนการแปลได้

ค. บทแปลหลายภาษาที่มาจากตัวบทต้นทางเดียวกันอาจวิเคราะห์และเปรียบเทียบกันได้โดยใช้กรอบการทำงานของรูปแบบการประเมินในการแบ่งหัวข้อเป็นขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร

ง. ตัวบทต้นทางต้องวิเคราะห์ก่อนโดยใช้หัวข้อต่างๆตามรูปแบบการประเมิน จากนั้นจึงค่อยแปลเป็นสำนวนแปลประเภทเปิดเผยหรือสำนวนแปลประเภทแฝง

จ. ตัวบทต้นทางที่เป็นประเภทผลงานต่างๆอาจแปลซึ่งมิติทำเนียบภาษาเดี่ยวเปลี่ยนอย่างจงใจ

ฉ. การแปลงสำนวนแปลจากการแปลแบบเปิดเผยไปเป็นการแปลแบบแอบแฝงหรือในทางกลับกันนั้นอาจทำได้ดี เนื่องจากแสดงการเปลี่ยนที่จำเป็นในการวิเคราะห์ระดับต่างๆและประเภทของความเทียบเท่าเชิงหน้าที่

ช. คลังข้อมูล (corpora) ของต้นฉบับและบทแปลหลายสำนวนในประเภทผลงานหนึ่งอาจวิเคราะห์ด้วยวิธีการตามรูปแบบการประเมินแล้วได้ผลลัพธ์แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะทางภาษาศาสตร์ของสำนวนแปลนั้นๆ

ซ. รูปแบบการประเมินนี้ใช้เปรียบเทียบกลวิธีการแปลในประเภทผลงานต่างๆ โดยใช้ความระมัดระวังการแปลตัวบทที่ทำขึ้นในเวลาที่สั้น ตัวบทไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน ตัวบทที่มีผู้เขียนหลายคน และตัวบทที่มีสถานะจากผู้เขียนมีชื่อ

ฌ. ผู้เรียนการแปลควรศึกษางานวิจัยข้ามวัฒนธรรมในคู่ภาษาที่ตนเกี่ยวข้อง

เฮาส์กล่าวว่าข้อแนะนำและความคิดเห็นนี้กล่าวอย่างกว้างๆ รายละเอียดของการนำไปปฏิบัติและทดลองใช้จริงแล้วขึ้นอยู่กับผู้สอนการแปลที่มีประสบการณ์ (House 1997:167)

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์อาจนำไปใช้ในการสอนการแปลเพื่อดูว่าผู้เรียนมีการแปลบกพร่องในหัวข้อใดบ้าง ผู้สอนสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้ชัดขึ้นว่าควรปรับปรุงคุณภาพงานแปลของตนในหัวข้ออะไรบ้าง นอกจากนี้หากผู้เรียนหลายคนแปลบกพร่องในหัวข้อเดียวกัน ผู้สอนควรเน้นการสอนในหัวข้อนั้นเพิ่มขึ้น

นอกจากนั้นรูปแบบการประเมินของเฮาส์อาจใช้เป็นเกณฑ์การให้คะแนนวัดผลความสามารถในการแปลของผู้เรียนได้ด้วย ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่ดีมากกว่าการจัดสอบโดยไม่บอกว่าใช้เกณฑ์อะไรวัด ผู้สอนอาจปรับแต่งหัวข้อการประเมินให้เหมาะสมกับความสำคัญของต้นฉบับและกำหนดน้ำหนักการให้คะแนนเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าอะไรสำคัญมากน้อยเพียงไร

2.1.3 **สรุปการนำไปใช้**

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ใช้ได้กับตัวบทหลายประเภทผลงาน เช่น ธุรกิจ ประวัติศาสตร์ วรรณกรรมเยาวชน ปรัชญาและศาสนา เป็นต้น ส่วนตัวบทร้อยแก้วเชิงร้อยกรองให้ใช้แบบจำกัดเพราะต้องระวังในส่วนเสริมความ นอกจากนี้ยังใช้เปรียบเทียบคุณภาพการแปลของบทแปลหลายสำนวนได้อีกด้วย โดยความโดดเด่นอยู่ที่ผู้ประเมินสามารถบอกได้ชัดเจนว่างานแปลชิ้นหนึ่งดีกว่าอีกชิ้นหนึ่งในหัวข้ออะไรบ้าง

ประเด็นสำคัญของการนำไปใช้งานประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยพบคือการเลือกต้นฉบับหรือตัวบทต้นทางมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับสำนวนแปล โดยทั่วไปงานแปลมักไม่แสดงตัวบทที่เป็นภาษาต้นทาง อาจเป็นเพราะติดปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์หรืออาจกังวลเรื่องขนาดความยาวของงานแปลที่เมื่อมีสองภาษาแล้วจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการพิมพ์สูงขึ้น สาเหตุเหล่านี้ทำให้ผู้ประเมินต้องหาต้นฉบับมาวิเคราะห์เอง หากต้นฉบับมีการพิมพ์เพียงครั้งเดียวหรือมีการพิมพ์หลายครั้งแต่ถ้าผู้แปลระบุอย่างชัดเจนว่าแปลมาจากงานพิมพ์ครั้งที่เท่าใด ผู้ประเมินจะมั่นใจว่ามีต้นฉบับที่ถูกต้องและช่วยให้การเปรียบเทียบสำนวนแปลยุติธรรมและแม่นยำอย่างที่ควรจะเป็น

ปัญหาของการเปรียบเทียบสำนวนแปลของ *เดอะ โพรเฟ็ท* คือ การมีต้นฉบับหลายชุดจากสำนักพิมพ์ต่างๆ และแต่ละชุดมีข้อความแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยอย่างชัดเจนและมีผลต่อระดับคุณภาพงานแปล เช่น ในหน้า 5 ของสำนักพิมพ์ Alfred A. Knopf (1969) ซึ่งเป็นต้นฉบับที่

ผู้วิจัยใช้เป็นหลักในการเปรียบเทียบกับสำนวนแปล เนื่องจากสำนักพิมพ์ Alfred A. Knopf เป็นผู้พิมพ์ *เดอะ โพรเฟ็ท* เป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1923 และทั้งฉบับนี้ยังแสดงไว้ในเว็บไซต์วิกิพีเดียเป็นตัวอย่างอีกด้วย ข้อความในหน้า 5 นั้นมีรายละเอียดดังนี้

(23) And you, vast sea, sleepless mother,

ข้อความนี้ตรงกับต้นฉบับหน้า 4 ของ Oneworld Book (2012) ซึ่งเป็นฉบับที่เขียนคำนำและปรับปรุงแก้ไขโดย Suheil Bushrui นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและมีชื่อเสียงระดับโลกด้านการวิเคราะห์ผลงานของคาลิล ยิบรานและวรรณกรรมอาหรับ แต่ข้อความข้างบนนี้กลับไม่ตรงกับข้อความในหน้า 4 ของต้นฉบับจาก Pan Books (1991, พิมพ์ครั้งแรก 1926), หน้า 7 ของ Penguin Books (1992, พิมพ์ครั้งแรก 1923), และหน้า 3 ของ Arrow Books (2005, พิมพ์ครั้งแรก 1926) ซึ่งปรากฏข้อความ ดังนี้

(23) And you, vast sea, sleeping mother,

จะเห็นได้ว่าคำที่ขีดเส้นใต้ทั้งสองคำมีความหมายตรงกันข้าม ผู้แปลเป็นภาษาไทยสำนวนแรกแปลย่อหน้านี้ว่า “และห้วงสมุทรกว้าง มารดาผู้อยู่ในความหลับ” ส่วนผู้แปลเป็นภาษาไทยสำนวนหลังแปลย่อหน้านี้ว่า “แห่งสมุทรกว้าง มารดรผู้สงบระงับ”

ผู้วิจัยไม่อาจทราบว่าผู้แปลคนใดใช้ต้นฉบับของสำนักพิมพ์ใด ดังนั้นการประเมินข้อผิดพลาดอาจเป็นว่าผู้แปลทั้งสองคนแปลถูกต้องแล้ว หรือแปลผิดทั้งคู่ หรือคนใดคนหนึ่งแปลถูกต้องในขณะที่อีกคนหนึ่งแปลผิด ดังนั้นการมีต้นฉบับชุดเดียวกันกับผู้แปลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินคุณภาพงานแปล และในกรณีที่ต้องประเมินคุณภาพงานแปลตั้งแต่สองสำนวนขึ้นไป ผู้ประเมินต้องแน่ใจว่าสำนวนแปลทั้งหมดนั้นแปลมาจากต้นฉบับชุดเดียวกัน

2.2 การวิจัยต่อไป

ส่วนการวิจัยต่อไปนี้แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการแปลของ *เดอะ โพรเฟ็ท* และการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

2.2.1 การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการแปลของ เดอะ โพรเฟ็ท

การประเมินคุณภาพการแปลของ *เดอะ โพรเฟ็ท* อาจใช้วิธีการประเมินรูปแบบอื่นโดยเฉพาะรูปแบบที่จัดว่ามีทฤษฎีการแปลรองรับ เช่น รูปแบบของลาโรส (Larose's model) รูปแบบของอัลกิไน (Al-Qinai's model) และรูปแบบของวิลเลียมส์ (Williams' model) ผลของการวิจัยจะช่วยให้เห็นความสามารถในการประเมินได้จริงของรูปแบบเหล่านี้ โดยเฉพาะในคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยและในตัวบทประเภทร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง นอกจากนี้ยังช่วยตัดสินใจได้ว่ารูปแบบไหนมีความเหมาะสมมากที่สุดสำหรับการแปลคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยในตัวบทประเภทร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง

2.2.2 การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์อาจใช้ประเมินคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยในตัวบทประเภทอื่น โดยเฉพาะตัวบทที่เน้นคุณภาพงาน เช่น เอกสารทางกฎหมาย รายงานประจำปีของบริษัท เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการวิจัยการใช้รูปแบบของเฮาส์ในการประเมินคุณภาพการแปลจากต้นฉบับภาษาไทยเป็นสำนวนแปลภาษาอังกฤษ

รูปแบบของเฮาส์อาจใช้ประเมินคุณภาพสำนวนแปลเรื่องกามนิต (The Pilgrim Kamanita) ของคาร์ล อดอล์ฟ เจลเลอร์รุป (Karl Adolph Gjellerrup) โดยผู้แปลเสถียรโกเศศ-นาคะประทีป สำนวนแปลนี้เคยประเมินคุณภาพการแปลมาแล้วโดยใช้เกณฑ์ประเมินของคาทารินา ไรซ์ (บัญชา สุวรรณานนท์, 2546) การประเมินโดยใช้รูปแบบของเฮาส์อีกครั้งจะช่วยให้พิจารณาได้ว่ารูปแบบหรือเกณฑ์การประเมินของนักวิชาการท่านใดมีความเหมาะสมในการแปลวรรณกรรมร้อยแก้วจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

รูปแบบการประเมินของเฮาส์อาจใช้ประเมินคุณภาพการแปลของผู้เรียนเพื่อศึกษาว่าผู้เรียนคนไทยมักแปลไม่ตรงในวิธีการไหนบ้างระหว่างวิธีการทางคำศัพท์ วิธีการทางวากยสัมพันธ์ และวิธีการทางตัวบท ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้สอนจัดเนื้อหาได้ตรงกับกลุ่มผู้เรียนมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรงของบทแปลสองสำนวนดังที่แสดง อย่างชัดเจนมาแล้วนั้น ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์จัดเป็นรูปแบบการประเมินคุณภาพรูปแบบหนึ่งที่นำไปใช้ได้อย่างได้ผล เพราะผู้แปลสามารถตรวจดูความผิดพลาดในการแปลของตนว่าเกิดจากส่วนใดมากที่สุด นอกจากนี้เมื่อนำไปใช้กับการประเมินคุณภาพงานแปลหลายสำนวน รูปแบบของเฮาส์นี้ก็สามารถบอกได้ว่างานแปลแต่ละสำนวนดีกว่ากันในส่วนใดบ้าง แม้รูปแบบการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความชัดเจนของการแบ่งหมวดการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาและมีข้อกังวลเรื่องความเป็นอัตวิสัยมากกว่าวัตถุวิสัย แต่จากผลการศึกษาครั้งนี้ได้พิสูจน์ว่ารูปแบบการประเมินของเฮาส์สามารถใช้เป็นเครื่องมือประเมินคุณภาพงานแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นสำนวนแปลภาษาไทยได้และยังใช้เปรียบเทียบคุณภาพงานแปลของบทแปลหลายสำนวนภาษาไทยได้เช่นกัน

รายการอ้างอิง

Al-Qinai, J. (2000). "Translation quality assessment: strategies, parametres an procedures." Meta **XLV**(3): 497-519.

Brotherton, A. (1981). "Review of translation quality assessment by Juliane House " van Taal to Taal **25**(1): 16-19.

Brunette, L. (2000). "Towards a terminology for translation quality assessment: a comparison of TQA practices." The Translator **6**(2): 169-182.

Bushrui, S. B. (2012). The Prophet: a new annotated edition. London, Oneworld.

Drugan, J. (2013). Quality in professional translation: assessment and improvement, Bloomsbury.

Gibran, K. (1923). The prophet. New York, Knopf.

Gibran, K. (1991). The Prophet. London, Pan Books.

Gibran, K. (1998). The prophet. Oxford, Oneworld.

Gibran, K. (2002). The Prophet. London, Penguin.

Gibran, K. (2005). The Prophet. London, Arrow Books.

Gibran, K. and S. B. Bushrui (2012). The prophet. Richmond, Oneworld.

Hafizi, M. and K. Akef (2012). Translation quality assessment of Hedayat's Blind Owl based on House's model. Saarbrucken, Lap Lambert Academic.

Halliday, M. A. K. and R. Hasan (1976). Cohesion in English. Harlow, Longman.

Halliday, M. A. K. and M. I. M. Matthiessen (2014). Halliday's Introduction to Functional Grammar. London, Routledge.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Hatim, B. and I. Mason (1990). Discourse and the Translator. London, Longman.

House, J. (1997). Translation quality assessment : a model revisited. Tu\0308bingen, G. Narr.

House, J. (1997). Translation quality assessment: a model revisited. Tubingen, Narr.

House, J. (2009). Translation. Oxford, Oxford University Press.

Kingscott, G. (1996). Providing quality and value London, Routledge.

Lauscher, S. (2000). "Translation quality assessment: where can theory and practice meet?" The Translator **6**(2): 149-168.

Maier, C. (2000). "Introduction." The Translator **6**(2): 137-148.

Massop, B. (2001). Revising and editing for translators. Manchester, St Jerome.

Newmark, P. (1981). Approaches to translation. Oxford, Pergamon.

Nida, E. (1964). Toward a science of translation. Leiden, Brill.

Nida, E. and C. Taber (1969). The theory and prctice of translation. Heidelberg, Groos.

Patpong, P. (2010). Theme choices in tourism texts across language: Thai. . The 37th International Systemic Functional Congress.

Pattama Patpong (2002). "Textual features – thematic organization – in a Thai folktale: “grandma and grandpa planted beans and sesame seeds for their grandson to take care of’ in Thai folk wisdom and science in Thai society." The 8th International Conference on Thai studies during 9-12 January 2002.

Schäffner, C. (1998). Translation and quality. Clevedon, Multilingual Matters.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Slote, D. (1978). "Review of J. House a model for translation quality assessment " Meta **23**: 174-175.

Venuti, L. (2000). The translation studies reader. London, Routledge.

Williams, M. (2004). Translation quality assessment: An argumentation-centred approach. Ottawa, University of Ottawa Press.

กอบกุล อิงคุทานนท์ (2553). ชีวิต ความงาน และความรัก. กรุงเทพฯ, แสงดาว.

คาลิล ยิบราน (2511). ปรัชญาชีวิต. กรุงเทพฯ, ศึกษิตสยาม.

คาลิล ยิบราน (2519). ปรัชญาชีวิต. กรุงเทพฯ, ศึกษิตสยาม.

คาลิล ยิบราน (2537). หลักสอนตามแนวคิดของคาลิล ยิบราน. กรุงเทพฯ, คลาสสิก.

คาลิล ยิบราน (2553). ปรัชญาชีวิต. กรุงเทพฯ, ผีเสื้อ.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย. กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัญชา สุวรรณานนท์ (2546). เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลวรรณกรรมของคาทารินา ไรส์: กรณีศึกษาเรื่องกามนิต. ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อักษรศาสตรมหาบัณฑิต: 229.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์ และคณะ (2552). ชนิดของคำ วลี ประโยคและสัมพันธสาร. กรุงเทพฯ, สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

วิโรจน์ อรุณมานะกุล ทฤษฎีภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 337.

หอมเทียนทอง, จ. (2553). ปรัชญาน่าคิดของคาลิล ยิบราน. กรุงเทพฯ, แสงดาว.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ก

ต้นฉบับกับสำนวนแปลสองสำนวน

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
1	Almustafa, the chosen and the beloved, who was a dawn unto his own day, had waited twelve years in the city of Orphalese for his ship that was to return and bear him back to the isle of his birth.	อัลมุสตาฟา ผู้ถูกเลือกและเป็นที่รัก ผู้เป็นเสมือนรุ่งอรุณในสมัยของท่าน ได้อยู่ในเมืองออร์ฟาลีสเป็นเวลาสิบสองปี เพื่อรอเรือซึ่งจะนำท่านกลับไปยังเกาะแห่งการเวียนเกิด	อัลมุสตาฟาคือผู้ที่ถูกเลือกสรรขึ้นมากล่าวถึงในที่นี้ เป็นผู้ที่มีความน่ารักบริสุทธิ์ดุจดั่งรังสีแห่งแสงอรุณ ณ กาลสมัยนั้น ได้เป็นผู้เฝ้ามาร่วมรอบสิบสองปีแล้วที่ในนครออร์ฟาลีสนี้ ซึ่งก็เพียงเพื่อรอคอยนาวาลำเก่าที่จะนำพาตัวเขากลับไปยังสถานถิ่นไกลลิบโน้น และนั่นก็คือเกาะแห่งกำเนิดดั่งเดิมนั้น
2	And in the twelfth year, on the seventh day of Ielool, the month of reaping, he climbed the hill without the city walls and looked seaward; and he beheld his ship coming with the mist.	ในปีที่สิบสอง วันที่เจ็ดของเดือนแห่งการเก็บเกี่ยว ท่านขึ้นไปบนภูเขานอกกำแพงเมือง และมองออกไปในท้องทะเล และก็เห็นเรือแล่นฝ่าหมอกเข้ามา	และแล้วในปีที่สิบสองแห่งการรอคอยมานานนับนั้นนั่นเอง ในวันที่เจ็ดของเดือนแห่งการเก็บเกี่ยว เมื่อขณะที่ได้ปีนป่ายขึ้นไปถึงบนยอดเนินสูงที่นอกกำแพงเมือง และเมื่อได้เพ่งเล็งจับตาตรงออกไปในท้องทะเลลึกพลาง เขาก็พลันได้ประสบพบนาวาหนึ่งลำกำลังแล่นฝ่าหมอกและตัดฟันคลื่นใหญ่เข้ามาสู่ยังตัวเมืองออร์ฟาลีสที่กล่าวนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
3	Then the gates of his heart were flung open, and his joy flew far over the sea. And he closed his eyes and prayed in the silences of his soul.	ทันใด ทวารแห่งดวงใจของท่านก็เปิดออก ความปิติชื่นชมโบยบินออกไปในสมุทร ท่านหลับตาและสวดภาวนาในความเงียบสงัด	โดยฉับพลันทันใด ทวารแห่งดวงใจก็เผยอ้าออก ความชื่นชมโสมนัสต่างโบยบินพรั่งพรูออกไปสู่ยังท้องทะเลกว้างนั้น เขาค่อยหลี่ตาหลับลง และพลางพึมพัมออกมาเป็นอย่างคำสวด ซึ่งได้ฝังลึกสลักลงอยู่ในห้วงจิตสำนึกอันย่อมเคยแต่สงัดสงบนั้น
4	But as he descended the hill, a sadness came upon him, and he thought in his heart:	ขณะเมื่อท่านเดินลงจากภูเขา ความเศร้าสลดได้บังเกิดขึ้นในใจ และท่านคิดว่า	แต่แล้วในกฤษณะต่อมาเมื่อกำลังที่ไต่เต้าลงมาจากยอดเนินนั้นนั่นเอง ความเศร้าสลดรัญจวญกลับหวนมาบังเกิดขึ้นแก่ในดวงมโนของเขา ทำให้กลับเกิดป่วนปั่นแล้วพลันเกิดความคำนึงนึกไปพลางว่า
5	How shall I go in peace and without sorrow? Nay, not without a wound in the spirit shall I leave this city.	เราจะไปด้วยความสงบและปราศจากความเศร้าโศกได้อย่างไร --- ไม่ได้ เราจะจากเมืองนี้ไปโดยปราศจากความเจ็บปวดไม่ได้	"เราจะนิราศจากไปโดยสงบได้อย่างไรเล่าโดยที่จะไม่ให้บังเกิดความเศร้ากำสรดขึ้นในดวงจิตนี้ คงจักเป็นไปมิได้เป็นแน่แล้ว ที่เราจะจรจากพรากเมืองแห่งนี้ไปได้ง่ายดายโดยอย่างที่ปราศจากความระบมบ่มใจ

Chulalongkorn University

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
6	Long were the days of pain I have spent within its walls, and long were the nights of aloneness; and who can depart from his pain and his aloneness without regret?	วันอันเต็มไปด้วยทุกข์ทรมาน ซึ่งเราได้อยู่ในกำแพงเมืองนี้ยืดยาว และคืนอันเปล่าเปลี่ยวก็เนิ่นนาน ใครนะที่จะจากความเจ็บปวดและความเปล่าเปลี่ยวของตนเองไปได้โดยไม่รู้สึกเสียใจ	ด้วยกาลเวลาอันแสนทุกข์ทรมานซึ่งเราได้เสพย์สมเมื่ออยู่มาภายในกำแพงนี้ก็ยืดยาวมาก และแต่ละคืนที่แสนจะเปลือยเปล่าก็ค่อยผ่านไปเนิ่นนานนัก ดังนั้นใครกันเล่าที่จะอาจสามารถนิราศไปจากความปวดแปรบและเปลือยเปล่าของตนเองนี้ด้วยการด่วนไปได้ง่ายดายนักโดยมิรู้สึกนึกรันทดท้อแท้เลย
7	Too many fragments of the spirit have I scattered in these streets, and too many are the children of my longing that walk naked among these hills, and I cannot withdraw from them without a burden and an ache.	บนถนนเหล่านี้ เราได้มีสิ่งที่รักมาก และลูกหลานแห่งการเฝ้าคอยของเราก็เดินเปลือยร่างอยู่ตามเนินเขานี้มากมาย และเราก็ไม่อาจจากสิ่งเหล่านี้ไปได้โดยปราศจากความปวดร้าว	บนแถวทางหว่างทุรยุคกาลที่ผ่านพ้นมานี้เองแล้ว ก็ได้มีปวงสรรพะสิ่งในอันเป็นที่ยิ่งทั้งรักใคร่และยิ่งด้วยยินดีแห่งตัวเราอยู่โดยรอบ และยังบรรดาอนุชนเหล่านั้นเล่าไซร้ บ้างก็เป็นพงษาคณาญาติชาติเชื้อเดียวกันกับเราล้วนแต่ยังมะงุมมะงาหราดูเปลือยเปล่าไปตามหว่างหุบผาและทั่วสถานถิ่นต่างๆ นี่แลคือเครื่องนำพาให้เราถวิลถึงและไม่อาจสละละจากไปอย่างโดดเดี่ยวได้โดยปราศจากความอาวรณ์หวั่นไหวมวล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
8	It is not a garment I cast off this day, but a skin that I tear with my own hands.	สิ่งที่เราจะสละวางลงวันนี้ ไม่ใช่เพียงเครื่องนุ่งห่ม แต่เป็นเนื้อหนังของเราแท้ๆ ที่เราจะฉีกด้วยมือตนเอง	ได้ประจักษ์แจ้งชัดแล้วว่าสิ่งซึ่งเราจำจะละวางลงไว้ในวันนี้นั้นหาใช่เพียงแต่เครื่องนุ่งห่มเท่านั้นก็หาไม่ แต่หากเป็นเนื้อหนังของเราเองโดยแท้ เป็นเนื้อหนังซึ่งเราจำจะต้องกระชากฉีกมันให้ขาดเด็ดลงด้วยน้ำมือของเราเองนี้เสียด้วย
9	Nor is it a thought I leave behind me, but a heart made sweet with hunger and with thirst.	และสิ่งที่เราจะละไว้เบื้องหลัง ก็ไม่ใช่เพียงความคำนึง แต่เป็นดวงใจที่งดงามด้วยความหิว และความกระหาย	และสิ่งซึ่งเราได้ละทิ้งไว้เบื้องหลังนี้เล่า ก็มิใช่เป็นแต่เพียงความคำนึงนึกเท่านั้น หากแต่ว่ามันเป็นจิตใจที่ลมุนลม่อมพร้อมงาม แม้ว่าจะหิวและกระหายนัก
10	Yet I cannot tarry longer.	แต่เราก็ไม่อาจอยู่ต่อไปได้	แต่แม้กระนั้น เราก็ไม่อาจอยู่เผชิญต่อไปได้อีกแล้ว เป็นแน่นอน
11	The sea that calls all things unto her calls me, and I must embark.	ห้วงสมุทรอันเรียกสรรพสิ่งเข้าสู่ตน ได้ร้องเรียกเราแล้ว และเราต้องลงเรือ	ห้วงมหาสมุทรอันไพศาลย่อมร่ำเรียกและดึงดูดสรรพสิ่งทั้งปวงให้เคลื่อนเข้าไปสู่นั้นแลก็กำลังเร่งเรียกเราอยู่อย่างอึงอล และเราก็ต้องจับเรือตามต้อยเข้าไปหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
12	For to stay, though the hours burn in the night, is to freeze and crystallize and be bound in a mould.	เพราะการที่จะยับยั้งอยู่นั้น แม้โมงยามจะลุกไหม้ในราตรี เราก็จะเย็นยะเยือกจนตัวแข็ง เป็นผลึกและถูกจำกัดอยู่ในเบ้าพิมพ์	เพราะการที่จะยับยั้งนั้นเป็นอันเป็นไปมิได้แล้ว ถึงแม้ว่าโมงยามจะเร่งผวนผันให้ร้อนแรงราวเพลิงกล้าในยามมืดแห่งราตรีกาลได้สักปานใด ก็เป็นอันสิ้นสุดฤทธิ์ ด้วยกายเราก็จะเย็นจืดชืดลงพลันและเป็นท่อนแข็ง และแล้วก็ต้องถูกบังคับให้จำกัดที่อยู่แต่ในหีบที่อัดรัดราวกับแบบพิมพ์นั้น
13	Fain would I take with me all that is here. But how shall I?	ที่จริงเราปรารถนาจะนำสิ่งทั้งหมดนี้ไปด้วย แต่จะทำได้อย่างไรเล่า	อันแท้จริงแล้ว เราอยากจะนำสารพัดสรรพะสิ่งทั้งมวลนี้ติดตัวไปด้วยกับเราทั้งหมดสิ้น แต่จะทำอย่างไรกันได้เล่า
14	A voice cannot carry the tongue and the lips that gave it wings. Alone must it seek the ether.	เสียงพูดไม่อาจนำเอาลิ้นและริมฝีปากซึ่งให้ปีกแก่มันไปด้วยได้ มันจะต้องเคลื่อนไปในเวหาแต่เดียวดาย	เสียงพูดก็ไม่ทำให้ลิ้นเปล่งสำเนียงได้แล้ว และริมปากก็ไม่อาจขยับให้จีบเขยื้อนเอื้อนออกเป็นถ้อยคำใดใดได้ ปากและลิ้นย่อมจะสูญสลายเลื่อนลอยไปลิบแล้ว
15	And alone and without his nest shall the eagle fly across the sun.	และนกอินทรีบินผ่านดวงอาทิตย์ก็แต่ลำพังตนเอง ไม่ได้นำรังไปด้วย	เช่นนกอินทรีย์ก็ย่อมจะบินผ่านดวงตะวันไปได้ก็แต่เพียงเฉพาะตัวเท่านั้น จะนำรังของมันติดไปด้วยก็หาได้ไม่"

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
16	Now when he reached the foot of the hill, he turned again towards the sea, and he saw his ship approaching the harbour, and upon her prow the mariners, the men of his own land.	บัดนี้ เมื่อท่านลงมาถึงเชิงเขา ท่านก็หันหน้าออกไปทางทะเลอีก และก็เห็นเรือกำลังเข้ามาในอ่าว มีกะลาสียืนอยู่บนกราบ เป็นคนจากบ้านเกิดของท่าน	เมื่อได้คำนึงรำพึงตรองตรึกในห้วงความคิดนึกมาถึงเพียงนี้แล้ว ก็พอดีในบัดนั้นเขาได้ไต่เต้าลงมาถึงแทบเชิงเนินนั้น แล้วพลางก็หันหน้าออกไปเผชิญท้องทะเลลึกอีก ดวงตาของเขาก็ยิ่งได้กระทบต้องนาวานั้นมุ่งเคลื่อนลำใกล้เข้ามา มีพวกพลนาวาประจำอยู่เต็มทั้งสองกราบ ดูแล้วก็เป็นที่เข้าใจได้ว่ามันเป็นเรือลำเก่าแก่จริงๆ ซึ่งตั้งหน้าโลดแล่นมาจากบ้านเดิมอันไกลโพ้น
17	And his soul cried out to them, and he said:	ดวงวิญญาณของท่านก็กู่เรียกเขาเหล่านี้ และท่านพูดว่า	ทันใดดวงวิญญาณของเขาพลันกู่เรียกพวกที่บนลำเรือด้วยถ้อยคำปราศัยว่า
18	Sons of my ancient mother, you riders of the tides,	บุตรแห่งมารดาของเรา เธอผู้สัญจรไปกับคลื่น	"สูผู้เป็นเชื้อสายมารดาของตูข้า สูผู้ท่องสัญจรรอนแรมไปมากับเกลียวคลื่น
19	How often have you sailed in my dreams. And now you come in my awakening, which is my deeper dream.	บ่อยครั้ง เธอได้แล่นใบในความฝันของเรา และบัดนี้เธอมาในความตื่น ซึ่งเป็นความฝันอันลึกกว่า	และหลายต่อหลายครั้งแล้ว ที่สูเจ้าได้มาใช้ใบแล่นอยู่ในห้วงความฝันของเรา และบัดนี้สูเจ้าได้มาสู่ตูข้าในยามตื่นแล้ว ซึ่งเป็นยามแสนสำคัญและล้ำลึกเกินกว่าความฝันเมื่อยามหลับนั้นยิ่งนัก
20	Ready am I to go, and my eagerness with sails full set awaits the wind.	เราพร้อมที่จะไป และความเร่งร้อนของเราก็รอท่ากระแสลมอยู่	เราพร้อมแล้วที่จะไปด้วยละ และกำลังคอยกระแสลมอยู่อย่างเร่งรัด

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
21	Only another breath will I breathe in this still air, only another loving look cast backward,	ขอให้เราได้หายใจในอากาศอันสงัดนี้อีกสักครั้ง ขอเพียงแต่มองด้วยรักกลับไปข้างหลังอีกสักครั้ง	แต่ทั้งนี้ขอให้เราได้ผ่อนลมหายใจในอากาศอันสงัดและสงบนี้อีกสักครั้งก่อนเถิดนะ และขอเพียงแต่ให้เราได้มองถอยไปยังเบื้องหลังนั้นอีกสักครั้งด้วยเถิดเล่า
22	And then I shall stand among you, a seafarer among seafarers.	แล้วเราก็จะมายืนอยู่ท่ามกลางพวกเธอ ชาวทะเลในหมู่ชาวทะเล	เมื่อนั้นแล้ว เราก็พร้อมที่จะยอมมอบตัวให้เข้าอยู่ในความห้อมล้อมของพวกสู ผู้เป็นชาวเรือแห่งสมุทรกว้าง
23	And you, vast sea, sleepless mother,	และห้วงสมุทรกว้างมารดาผู้อยู่ในความหลับ	แห่งสมุทรกว้าง มารดรผู้สงบระงับ
24	Who alone are peace and freedom to the river and the stream,	ผู้ซึ่งเป็นศานติและอิสรภาพของแม่น้ำและลำธาร	อันย่อมบันดาลดลความราบรื่นศานติสวัสดิ์และอิสระสุขให้แก่ห้วงมหรรณพและทั่วท้องธารอันพลุ่งพล่านเวียนวนนั้น
25	Only another winding will this stream make, only another murmur in this glade,	ขอลำธารนี้วกวนอีกสักครั้ง ขอเพียงแต่ได้รำพึงในหมู่ไม้นี้อีกสักครั้ง	แต่เราก็ขอเข้าสู่กระแสธารอันเวียนวนนั้นอีกสักขณะหนึ่งก่อนที่จะไปเถิด คือขอเพียงแต่ให้ได้ย้อนรำพึงถึงหมู่ไม้ในหนแห่งนี้อีกสักชั่วครู่
26	And then shall I come to you, a boundless drop to a boundless ocean.	แล้วเราก็จะมาสู่ท่าน --- หยดน้ำไร้ขอบเขต --- สู่ห้วงสมุทรอันไร้ขอบเขต	แล้วเราก็จะเข้าไปสู่สูเจ้าสู่สายธาร และสู่ห้วงสมุทรอันไร้ขอบเขตเป็นนิรันดร์"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
27	And as he walked he saw from afar men and women leaving their fields and their vineyards and hastening towards the city gates.	ขณะที่ท่านเดินลงมา ท่านก็เห็นชายและหญิงละมือจากท้องทุ่งและไร่องุ่นของเขา และรีบมาที่กำแพงเมือง	ขณะที่ดำเนินเดินลงต่อมานั้น เขาก็พลันได้ประสบพบหญิงชายเป็นหลายหมู่ ซึ่งผละจากงานไร่องุ่น ต่างละมือจากท้องทุ่งมุ่งด่วนเดินมาที่ริมกำแพงเมือง
28	And he heard their voices calling his name, and shouting from field to field telling one another of the coming of his ship.	ท่านได้ยินเสียงเขาเหล่านั้นเรียกชื่อของท่านพร้อมกับตะโกนบอกกันถึงข่าวเรือของท่านมาถึง	ครั้นถึงแล้วเขาเหล่านั้นก็พากันเปล่งเสียงเรียกชื่อท่านอัลมุสตาฟาขึ้นตามกัน และพร้อมกันแจ้งข่าวว่าเรือที่จะรับนั้นได้มาถึงท่าแล้ว
29	And he said to himself:	แล้วท่านรำพึงว่า	เขายั้งฟังพลางรำพึงต่ออีกว่า
30	Shall the day of parting be the day of gathering?	วันแห่งการจากไป ควรจะเป็นวันเก็บเกี่ยวด้วยหรือไม่	"วันแห่งการอำลาไปลับนี้ควรจะเป็นวันเก็บเกี่ยวด้วยหรือไฉน
31	And shall it be said that my eve was in truth my dawn?	และในอนาคตกาลนั้นควรเป็นที่กล่าวกันหรือไม่ว่าสันธยากาลแห่งเรานั้นแท้จริงก็เป็นรุ่งอรุณด้วย	และต่อไปในอนาคตกาลนั้น ควรจะเป็นที่กล่าวเกริ่นพูดถึงกันเนื่องไปด้วยหรือไรว่า 'อันที่จริงกาลสนธยาสายัณห์อันสิ้นสุดแห่งเรานั้นจำต้องนับแน่นอนอย่างแท้เทียงว่าเป็นเยี่ยงบุพพัณหสมัยอันใสวิสุทธิ์เริ่มแรกขณะเดียวกันฉนี้' หรือ?

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
32	And what shall I give unto him who has left his plough in midfurrow, or to him who has stopped the wheel of his winepress?	เรามีอะไรสำหรับให้แก่ผู้ที่วางคันไถมา หรือแก่ผู้ที่รีบหยุดล้อเครื่องบดองุ่น เพื่อมาหาเรา	เรามีอะไรสำหรับอวยให้แก่ผู้ที่วางคันไถ หรือแก่ผู้ที่ต้องหยุดล้อเครื่องบดองุ่นเพื่อวิ่งมาหาเราบ้างเล่า
33	Shall my heart become a tree heavy-laden with fruit that I may gather and give unto them?	ควรแล้วหรือมิใช่ ที่ดวงใจเราจะเป็นประหนึ่งต้นไม้ผลดก ซึ่งเราจะเก็บแจกจ่ายแก่เขาเหล่านั้น	ถึงเวลาแล้วหรือมิใช่ที่ดวงใจของเราจะเป็นประดุจต้นไม้ผลดกซึ่งเราอาจช่วยเก็บเที่ยวแจกจ่ายแก่พวกเขาเหล่านั้นได้
34	And shall my desires flow like a fountain that I may fill their cups?	และความปรารถนาของเราก็ควรไหลรินดั่งธารน้ำพุเพื่อว่าจะได้เติมถ้วยของเขาให้เต็ม	และความปรารถนาของเราก็ถึงคราวที่จะไหลรินดั่งสายธารพุเพื่อว่าจะได้หลั่งลงเติมในถ้วยพร่องของพวกเขาให้เปี่ยมเต็มปลี่ได้ด้วย
35	Am I a harp that the hand of the mighty may touch me, or a flute that his breath may pass through me?	ควรแล้วหรือมิใช่ ว่าเราจะเป็นดั่งพิณ เพื่อว่าพระหัตถ์ของพระผู้เป็นเจ้าจะได้สัมผัส หรือเป็นขลุ่ยซึ่งลมหายใจของพระองค์จะเป่าผ่าน	ควรแล้วหรือมิใช่ที่เราจะเป็นดั่งสายพิณ เพื่อว่าพระหัตถ์ของพระผู้เป็นเจ้าจะได้สัมผัส หรือว่าเป็นขลุ่ยซึ่งลมหายใจของพระองค์จะได้เป่าผ่านไป
36	A seeker of silences am I, and what treasure have I found in silences that I may dispense with confidence?	เรานี้เป็นผู้เสาะแสวงหาความสงัด และสมบัติใดเล่าที่เราพบในความสงัดนั้น อันเราจะให้แก่เขาได้ด้วยความมั่นใจ	เรานี้เป็นผู้เสาะแสวงหาความสงัด และคติอันทรงคุณค่าอันใดที่เราได้ประสบภายในความสงัดนั้น เราก็จะให้เขาได้ร่วมรับด้วยความมั่นใจแท้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
37	If this is my day of harvest, in what fields have I sowed the seed, and in what unremembered seasons?	ถ้าวันนี้เป็นวันเก็บเกี่ยวของเรา ก็เราได้หว่านเมล็ดพันธุ์ไว้ในท้องทุ่งใด และในฤดูกาลอันเลือนรางใดเล่า	ถ้าหากวันนี้เป็นวันเก็บเกี่ยวของเรา ก็เราได้เพาะหว่านเมล็ดพืชลงไว้ในท้องทุ่งใด และในฤดูกาลอันไม่แน่นอนใดเล่า
38	If this indeed be the hour in which I lift up my lantern, it is not my flame that shall burn therein.	หากบัดนี้ เป็นชั่วโมงที่เราจะชูประทีปขึ้น เปลวประทีปนั้นจะไม่ใช่ของเรา	ถ้าหากบัดนี้เป็นชั่วขณะที่เราจะได้ชูคบเพลิงให้สูงขึ้น ก็หาใช่คบเพลิงดวงของเราอีกแล้วไม่ที่ยังคงส่องสว่างกระจ่างจ้าต่อไปได้
39	Empty and dark shall I raise my lantern,	เราจะชูประทีปขึ้น ว่างเปล่าและมืด	แม้เราจะเชิดชูประทีบนี้ให้สูงขึ้นไปอีกสักเพียงไรก็ตาม ก็จะยังคงมืดมิดและว่างเปล่า
40	And the guardian of the night shall fill it with oil and he shall light it also.	แล้วผู้พิทักษ์ราตรีจะเติมเชื้อเพลิง และจะจุดมันขึ้นด้วย	นอกจากเฉพาะผู้ประจำรัติกาลแต่เท่านั้นหรอกที่จะอาจอำนวยแสงสว่างได้ในกาลบัดนี้"
41	These things he said in words. But much in his heart remained unsaid. For he himself could not speak his deeper secret.	ท่านรำพึงสิ่งเหล่านี้เป็นคำพูด แต่ก็มีอีกมากมายในใจซึ่งมิได้พูด เพราะท่านเองไม่อาจกล่าวความนึกคิดอันล้ำลึกของตนได้	เขาคิดคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้จนเป็นภาพพจน์ดื่มด่ำต่ำลงไปในใจเกินที่จะกล่าววาทะออกมาได้ เพราะเหตุว่าไม่สามารถจะปรุงถ้อยร้อยคำตามความคิดนึกอันล้ำลึกของตนได้ถนัด

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
42	And when he entered into the city all the people came to meet him, and they were crying out to him as with one voice.	เมื่อท่านถึงในเมือง ฝูงชนก็มาหา และร้องเรียกท่านเป็นเสียงเดียว	ครั้นเมื่อมาถึงยังใจกลางเมืองแล้วฝูงชนก็กลุ้มรุมเข้ามาและร้องเรียกเพรียกหากันเป็นเสียงเดียวหมด
43	And the elders of the city stood forth and said:	บรรดาผู้เฒ่าออกมาข้างหน้า และพูดว่า	ซึ่งในบรรดาผู้เฒ่าผู้แก่ต่างออกมาอยู่หน้าเพื่อนพลางกล่าววาจาว่า
44	Go not yet away from us.	โปรดอย่าเพ่อด่วนจากเราไปเลย	"โปรดอย่าเพ่อจากเราไปเลยท่าน
45	A noontide have you been in our twilight, and your youth has given us dreams to dream.	ท่านได้เป็นเสมือนกาลเที่ยงในยามค่ำของเรา และความหนุ่มของท่านได้ให้ความฝันแก่เราเพื่อจะฝัน	ท่านเป็นเสมือนแสงตะวันเที่ยงในยามค่ำคืนของเรา และความหนุ่มแน่นของท่านก็ได้ทำให้เราใฝ่ฝันหา
46	No stranger are you among us, nor a guest, but our son and our dearly beloved.	ท่านนี้มิได้เป็นผู้แปลกหน้าของเรา และก็หาใช่เพียงผู้เยี่ยมเยียน แต่เป็นดังบุตรและเป็นที่รักยิ่งของเราแท้ๆ	ท่านนี้ไม่ได้เป็นผู้แปลกหน้าเลย และไม่ได้เป็นเพียงผู้มาเยือนเราเท่านั้นด้วย แต่เป็นประดุจดังผู้ร่วมอุทรกับเรา และเป็นที่รักยิ่งของเราโดยแท้เที่ยง
47	Suffer not yet our eyes to hunger for your face.	อย่าเพ่อให้ดวงตาของเราต้องเจ็บปวด เพราะมิได้เห็นหน้าของท่านเลย	โปรดอย่าให้ดวงตาของเราต้องร้าวระบบเพราะจะไม่ได้เห็นดวงหน้าของท่านต่อไปเลย"
48	And the priests and the priestesses said unto him:	นักบวชทั้งชายและหญิงก็กล่าวแก่ท่านว่า	ฝ่ายนักบวชชายหญิงก็พากันกล่าวว่า

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
49	Let not the waves of the sea separate us now, and the years you have spent in our midst become a memory.	ขออย่าให้ระลอกคลื่นแยกเราจากกันเสียแต่บัดนี้เลย ขออย่าเพ่อให้ขวบปีที่ท่านอยู่ในหมู่เรากลายเป็นแต่ความทรงจำ	"ขออย่าได้ให้ระลอกคลื่นมาแยกแยะเราให้จากกันเสียแต่ในบัดนี้เลย ขออย่าให้เวลาขวบปีเหล่านั้นที่ท่านอยู่ระหว่างกัน กลายเป็นแต่ความทรงจำแห่งอดีตไปเสีย"
50	You have walked among us a spirit, and your shadow has been a light upon our faces.	ท่านได้เดินอยู่ในท่ามกลางเรา ดังดวงวิญญาณ และเงาของท่านได้เป็นดังแสงสว่างบนใบหน้าของเรา	ท่านเปรียบได้ดั่งดวงวิญญาณอยู่ท่ามกลางเราและเงาของท่านก็ดุจแสงสว่างส่องฉายใบหน้าเราอยู่
51	Much have we loved you. But speechless was our love, and with veils has it been veiled.	เรารักท่านมาก แต่ความรักของเราไร้คำพูด มันถูกห่อหุ้มด้วยผ้าคลุม	เรารักท่านมากนัก แต่ความรักของเราไร้คำพูดที่แสดง เพราะถูกห่อหุ้มด้วยผ้าคลุมหน้า
52	Yet now it cries aloud unto you, and would stand revealed before you.	แต่บัดนี้ มันร้องเรียกท่านแล้วด้วยเสียงอันดัง และก็จะยืนเปิดเผยตนเองเฉพาะหน้าท่าน	แต่บัดนี้ย่อมเรียกร้องท่านแล้วด้วยเสียงอันดังและก็จะปรากฏเฉพาะหน้าท่านอยู่แล้ว
53	And ever has it been that love knows not its own depth until the hour of separation.	และเป็นที่กล่าวกันมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า ความรักไม่รู้ความลึกของตนเองจนกว่าจะถึงชั่วโมงของการจากพราก	ความอันนี้ย่อมมีเป็นมาแต่ไหนแต่ไรแล้วที่กล่าวกันไว้ว่า ความรักย่อมไม่รู้ความลึกของกันและกันแน่จนกว่าจะถึงขณะแห่งความวิโยคในการพรากจากกันนั่นแหละหนา"

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
54	And others came also and entreated him. But he answered them not. He only bent his head; and those who stood near saw his tears falling upon his breast.	ฅนอื่นก็เข้ามาร่วมอ้อนวอนท่านด้วย และท่านไม่ตอบ ท่านเพียงก้มศีรษะ และผู้ที่ยืนอยู่ใกล้ๆ ก็เห็นน้ำตาของท่านร่วงลงสู่หน้าอก	แล้วคนอื่นๆ ก็ยังพากันเข้ามาวอนเขาด้วยอีก แต่ก็ยังหาได้รับคำกล่าวตอบแต่อย่างใดไม่ เขาเพียงแต่น้อมศีร์ษะลงรับรู้ และผู้ที่ยืนอยู่ประชิดก็ได้แลเห็นอัสสุชลไหลหยาดลงนองแก้มทั้งสองของเขาแล้วเลยไหลลงสู่เบื้องหน้าอกเป็นทางไป
55	And he and the people proceeded towards the great square before the temple.	แล้วท่านพร้อมด้วยฝูงชนก็พากันเดินไปยังจัตุรัสใหญ่หน้าวิหาร	พร้อมกันนั้นทั้งตัวเขาและทั้งฝูงชนต่างก็พากันรวมกลุ่มเข้าแล้วเดินเป็นหมู่ตรงไปยังจัตุรัสใหญ่หน้าวิหาร
56	And there came out of the sanctuary a woman whose name was Almitra. And she was a seeress.	และก็มีหญิงหนึ่ง ชื่อ อัลมิตรา เดินออกมาจากวิหารนั้น เธอเป็นผู้เห็นธรรม	ซึ่ง ณ ที่แห่งนั้นยังมีอิสัตรีนางหนึ่งมีนามว่า อัลมิตรา กำลังเดินออกมาจากภายในวิหารใหญ่นั้นและหญิงผู้นี้แล เป็นหญิงซึ่งได้ถูกย่องกันแล้วว่าเป็นผู้รู้แจ้งเห็นธรรมดีประจักษ์
57	And he looked upon her with exceeding tenderness, for it was she who had first sought and believed in him when he had been but a day in their city.	และท่านก็มองเธอด้วยความอ่อนโยนยิ่ง เพราะว่าเธอเป็นฅนแรกที่ได้พบและฟังคำกล่าวของท่าน เมื่อครั้งที่ท่านมาถึงเมืองได้เพียงวันเดียว	เขาหยุดยืนชะงักพลางก็มองดูหญิงผู้นั้นด้วยความอ่อนโยนยิ่งนัก เพราะว่าเธอผู้นี้แล้วได้เป็นบุคคลคนแรกที่ได้พบและได้สดับวาทะอันเป็นปฐมวาจาของเขา เมื่อครั้งแรกยามเมื่อเขาได้ยาตร์ย่างมาสู่นครแห่งนี้แต่ครั้งโน้นในวันแรกเริ่ม

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
58	And she hailed him, saying:	และเธอก็แสดงคารวะต่อท่าน พร้อมกับพูดว่า	คราวนี้เธอน้อมลงแสดงคารวะแล้วพลางพูดด้วยเสียงเป็นสำเนียงละห้อยว่า
59	Prophet of God, in quest of the uttermost, long have you searched the distances for your ship.	ท่านผู้แทนของพระผู้เป็นเจ้า ท่านผู้แสวงหาสิ่งสูงสุด ท่านได้เฝ้ามองขอบฟ้ารอเรือของท่านเป็นเวลานาน	"ข้าแต่ท่านผู้แทนของพระผู้เป็นเจ้า ท่านผู้เสาะแสวงหาสิ่งอันประเสริฐสุด ท่านได้เฝ้าพินิจขอบฟ้ารอนาวาของท่านมาเป็นเวลานานแสนนาน
60	And now your ship has come, and you must needs go.	บัดนี้ เรือของท่านมาถึงแล้ว และท่านจำต้องไป	ครั้นบัดนี้นาวาลำนั้นได้มาแล้ว ท่านก็จึงจะต้องจำจากไป
61	Deep is your longing for the land of your memories and the dwelling place of your greater desires; and our love would not bind you nor our needs hold you.	ความใฝ่ฝันถึงดินแดนแห่งความทรงจำของท่านนั้นลึกซึ้งแนบแน่น และความรักของเราก็ไม่อาจผูกพันท่านไว้ได้ หรือความปรารถนาของเราก็ไม่อาจเหนี่ยวรั้งท่านไว้ได้	ความใฝ่ฝันถึงแดนดินแห่งความทรงจำของท่านนั้นเป็นที่ลึกซึ้งและแนบแน่น อันความรักของเราก็ไม่อาจผูกพันท่านไว้ได้
62	Yet this we ask ere you leave us, that you speak to us and give us of your truth.	แต่สิ่งนี้เราขอร้องก่อนที่ท่านจะจากไป ขอท่านได้พูดกับเรา และให้สัจธรรมแก่เรา	แต่ท่านผู้เจริญ เราขอวิงวอนท่าน ขอร้องท่านในท่ามกลางสิ่งทั้งหลายทั้งปวงนี้ ก่อนที่ท่านจะจากเราไปลับ ขอให้ท่านพูดกับเราก่อน และขอได้แนะหลักธรรมแห่งความจริงให้แก่เราด้วย

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
63	And we will give it unto our children, and they unto their children, and it shall not perish.	และเราก็จะได้ให้แก่ลูกหลานของเรา และลูกหลานของเราก็จะได้ให้ถ่ายทอดกันต่อไป และธรรมะนั้นก็จะไม่สูญ	และเราก็จะได้ให้ธรรมะนั้นไว้แก่ลูกหลานของเรา และลูกหลานของเราก็จะได้ถ่ายทอดกันต่อ ๆ ไปไม่สิ้นสุด แล้วธรรมนั้น ๆ ก็จะไม่มีสูญสลาย
64	In your aloneness you have watched with our days, and in your wakefulness you have listened to the weeping and the laughter of our sleep.	ในความโดดเดี่ยวของท่านนั้น ท่านได้เฝ้ามองวันคืนของเรา และในความตื่นของท่าน ท่านก็ได้เฝ้าฟังเสียงสะอื้นและหัวเราะในความหลับของเรา	ภายในความโดดเดี่ยวของท่านนั้น ท่านได้เฝ้ามองวันมองคืนของเราเมื่อในยามตื่นของท่าน และท่านก็เฝ้าฟังเสียงสะอื้นและสำรวลของเราแม้ในยามนิทราด้วย
65	Now therefore disclose us to ourselves, and tell us all that has been shown you of that which is between birth and death.	ดังนั้น ณ บัดนี้ ขอได้เปิดเผยเราแก่เราเอง และได้บอกให้เราทราบถึงสิ่งซึ่งท่านได้ประจักษ์ อันมีอยู่ในระหว่างการเกิดและความตาย	ดังนั้น ณ บัดนี้ ขอได้โปรดเปิดเผยให้โอกาสแก่พวกเราเถิด โดยโปรดบอกให้พวกเราได้รู้แจ้งถึงสิ่งซึ่งท่านได้ค้นคว้าและประจักษ์ตระหนักแล้ว อันมีอยู่ในระหว่างความเกิดและความตายเถิดนะท่าน"
66	And he answered,	และท่านตอบว่า	การอ้อนวอนได้จบลง และบรรยากาศสงบ ชั่วขณะหนึ่งได้ผ่านพ้นไปแล้ว ในที่สุด เขาก็เปล่งวาจาออกมาดังอย่างชัดถ้อยชัดคำว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

	Kahlil Gibran	ระวี ภาวิไล	ม.ล.ประมูลมาศ อิศรางกูร
67	People of Orphalese, of what can I speak save of that which is even now moving within your souls?	ประชาชนชาวออร์ฟาลีส เราจะบอกอะไรแก่ท่านได้นอกจากสิ่งที่เคลื่อนอยู่ในวิญญาณของท่านเอง แม้ขณะนี้	"ประชาชนชาวออร์ฟาลีสทั้งหลายเอ๋ย เราจะมีอะไรแถลงแก่สูเจ้าได้เล่า นอกจากสิ่งที่เคลื่อนไหวอยู่ในวิญญาณของสูเองแล้วทุกขณะไปแม้แต่ในขณะนี้ด้วย"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ข

รหัสย่อหน้าและกลุ่มคำของต้นฉบับ

	รหัสย่อหน้าและกลุ่มคำของต้นฉบับ
1	(a) Almustafa, (b) the chosen and the beloved, (c) who was a dawn unto his own day, (d) had waited twelve years in the city of Orphalese for his ship (e) that was to return and (f) bear him back to the isle of his birth.
2	(a) And in the twelfth year, (b) on the seventh day of Ielool, (c) the month of reaping, (d) he climbed the hill without the city walls (e) and looked seaward; (f) and he beheld his ship coming with the mist.
3	(a) Then the gates of his heart were flung open, (b) and his joy flew far over the sea. (c) And he closed his eyes (d) and prayed in the silences of his soul.
4	(a) But as he descended the hill, (b) a sadness came upon him, (c) and he thought in his heart:
5	(a) How shall I go in peace and without sorrow? (b) Nay, not without a wound in the spirit shall I leave this city.
6	(a) Long were the days of pain (b) I have spent within its walls, (c) and long were the nights of aloneness; (d) and who can depart from his pain and his aloneness without regret?
7	(a) Too many fragments of the spirit have I scattered in these streets, (b) and too many are the children of my longing (c) that walk naked among these hills, (d) and I cannot withdraw from them without a burden and an ache.
8	(a) It is not a garment I cast off this day, (b) but a skin that I tear with my own hands.
9	(a) Nor is it a thought I leave behind me, (b) but a heart made sweet with hunger and with thirst.
10	Yet I cannot tarry longer.
11	(a) The sea (b) that calls all things unto her (c) calls me, (d) and I must embark.
12	(a) For to stay, (b) though the hours burn in the night, (c) is to freeze (d) and crystallize (e) and be bound in a mould.
13	(a) Fain would I take with me all that is here. (b) But how shall I?
14	(a) A voice cannot carry the tongue and the lips that gave it wings. (b) Alone must it seek the ether.
15	(a) And alone (b) and without his nest shall the eagle fly across the sun.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

	รหัสย่อหน้าและกลุ่มคำของต้นฉบับ
16	(a) Now when he reached the foot of the hill, (b) he turned again towards the sea, (c) and he saw his ship approaching the harbour, (d) and upon her prow the mariners, (e) the men of his own land.
17	(a) And his soul cried out to them, (b) and he said:
18	(a) Sons of my ancient mother, (b) you riders of the tides,
19	(a) How often have you sailed in my dreams. (b) And now you come in my awakening, (c) which is my deeper dream.
20	(a) Ready am I to go, (b) and my eagerness with sails full set awaits the wind.
21	(a) Only another breath will I breathe in this still air, (b) only another loving look cast backward,
22	(a) And then I shall stand among you, (b) a seafarer among seafarers.
23	(a) And you, (b) vast sea, (c) sleepless mother,
24	Who alone are peace and freedom to the river and the stream,
25	(a) Only another winding will this stream make, (b) only another murmur in this glade,
26	(a) And then shall I come to you, (b) a boundless drop to a boundless ocean.
27	(a) And as he walked (b) he saw from afar men and women (c) leaving their fields and their vineyards (d) and hastening towards the city gates.
28	(a) And he heard their voices calling his name, (b) and shouting from field to field telling one another of the coming of his ship.
29	And he said to himself:
30	Shall the day of parting be the day of gathering?
31	(a) And shall it be said (b) that my eve was in truth my dawn?
32	(a) And what shall I give unto him (b) who has left his plough in midfurrow, (c) or to him who has stopped the wheel of his winepress?
33	(a) Shall my heart become a tree heavy-laden with fruit (b) that I may gather (c) and give unto them?
34	(a) And shall my desires flow like a fountain (b) that I may fill their cups?
35	(a) Am I a harp (b) that the hand of the mighty (c) may touch me, (d) or a flute (e) that his breath may pass through me?
36	(a) A seeker of silences am I, (b) and what treasure have I found in silences (c) that I may dispense with confidence?
37	(a) If this is my day of harvest, (b) in what fields have I sowed the seed, (c) and in what unremembered seasons?

	รหัสย่อหน้าและกลุ่มคำของต้นฉบับ
38	(a) If this indeed be the hour in (b) which I lift up my lantern, (c) it is not my flame that shall burn therein.
39	Empty and dark shall I raise my lantern,
40	(a) And the guardian of the night shall fill it with oil (b) and he shall light it also.
41	(a) These things he said in words. (b) But much in his heart remained unsaid. (c) For he himself could not speak his deeper secret.
42	(a) And when he entered into the city (b) all the people came to meet him, (c) and they were crying out to him as with one voice.
43	(a) And the elders of the city stood forth (b) and said:
44	Go not yet away from us.
45	(a) A noontide have you been in our twilight, (b) and your youth has given us dreams to dream.
46	(a) No stranger are you among us, (b) nor a guest, (c) but our son and our dearly beloved.
47	Suffer not yet our eyes to hunger for your face.
48	(a) And the priests (b) and the priestesses said unto him:
49	(a) Let not the waves of the sea separate us now, (b) and the years you have spent in our midst (c) become a memory.
50	(a) You have walked among us a spirit, (b) and your shadow has been a light upon our faces.
51	(a) Much have we loved you. (b) But speechless was our love, (c) and with veils has it been veiled.
52	(a) Yet now it cries aloud unto you, (b) and would stand revealed before you.
53	(a) And ever has it been (b) that love knows not its own depth (c) until the hour of separation.
54	(a) And others came also (b) and entreated him. (c) But he answered them not. (d) He only bent his head; (e) and those who stood near (f) saw his tears (g) falling upon his breast.
55	(a) And he (b) and the people proceeded towards the great square before the temple.
56	(a) And there came out of the sanctuary a woman whose name was Almitra. (b) And she was a seeress.

	รหัสย่อหน้าและกลุ่มคำของต้นฉบับ
57	(a) And he looked upon her with exceeding tenderness, (b) for it was she (c) who had first sought (d) and believed in him (e) when he had been (f) but a day in their city.
58	(a) And she hailed him, (b) saying:
59	(a) Prophet of God, (b) in quest of the uttermost, (c) long have you searched the distances for your ship.
60	(a) And now your ship has come, (b) and you must needs go.
61	(a) Deep is your longing for the land of your memories (b) and the dwelling place of your greater desires; (c) and our love would not bind you (d) nor our needs hold you.
62	(a) Yet this we ask ere you leave us, (b) that you speak to us (c) and give us of your truth.
63	(a) And we will give it unto our children, (b) and they unto their children, (c) and it shall not perish.
64	(a) In your aloneness you have watched with our days, (b) and in your wakefulness (c) you have listened to the weeping and the laughter of our sleep.
65	(a) Now therefore disclose us to ourselves, (b) and tell us all (c) that has been shown you of that (d) which is between birth and death.
66	And he answered,
67	(a) People of Orphalese, (b) of what can I speak save of that (c) which is even now moving within your souls?

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ทางคำศัพท์ (Lexical Analysis)

คำศัพท์		ต้นฉบับ				สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
		ตัวอย่าง		รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน
1	body	1	breast	54g	1				
		2	eyes	3c, 47	2				
		3	face	47	1				
		4	faces	50b	1				
		5	foot	16a	1				
		6	hand	35b	1				
		7	hands	8b	1				
		8	head	54d	1				
		9	heart	3a, 4c, 9b, 33a, 41b	5	4c	1	4c	1
		10	lips	14a	1				
		11	skin	8b	1				
		12	tongue	14a	1				
	รวม		**12**		**17**		**1**		**1**
2	farm	1	field	28b, 28b	2	28b, 28b	2	28b, 28b	2
		2	fields	27c, 37b	2				
		3	fruit	33a	1				
		4	plough	32b	1				
		5	reaping	2c	1				
		6	seed	37b	1				
		7	sowed	37b	1				
		8	tree	33a	1				
		9	vineyards	27c	1				
		10	wheel	32c	1				
		11	winepress	32c	1				
	รวม		**11**		**13**		**2**		**2**
3	landscape	1	city	1d, 2d, 5b, 27d, 42a, 43a, 57f	7	43a	1	43a	1
		2	fountain	34a	1				
		3	gates	3a, 27d	2				
		4	glade	25b	1				

คำศัพท์		ต้นฉบับ				สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
		ตัวอย่าง		รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน
		5	hill	2d, 4a, 16a	3				
		6	hills	7c	1			7c	1
		7	land	16e, 61a	2				
		8	place	61b	1	61b	1	61b	1
		9	river	24	1				
		10	sanctuary	56a	1				
		11	square	55b	1				
		12	stream	24, 25a	2				
		13	streets	7a	1				
		14	temple	55b	1				
		15	walls	2d, 6b	2				
	รวม		**15**		**27**		**2**		**3**
4	**leaving**	1	afar	27b	1	27b	1	27b	1
		2	bear back	1f	1				
		3	behind	9a	1				
		4	depart	6d	1				
		5	dispense	36c	1				
		6	distances	59c	1				
		7	embark	11d	1				
		8	far	3b	1	3b	1	3b	1
		9	go	5a, 20a, 44, 60b	4				
		10	leave	5b, 9a, 62a	3				
		11	leaving	27c	1				
		12	left	32b	1				
		13	parting	30a	1				
		14	perish	63c	1				
		15	separate	49a	1				
		16	withdraw	7d	1				
	รวม		**16**		**21**		**2**		**2**
5	**lighting**	1	burn	12b, 38c	2	38c	1		
		2	dark	39	1				
		3	flame	38c	1			38c	1
		4	lantern	38b, 39	2				
		5	light	40b, 50b	2				
		6	shadow	50b	1				
	รวม		**6**		**9**		**1**		**1**

คำศัพท์		ต้นฉบับ				สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
		ตัวอย่าง		รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน
6	**open /**	1	cast off	8a	1				
	close	2	closed	3c	1				
		3	disclose	65a	1				
		4	flung open	3a	1				
		5	revealed	52b	1				
		6	shown	65c	1				
		7	veiled	51c	1				
		8	veils	51c	1				
	รวม		**8**		**8**		**0**		**0**
7	**people**	1	children	7b, 63a, 63b	3				
		2	elders	43a	1				
		3	men	16e, 27b	2			16e	1
		4	mother	18a, 23c	2				
		5	people	42b, 55b, 67a	3				
		6	son	46c	1			46c	1
		7	sons	18a	1				
		8	woman	56a	1				
		9	women	27b	1				
	รวม		**9**		**15**		**0**		**2**
8	**sadness**	1	ache	7d	1			7d	1
		2	alone	14b, 15a, 24	3	24	1	14b, 24	2
		3	aloneness	6c, 6d, 64a	3				
		4	cried out	17a	1				
		5	cries aloud	52a	1				
		6	crying out	42c	1				
		7	empty	39	1				
		8	longing	7b, 61a	2			7b	1
		9	pain	6a, 6d	2				
		10	regret	6d	1				
		11	sadness	4b	1				
		12	sorrow	5a	1				
		13	suffer	47	1				

คำศัพท์		ต้นฉบับ				สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
		ตัวอย่าง		รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน
		14	tears	54f	1				
		15	weeping	64c	1				
		16	wound	5b	1				
	รวม		**16**		**22**		**1**		**4**
9	**sea**	1	air	21a	1				
		2	harbour	16c	1	16c	1	16c	1
		3	isle	1f	1				
		4	mariners	16d	1				
		5	mist	2f	1				
		6	ocean	26b	1				
		7	prow	16d	1				
		8	riders	18b	1				
		9	sailed	19a	1				
		10	sails	20b	1	20b	1		
		11	sea	3b, 11a, 16b, 23b, 49a	5	49a	1	49a	1
		12	seafarer	22b	1				
		13	seafarers	22b	1			22b	1
		14	seaward	2e	1				
		15	ship	1d, 2f, 16c, 28b, 59c, 60a	6				
		16	tides	18b	1	18b	1	18b	1
		17	waves	49a	1				
		18	wind	20b	1				
	รวม		**18**		**27**		**4**		**4**
10	**sensory**	1	breath	21a, 35e	2				
		2	breathe	21a	1				
		3	calling	28a	1				
		4	desires	34a, 61b	2			61b	1
		5	dream	19c, 45b	2				
		6	dreams	19a, 45b	2			45b	1
		7	hunger	9b, 47	2				
		8	joy	3b	1				
		9	laughter	64c	1				
		10	listened	64c	1				
		11	look	21b	1				
		12	looked	2e, 57a	2				
		13	love	51b, 53b, 61c	3				

คำศัพท์		ต้นฉบับ				สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
		ตัวอย่าง		รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน
		14	loved	51a	1				
		15	saw	16c, 27b, 54f	3				
		16	shouting	28b	1			28b	1
		17	sleep	64c	1				
		18	sleepless	23c	1	23c	1	23c	1
		19	speak	41c, 62b, 67b	3				
		20	sweet	9b	1				
		21	tell	65b	1				
		22	telling	28b	1				
		23	thirst	9b	1				
		24	thought	4c, 9a	2				
		25	touch	35c	1				
		26	voice	14a, 42c	2				
		27	voices	28a	1				
		28	watched	64a	1				
	รวม		**28**		**42**		**1**		**4**
11	**spirituality**	1	Almustafa	1a	1				
		2	believed	57d	1				
		3	birth	65d	1				
		4	death	65d	1				
		5	freedom	24	1				
		6	God	59a	1				
		7	guardian	40a	1				
		8	peace	5a, 24	2				
		9	prayed	3d	1				
		10	priestesses	48b	1				
		11	priests	48a	1				
		12	Prophet	59a	1				
		13	quest	59b	1				
		14	seeress	56b	1				
		15	silences	3d, 36a, 36b	3				
		16	soul	3d, 17a	2	3d	1		
		17	souls	67c	1				
		18	the beloved	1b	1				

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำศัพท์		ต้นฉบับ				สำนวนแปล 1		สำนวนแปล 2	
		ตัวอย่าง		รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน	รหัส	จำนวน
		19	the chosen	1b	1				
		20	the mighty	35b	1				
		21	treasure	36b	1				
		22	truth	31b, 62c	2				
		23	utterm ost	59b	1				
		24	wakefulness	64b	1				
	รวม		**24**		**29**		**1**		**0**
12	**time**	1	dawn	1c, 31b	2				
		2	day	1c, 2b, 30a, 30b, 37a, 57f	6				
		3	days	6a, 64a	2				
		4	eve	31b	1				
		5	hour	38a, 53c	2				
		6	hours	12b	1				
		7	month	2c	1				
		8	night	12b, 40a	2				
		9	nights	6c	1				
		10	noontide	45a	1				
		11	now	16a, 19b, 49a, 52a, 60a, 67c	6				
		12	seasons	37c	1				
		13	twilight	45a	1				
		14	year	2a	1				
		15	years	1d, 49b	2				
	รวม		**15**		**30**		**0**		**0**
	รวมทั้งหมด		**178**		**260**		**15**		**23**
	ร้อยละ						**5.77%**		**8.85%**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ง

การเปรียบเทียบคำสรรพนาม

คำสรรพนาม	ต้นฉบับ	สำนวนแปล 1	สำนวนแปล 2
I	5a, 5b, 6b, 7a, 7d, 8a, 8b, 9a, 10, 11d, 13a, 13b, 20a, 21a, 22a, 26a, 32a, 33b, 34b, 35a, 36a, 36b, 36c, 37b, 38b, 39, 67b	13b, 34b	7a, 13b, 34b
you	18b, 19a, 19b, 22a, 23a, 26a, 45a, 46a, 49b, 50a, 51a, 52a, 59c, 60b, 61c, 61d, 62a, 62b, 64a, 64c, 65c	23a	23a, 61d
they	42c, 63b	42c	42c
we	51a, 62a, 63a	-	-
รวม	**53 รหัส**	**4**	**6**
		7.55%	**11.32%**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุชาดา แสงสงวน จบการศึกษาการบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร โครงการนานาชาติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2538), การบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและสาขาวิชาการตลาด สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541), ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2546), อนุปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรบุคคล สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2547)

ได้รับโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2 สัปดาห์ ถึง 6 เดือน ภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและการศึกษาภาคฤดูร้อน ได้แก่ การศึกษาภาคฤดูร้อนที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส จัดโดย McCombs Graduate School of Business, The University of Texas at Austin (2538), โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา Johnson Graduate School of Management, Cornell University (2541), การศึกษาภาคฤดูร้อนของ The London School of Economics and Political Science (2544), การศึกษาภาคฤดูร้อนของ Harvard Graduate School of Education, Harvard University (2548), และการศึกษาภาคฤดูร้อนของ Harvard Medical School, Harvard University (2550)

ระหว่าง พ.ศ. 2541-2548 ทำงานด้านวาณิชธนกิจกับบริษัทต่างชาติ จากนั้นถึงปัจจุบันทำงานที่บริษัทของตนเองชื่อ บริษัท อินเทลลิเจนส์ สตราทีจีส์ จำกัด (Intelligence Strategies Co., Ltd) ให้บริการจัดฝึกอบรมแก่หน่วยงานและบริษัทโดยทั่วไป นอกจากงานประจำแล้วยังเป็นอาจารย์พิเศษระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2542

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University